

ԱՄԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԱՐՏՅՈՄ ԶԴՈՒՆՈՎ

ՄՏԱՎՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ
ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆՈՒՄ:
ՄՈՐԴՈՎԻԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԸ

ՄՏԱՎՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
(ՈՐՍՊԱՏԵՆՏ)

«ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ»
ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

BULLETIN OF FEDERAL
INSTITUTE
OF INDUSTRIAL PROPERTY

2024

Հ. 3 № 2 (8)

ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ (ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ)
Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն
«Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ»

ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)
ԱՍԴԻ տեղեկագիր
Հ. 3 № 2 (8)
Մոսկվա 2024

Գրանցված է՝
Կապի, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և
զանգվածային հաղորդակցությունների վերահսկման
Դաշնային ծառայությունում (ՊԻ № ՖՍ77-85468, շարք էլ
№ ՖՍ77-85469, առ 13 հունիսի 2023 թ.)

Տարածման գոտիներ՝
Ռուսաստան (բոլոր գոտիները), ԱՊՀ երկրներ,
մերձավոր և հեռավոր արտերկրներ:

Հրատարակության հաճախականություն՝
Տարեկան 4 համար՝ լրացուցիչ հատուկ թողարկումների
հնարավորությամբ:

Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599

«ԱՍԴԻ տեղեկագիր» հիմնադրվել է
2022 թվականին մտավոր սեփականության ոլորտում
գիտական գործունեության արդյունքները լուսաբանելու
համար գիտության հետևյալ ոլորտներում՝ Պետություն
և իրավունք, Իրավաբանական գիտություններ,
Տնտեսություն, Տնտեսական գիտություններ,
Արտոնագրային իրավունք, Գյուտարարություն,
Ռացիոնալացում, Բնական գիտություններ, Ընդհանուր և
համալիր խնդիրներ, Վիճակագրություն, Կիբեռնետիկա:

Ընթերցող լսարան՝
մասնագետներ մտավոր սեփականության ոլորտում,
արտոնագրային հավատարմատարներ, իրավաբաններ,
փաստաբաններ, ղեկավարներ, ասպիրանտներ,
ուսանողներ, գյուտարարներ և այլ ընթերցողներ:

«ԱՍԴԻ տեղեկագիր» տրամադրում է անմիջական
բաց հասանելիություն իր բովանդակությանը ելնելով
հետևյալ սկզբունքից՝ ազատ բաց հասանելիություն
հետազոտության արդյունքներին նպաստում է
գիտելիքների համակողմանի փոխանակման
մեծացմանը:
Ամսագրի համարները տեղադրված են ԱՍԴԻ կայքի
էլեկտրոնային ռեսուրսում www.vestnikfips.ru (ամսագրի
էլեկտրոնային տարբերակ):

Բոլոր նյութերը հասանելի են օգտատերերին
իրապարակումից անմիջապես հետո:
Էմբարգոյի ժամանակահատվածը նախատեսված չէ:
Նյութերին անվճար հասանելիություն ստանալու համար
ամսագրի կայքում գրանցում չի պահանջվում:
Հրապարակումն անվճար է բոլոր հեղինակների համար:

Հանդիսանում է բաց մուտքի ամսագիր (open
access), այսինքն՝ ողջ բովանդակությունն գտնվում է
օգտատերերի համար անվճար ազատ հասանելիության
մեջ՝ բաց հասանելիության սահմանման
համապատասխան:

Խմբագրություն ներկայացված նյութերը անցնում են
կրկնակի կույր գրախոսման գործընթաց
Գրախոսումն իրականացվում է անկախ փորձագետների
կողմից և էթիկայի սկզբունքներին համապատասխան:

Ամսագրի էլեկտրոնային արխիվը
հասանելի է իրապարակումից հետո հետևյալ ազգային
շտեմարաններում՝
«Գիտական էլեկտրոնային գրադարան» «Ռուսաստանի
գիտության մեջբերման ինդեքս» (ՌԻՆՑ)
մատենագիտական տվյալների բազայի շրջանակներում՝
գրանցված օգտատերերի համար (գրանցումը
համակարգում և մուտքը ամսագիր անվճար է) .
«ԿիբեռԼենինկա»՝ անվճար է բոլոր ընթերցողների
համար առանց գրանցման:

«ԱՍԴԻ Տեղեկագիր» ամսագրի հիմնադրի,
խմբագրության և իրատարակչի հասցեն՝
125993, Մոսկվա, Գ-59, ԳՍՊ-3,
Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1

Ամսագրի էլեկտրոնային փոստ՝
Vestnik_FIPS@rupto.ru:
Կայք՝ vestnikfips.ru

Federal Service for Intellectual Property (Rospatent)
Federal State Budgetary Institution
«Federal Institute of Industrial Property»

ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)
Bulletin of Federal Institute of Industrial Property
Vol. 3 No. 2 (8)
Moscow 2024

Registered with the Federal Service for
Supervision in the Sphere of Communications,
Information Technology and Mass
Communications (PI No. FS77-85468;
EI series No. FS77-85469 of June 13, 2023)

Coverage: Russia (all regions), CIS states,
near and far abroad countries

Publication frequency:
4 issues per year with the possibility
of additional special issues

Subscription index – 85599

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property
was founded in 2022 to highlight the results
of scientific activities in the field of intellectual
property on the following scientific disciplines
(fields of science):
State and Law. Juridical Sciences
Economics. Economic Sciences
Patent Law. Inventive Activities.
Innovative Activities Natural Sciences.
General and Complex Problems
Statistics Cybernetics

Readership:
professionals in the field of intellectual property, patent
attorneys, lawyers, advocates, managers, graduate
students, students, inventors and others.

The Bulletin of Federal Institute of Industrial
Property provides direct open access to its content,
based on the following principle:
free open access to research results contributes
to an increase in the global exchange of knowledge.
The issues of this journal are posted on the electronic
resource of the FIPS website www.vestnikfips.ru
(electronic version of the journal).

All materials are available to users
immediately after publication.
There is no embargo period.
No registration on the journal's website is
required to get free access to the materials.
Publication is free for all authors.

It is an open access journal,
i. e. all content is freely available
at no charge to users in accordance with the
definition of open access Initiative.

All materials submitted to the
editorial office undergo a double
blind peer review procedure.
Reviewing is made by independent experts
and in accordance with the ethical principles
of the Publication Ethics Committee.

The electronic back issues of the journal
are available after publication in the following
national repositories: «Scientific Electronic Library»
within the framework of the Russian
Index of Science Citation (RINTs)
bibliographic database – for registered users
(registration in the system and access to
the jour nal are free); «CyberLeninka» –
free of charge for all readers,
without registration.

Address of the founder, editorial office and
publisher of the Bulletin of FIPS:
Berezhkovskaya nab., 30, bldg. 1,
Moscow, G-59, GSP-3, 125993.

Journal email:
Vestnik_FIPS@rupto.ru.
Website: vestnikfips.ru

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՆԵԳԻԱ	
Գլխավոր խմբագիր ՆԵՐԵՏԻՆ ՕԼԵԳ ՊՅՈՒՐԻ ԴՆԵՐԵՏԻՆ ՕԼԵԳ ՊՅՈՒՐԻ Տնտեսական գիտությունների դոկտոր, Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՄԴԻ) տնօրեն, Մոսկվա	
ԶՈՒԲՈՎ ՅՈՒՐԻ ՍԵՐԳԵՅԻ	մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության ղեկավար, Մոսկվա
ԻՎԼԻԵՎ ԳՐԻԳՈՐԻ ՊՅՈՒՐԻ	գլխավոր խմբագրի տեղակալ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության նախագահ, ԱՄԴԻ գիտական ղեկավար, Մոսկվա
ԳՈՐՈՒԵՎԻՆԱ ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՆԻԿՈԼԱՅԻ	գլխավոր խմբագրի տեղակալ, սոցիալական գիտությունների թեկնածու, ԱՄԴԻ գիտական քարտուղար, Մոսկվա
ԱԲԱՆԿԻՆԱ ՏԱՍՅԱՆԱ ՎՍԵՆՈԴՈՅԻ	տնտեսական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր, ՏԲԴ ԱՀՀ Քաղաքային և տարածաշրջանային զարգացման ֆակուլտետի ստեղծարար տնտեսության կենտրոնի տնօրեն, Մոսկվա
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԱ ԱՆՆԱ ՎԼԱԴԻՄԻՐԻ	տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, առաջատար գիտաշխատող՝ ԱՄԴԻ վերլուծական կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա
ԱԼԵՔՍԵԵՎԱ ՕԼԳԱ ԼԵՆԱՐԻ	իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՄԴԻ որակի մոնիթորինգի կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա
ԲԼԻՋՆԵՑ ԻՎԱՆ ԱՆԱՏՈԼԻԻ	իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, իրավագիտության ֆակուլտետի ղեկան, Մոսկվայի համալսարանի մտավոր սեփականության ամբիոնի վարիչ Ա. Ս. Գրիբոեդովա, Մոսկվա
ԲՈՐՈՎՍՎԱԿՅԱ ՄԱՐԻՆԱ ԱԼԵՔՍԱՆՈՐԻ	տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի թղթակից անդամ, Հարավային դաշնային համալսարանի նախագահ, Դոնի Ռոստով
ԲԻՉԿՈՎ ԴՄԻՏՐԻ ՎԼԱԴԻՄԻՐԻ	ֆիզ-մաթ. գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձագիտական բաժնի մեխանիկայի, ֆիզիկայի և էլեկտրատեխնիկայի ամբիոնի գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա
ԳԼԱԶԻԵՎ ՍԵՐԳԵՅ ՅՈՒՐԻԻ	տնտեսագիտության գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, ՌԳԱ Եվրասիական տնտեսական ինտեգրման, արդիականացման և կայուն զարգացման համալիր խնդիրների գիտական խորհրդի նախագահ, Մոսկվա
ԳՐԻԲ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՎԱԼԵՐԻԻ	իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՌԴ վաստակավոր իրավաբան, ՌԴ կրթության ակադեմիայի ակադեմիկոս, Ա.Ս. Գրիբոեդովի անվ. Մոսկվայի համալսարանի ռեկտոր Ռուսաստանի պրոֆեսորադասախոսական ժողովի նախագահ, Մոսկվա
ԵՆԱ ՕԼԵԳ ՎԱԼԵՐԻԻ	ԱՄԴԻ «Արտոնագրային վերլուծություն» գիտական ուղղության ղեկավար, Մոսկվա
ԺՈՒՐՎԱԼԵՎ ԱՆՏՈՆԵՆ ԼՆԻ	իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՄԴԻ միջազգային կոոպերացիայի կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա
ԶՈԼՈՏԻՆ ՆԱՏԱԼՅԱ ԻՎԱՆԻ	տնտեսական գիտությունների թեկնածու, «Օպորա Ռոսսիի» փոքր և միջին ձեռնարկատիրության համառուսաստանյան հասարակական կազմակերպության փոխնախագահ, Մոսկվա

ԻՎԱՆՈՎ ՄԱՐԻՆԱ ԳԵՐՄԱՆԻ	д-р социол. наук, канд. экон. наук, доцент, ведущий научный сотрудник Научно-образовательного центра ФИПС, Москва
ԻՎԱՆՈՎ ՌՈՄԱՆ ԱԼԵՔՍԵՅԻ	«մոլեկուլային իմունոլոգիա» մասնագիտության PhD, Տրանսլյացիոն բժշկության գիտական կենտրոնի տնօրեն, «Սիրիուս» համալսարանի «Բժշկական կենսատեխնոլոգիայի» ուղղության գիտական ղեկավար, Սոչի
ԻԼՅԻՆԱ ԻՐԻՆԱ ԵՎԳԵՆԻԻ	տնտեսական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, Ռուսաստանի գիտատեխնիկական ոլորտում տնտեսագիտության, քաղաքականության և իրավունքի գիտահետազոտական ինստիտուտի տնօրեն, Մոսկվա
ԿԱԼՅԱՏԻՆ ՎԻՏԱԼԻԻ ՕԼԵԳԻ	իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր Ս.Ս. Ալեքսեևի անվան մտավոր սեփականության իրավունքի ամբիոնի պրոֆեսոր և մասնավոր իրավունքի գիտահետազոտական կենտրոնի մտավոր սեփականության իրավունքի ամբիոնի խորհրդատու, Մոսկվա
ԿԼԻՄԱՆՈՎ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՎԻԿՏՈՐԻ	տնտեսագիտության գիտությունների դոկտոր, աշխարհագրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Տարածաշրջանային քաղաքականության կենտրոնի ղեկավար, Կիրառական տնտեսական հետազոտությունների ինստիտուտ, ԺՏևՊՏՈԱ (ՌԱՆԽԻԳՍ), Մոսկվա
ԿՈՒՋՆԵՑՈՎԱ ՏԱՍՅԱՆԱ ՎԻԿՏՈՐԻ	մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, «Համառուսական արտոնագրային-տեխնիկական գրադարան» կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա
ԼՈՊԱՏԻՆԱ ՆԱՏԱԼՅԱ ՎԻԿՏՈՐԻ	մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԱՄԴԻ Գիտակրթական կենտրոնի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա
ԼԻՍԿՈՎ ՆԻԿՈԼԱՅ ԲՈՐԻՍԻ	ԱՄԴԻ Քիմիայի, կենսաբանության և բժշկության կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա
ՊՐՈԿՈՖԻԵՎ ՍՏԱՆԻՍԼԱՎ ԵՎԳԵՆԻԻ	տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր ֆինանսական համալսարանի ռեկտոր, Մոսկվա
ՍԱԼՆԻԿՈՎ ՄԻԽԱՅԻԼ ՅՈՒՐԻԻ	Ֆիզիկայի և կիրառական մեխանիկայի կենտրոնի ղեկավար, ԱՄԴԻ, Մոսկվա
ՍԻՐՈՏՅՈՒԿ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՕԼԵԳԻ	տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ՌԳԱ խնդիրների կառավարման ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա
ՍՄԻՐՆՈՎ ՄԻԽԱՅԻԼ ԲՈՐԻՍԻ	ֆիզ-մաթ. գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձագիտական բաժնի մեխանիկայի, ֆիզիկայի և էլեկտրատեխնիկայի ամբիոնի գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա
ՍՈՒԿՈՆԿԻՆ ԱԼԵՔՍԱՆՈՐ ՎԼԱԴԻՄԻՐԻ	տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, ԱՄԴԻ գլխավոր գիտաշխատող, Մոսկվա
ՖԱԲՐԻՉՆԻ ՍԵՐԳԵՅ ՅՈՒՐԻԻ	իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, «Ռազմական, հատուկ և երկակի նշանակության մտավոր գործունեության արդյունքների իրավական պաշտպանության դաշնային գործակալություն» ԴՊԲՀ տնօրեն, Մոսկվա
ՖԵՂՈՏՈՎ ՄԻԽԱՅԻԼ ԱԼԵՔՍԱՆՈՐԻ	իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՏԲԴ ԱՀՀ «Հեղինակային, հարակից, մշակութային և տեղեկատվական իրավունքների ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ամբիոն» Միջազգային գիտակրթական կենտրոնի տնօրեն, Մոսկվա
ԽԱԲՐԻԵՎԱ ՏԱԼԻՅԱ ՅԱՐՈՒԼԼՈՎԻ	իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, ԴՊԳՀՀ «Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր օրենսդրության և համեմատական իրավագիտության ինստիտուտի» տնօրեն, Մոսկվա
ՇՈՐԻՆ ՕԼԵԳ ՆԻԿՈԼԱՅԻ	տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, Մոսկվա

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief
Oleg P. NERETIN

Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property (FIPS), Moscow

Yury S. ZUBOV

Cand. Sci. (Pedagogy), Head of the Federal Service for Intellectual Property, Moscow

Grigory P. IVLIEV

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Law), President of the Eurasian Patent Office, FIPS Research Advisor, Moscow

Svetlana N. GORUSHKINA

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Sociology), Scientific Secretary of FIPS, Moscow

Tatiana V. ABANKINA

Cand. Sci. (Economics), Professor, Director of the Center of Creative Economy of the Faculty of Urban and Regional Development of NRU HSE, Moscow

Anna V. ALEKSANDROVA

Cand. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher–Head of the FIPS Analytical Center, Moscow

Olga L. ALEKSEEVA

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS Quality Monitoring Center, Moscow

Ivan A. BLIZNETS

Dr. Sci. (Law), Professor, Dean of the Faculty of Law, Head of the Department of Intellectual Property of the Griboedov Moscow University, Moscow

Marina A. BOROVSKAIA

Dr. Sci. (Economics), Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Education, President of the Southern Federal University, Rostov-on-Don

Dmitry V. BYCHKOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Sergey Yu. GLAZIEV

Dr. Sci. (Economics), Member of the Russian Academy of Sciences, Chairman of the Scientific Council of the Russian Academy of Sciences on complex issues of Eurasian economic integration, modernization and sustainable development, Moscow

Vladislav V. GRIB

Dr. Sci. (Law), Professor, Honored Lawyer of the Russian Federation, Member of the Russian Academy of Education, Rector of the Educational private institution of higher education “Moscow University named after A.S. Griboyedov”, Chairman of the Russian Professorial Assembly, Moscow

Oleg V. ENA

Head of Scientific Research on Patent Analytics FIPS, Moscow

Andrey L. ZHURAVLEV

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS International Cooperation Center, Moscow

Natalia I. ZOLOTYKH

Cand. Sci. (Economics), Vice President of the All-Russian Non-Government Organization of Small and Medium Business “Opora Russia”, Moscow

Marina G. IVANOVA

Dr. Sci. (Sociology), Cand. Sci. (Economics), Associate Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Roman A. IVANOV

PhD in Molecular Immunology, Director of the Scientific Center for Translational Medicine, Scientific Director of the medical biotechnology field, Sochi

Irina E. ILYINA

Dr. Sci. (Economics), Associate Professor, Director of the Russian Research Institute of Economics, Politics and Law in the scientific and technical field, Moscow

Vitaly O. KALYATIN

Cand. Sci. (Law), Associate Professor, Professor of the Department of Intellectual Rights, Consultant of the Department of Intellectual Rights Law of the Private Law Research Centre under the President of the Russian Federation named after S. S. Alexeev, Moscow

Vladimir V. KLIMANOV

Dr. Sci. (Economics), Cand. Sci. (Geography), Associate Professor, Head of the Center for Regional Policy, Institute of Applied Economic Research, RANEPa, Moscow

Tatiana V. KUZNETSOVA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Head of the “All-Russian Patent and Technical Library” Center, FIPS, Moscow

Natalia V. LOPATINA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Nikolai B. LYSKOV

Head of the FIPS Center for Chemistry, Biology and Medicine, Moscow

Stanislav E. PROKOFIEV

Dr. Sci. (Economics), Professor, Rector of the Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow

Mikhail Yu. SALNIKOV

Head of the FIPS Center for Physics and Applied Mechanics, Moscow

Vladimir O. SIROTYUK

Dr. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher of the Institute of Control Sciences of the Russian Academy of Sciences, Moscow

Mikhail B. SMIRNOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Alexander V. SUKONKIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Chief Scientific Researcher of FIPS, Moscow

Sergey Yu. FABRICHNY

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the Federal State Budgetary Institution «Federal Agency for Legal Protection of the Results of Intellectual Activity for Military, Special and Dual-Use», Moscow

Mikhail A. FEDOTOV

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the International Research and Educational Center «UNESCO Chair on Copyright, Neighboring, Cultural and Information Rights» NRU HSE, Moscow

Taliya Ya. KHABRIEVA

Dr. Sci. (Law), Professor, Member of the Russian Academy of Sciences, Director of the Institute of Legislation and Comparative Law under the Government of the Russian Federation, Moscow

Oleg N. SHORIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Moscow

Գլխավոր խմբագրի սյունակ

Հարգելի՛ ընթերցողներ, գործընկերներ, ընկերներ:

Նոր մարտահրավերները մեր կազմակերպության առջև դրել են մեծ խնդիրներ, որոնք որոշում են ԱՄԴԻ՝ որպես բազմապրոֆիլ կազմակերպության զարգացման հետագիծը, որի կենտրոնական առանցքն է հանդիսանում գիտական փորձաքննությունը:

Մեր երկրի մտավոր ինքնիշխանության ապահովման խնդիրներն այսօր պահանջում են մտավոր սեփականության ոլորտի կառավարմանը վերաբերող հարցերի լայն գիտական քննարկում: Այդ պատճառով, ԱՄԴԻ զարգացնում է միջդիսցիպլինար բնույթ ունեցող գիտական գործունեություն՝ ընդգրկելով հետևյալ խնդիրները՝

- Ռուսաստանի և օտարերկրյա պետությունների օրենսդրությամբ մտավոր սեփականության օբյեկտների իրավական պաշտպանություն և փորձաքննություն.
- մտավոր սեփականության օբյեկտների օգտագործում և առևտրայնացում, մտավոր սեփականության տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժեր և մտավոր սեփականության կառավարման կատարելագործում Ռուսաստանի մարզերում:

Ամսագրի նոր համարի ուշադրության կենտրոնում են Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտներում մտավոր սեփականության էկոհամակարգի ձևավորման խնդիրները:

Ներկայումս Ռուսաստանի մի շարք մարզեր ակտիվորեն աշխատում են գյուտարարական և արտոնագրային-լիզենզիոն գործունեության խթանման,

ԱՄ ոլորտին աջակցելու գործիքների մշակման և ներդրման և ՄՍ կառավարման տարածաշրջանային համակարգերի ձևավորման ուղղությամբ: Առանձին տարածաշրջանները հաջողությամբ ձևավորվում են ձեռնարկատիրական էկոհամակարգեր, որոնցում ակտիվորեն համագործակցում են փոքր և միջին բիզնեսը, խոշոր ընկերությունները, կրթական և գիտական կազմակերպությունները և տարածաշրջանային վարչությունները և ներկայացուցիչները:

Արդյունավետ կառավարման որոշումների միջոցով տարածաշրջանի գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական զարգացմանն ուղղված միջոցառումների համակարգի համապարփակ վերլուծությունը ներկայացված է Ռոսպատենտի ղեկավար Յու. Ս. Ջուբովի և Մորդովիայի Հանրապետության վարչության ղեկավարի Ա. Ջոլունովի հոդվածում: Հեղինակները ցույց են տալիս, թե ինչպես են դաշնային մակարդակում ջանքերը համալրվում տարածաշրջանային միջոցառումներով՝ մտավոր սեփականության զարգացման ոլորտում արդյունավետ կառավարման որոշումներ ձևավորելու համար:

Պետք է նշել, որ Մերձվոլգյան դաշնային շրջանն առանձնանում է Ռուսաստանում արդյունաբերական արտադրանքի բարձր կենտրոնացվածությամբ: Շրջանում կենտրոնացված է նորարարական ակտիվ ձեռնարկությունների մեկ երրորդը և ռուսական տեխնոլոգիաների արտահանման ծավալի մոտ կեսը: Հետևաբար, ԱՄԴԻ վերլուծական կենտրոնը պատրաստել է նյութ տվյալ ազդմերացիայի տարածքում գտնվող Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտների մտավոր սեփականության գործունեության վերաբերյալ՝ հետազոտողներին օգնելու համար:

Ժամանակի նոր մարտահրավերները կապված են մեր կյանքի բոլոր ոլորտների թվայնացման հետ, որոնք պահանջում են մտավոր սեփականության պաշտպանության ժամանակակից մոտեցումներ: Կարծում են, որ կարևոր է նշել, որ Ռոսպատենտի և, համապատասխանաբար, ԱՄԴԻ որպես դրա ենթակա կազմակերպության թվային վերափոխման հիմնական նպատակն է Ռուսաստանի քաղաքացիների և կազմակերպությունների համար ՄՍ ոլորտում պետական ծառայությունների առավել հարմար հասանելիության ստեղծումը: Մենք

աշխատում ենք դրանց տրամադրման և թվային փոխգործակցության ծառայություններ ստեղծելու համար պահանջվող ժամանակը կրճատելու ուղղությամբ: Մենք վստահ ենք, որ դա մեր բոլոր հաճախորդներին կտրամադրի պետական ծառայություններ շուրջօրյա հասանելիության հավասար հնարավորություններ և զգալիորեն կնվազեցնի ժամանակային և ֆինանսական ծախսերը:

Այս գիտական ուղղության հետազոտողների համար պատրաստվել է եզակի վերլուծական նյութ արհեստական բանականության ոլորտում գիտահրատարակչական ակտիվության վերաբերյալ:

Կայքերի գրաֆիկական ինտերֆեյսի դիզայնի պաշտպանությունը՝ ներկայի ամենահրատապ խնդիրներից մեկն է: «Թվային գրաֆիկական ինտերֆեյսի արտոնագրում, խնդիրներ և լուծման ուղիներ» հոդվածի հեղինակները Գ. Պ. Իվլինը և Օ. Լ. Ալեքսեևան ընթերցողներին են հրավիրում արդյունաբերական նմուշների վերաբերող մասում արտոնագրային իրավունքի նորմերի մասին քննարկմանը, որոնք պահանջում են հարմարեցում վիրտուալ դիզայնի թվային բնույթին:

Ամսագրի խմբագիրները ձգտում են ընթերցողներին լայնածավալ տեղեկատվություն տրամադրել մտավոր սեփականության ոլորտում համաշխարհային միտումների մասին: Այս համարում՝ Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների նորություններ:

«Գրադարակ» բաժնում ներկայացված է «Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքների տնտեսության մեջ: «Իրավական կարգավորում և առևտրայնացում» մենագրությունը: Հեղինակների թիմի աշխատանքը հետաքրքիր է իր ուղղվածությամբ տեխնոլոգիաների փոխանցման և մտավոր սեփականության կառավարման տնտեսական ասպեկտների գիտական ըմբռնումը թվային փոխակերպման համատեքստում:

Աշխատելով յուրաքանչյուր համարի վրա՝ մենք ձգտում ենք լինել ոչ միայն հետաքրքիր, այլև օգտակար:

**Հարգանքներով՝ Օ. Պ. Ներեսիան,
ամսագրի գլխավոր խմբագիր,
տնտեսագիտական գիտությունների
դոկտոր**

Editorial

Dear readers, colleagues, friends!

New challenges have set ambitious goals for our organization establishing the development trajectory of FIPS as a multidisciplinary organization, which central core is scientific expertise.

The tasks of ensuring the intellectual sovereignty of our country require today a broad scientific discussion of issues related to management in the field of intellectual property. Therefore, FIPS develops scientific activities that are interdisciplinary in nature, covering the following problems:

- legal protection and examination of objects of intellectual property in the legislation of the Russian Federation and foreign countries;
- use and commercialization of objects of intellectual property, structural changes in the economics of intellectual property, and improvement of intellectual property management in the regions of the Russian Federation.

The focus of the new issue of the journal is the formation of an intellectual property ecosystem in the constituent entities of the Russian Federation.

Currently, a number of the Russian regions are actively working to stimulate inventive and patent-licensing activities, develop and implement tools to support the IP sector, and form regional IP management systems. Certain regions are successfully forming entrepreneurial ecosystems where small and medium businesses, large companies, educational and scientific organizations and representatives of regional administrations actively interact.

A comprehensive analysis of the system of measures aimed at the scientific, technological and innovative development of the region through effective management

decisions is given in the article by Zubov Yu. S., Head of Rospatent, and Zdunov A. A., Head of the Administration of the Republic of Mordovia. The authors demonstrate how efforts taken at the federal level are complemented by regional measures to form effective management decisions in the development of the field of intellectual property.

It should be noted that the Volga Federal District is distinguished by a high concentration of industrial production in Russia. A third of innovatively active enterprises, about half of the Russian technology exports are concentrated in the district. Therefore, in order to help the researchers, the FIPS Analytical Center has prepared a material on the activities in the field of intellectual property of the constituent entities of the Russian Federation located in this agglomeration.

New challenges of the time are associated with the digitalization of all areas of our life, which require modern approaches to the protection of intellectual property. I believe it is important to note that the main goal of the digital transformation of Rospatent and, accordingly, FIPS as its subordinate organization, is to create the most convenient access for Russian citizens and organizations to government services in the field of IP. We are working to reduce the time it takes to provide them and create digital interaction services. We are confident that this will provide all our clients with equal opportunities for round-the-clock access to government services and will significantly reduce time and financial costs.

A unique analytical material regarding scientific and publishing activities in the field of artificial intelligence has been prepared for researchers in this scientific area.

Protection of a website graphical interface design is one of the most pressing topics today. The authors of the article "Patenting digital graphic interface: problems and solutions" Ivliev G. P. and Alekseeva O. L. invite readers to a discussion about the rules of patent law in the part relating to industrial designs, which require adaptation to the digital nature of a virtual design.

The editorial staff of the journal strive to provide its readers with extensive information about global trends in the field of intellectual property. This issue contains news from patent offices in East Asia.

The "Bookshelf" column introduces the monograph "Intellectual Property Management in the Knowledge Economy. Legal regulation and commercialization". The work of a team of authors is interesting for its focus on scientific understanding of the economic aspects of technology transfer and intellectual property management in the context of digital transformation.

Working on each issue, we always strive to be not just interesting, but also useful!

**Best regards, Oleg Neretin,
Editor-in-Chief,
Ph.D. in Economics**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագրի սյունակ

108 Օ. Պ. Ներետին

1. Մտավոր սեփականության իրավունքների պահպանության և պաշտպանության հարցեր

Յու. Ս. Ջուբով, Ա. Ա. Ջդունով
Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի ձեւավորում տարածաշրջանում: ՄՈՐՈՎԻԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԸ
Yu. S. Zubov, A. A. Zdunov
Formation of an intellectual property management system in the region. Experience of the Republic of Mordovia

112 Գ. Պ. Իվլին, Օ. Լ. Ալեքսեևա
Թվային գրաֆիկական դիզայնի արտոնագրում. խնդիրներ և լուծումներ
G. P. Ivliev, O. L. Alekseeva
Patenting digital graphic design: problems and solutions

124 Օ. Վ. Վիդյակինա
Իրավատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատումը հակադարձ ինժեներինգի ընթացքում
O. V. Vidyakina
Assessment of possible risks of infringement of the exclusive right of the copyright holder in reverse engineering

134 Վ. Օ. Սիրոտյուկ
Մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդի կառուցման նպատակները, խնդիրները և մեթոդները
V. O. Sirotyuk
Goals, objectives and methods of building a digital information fund of intellectual property

144 Մ. Ս. Բորիսովա, Ս. Ս. Գորյաև
Գյուտարարական և հրատարակչական գործունեության համեմատական վերլուծություն՝ որպես բարձրագույն կրթության գիտական և կրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևեր
M. S. Borisova, S. S. Goryaev.
Comparative analysis of inventive and publication activity as forms of reporting on the results of scientific and educational organizations of higher education

150

2. Արտաքին փորձը և միջազգային համագործակցություն

Յու. Բ. Գրաչև
Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ներդաշնակեցված ընթացակարգի ստեղծում.
պատճառներ, առավելություններ
Yu. B. Gracheva
Creation of a harmonized procedure for registration of industrial designs in the Eurasian region: reasons, advantages

162

3. Արտոնագրային գործի ընդհանուր հարցեր: Գյուտարարություն

Ն. Վ. Ալիսովա
Արտոնագրային որոնումների իրականացում Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) օգտագործմամբ բժշկության ոլորտում՝ ստամոքսի բալոնավորման համար մեթոդների և սարքերի օրինակով
N. V. Alisova
Conducting a patent search in the field of medicine relating to the methods or arrangements for intragastric ballooning with the use of the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC)

172

4. Վերլուծական նյութեր

Օ. Ե. Բացոկինա, Յու. Վ. Ջավգորոդնյայա
Տեղեկատվություն մտավոր սեփականության ոլորտում Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի գործունեության մասին
O. E. Batsokina, Yu. V. Zavgorodnyaya
The activity of the Volga Federal District in the field of intellectual property

182

Ս. Վ. Աստախով, Ս. Յու. Նակվասին
Գիտահրատարակչական ակտիվություն արհեստական բանականության ոլորտում 2024 թվականի I եռամսյակ
S. V. Astakhov, S. Yu. Nakvasin
Scientific publication activity in the field of artificial intelligence – Q1 2024

190

5. Արտասահմանյան արտոնագրային գերատեսչությունների նորություններ

Ա. Ա. Լոմակինա
Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական
200

6. Գրադարակ

Գիտական խմբագրեր՝
Ա. Ա. Աֆանասիև, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոսովա
«Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքների տնտեսության մեջ. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում»
Scientific editors:
A. A. Afanasyev, M. A. Borovskaya, Yu. A. Kolesnikov, T. V. Fedosova
«Intellectual Property Management in the Knowledge Economy: Legal Regulation and Commercialization»

206

Օ. Պ. Ներետին
Գրախոսություն մենագրության վերաբերյալ
O. P. Neretin
Review for monograph

207

Յու. Ս. Ջուբով
Գրախոսություն մենագրության վերաբերյալ
Yu. S. Zubov
Review for monograph

208

1. ՄՏԱՎՈՐ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ և
ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՐՑԵՐ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.77: 351

Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի ձեւավորում տարածաշրջանում: ՄՈՐԴՈՎԻԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԸ

Յուրի Սերգեյի Զուբով^{*,} Արտյոմ Ալեքսեյի Զդունով^{**}

*Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայություն:

** Մորդովիայի Հանրապետություն:

[✉]rospatent@rospatent.gov.ru

Անոտացիա՝ Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտների հարկվող բազայի և տնտեսության աճին, առևտրի զարգացմանը և դրամական հոսքերի ներգրավմանը դեպի մարզեր նպաստող նոր լուծումներ գտնելու անհրաժեշտության համատեքստում կարևոր դեր են խաղում մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացմանն աջակցելու գործողությունները: Հոդվածը լուսաբանում է Մորդովիայի Հանրապետությունում ստեղծված մտավոր սեփականության կառավարման համակարգը, որը թույլ է տալիս տարածաշրջանին առաջատար դիրքեր զբաղեցնել գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական զարգացումը բնութագրող հիմնական ցուցանիշներով: Հեղինակները ցույց են տալիս, թե ինչպես են դաշնային մակարդակում իրականացվող ջանքերը համալրվում տարածաշրջանային միջոցառումներով՝ մտավոր սեփականության զարգացման ոլորտում արդյունավետ կառավարման որոշումներ ձևավորելու համար: Ներկայացված են մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացմանն աջակցող ենթակառուցվածքների օգտագործման արդյունքները, ինչպես նաև վարչական, կադրային, նյութատեխնիկական և ֆինանսական ռեսուրսների արդյունավետ համակցումը, որոնք հանդիսանում են Մորդովիայի Հանրապետությունում մտավոր սեփականության էկոհամակարգի հիմնական տարրեր:

Բանալի բառեր՝ պետական կառավարում, մտավոր սեփականություն, տեխնոպարկ, Մորդովիայի Հանրապետություն:

Մեջբերման համար՝ Զուբով Յու. Ս., Զդունով Ա. Ա. Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի ձեւավորում տարածաշրջանում: Մորդովիայի Հանրապետության փորձը // ԱՄԴԻ տեղեկագիր. – 2024. – Տ. 3, № 2 (8): էջ 112–120:

Formation of an intellectual property management system in the region. Experience of the Republic of Mordovia

Yury S. Zubov^{*,} Artyom A. Zdunov^{**}

* Federal Service for Intellectual Property

** Republic of Mordovia

[✉]rospatent@rospatent.gov.ru

Abstract: in the context of the need to search for new solutions that contribute to the growth of the tax base and the economy of the constituent entities of the Russian Federation, the development of trade and the attraction of cash flows to the region, an important role is played by activities aimed at supporting the development of the intellectual property sector. The article highlights the intellectual property management system created in the Republic of Mordovia, which allows the region to occupy a leading position in key indicators characterizing scientific, technological and innovative development. The authors show how the efforts taken at the federal level are complemented by regional measures to form effective management decisions in the field of intellectual property development. The results of the use of the infrastructure to support the development of the intellectual property sector, as well as the effective combination of administrative,

human, material and technical and financial resources, which are the key elements of the IP ecosystem in the Republic of Mordovia, are presented.

Keywords: public management, intellectual property, technopark, Republic of Mordovia.

For citation: Yury S. Zubov, Artyom A. Zdunov, Formation of an intellectual property management system in the region. Experience of the Republic of Mordovia // Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 112–120.

Ներածություն

Տեխնոլոգիական ինքնիշխանության ծեռքերում անհնար է առանց գիտության և տեխնոլոգիաների արդյունավետ զարգացման, որոնք իրենց հերթին անբաժանելիորեն կապված են մտավոր սեփականության ինստիտուտի հետ (այսուհետ՝ ՄՍ) [1]:

Մենք կարող ենք գնահատել երկրի տեխնոլոգիական զարգացման ներկա վիճակը արտոնագրման դինամիկայով և նրանով, թե ինչպես են ընկերությունները և գիտական հատվածը տնօրինում իրենց մշակումների նկատմամբ իրավունքները: Այդ նպատակով Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությունն ընդլայնում է արդյունաբերությանն աջակցելու ոլորտային միջոցառումները, գործարկում է խրախուսման մեխանիզմներ, ներդնում է հասանելի ֆինանսական գործիքներ և հարկային արտոնություններ:

Հարկ է նշել, որ մտավոր սեփականությունը դառնում է ոչ միայն տեխնոլոգիական զարգացման գործիք, այլև պետության կողմից իրականացվող որոշումների արդյունավետության ցուցիչ: Սա վերաբերում է տնտեսության բոլոր ոլորտներին: Զեռնարկություններին աջակցելու արագ միջոցառումների շնորհիվ, որոնք ձեռնարկվել են պետության կողմից վերջին մի քանի տարիների ընթացքում, ռուս հայտատուների նորարարական գործունեությունը թևակոխել է կայուն աճի փուլ: 2023թ դինամիկան պահպանվել է: 2023 թվականի արդյունքներով Ռոսպատենտը գրանցում է արտոնագրային հայտերի թվի զգալի աճ: Այսպիսով, արտոնագրերի գրանցման համար ավելի շատ հայտեր են ներկայացրել հայրենական ընկերությունները, գիտահետազոտական կենտրոնները, բուհական գիտահետազոտական հաստատությունները նախորդ տարվա համեմատ: Որոշ տեխնոլոգիական ոլորտներ կարելի է դիտարկել երկնիշ աճ¹: Ամեն տարի Ռոսպատենտի տեխնոլոգիական վարկանիշում հայտնվում են նոր ընկերություններ և համալսարանական հետազոտական կենտրոններ, որոնց արտոնագրային գործունեության աճի տեմպերն են: 2023 թվականին 9% միասնական աճը ապահովել է ամբողջ Ռուսաստանը: Այս օրինակը ցույց է տալիս հայրենական ընկերությունների ցանկությունը մեծացնել կապիտալիզացիան ոչ նյութական ակտիվների միջոցով: Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության կողմից ձեռնարկված միջոցառումների շարքը հնարավորություն է տալիս հարկային արտոնություններ ստանալ մտավոր սեփականության արդյունավետ օգտագործման համար: Օրինակ, գործում է հարկային օպտիմիզացում 1,5 աճող գործակցով առաջադեմ տեխնոլոգիաների լայն շրջանակի հետ կապված հետազոտություններ և մշակումներ իրականացնելու

կազմակերպությունների ծախսերի վրա: Ներդրվել է այսպես կոչված «արտոնագրային տուփի» ռեժիմ, որը թույլ է տալիս տարածաշրջանին նվազեցնել շահութահարկը այն ընկերությունների համար, որոնք ստանում են եկամուտ մշակումների լիցենզավորման իրավունքից: Այսպիսով, «արտոնագրային տուփը» հնարավորություն է տալիս նվազեցնել արտոնագրերով ռոյալթիներից ստացված շահույթի հարկը 20-ից մինչև 3%: Այս մեխանիզմն արդեն գործում է չորս մարզերում (Նովոզիբովի և Կեմերովոյի մարզեր, Մորդովիայի Հանրապետություն և ԽՄԻՇ):

Ռոսպատենտի և Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից որոշվել են ցուցանիշների կազմը, որոնք պետք է հաշվի առնվեն ՄՍ ոլորտի զարգացման կանխատեսվող արժեքներում: ՄՍ ոլորտի զարգացումը բնութագրող ցուցանիշները՝ տարածաշրջանի նորարարական զարգացման ցուցանիշներ են [2]:

2021 թվականին Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության և Ռոսպատենտի ղեկավարությամբ Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՄԴԻ) մասնագետների կողմից մշակվել են մեթոդական առաջարկություններ տարածաշրջանների համար ռազմավարական տեսլականի ձևավորման և ՄՍ ոլորտի զարգացման թիրախային ցուցանիշների սահմանման և ՄՍ կառավարման համակարգի կառուցման վերաբերյալ տարածաշրջանների համար[3] մեթոդական առաջարկություններ, որոնք տեղեկատվություն են կուտակում մարզերում սեփական ՄՍ կառավարման համակարգերի ստեղծման մասին, ներառյալ նորարարական ձեռներեցության պետական աջակցության մեխանիզմները: Միևնույն ժամանակ, նման օբյեկտների կառավարման մշակույթի թերզարգացումը և նման ակտիվների հետ աշխատելու սկզբունքների չըմբռնվումը հանգեցնում են նրան, որ դրանք հաճախ դասակարգվում են որպես «բարձր ռիսկային ակտիվներ», ինչը հաճախ խոչընդոտում է ՄՍ շուկայի զարգացմանը: Տվյալ խնդիրը լուծելու համար, ի թիվս այլ բաների, անհրաժեշտ է վերլուծել Ռուսաստանի այն շրջաններում մտավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ իրավունքների շրջանառության շուկայի զարգացումը, որոնք կազմում են մտավոր սեփականության կառավարման էկոհամակարգը՝ հիմնվելով Տնտեսական զարգացման նախարարություն – Ռոսպատենտ – տարածաշրջան եռակողմ համաձայնագրերի վրա:

Հարկ է նշել, որ տարածաշրջանի ինովացիոն գործունեության տարածքը ձևավորվում է ինստիտուցիոնալ միջավայրի աշխարհագրորեն սահմանված տարածքի առկա առանձնահատկությունների և պայմանների շրջանակներում, ներառյալ սոցիալ-մշակութային առանձնահատկությունները՝ արժեքները, ավանդույթները, բիզնես սովորույթները և զարգացման ընտրված ուղին [4]:

¹ Մտավոր սեփականության Դաշնային ծառայության տարեկան հաշվետվություն 2023 թ. // Ռոսպատենտ՝ կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/content/uploadfiles/otchet-2023-ru.pdf> (հարցման ամսաթիվ 19.05.2024):

Ներկայումս Ռուսաստանի մի շարք շրջաններ ակտիվորեն աշխատում են գյուտարարական և արտոնագրային-լիցենզիոն գործունեության խթանման ուղղությամբ, ՄՍ ոլորտին աջակցելու գործիքների մշակման և ներդրման և ՄՍ կառավարման տարածաշրջանային համակարգերի ձևավորման ուղղությամբ: Առանձին տարածաշրջանները հաջողությամբ ձևավորվում են ձեռնարկատիրական էկոհամակարգեր, որոնցում ակտիվորեն համագործակցում են փոքր և միջին բիզնեսը, խոշոր ընկերությունները, կրթական և գիտական կազմակերպությունները և տարածաշրջանային վարչությունների ներկայացուցիչները [5]:

Ռուսաստանի Դաշնությունում մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի ընթացիկ վերանայումը, որն արտացոլում է պատասխանատու մարմինների և կառույցների լիազորություններն ու գործառնությունները, ներկայացված է Հարավային դաշնային համալսարանի կոլեկտիվի մենագրության մեջ [6]:

Ռուսաստանի Դաշնության հիմնադիր սուբյեկտներում գործող տարբեր տեսակի նորարարական գործունեությանն աջակցող հաստատությունները, որոնք պատշաճ մոտեցում են ցուցաբերում ՄՍ ոլորտի զարգացմանը և գյուտարարական և ռացիոնալացման գործունեության խթանմանը, կարող են էական ազդեցություն ունենալ տարածաշրջանի տնտեսվարող սուբյեկտների արտոնագրային գործունեության վրա:

Դաշնային խորհրդի նախագահ Վ. Ի. Մատվիենկո², մտավոր սեփականության շուկայի վիճակը՝ պետության կայունության և տնտեսական անկայության կարևորագույն ցուցանիշն է: Ռուսաստանի Դաշնության այն սուբյեկտները, որոնք արդեն այսօր խաղաղույթներ են կատարում մտավոր իրավունքների շուկայի զարգացման վրա, կկարողանան ապահովել իրենց բարեկեցությունը տասնամյակների ընթացքում:

Տարածաշրջանում մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացման առաջնահերթ ոլորտներն ու մեխանիզմները պետք է սահմանվեն ռազմավարական պլանավորման փաստաթղթերում, որոնք նախատեսում են միջոցառումների և օժանդակ միջոցառումների մի շարք, որոնք որոշում են տարածաշրջանի գործադիր իշխանությունների քաղաքականությունը, ինստիտուցիոնալ միջավայրի ձևավորումը և ռեսուրսային բազայի ապահովումը: Ընդ որում, ՄՍ ոլորտում ծրագրային փաստաթուղթ մշակելիս նպատակահարմար է հաշվի առնել գիտական-տեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթ ուղղությունները³ և Ռուսաստանի Դաշնության գիտական – տեխնոլոգիական զարգացման ռազմավարական ուղեցույցները, սահմանված այնպիսի փաստաթղթերում, ինչպիսիք են Ռուսաստանի Դաշնության գիտական-տեխնոլոգիական զարգացման ռազմավարությունը⁴,

և մինչև 2030 թվականը Տեխնոլոգիական զարգացման հայեցակարգը⁵, որը նախատեսված է Ռուսաստանի Դաշնության յուրաքանչյուր սուբյեկտի գիտական և նորարարական զարգացման պետական ծրագրով:

Անհրաժեշտ է նաև տարածաշրջանի ռազմավարական պլանավորման փաստաթղթերում նախատեսել միջոցառումներ և գործիքներ՝ ապահովելու տարածաշրջանի ձեռնարկություններում և կազմակերպություններում մտավոր գործունեության արդյունքների (այսուհետ՝ ՄԳԱ) իրավական պաշտպանության հետ կապված աշխատանքի ակտիվացումը, այդ թվում՝ հաշվի առնելով փոքր և միջին ձեռնարկատիրության (ՓՄՁ) առկա զգալի ներուժը և Ռուսաստանում ՓՄՁ-ների և փոքր տեխնոլոգիական ընկերությունների զարգացման ռազմավարական նպատակները:

Կարևոր է նաև նախատեսել ՄՍ ոլորտի տարածաշրջանային ծրագրային (ռազմավարական) փաստաթղթում երիտասարդների շրջանում գյուտարարական գործունեության զարգացմանն ուղղված միջոցառումների մի շարք: Երիտասարդներին գիտատեխնիկական ստեղծագործությանը ակտիվ մասնակցության ներգրավումը և այդ գործունեության արդյունքների իրավական պաշտպանության հիմնական հմտությունների տիրապետումը՝ տարածաշրջանում ՄՍ ոլորտի առաջանցիկ զարգացման հիմնարար հիմք ստեղծելու կարևորագույն խնդիրն է: Այդպիսով, օրինակ՝ «Դպրոցական արտոնագիր» քայլ դեպի ապագա» միջազգային մանկական մրցույթին մարզերի մասնակցության երկար տարիների փորձ կամ ՄՍ միջազգային օլիմպիադան ավագ դպրոցի աշակերտների համար վկայում է այն մասին, որ երիտասարդների շրջանում կան զգալի ռեզերվներ գյուտարարական ակտիվությունը մեծացնելու համար⁶:

Հաշվի առնելով Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտների ավանդական ապրանքների խթանման և հանրահռչակման կարևորությունը տարածաշրջանի և երկրի տնտեսության համար, ինչպես նաև դրանց պատշաճ իրավական պաշտպանության կարևորությունը, ՄՍ ոլորտում տարածաշրջանային ծրագիրը պետք է նախատեսի նաև միջոցառումներ, որոնք ուղղված են անհատականացման այն միջոցների բացահայտմանը և վերլուծությանը, որոնք արտացոլում են տարածաշրջանային արտադրողների և նրանց արտադրանքի կապը սուբյեկտի տարածքի հետ (տարածաշրջանային ապրանքանիշեր), դրանց հետագա զրանցման հետ որպես ապրանքային նշաններ (այսուհետ՝ ԱՆ), ապրանքների ծագման վայրերի անվանումներ (այսուհետ՝ ԱԾՎԱ), աշխարհագրական նշումներ (այսուհետ՝ ԱՆ) կամ կոլեկտիվ ապրանքային նշաններ (այսուհետ՝ ԱՆ, ինչպես նաև հարկային խթանման գործիքների և ձեռնարկատերերի հասանելի ֆինանսավորման օգտագործում:

Տարածաշրջանային գործադիր մարմինների և ինովացիոն ենթակառուցվածքի տարրերի նպատակուղղված և համակարգված քաղաքականություն ձևավորող ՄՍ ոլորտում տարածաշրջանային ռազմավարական պլանավորման փաստաթղթերի մշակման լավ հիմք են հանդիսանում Ռուսաստանի Դաշնության Տնտեսական զարգացման նախարարության առաջարկությունները (այսուհետ՝ Առաջարկություններ) մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ իրավունքների կառավարման և անհատականացման միջոցների վերաբերյալ⁷:

ՄՍ ոլորտի զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման, ինչպես նաև դաշնային և տարածաշրջանային իշխանությունների, տարածաշրջանային ինովացիոն ենթակառուցվածքային կազմակերպությունների, բիզնեսի, արտադրության և կրթական-գիտական սեկտորների միջև հաջող փոխգործակցության օրինակներից է Մորդովիայի Հանրապետությունը:

2022 թվականի ապրիլին Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման⁸ նախարարության, Ռոսպատենտի և տարածաշրջանի միջև ստորագրվել է եռակողմ համաձայնագիր Մորդովիայի Հանրապետությունում ՄՍ ոլորտի զարգացմանն աջակցելու համար համագործակցության մասին:

Այսօր Մորդովիայում ստեղծվել է նորարարական զարգացման արդյունավետ կառույց, որը բերում է արդյունքների: Այն ներառում է «Տեխնոպարկ-Մորդովիա», Ն. Պ. Օգարյովի անվ. Մորդովիայի ազգային հետազոտական պետական համալսարանը, նորարարական բիզնեսի աջակցության հիմնադրամներ, «Ռուզանկա» (մոնոքաղաք) սոցիալ-տնտեսական առաջադեմ զարգացման տարածք, շնորհալի երեխաների Հանրապետական լիցեյում և կառույցի այլ սուբյեկտներ:

Հետազոտության նյութեր և մեթոդներ

Սույն հոդվածի շրջանակներում, հիմնվելով տարածաշրջանի վերաբերյալ բաց տվյալների վրա, կվերլուծվեն Ռոսպատենտի իրականացրած նախաձեռնությունները ինչպես մեխանիզմների, այնպես էլ կոնկրետ տարածաշրջանի՝ Մորդովիայի Հանրապետության մակարդակով ազդեցությունների տեսանկյունից:

Մասնավորապես, խոսքը գնում է՝

- 1) Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության-Ռոսպատենտ-տարածաշրջանի միջև եռակողմ համաձայնագրերի մասին.
- 2) տեխնոլոգիական և նորարարության աջակցության կենտրոնների ցանցի զարգացման մասին.
- 3) հարկային խրախուսման միջոցառումների իրականացման մասին.
- 4) տարածաշրջանային ապրանքանիշերի գրանցման խթանման մասին.

⁷ 2018 թվականի դեկտեմբերի 3-ի Ռուսաստանի Դաշնության մարզերում մտավոր գործունեության արդյունքների և անհատականացման միջոցների իրավունքների կառավարման վերաբերյալ առաջարկություններ // Ռոսպատենտ՝ կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/rec-rid-03122018/download> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

⁸ Ռոսպատենտի համաձայնագրերը Ռուսաստանի Դաշնության մարզերի կառավարությունների հետ // Ռոսպատենտ՝ կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/content/uploadfiles/sogl-mordovia-15042022.pdf> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.05.2024):

² Մատվիենկո, Վ. Ի. Մարզերը պետք է սովորեն արդյունավետորեն օգտագործել այնպիսի գործիք, ինչպիսին է մտավոր սեփականությունը // Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի խորհուրդ՝ կայք: URL: <http://council.gov.ru/events/news/135101/> <https://www.probusinessstv.ru/news/314/33721> (հարցման ամսաթիվ 20.05.2024):

³ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 2024 թվականի հունիսի 18 № 529 «Գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթ ոլորտները և կարևորագույն գիտատար տեխնոլոգիաների ցանկը հաստատելու մասին» հրամանը:

⁴ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 28.02.2024 № 145 «Ռուսաստանի Դաշնության գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման ռազմավարության մասին» հրամանը:

⁵ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 2023 թվականի մայիսի 20-ի № 1315-р «Մինչև 2030 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար տեխնոլոգիական զարգացման հայեցակարգը հաստատելու մասին» կարգադրությունը // Գարանտ՝ տեղեկատվական-իրավական պորտալ: URL: <https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/406831204/?ysclid=lxke1gbnxbv870984526> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

⁶ ԱՄԴԻ տեղի է ունեցել հանդիպում «Դպրոցական արտոնագիր» քայլ դեպի ապագա» մրցույթի հաղթողների հետ // «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԸ՝ կայք: URL: <https://www1.fips.ru/news/v-fips-sostoyalas-vstrecha-s-pobeditelnyami-konkursa-shkolnyy-patent-shag-v-budushchee-/> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

5) հայտարարված գյուտերի կամ օգտակար մոդելների վերաբերյալ նախնական տեղեկատվական որոնումներ իրականացնելու և դրանց արտոնագրման (աութսորսինգ) նախնական գնահատման համար կազմակերպությունների հավատարմագրման մասին:

Մտավոր սեփականության կառավարման էկոհամակարգ Մորդովիայի Հանրապետությունում

Վերջին տարիներին Մորդովիայի Հանրապետությունը զգալի հաջողությունների է հասել գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման ոլորտում, ինչը անմիջական ազդեցություն է ունեցել տարածաշրջանի սոցիալ-տնտեսական աճի վրա: Մորդովիան ամեն տարի առաջատար դիրք է զբաղեցնում նորարարական ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների տեսակարար կշռով արդյունաբերական արտադրական կազմակերպությունների առաքված ապրանքների, ավարտված աշխատանքների և ծառայությունների ընդհանուր ծավալում: 2022 թվականի վերջին, ըստ Ռոսստատի տվյալների, այդ ցուցանիշը կազմել է 28,6%, ինչը ապահովել է Մորդովիայի Հանրապետությանը առաջին տեղը Ռուսաստանի Դաշնությունում: Սա ապացուցում է ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների արդյունավետության բարձր մակարդակը նորարարական ոլորտում:

Տարածաշրջանում ՄՍ էկոհամակարգի ձևավորումը նպատակահարմար է դիտարկել ըստ արդեն նշված ռեսուրսների խմբերի՝ վարչական, կադրային, նյութատեխնիկական և ֆինանսական:

Սույն հոդվածի շրջանակներում վարչական ռեսուրսներ հասկացվում են որպես պետական մարմինների ակտեր, որոնք ընդունվել են ինչպես դաշնային, այնպես էլ տարածաշրջանային մակարդակներում: Եվ այս առումով անհրաժեշտ է հատկապես ընդգծել տարածաշրջանի ակտիվ մասնակցությունը Ռոսպատենտի առաջարկած և օրենսդրական նախաձեռնության սուբյեկտների կողմից աջակցվող գրեթե բոլոր նախաձեռնությունների իրականացմանը:

Այսպիսով, օրինակ՝ 2023 թվականին հաստատվել է Մորդովիայի Հանրապետության «Մորդովիայի Հանրապետության գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական զարգացում» պետական ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)⁹ : Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում Ծրագրի թարմացման ուղղությամբ: Այն ուղղված է առաքված ապրանքների, ավարտված աշխատանքների և ծառայությունների ընդհանուր ծավալում նորարարական ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների տեսակարար կշիռը մինչև 2030 թվականին մինչև 35% հասցնելուն:

Ծրագրի առաջնահերթությունը՝ տնտեսության իրական սեկտորի զարգացման շրջանակներում գիտական կենտրոնների մշակումների առևտրայնացումն է: Պետական

⁹ Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության 27.12.2023թ. № 755 որոշումը «Մորդովիայի Հանրապետության գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական զարգացում» «Մորդովիայի Հանրապետության պետական ծրագիրը հաստատելու» և Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության առանձին որոշումների անվավեր ձևաչափելու» մասին // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/1300202312280012> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.05.2024):

ծրագրի նախագծային մասը սերտորեն կապված է «Առաջնահերթություն-2030» ծրագրի ակադեմիական առաջնորդության գործունեության հետ:

Ծրագիրը նախատեսում է կենսատեխնոլոգիայի զարգացման դաշնային կենտրոնի ստեղծում, որը կապահովի Ռուսաստանի Դաշնությունում նոր կենսատեխնոլոգիական դեղամիջոցների արտադրության ամբողջական ցիկլը:

Առանձին ընդգծվում է «Ֆոտոնիկա. նյութեր, սարքեր, տեխնոլոգիաներ» նախագիծը, որի շրջանակներում գիտական և կադրային աջակցություն կտրամադրվի տարածաշրջանի առաջնահերթ արդյունաբերություններից մեկին՝ նախաձևերի, օպտիկական մանրաթելերի, հատուկ մանրաթելերի և դրանց վրա հիմնված սարքերի արտադրությանը:

Նորացված պետական ծրագրի հայեցակարգի կառուցվածքը ներառում է նաև տարածաշրջանի համար կարևոր արդյունաբերության գիտատեխնոլոգիական զարգացման նախագծեր՝ «Նոր սերնդի նյութեր և էներգախնայողություն» և «Գյուղատնտեսության և վերամշակող արդյունաբերության գիտատեխնոլոգիական աջակցություն»:

Ծրագրի գործընթացային միջոցառումների համալիրն ուղղված է գիտատեխնիկական և նորարարական գործունեության ենթակառուցվածքների գործունեության և զարգացման ապահովմանը, ինչպես նաև ուսանողների, երիտասարդ գիտնականների և տաղանդավոր երիտասարդների ներգրավմանը հետազոտության, զարգացման և նորարարական ձեռնբերելության ոլորտում:

Ծրագիրը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ՄՍ ստեղծման պայմանների ձևավորմանը, դրա նկատմամբ իրավունքների պաշտպանությանը, պահպանմանն ու աջակցությանը:

Ծրագիրը ներառում է «Մտավոր սեփականության շուկայի զարգացում» ենթածրագիրը¹⁰, որի մշակումն ու հաստատումը հանդիսանում է Ռուսաստանի Դաշնության Տնտեսական զարգացման նախարարության, Ռոսպատենտի և Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության միջև 15.04.2022թ. № ՍՈ-11/2022–ԱՅ Մորդովիայի Հանրապետությունում մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացմանն աջակցության շրջանակներում համագործակցության մասին համաձայնագրի իրականացման հետևանք: Համագործակցության համաձայնագիրը թույլ է տալիս առաջարկություններ կիրառել Մորդովիայի Հանրապետության գործնական գործունեության մեջ ՄԳԱ և Ռուսաստանի Դաշնության մարզերում անհատականացման միջոցների կառավարման վերաբերյալ:

Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության և Ռոսպատենտի առաջարկություններին համապատասխան՝ ՄՍ ոլորտի բոլոր գործող գործիքները միավորվել են Մորդովիայի Հանրապետությունում ՄՍ կառավարման համակարգի կազմակերպման տարածաշրջանային ստանդարտում, որը սահմանում է առաջարկվող պահանջների նվազագույն փաթեթը, որին պետք է համապատասխանի տարածաշրջանում ՄՍ

կառավարման համակարգը, ներառյալ՝ նախարարության մակարդակով պատասխանատուների որոշումը:

Ենթածրագրի գործողությունների իրականացումը թույլ կտա զարգացնել Մորդովիայի Հանրապետության բրենդինգը, ստեղծել անհրաժեշտ պայմաններ ՄՍ շուկայի զարգացման համար և ձեռնարկությունների գործունեության մեջ ՄԳԱ իրավունքների առավել ակտիվ օգտագործումը:

Տարածաշրջանային ապրանքանիշերը լուրջ ռեսուրս են մարզերի տնտեսության զարգացման համար, ինչը լայն հնարավորություններ է ընձեռում արտադրողներին [4]:

Մորդովիայում ներկայումս համակարգված աշխատանք է տարվում տարածաշրջանային ապրանքանիշերը աջակցելու և խթանելու նպատակով: Այսպիսով, 2023 թվականի դեկտեմբերին հանրապետության կառավարությունը հավանություն է տվել Մորդովիայի Հանրապետության տարածաշրջանային ապրանքանիշերի աջակցության և խթանման տարածաշրջանային ծրագրին¹¹, որը նախատեսում է մի շարք միջոցառումներ՝ ուղղված տեղական ապրանքանիշերի հանրահռչակմանը ներքին և արտաքին շուկայում, աջակցում տնտեսվարող սուբյեկտներին իրենց արտադրանքի առաջնձման ծախսերը նվազեցնելու գործում:

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական աջակցության միջոցառումներ: Ֆինանսական աջակցության միջոցառումները կարող են ներառել արտոնյալ միկրովարկերի տրամադրում:

Ոչ ֆինանսական աջակցության միջոցառումները ներառում են վերապատրաստման միջոցառումների անցկացում, որոնք ուղղված են արտադրողներից իրավասությունների ձեռքբերմանը, մարքեթինգային ծառայությունների մատուցմանը, ընկերությունների համար առցանց խանութների և կայքերի ստեղծմանը, էլեկտրոնային հարթակներում ընկերությունների համար ապրանքների խթանմանը, ինքնազբաղվածների համար տոնավաճառի անցկացմանը և այլն:

Ամեն տարի Մորդովիայի Հանրապետությունում արտադրողների արտադրանքը հանրահռչակելու նպատակով անցկացվում է «Մորդովիայի լավագույն ապրանքներ» մրցույթը: Իրականացվում է մասնակցության կազմակերպում Ռուսաստանում և արտասահմանյան երկրներում ցուցահանդեսային-տոնավաճառային միջոցառումներին:

2023 թվականին գրանցվել է նաև «Արտադրված է Մորդովիայում» (ԻՈԿ «ՄՀ ՄՋԿ») հովանոցային տարածաշրջանային ապրանքանիշը: Ավելի վաղ, 2022 թվականին, Մորդովիայի Հանրապետության տարածաշրջանային զբոսաշրջության և տարածաշրջանային ապրանքանիշերի հանրահռչակման և խթանման նպատակով գրանցվել է «ՏԵՄՆԻԿՈՎ» (Տեմնիկովսկի շրջանի վարչակազմ) ապրանքանիշը: Տեմնիկով քաղաքը Մորդովիայի Հանրապետության հնագույն քաղաքներից է, որտեղ գտնվում է Ռուսաստանի ամենահայտնի վանքերից մեկը՝ Սանակսարսկի վանքը: Քաղաքը նաև ծովակալ Ուշակովի ծննդավայրն է:

¹¹ Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության 25.12.2023թ. № 1050-Ք «Մորդովիայի Հանրապետության ապրանքանիշերի աջակցության և խթանման տարածաշրջանային ծրագիրը հաստատելու մասին» կարգադրությունը:

Տարածաշրջանի ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների իրավական գրագիտության բարելավման նպատակով 2023 թվականին Ռոսպատենտի աջակցությամբ Մորդովիայի Հանրապետությունում անցկացվել է սեմինար՝ նվիրված տարածաշրջանային ապրանքանիշերի գրանցմանը:

Տարածաշրջանի մտավոր սեփականության էկոհամակարգի կարևոր ենթակառուցվածքային օղակն է հանդիսանում տեխնոլոգիաների, նորարարությունների և մտավոր սեփականության աջակցության կենտրոն «Տեխնոպարկ-Մորդովիա» ԻՀ, որը ձեռնարկություններին անվճար տրամադրում է համապարփակ աջակցություն և օգնություն՝ տարածաշրջանային ապրանքանիշերի՝ որպես աշխարհագրական նշումներ, ապրանքների ծագման վայրերի անվանումներ գրանցելու հայտերի պատրաստման, ներկայացման և ուղեկցության, իրականացում է խորհրդատվական և մեթոդական աջակցություն հանրապետության տնտեսվարող սուբյեկտներին ՄԳԱ և անհատականացման միջոցների իրավական պաշտպանության, պահպանության և առևտրայնացման բոլոր հարցերով: 2022 թվականին Մորդովիայի Հանրապետության համար գրանցվել է «Մորդովյան քարակարկառային կաղնի» առաջին աշխարհագրական նշումը:

2023 թվականի առաջին կիսամյակում Մորդովիայի Հանրապետությունից հայտատուները ներկայացրել են աշխարհագրական նշումների գրանցման հայտեր՝ «Մորդովյան սիդր» «Կրայ Ջեմի» ՄՊԸ, «Մորդովյան օդի»՝ «ԼՎՋ Սարանսկի» ՄՊԸ, ինչպես նաև նախկինում գրանցված «Մորդովյան քարակարկառային կաղնի» ԱՆ օգտվելու իրավունքի դիմում (ԱՋ Սայակաև Ա. Ռ.):

2023 թվականի վերջին ներկայացվել է գրանցման «Մորդովական ոսկերչական տոնածառի խաղալիքը» (ԱՋ Սայակաև Ա. Ռ.), որը Մորդովիայի Հանրապետությունում արտադրված տոնածառի խաղալիքի եզակի տեսակ է: Ոսկերչական տոնածառի խաղալիքներն արտադրվում են 2021 թվականից և արդեն արժանացել են դրանք հանրապետության հետ կապող սպառողների հետաքրքրությունը: Խաղալիքների արտադրության մեջ օգտագործվում են բնական հանքային քարեր, ոսկերչական էպոքսիդային խեժ, իսկ որոշ տարբերակներում՝ ենթաբրածո կաղնու փայտ (քարակարկառային կաղնի):

Հանրապետությունում շարունակում է ակտիվ զարգանալ նաև «Մորդովյան քարակարկառային կաղնի» ուղղությունը: 2023 թվականին մշակվել և արդեն իրականացվում է տարածաշրջանում այս ոլորտի խթանման ճանապարհային քարտեզ, և պատրաստվել է ենթաբրածո կաղնու փայտից (քարակարկառային կաղնի) պատրաստված արտադրանքի ազգային ստանդարտի նախագիծ: 2024 թվականի դրությամբ քարակարկառային կաղնուց երկու արտադրողներ հանդիսացել են «Մորդովյան քարակարկառային կաղնի» ԱՆ բացառիկ իրավունքների սեփականատերեր: 2024 թվականի հունվարին պատրաստվել և գրանցման է ներկայացվել այս ապրանքանիշի օգտագործման իրավունքի ևս մեկ հայտ:

Արդյունաբերական ձեռնարկությունների եւ գիտական կազմակերպությունների հնարամիտ ակտիվությունը բարձրացնելու և նրանց հնարավորություն տալու համար լիցենզավորման պայմանագրերի կնքում, 28.04.2023 թ. №

166-ԴՕ Դաշնային օրենքը ուժի մեջ է մտնել 2024 թվականի հունվարի 1-ից¹², որը նախատեսում է Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտների իրավունքը՝ սահմանելու եկամտահարկի նվազեցված դրույքաչափը մտավոր ՄԳԱ օգտագործման իրավունքներ տրամադրման գործունեությամբ զբաղվող ընկերությունների համար՝ լիցենզային պայմանագրի կնքման արդյունքում:

2023 թվականին Մորդովիայի Հանրապետությունը շահութահարկի գրոյական դրույքաչափ է մտցրել տարածաշրջանային բյուջեյի մասով՝ լիցենզային պայմանագրերով ՄԳԱ նկատմամբ իրավունքների տնօրինման ժամանակ¹³:

Տնտեսվարող սուբյեկտներին արտոնություններ տրամադրելու հիմնական պայմանները՝

- լիցենզային պայմանագրի առկայությունը և դրա գրանցումը Ռոսպատենտում,
- դրական հարկային պատմություն,
- չմարված աշխատավարձի պարտքերի բացակայություն,
- օտարերկրյա անձանց կողմից ձեռնարկության նկատմամբ վերահսկողության բացակայություն:

Մորդովիայի Հանրապետությունում գործում է զարգացման վաղ փուլում գտնվող տեխնոլոգիական ստարտափների աջակցության նոր միջոցը՝ «Նորարարության վաուչերը»¹⁴: Ֆիզիկական անձանց և փոքր և միջին բիզնեսին ֆինանսական աջակցությունը տրամադրվում է մրցութային ընթացակարգերի արդյունքների հիման վրա՝ օգտագործելով տարածաշրջանային բյուջեյի միջոցները: 2023 թվականին 10 ծրագրեր ստացել են մտավոր սեփականության գրանցման, Գիտահետազոտական և փորձարարական-նախագծային աշխատանքների անցկացման և մարքեթինգային հետազոտությունների հետ կապված ծառայությունների վճարման ծախսերի մինչև 100%-ի համաֆինանսավորում:

Մշակվել և իրականացվում է Մորդովիայի Հանրապետությունում Գիտահետազոտական և փորձարարական-նախագծային աշխատանքների արդյունքների հաշվառման և պահպանման տարածաշրջանային համակարգ¹⁵: Արդյունքում հնարավոր է բյուջետային միջոցների միջոցով ստացված ՄԳԱ ավելի արդյունավետ օգտագործումը:

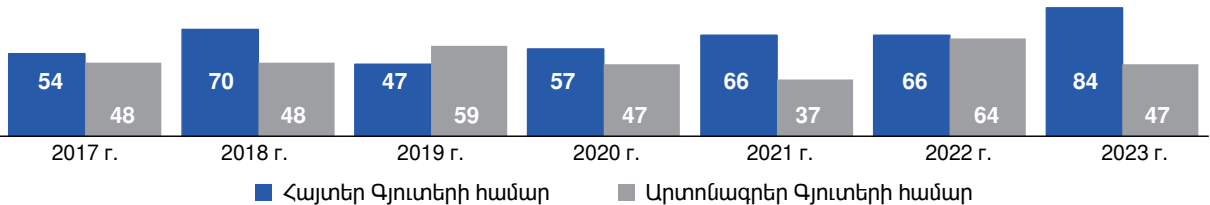
¹² Դաշնային օրենքը 28.04.2023 № 166-ԴՕ «Ռուսաստանի Դաշնության հարկային օրենսգրքի 284-րդ մասի երկրորդ մասում փոփոխություններ կատարելու մասին» // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202304280030> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

¹³ Մորդովիայի Հանրապետության 28.04.2023թ. № 22-Օ Օրենքը «Կազմակերպությունների շահութահարկի դրույքաչափերը նվազեցնելու մասին» Մորդովիայի Հանրապետության օրենքի 1-ին հոդվածում փոփոխություններ կատարելու մասին» // Դաշնային հարկային ծառայություն՝ կայք: URL: https://www.nalog.gov.ru/rn13/about_fts/docs/13486261/ (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

¹⁴ «Նորարարության վաուչեր» մրցույթի կանոնակարգ // Մորդովիայի Հանրապետության ինովացիոն զարգացման գործակալություն // URL՝ <https://i-mordovia.ru/events/1394/> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.05.2024):

¹⁵ Մորդովիայի Հանրապետության Արդյունաբերության, գիտության և նոր տեխնոլոգիաների նախարարության «Մորդովիայի Հանրապետությունում գիտական հետազոտությունների, փորձարարական նախագծման և քաղաքացիական նպատակներով տեխնոլոգիական աշխատանքների արդյունքների հաշվառման և պահպանման կանոնակարգը հաստատելու մասին» 04.12.2023 թ. № 184 հրաման // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/1301202312080001> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.05.2024):

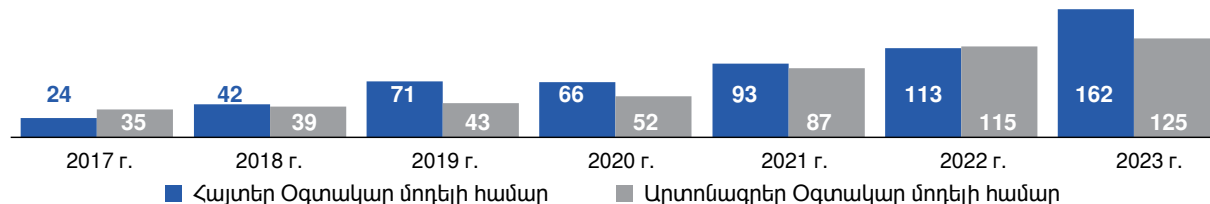
¹⁰ Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության 15.06.2023թ. № 275 որոշումը «Մորդովիայի Հանրապետության «Մորդովիայի Հանրապետության գիտական, տեխնոլոգիական և նորարարական զարգացում» պետական ծրագրում փոփոխություններ կատարելու մասին // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/1300202306150001> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.05.2024):

Նկար 1

Գյուտերի համար հայտերի ներկայացման և արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում

2017–2023 թթ. ժամանակահատվածի համար (ըստ Ռոսպատենտի տարեկան հաշվետվությունների)

Նկար 2

Օգտակար մոդելների համար հայտերի ներկայացման և արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում

2017–2023 թթ. ժամանակահատվածի համար (ըստ Ռոսպատենտի տարեկան հաշվետվությունների)

Հաշվառման օբյեկտների մասին տեղեկատվությունը տրամադրվում է «Տեխնոպարկ-Մորդովիա» ԻՀ տեխնոլոգիաների, նորարարությունների և մտավոր սեփականության աջակցության կենտրոնին, որի ենթակայության տակ է գտնվում նշված համակարգը:

«Տեխնոպարկ-Մորդովիա» ԻՀ նաև հանդիսանում է Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄՍՀԿ) և Տեխնոլոգիական պարկերի Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության համատեղ նախագծի մասնակից, որը ներառում է լավագույն փորձի փոխանակումը և փորձնական տեխնոլոգիական պարկերի ներկայացուցիչների վերապատրաստումը:

Առանձին անհրաժեշտ է նշել, որ Մորդովիայի Հանրապետությունում Ռոսպատենտի և ԱՄԴԻ աջակցությամբ 2022թ.

կազմակերպվել և անցկացվել է Ռուսաստանի Դաշնության տեխնոլոգիաների և նորարարական աջակցության կենտրոնների համագումարը:

Մորդովիայի Հանրապետությունը միացել է ՄՍ օբյեկտների կողմից ապահովված վարկավորման մեխանիզմի իրականացման փորձնական նախագծին:

Միևնույն ժամանակ, հարկ է նշել, որ վարկային հաստատությունների համար ՄՍ օբյեկտները կարող են դասակարգվել որպես բարձր ռիսկային, քանի որ արտոնագիրը կարող է դադարեցվել իր ողջ գործողության ընթացքում, իսկ ապրանքային նշանի իրավական պաշտպանությունը կարող է վիճարկվել երեք տարի շարունակ դրա չօգտագործման պատճառով: Շատ ձեռնարկությունների համար, արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների առումով, սա նաև սահմանափակում է ՄՍ օբյեկտները շուկայական արժեքով հաշվեկշռի վրա տեղադրելու համար:

Մորդովիայի Հանրապետությունում ակտիվորեն զարգանում է ՄՍ ոլորտում կրթական ոլորտը:

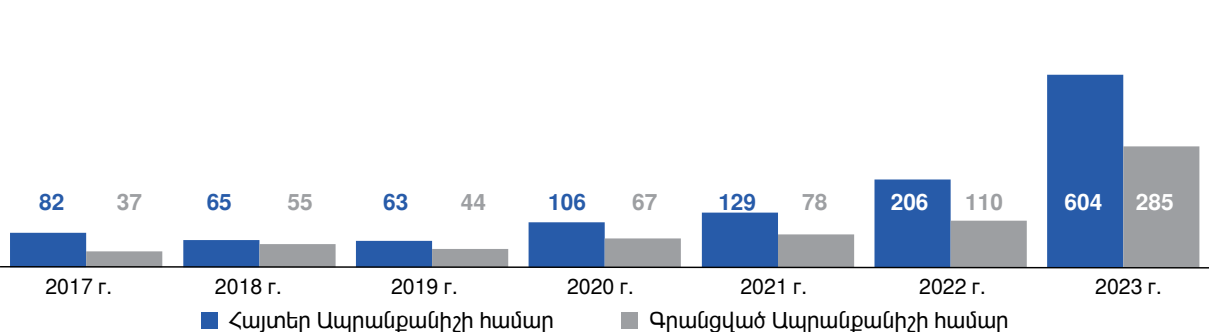
Մտավոր սեփականության խորհրդի որոշման կատարման շրջանակներում, որի նիստը, ի դեպ, տեղի է ունեցել 2022 թվականի ապրիլին Սարանսկում, 2022 թվականի վերջին, Ն. Պ. Օգարյովի անվ. ՄՊՀ հիման վրա բացվել է մտավոր սեփականության կրթական կենտրոն, և ավելի քան 200 մասնագետներ անցել են վերապատրաստում ԱՄԴԻ հետ համատեղ առաջադեմ վերապատրաստման ծրագրով:

2023 թվականին Ն. Պ. Օգարյովի անվ. ՄՊՀ մտավոր սեփականության կրթական կենտրոն համագործակցության համաձայնագիր է ստորագրել Ռուսաստանի արտահանման կենտրոնի և ՌԱԿ արտահանման դպրոցի հետ՝ աշխատակիցների որակավորումը բարելավելու համար:

Տարածաշրջանում շարունակվում է ՄՍ հիմունքների ներդրումը դպրոցներում: Անցկացվել են կրթական միջոցառումներ անցկացվել 166 մանկավարժական կազմի համար: Նոր ուսումնական տարվանից նախատեսվում է հասարակագիտության ուսումնական ծրագրում ներդնել ՄՍ վերաբերյալ լրացուցիչ դասավանդման ժամեր:

Առանձին նշենք, որ 2023թ Ն. Պ. Օգարյովի անվ. ՄՊՀ դարձել է Ռոսպատենտի կողմից հավատարմագրված կազմակերպություն և այժմ կարող է իրականացնել նախնական տեղեկատվական որոնումներ և հայտարարված գյուտերի կամ օգտակար մոդելների նախնական գնահատումներ և դրանց արտոնագրման հնարավորության նախնական գնահատումներ:

Նորացված պետական ծրագրի հայեցակարգի կառուցվածքը ներառում է նաև տարածաշրջանի համար կարևոր արդյունաբերության գիտատեխնոլոգիական զարգացման նախագծեր՝ «Նոր սերնդի նյութեր և էներգախնայողություն»

Նկար 3

Ապրանքանիշի համար հայտերի ներկայացման և արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում

2017–2023 թթ. ժամանակահատվածի համար (ըստ Ռոսպատենտի տարեկան հաշվետվությունների)

և «Գյուլատնտեսության և վերամշակող արդյունաբերության գիտատեխնոլոգիական աջակցություն»:

Ծրագրի գործընթացային միջոցառումների համալիրն ուղղված է գիտատեխնիկական և նորարարական գործունեության ենթակառուցվածքների գործունեության և զարգացման ապահովմանը, ինչպես նաև ուսանողների, երիտասարդ գիտնականների և տաղանդավոր երիտասարդների ներգրավմանը հետազոտության, զարգացման և նորարարական ձեռնարկության ոլորտում:

Ծրագիրը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ՄՍ ստեղծման պայմանների ձևավորմանը, դրա նկատմամբ իրավունքների պաշտպանությանը, պահպանմանն ու աջակցությանը:

2023 թվականին Ծրագիրը ներառել է «Մտավոր սեփականության շուկայի զարգացում» ենթածրագիրը, որի մշակումն ու հաստատումը հանդիսանում է Ռուսաստանի Դաշնության Տնտեսական զարգացման նախարարության, Ռոսպատենտի և Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության միջև 15.04.2022թ. № ՍՌ-11/2022–ԱՑ Մորդովիայի Հանրապետությունում մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացմանն աջակցության շրջանակներում համագործակցության մասին համաձայնագրի իրականացման հետևանք: Համագործակցության համաձայնագիրը թույլ է տալիս առաջարկություններ կիրառել Մորդովիայի Հանրապետության գործնական գործունեության մեջ ՄԳԱ և Ռուսաստանի Դաշնության մարզերում անհատականացման միջոցների կառավարման վերաբերյալ:

Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության և Ռոսպատենտի առաջարկություններին համապատասխան՝ ՄՍ ոլորտի բոլոր գործող գործիքները միավորվել են Մորդովիայի Հանրապետությունում ՄՍ կառավարման համակարգի կազմակերպման տարածաշրջանային ստանդարտում, որը սահմանում է առաջարկվող պահանջների նվազագույն փաթեթը, որին պետք է համապատասխանի տարածաշրջանում ՄՍ կառավարման համակարգը, ներառյալ՝ նախարարության մակարդակով պատասխանատուների որոշումը:

Ենթածրագրի գործողությունների իրականացումը թույլ կտա զարգացնել Մորդովիայի Հանրապետության բրենդինգը, ստեղծել անհրաժեշտ պայմաններ ՄՍ շուկայի զարգացման համար և ձեռնարկությունների գործունեության մեջ ՄԳԱ իրավունքների առավել ակտիվ օգտագործումը:

Տարածաշրջանային ապրանքանիշերը լուրջ ռեսուրս են մարզերի տնտեսության զարգացման համար, ինչը լայն հնարավորություններ է ընձեռում արտադրողներին [3]:

Մորդովիայում ներկայումս համակարգված աշխատանք է տարվում տարածաշրջանային ապրանքանիշերը աջակցելու և խթանելու նպատակով: Այսպիսով, 2023 թվականի դեկտեմբերին Մորդովիայի Հանրապետության կառավարությունը հավանություն է տվել Մորդովիայի Հանրապետության տարածաշրջանային ապրանքանիշերի աջակցության և խթանման տարածաշրջանային ծրագրին¹⁶, որը նախատեսում է մի շարք միջոցառումներ¹⁷՝ ուղղված տեղական ապրանքանիշերի հանրահռչակմանը ներքին և արտաքին շուկայում, աջակցում տնտեսվարող սուբյեկտներին իրենց արտադրանքի առաջնության ծախսերը նվազեցնելու գործում:

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական աջակցության միջոցառումներ: Ֆինանսական աջակցության միջոցառումները կարող են ներառել արտոնյալ միկրովարկերի տրամադրում:

Ոչ ֆինանսական աջակցության միջոցառումները ներառում են վերապատրաստման միջոցառումների անցկացում, որոնք ուղղված են արտադրողներից իրավասությունների ձեռքբերմանը, մարքեթինգային ծառայությունների մատուցմանը, ընկերությունների համար առցանց խանութների և կայքերի ստեղծմանը, էլեկտրոնային հարթակներում ընկերությունների համար ապրանքների խթանմանը, ինքնազբաղվածների համար տոնավաճառի անցկացմանը և այլն:

Ամեն տարի «ՏԵԽՆՈՊԱՐԿ-ՄՈՐԴՈՎԻԱ» ԻՀ տեխնոլոգիաների և նորարարությունների աջակցության կենտրոնը Մորդովիայի Հանրապետության կրթության

¹⁶ Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության 25.12.2023թ. № 1050-Ք «Մորդովիայի Հանրապետության ապրանքանիշերի աջակցության և խթանման տարածաշրջանային ծրագիրը հաստատելու մասին» կարգադրությունը:

¹⁷ Մորդովիայի Հանրապետության կառավարության 15.06.2023թ. № 275 որոշումը «Մորդովիայի Հանրապետության «Մորդովիայի Հանրապետության գիտատեխնոլոգիական և նորարարական զարգացում» պետական ծրագրում փոփոխություններ կատարելու մասին // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/1300202306150001> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.05.2024):

նախարարության հետ համատեղ անցկացնում է «Դպրոցական արտոնագիր» քայլ դեպի ապագա» միջազգային մասնական մրցույթի տարածաշրջանային և եզրափակիչ փուլերը: Ընթացիկ տարի մարզային տնօրինությունը մրցույթին մասնակցելու 185 հայտ է ստացել Մորդովիայի Հանրապետության 40 ուսումնական հաստատությունների 174 դպրոցականներից: Մրցույթի եզրափակիչ փուլի արդյունքներով մրցանակային տեղեր զբաղեցրեցին Մորդովիայի Հանրապետությունից ներկայացված 72 աշխատանք (այդ թվում՝ Գրան պրի՝ ինը աշխատանք, առաջին տեղ՝ 16 աշխատանք, երկրորդ տեղ՝ 18 աշխատանք, երրորդ տեղ՝ 19 աշխատանք, հատուկ մրցանակ՝ 10 աշխատանք), որը կազմել է եզրափակիչ դուրս եկած հաղթողների և մրցանակակիրների ընդհանուր թվի 17%: «Դպրոցական արտոնագիր» քայլ դեպի ապագա» Համառուսաստանյան XV մասնական միջազգային մրցույթի Մորդովիայի Հանրապետությունից եզրափակիչ փուլի երեք հաղթողներին՝ առաջարկություններ են տրվել զրանցել իրենց աշխատանքը որպես ՄԳԱ-ից մեկը: Նրանք կարող են ստանալ խորհրդատվություն Ռոսպատենտի առաջատար փորձագետներից, իրավաբանական աջակցություն և աջակցություն ՄՍ հայտեր ներկայացնելու հարցում:

Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում Ն. Պ. Օգարյովի անվ. ՄԴՀ հիման վրա տեղեկատվական համակարգերի դատաբժշկական փորձաքննության կենտրոնի ստեղծման ուղղությամբ, ինչը թույլ կտա բարձրացնել ՄՍ ոլորտում դատաբժշկական գործիքների հասանելիությունը հանրապետությունում և Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի մարզերում:

Կատարված աշխատանքն արտացոլված է ՄՍ տարածաշրջանային շուկայի զարգացման ցուցանիշներում:

2023 թվականին Մորդովիայի Հանրապետությունից հայտատուները 84 գյուտերի հայտ են ներկայացրել Ռոսպատենտ, ինչը 27,3%-ով ավելի է, քան 2022 թվականին: Նաև տարածաշրջանի հայտատուները ստացել են 47 արտոնագիր են այս ՄՍ օբյեկտի համար 2023 թվականին:

Հայտերի ներկայացման և գյուտերի արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում 2017-2023 թվականների ժամանակահատվածի համար ներկայացված է նկար 1-ում:

2023 թվականին տարածաշրջանի հայտատուները Ռոսպատենտին ներկայացրել են 162 հայտ օգտակար մոդելների համար, ինչը 43,4%-ով ավելի է նախորդ տարվա համեմատ և ամենաբարձր արժեքն է դիտարկվող ժամանակաշրջանի համար: Նաև անցյալ տարի տարածաշրջանից հայտատուները ստացել են 125 արտոնագիր ՄՍ տվյալ օբյեկտի համար:

Օգտակար մոդելների համար հայտերի ներկայացման և արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում 2017-2023 թվականների ժամանակահատվածի համար ներկայացված է նկար 2-ում:

Ամիսաբաժնի է նշել, որ 2023 թվականին հայտատուների Մորդովիայից «Ռոսպատենտ»-ին ներկայացրել են հանրապետության համար ապրանքանիշի ռեկորդային հայտեր՝ 604 միավոր, ինչը գրեթե երեք անգամ ավելի է նախորդ տարվա համեմատ և ավելի քան յոթ անգամ ավելի, քան 2017 թվականի ցուցանիշը: Նաև ուսումնասիրվող տարածաշրջանի հայտատուները 2023 թվականին ստացել են ապրանքանիշի 285 վկայական:

Ապրանքանիշի գրանցման հայտերի ներկայացման և արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մորդովիայի Հանրապետությունում 2017-2023 թվականների ժամանակահատվածում ներկայացված է նկար 3-ում:

Հաշվի առնելով 2023 թվականի արտոնագրային բարձր ակտիվությունը՝ Մորդովիայի Հանրապետության գյուտարարական գործունեության գործակիցը, որը հաշվարկվում է որպես գյուտի և օգտակար մոդելի արտոնագրի համար ներկայացված հայտերի քանակը 10 000 մարդու հաշվով, կազմել է 3,19: Համեմատության համար՝ 2022 թվականին այն կազմում էր 2,27:

Բարձրացել է նաև ՄՍ օբյեկտների նկատմամբ իրավունքների առևտրայնացման մակարդակը: 2023 թվականի վերջի դրությամբ գրանցվել է 83 պայմանագիր, որոնցում ստացող կամ փոխանցող կողմը հանդես է եկել հեղինակային իրավատեր Մորդովիայի Հանրապետությունից: Դրանցից կարելի է առանձնացնել բացառիկ իրավունքների օտարման 14 պայմանագիր, օգտագործման իրավունքի տրամադրման 34 լիցենզավորման պայմանագիր, օգտագործման իրավունքի տրամադրման 32 առևտրային կոնցեսիոն պայմանագիր և բացառիկ իրավունքների գրավի վերաբերյալ երեք պայմանագիր:

2023 թվականի հոկտեմբերի 10-ին Ռոսպատենտը Սարանսկում (Մորդովիայի Հանրապետություն) բացել է մտավոր սեփականության Մերձվոլգյան կենտրոնը, որը դարձել է ԱՄԴԻ երկրորդ տարածաշրջանային կենտրոնը: Մտավոր սեփականության Մերձվոլգյան կենտրոնը բացվել է «Տեխնոպարկ-Մորդովիա» ԻՀ տարածքում, որը տարածաշրջանի նորարարական ենթակառուցվածքի առանցքային հաստատություն է: Կենտրոնի մասնագետները կանցկացնեն ապրանքանիշերի և սպասարկման նշանների հայտերի փորձաքննության ամբողջական ցիկլ:

Եզրահանգում

Ելնելով վերոգրյալից՝ կարելի է խոսել Մորդովիայի Հանրապետությունում ձևավորված ՄՍ կառավարման համակարգի մասին, որի առանցքային բաղադրիչներն են՝

1. Տարածաշրջանի կողմից ընդունված ակտերի համապարփակ բնույթը, ինչպես նաև դրանց պատասխանատու կատարումը: Այսպիսով, օրինակ՝ գիտատեխնոլոգիական զարգացման կամ տարածաշրջանային ապրանքանիշերի աջակցության և խթանման պետական ծրագրերում, համապատասխան ծրագրերի մշակման պահանջներին համապատասխան, սահմանվում է գործողությունների պլան ֆինանսավորման ծավալի ու աղբյուրի, ինչպես նաև իրականացման համար պատասխանատուների նշումով: Միաժամանակ միջոցառումների իրականացումն ուղղված է տարածաշրջանում ՄՍ ոլորտի իրական բարելավմանը և ինչպես բյուջետային ֆինանսավորման, այնպես էլ ծրագրերի ու նախագծերի մասնակիցների գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:
2. ՄՍ օգտագործման ֆինանսական խթանման համակարգ:
3. Կարդային ապահովում: Տարածաշրջանում գործում են ՄՍ ոլորտում իրավասություններ ունեցող երկու հիմնական կենտրոններ՝ «Տեխնոպարկ-Մորդովիա» և Ն.Պ.Օգարյովի անվ. ՄԴՀ:

4. ՄՍ ոլորտի հանրահռչակմանն ուղղված տարբեր նախագծերի կազմակերպում և մասնակցություն ինչպես ռուսական, այնպես էլ միջազգային մակարդակով, ինչը թույլ է տալիս փորձի փոխանակում կատարել գործընկերների հետ և կիրառել տարածաշրջանային մակարդակում ամենաարդյունավետ մեխանիզմները:

Տարածաշրջանային քաղաքականության ներկայացված օրինակը լիովին ապացուցում է այն թեզի արդարությունը, որ մտավոր սեփականությունը՝ նշանակալի տնտեսական ակտիվ է, տեխնոլոգիաների նկատմամբ իրավունքների շրջանառության շուկայի ձևավորման հիմնական շարժիչ ուժը: Ինչպես նշել է «IP Էրա» համաժողովում Տնտեսական զարգացման փոխնախարար Մ.Կոլեսնիկովը, մտավոր սեփականությունը երկրի տնտեսության հիմնական բաղադրիչն է: Սրանք վերջին մշակումներն են, տեխնոլոգիաները, դիզայնը և ծրագրային ապահովումը, որոնք օգտագործվում են վերջին արտադրանքներում և ծառայություններում: Տեխնոլոգիաների՝ որպես տնտեսական և սոցիալական զարգացման գործոնի դերի ուժեղացումն անհրաժեշտ է նորարարության վրա հիմնված աճին անցնելու համար¹⁸: Ներկայումս հենց ՄՍ է դառնում երկրի տեխնոլոգիական առաջնորդությունն ապահովելու պետական քաղաքականության հիմքը, իսկ ՄՍ օբյեկտները ցանկացած ժամանակակից տեխնոլոգիայի հիմքն են: Ավելին, մշակման կոմերցիոն հաջողությունը հաճախ որոշվում է ոչ նյութական տարրերով՝ ՄՍ կողմից պաշտպանված ձանաչելի ապրանքանիշով, գրավիչ դիզայնով: Պետությունները, որտեղ ոչ նյութական ակտիվները կարևոր դեր են խաղում տնտեսության մեջ, որպես կանոն, շահավետ դիրքեր են զբաղեցնում աշխատանքի համաշխարհային բաշխման համակարգում և ցույց են տալիս համախառն ներքին արդյունքի աճ, այդ թվում՝ արտադրված արտադրանքի և մատուցվող ծառայությունների ավելացված արժեքում ՄՍ բարձր մասնաբաժնի պատճառով [7]:

Պետության և բիզնեսի համար գիտելիքի վրա հիմնված նոր տնտեսական քաղաքականության ձևավորումը թույլ է տալիս համարել, որ առաջադեմ տեխնոլոգիաները և նորարարությունները, որոնք մարմնավորում են ՄԳԱ, դառնում են զարգացման հիմնական շարժիչ ուժ ինչպես արդյունաբերության տարբեր ճյուղերի առանձին ծեռարկություններում, այնպես էլ պետության մեջ ընդհանուր:

Գրականության ցանկ

1. Գումերովա, Լ. Ս. «Մտավոր սեփականության ինստիտուտի զարգացման թեման Դաշնային խորհրդի գիտության, կրթության և մշակույթի հանձնաժողովի օրակարգային առանցքային հարցերից է» / Լ. Ս. Գումերովա // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: – 2023. – Հ. 2, № 3 (5). – էջ 12–13:
2. Ռուսաստանի տարածաշրջանների նորարարական զարգացման գնահատման և մոնիտորինգի համակարգ / Ի. Ս. Բորտնիկ, Գ. Ի. Սենչենյա, Գ. Ա. Միխեևա [և ուրիշներ] // Նորարարություններ. – 2012. – № 9 (167). – էջ 25–38:

3. Ջուլիվ, Յու. Ս.: Ռոսպատենտը տարածաշրջանային զարգացման կառավարման մեջ մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացման պարադիգմում / Յու. Ս. Ջուլիվ, Օ. Պ. Ներետին // Գիտության կառավարում և գիտաչափություն. – 2022. – Հ. 17, № 1. – էջ 67–81: – DOI 10.33873/2686–6706.2022.17–1.67–81:
4. Martin R., Sunley P. Path dependence and regional economic evolution // Journal of Economic Geography. 2006. № 6. P. 395–437
5. Ներետին, Օ. Պ. Ռուսաստանի տնտեսության մտավոր ինքնիշխանությունը / Օ. Պ. Ներետին, Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ. – Մ.: Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ», 2022 թ. – 166 էջ. – ISBN 978–5–6042896–9–3:
6. Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքի տնտեսության մեջ. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում. մենագրություն / գիտ. խմբ.՝ Ա. Ա. Աֆանասիև, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոտովա: Հարավային դաշնային համալսարան. – Դոնի Ռոստով, Տազանրոգ: Հարավային դաշնային համալսարանի հրատարակչություն, 2023. – 348 էջ. – ISBN՝ 978–5–9275–4474–5:
7. Ալեքսանդրովա, Ա. Վ. Ոչ նյութական ակտիվների դերը ընկերությունների արժեքի ստեղծման գործում մտավոր տնտեսության համատեքստում / Ա. Վ. Ալեքսանդրովա, Ե. Գ. Ցարյովա // Մտավոր սեփականությունը որպես Ռուսաստանի Դաշնության տեխնոլոգիական ինքնիշխանության ապահովման հիմնական պայման. Ռոսպատենտի XXVI միջազգային գիտական -գործնական համաժողովի զեկույցների ժողովածու, Մոսկվա, 29 սեպտեմբերի, 2022 թ. / Թողարկող խմբագիր Ե. Գ. Ցարյովա: – Մոսկվա: Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ», 2022 թ. – էջ 11–14:

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Յուրի Սերգեյի Ջուլիվ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության ղեկավար (Ռուսաստան, 125993, ք.Մոսկվա, Բերեժկովսկայայի ափ., շ.24, շին. 12), rospatent@rospatent.gov.ru

Արտյոմ Ալեքսեյի Ջդունով, տնտեսական գիտությունների թեկնածու, Մորդովիայի Հանրապետության ղեկավար (Ռուսաստան, 430002, Մորդովիայի Հանրապետություն, ք.Սարանսկ, Սովետսկայա փող., շ.35), kanc@e-mordovia.ru

Information about the authors

Yury S. Zubov, Cand. Sci. (Pedagogy), Head of the Federal Service for Intellectual Property (Berezhkovskaya emb. 24–12, Moscow, 125993, Russian Federation); rospatent@rospatent.gov.ru

Artyom A. Zdunov, Cand. Sci. (Economics), Head of the Republic of Mordovia (Sovetskaya str., 35, Saransk, Republic of Mordovia, 430002, Russia); kanc@e-mordovia.ru

¹⁸ «Պրո բիզնես» հեռուստաալիք՝ կայք: URL: <https://www.probusinessstv.ru/news/314/33721> (հարցման ամսաթիվ՝ 20.05.2024):

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:
The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 23.05.2024
Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 29.05.2024
Ընդունված է հրապարակման 30.05.2024

Ռոսպատենտը հայտարարում է մրցույթ «ՀԱԶՈՂԱԿ ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ»

Մրցույթի նպատակն է՝ 2023 թվականի արդյունքներով տարբեր ոլորտներում արտոնագրված տեխնոլոգիաների ներդրման հարցում հայրենական մշակողների դրական փորձի բացահայտում:

- Մրցույթը կոչված է գրավելու հայրենական մշակողների ուշադրությունը գյուտարարական գործունեության վրա, բարձրացնելու մտավոր սեփականության ոլորտում գրագիտության մակարդակը և ցուցադրելու նորարարական արտադրանքի առևտրայնացման առավելությունները:
- Մրցույթին կարող են մասնակցել ռուսաստանցի գյուտարարները (իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք), գյուտերի արտոնագրատերերը, ովքեր կներկայացնեն բոլոր փաստաթղթերը մրցույթի պայմաններին համապատասխան:
- Հայտատուն հայտ է ներկայացնում Ռոսպատենտի կայքում էլեկտրոնային ձևով՝ լրացնելով հարցաթերթում նշված տվյալները:
- Հայտի ներկայացման ժամկետը 2024 թվականի հունիսի 15-ից օգոստոսի 10-ն է:
- Մրցութային ընտրությունն իրականացնում է ժյուրին, որի կազմում ընդգրկված են գիտության, բիզնես-կառույցների, մտավոր սեփականության ոլորտի հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ և ԱՄԴԻ փորձագետներ:
- Մրցութային ընտրության արդյունքներով ընտրվում են ժյուրիի քվեարկության հիման վրա ամենաշատ միավորներ ստացած 10 արտոնագրեր:
- Մրցույթի հաղթողներն ու եզրափակիչ փուլ անցած մասնակիցները պարգևատրվում են դիպլոմներով և կրծքանշաններով: Մրցույթի դափնեկրի դիպլոմի հաղթողին տրվում է հուշանվեր և վկայագիր՝ ԱՄԴԻ որակավորման բարձրացման ծրագրերում ուսուցման համար:

Մրցույթն անցկացվում է Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության աջակցությամբ՝ «Գիտության և տեխնոլոգիայի հանրահռչակում» դաշնային նախագծի իրականացման շրջանակներում:

#ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՍՆԱՄՅԱԿ

#ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻԿՐԹՈՒԹՅԱՆԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

#ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՀՈՉԱԿՈՒՄ

Հեռախոս՝

+7 (499) 240-32-14

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.772

Թվային գրաֆիկական դիզայնի արտոնագրում. խնդիրներ և լուծումներ

Գրիգորի Պյոտրի Իվլև, Օլգա Լենարի Ալեքսեևա[®]

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

[®]OAlekseeva@rupto.ru

Անտառաշխարհ՝ ամբողջական թվայնացումը նոր մարտահրավերներ է դնում օրենսդիրների համար՝ կապված թվային միջավայրում մտավոր գործունեության ստեղծագործական արդյունքների իրավական պաշտպանության հետ: Ծրագրային արտադրանքների մշակողների մրցակցային պայքարի արդյունավետ գործիք է ճանաչվել օգտագործողների գրաֆիկական ինտերֆեյսերը և վիրտուալ գրաֆիկական նշանները, որոնք պահանջում են հուսալի իրավական պաշտպանություն: Սակայն, արդյունաբերական նմուշներին վերաբերող մասում տասնամյակներ շարունակ կիրառվել արտոնագրային իրավունքի կանոնները պահանջում են հարմարեցում վիրտուալ դիզայնի թվային բնույթին: Մասնագետների կողմից քննարկում են գրաֆիկական ինտերֆեյսի և վիրտուալ գրաֆիկական նշանի արտոնագրման հարցերը: Կանոնակարգերը տարբերվում են տարբերվում են երկրներում: Հետազոտության նպատակն է՝ հեռավար արտերկրների օրենսդիրների մոտեցումների ուսումնասիրությունները և համեմատությունները (Չինաստան, Եվրամիություն, ԱՄՆ և Ճապոնիա), ինչպես նաև Ռուսաստանի և Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային մասնակցող երկրների օրենսդիրների մոտեցումները գրաֆիկական ինտերֆեյսի և վիրտուալ գրաֆիկական նշանի արտոնագրման կանոնների կարգավորման վերաբերյալ, ինչպես նաև Ռուսաստանի և Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության մեջ համապատասխան փոփոխություններ մտցնելու առաջարկների նախապատրաստման գործում: Բացահայտվում են օրենսդրական կարգավորման առանձնահատկությունները, որոնք կարևոր են գրաֆիկական ինտերֆեյսների և վիրտուալ գրաֆիկական նշանների արտոնագրման համար, կարգավորման մեթոդները ու տարբերությունները, տրված է արտոնագրային իրավունքների ծավալի առումով կիրառվող մոտեցումների գնահատում: Սահմանված են վիրտուալ դիզայնի ոլորտին առնչվող արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ ռուսական և եվրասիական օրենսդրության կատարելագործման հնարավոր ուղիները:

Բանալի բառեր՝ արտոնագրային իրավունք, արդյունաբերական նմուշ, արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալ, օգտատիրոջ գրաֆիկական ինտերֆեյս (ՕԳԻ), վիրտուալ գրաֆիկական նշան, վիրտուալ դիզայն, թվային գրաֆիկական դիզայն, անցումային ՕԳԻ, անիմացիոն արդյունաբերական նմուշ:

Մեջբերման համար՝ Իվլև Գ. Պ., Ալեքսեևա Օ. Լ. Թվային գրաֆիկական դիզայնի արտոնագրում. խնդիրներ և լուծումներ // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր, 2024: Հ. 3 № 2 (8): Էջ. 122–131:

Հնորհակալագրեր՝ հոդվածը պատրաստվել է ԱՄԴԻ գիտահետազոտական աշխատանքի նյութերի հիման վրա «Արդյունաբերական նմուշների ոլորտում Ռուսաստանի և արտասահմանյան երկրների օրենսդրության համեմատական ուսումնասիրությունների անցկացում» ձեռք բերված տվյալների հիման վրա արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության և պահպանության ոլորտի վիճակի վերաբերյալ վերլուծական հաշվետվություն կազմելու նպատակով՝ հայտատուների (իրավատերերի) և այլ շահագրգիռ կողմերի համար այս ոլորտը գրավչությունը բարձրացնելու առաջարկներով»:

Patenting digital graphic design: problems and solutions

Grigory P. Ivliev, Olga L. Alekseeva[®]

Federal Institute of Industrial Property

[®]OAlekseeva@rupto.ru

Abstract: total digitalization faces legislators with new challenges related to the legal protection of creative results of intellectual activity in the digital environment. Graphical user interfaces and virtual graphic symbols, which require effective legal protection, are recognized as an efficient tool for competition among software

developers. However, patent law provisions regarding industrial designs applied for decades require adaptation to the digital nature of virtual design. Experts discuss the issues of patenting a graphical user interface and a virtual graphic symbol: what is considered a product when patenting them, how to determine the scope of legal protection of such industrial designs, including if the components of the graphical interface are animated elements or transition pages. Regulations vary from country to country. The Russian lawmakers will have to find their own solution. The Eurasian lawmakers faces the same task. The aim of the research was to study and compare the approaches of lawmakers of non-CIS countries, including China, the European Union, the USA and Japan, as well as lawmakers of Russia and member states of the Eurasian Patent Convention, to the regulation of the rules for patenting a graphical user interface and a virtual graphic symbol, as well as prepare proposals to introduce appropriate changes to the Russian and Eurasian patent legislation. The study revealed legal regulation peculiarities that are important for patenting graphical interfaces and virtual graphic symbols applied by lawmakers in different countries and regions, similarities and differences in regulation, and assessed the approaches used in terms of the scope of patent rights granted. The study defines possible ways to improve the Russian and Eurasian legislation on industrial designs related to the field of virtual design.

Keywords: patent law, industrial design, scope of legal protection of an industrial design, graphical user interface (GUI), virtual graphic symbol, virtual design, digital graphic design, transitional GUI, animated industrial design.

For citation: Grigory P. Ivliev, Olga L. Alekseeva, Patenting digital graphic design: problems and solutions// Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 122 –131.

Acknowledgements: The article is based on the materials of the research work of FIPS «Conducting comparative studies of the legislation of Russia and foreign countries in the field of industrial designs in order to prepare, based on the data obtained, an analytical report on the state of the field of legal enforcement and protection of industrial designs with proposals for increasing the attractiveness of this area for applicants (right holders) and other interested parties».

Մարդկային միջավայրի տոտալ թվայնացումը փոխում է նրա մտավոր ստեղծագործական գործունեության արդյունքների բնույթը: Առաջին պլան են մղվում ձեռքբերումները, որոնք նախատեսում են ծրագրային արտադրանքի օգտագործումը: Արագ զարգացող ոլորտներից մեկը՝ դիզայնների ստեղծագործություն է, ովքեր մշակում են օգտագործողի գրաֆիկական ինտերֆեյսերը (ՕԳԻ), որոնք ներառում են վիրտուալ գրաֆիկական բաղադրիչներ (գրաֆիկական նշաններ): Օրիգինալ գրաֆիկական ինտերֆեյսները և խորհրդանիշերը ճանաչվում են որպես ծրագրային ապահովման մշակողների մրցակցային պայքարի արդյունավետ գործիք: Այդպիսի ստեղծագործական արդյունքները պահանջում են արտոնագրային օրենքով նախատեսված արդյունավետ իրավական պաշտպանություն:

Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄՄՀԿ) 2017 թվականի ուսումնասիրությունը ցույց է տվել¹, որ ՕԳԻ արտոնագրային պաշտպանությունն արդեն սովորական պրակտիկա է դարձել: Միևնույն ժամանակ, արդիական են մնում ՕԳԻ առնչվող արդյունաբերական նմուշների հայտերի կազմման հարցերը, այդ թվում՝ անցումային էջերը և անիմացիոն տարրերը, դրանց իրավական պաշտպանության ծավալի որոշման հարցերը և շատ այլ հարցեր: Արտոնագրային իրավունքի նորմերը թվային գրաֆիկական դիզայնի պաշտպանության համար կիրառման նպատակով պետք է հարմարեցվեն արտոնագրման ենթակա օբյեկտների նոր բնույթին:

ՕԳԻ բնույթ

«Դիզայն» տերմինն օգտագործվում է ինչպես դիզայնի արդյունքի լուծում մշակելու գործընթացը նշելու համար, որի օգնությամբ ստեղծվում է տեսողական-հաղորդակցական միջավայր, այնպես և նման գործընթացի վերջնական արդյունքը, որը ձևավորում է

Օրիգինալ գրաֆիկական ինտերֆեյսները և խորհրդանիշերը ճանաչվում են որպես ծրագրային ապահովման մշակողների մրցակցային պայքարի արդյունավետ գործիք: Այդպիսի ստեղծագործական արդյունքները պահանջում են արտոնագրային օրենքով նախատեսված արդյունավետ իրավական պաշտպանություն:

տվյալ միջավայրը²: Դիզայնի առանձին ոլորտ է գրաֆիկական դիզայնը՝ տեսողական հաղորդակցության միջոց, պատկերների, պատկերների, նկարների, տառատեսակների, տեսանյութերի և այլնի միջոցով գաղափարների, իմաստների և արժեքների արտահայտում [1]: ՕԳԻ մշակումը հանդիսանում է թվային գրաֆիկական դիզայնի ոլորտներից մեկը:

Դիզայնի պատմաբաններ Շառլոտտա և Փիթեր Ֆիլդ կապում են ՕԳԻ առաջացումը համակարգչային դիզայնի հեղափոխության հետ, որը տեղի է ունեցել 1984թ.-ին, երբ ստեղծվել է երիտասարդ Սթիվ Ջոբսի մտահղացման սկզբնական Apple Macintosh համակարգիչը, որը դարձել է առաջին զանգվածային համակարգիչը, որում կիրառվել է օգտատիրոջ գրաֆիկական ինտերֆեյսը [2]: Նրանք նաև նշում են, որ «սկզբունքորեն նոր գրաֆիկական ինտերֆեյսի պատկերները» աղբամանը, ռումբը, ժպտացող մոնիտորը և այլն, հորինվել են համակարգչային

¹ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/37/2 REV: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/geoind/ru/sct_37/sct_37_2_rev.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

² Ապրանքների տնտեսական գործունեության համառոտական դասակարգիչ (ՏԳՀԴ 2) ОК 034–2014 (ԿՊԵՍ 2008), ուժի մեջ է մտել Տեխնիկական կարգավորման և չափագիտության դաշնային գործակալության կողմից 2014 թվականի հունվարի 31-ին, № 14-հոդ:

ՕԳԻ բնույթն ուսումնասիրելիս կարելի է տեսնել դրա նմանությունը անկայուն ձևի առարկաների բնույթին, որոնք ներառում են, օրինակ, շատրվան, որի շիթերը «խաղում» են ջրի դինամիկ ճնշման ժամանակ, և դրանք կարող են հայտնվել, ապա անհետանալ: Մեկ այլ օրինակ է շենքերի լուսավորությունը: Ի՞նչն է նման դիզայնի և լուծումների համար հանդիսանում արտադրանք: Ինչպե՞ս պետք է նման նմուշը բացահայտվի դիզայնի արտոնագրի հայտի փաստաթղթերում և ինչպե՞ս պետք է որոշվի այդպիսի նմուշների իրավական պաշտպանության ծավալը:

հեղափոխության մեծագույն անհայտ հերոսներից մեկի՝ Սյուզան Քարենի կողմից, որը համակարգչին մարդկային դեմք է տվել» [2]:

Այժմ ՕԳԻ դարձել է մարդկանց և օպերացիոն համակարգերի և կիրառական ապահովման ծրագրերի միջև փոխգործակցության ամենատարածված միջոցը:

ՄՄՀԿ փաստաթղթերում ՕԳԻ-ին դասում են ցանկացած տեսողական ինտերֆեյս, որը թույլ է տալիս օգտատերերին շփվել էլեկտրոնային սարքերի հետ՝ օգտագործելով էլեկտրոնային/ թվային տարրեր, ինչպես նաև օգտատիրոջ ինտերֆեյսի մի տեսակ, որտեղ ինտերֆեյսի տարրերը, ներառյալ պատկերակները, պիտակները, մենյույն, կոճակները, ցուցակները և այլն, ցուցադրվում են օգտատիրոջը գրաֆիկական դիզայնի տեսքով (գրաֆիկական պատկերներ)³:

Շատ երկրներում, ներառյալ Ռուսաստանում, դիզայնը պաշտպանված է ոչ միայն որպես հեղինակային իրավունքի օբյեկտ, այլև որպես արտոնագրային իրավունքի օբյեկտ՝ արդյունաբերական նմուշ: Ինչպես հայտնի է, օրենսդիրները արդյունաբերական նմուշներին են դասակարգում արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրանքի արտաքին տեսքը (դիզայն):

ՕԳԻ առանձնահատկությունն այն է, որ դրանք չեն կարող վերագրվել արտադրանքի արտաքին տեսքի բնութագրերին սովորական իմաստով, այսինքն՝ արտադրանքի արտաքին տեսքի բնութագրերին, նրա արտաքին տեսքին, որը որոշվում է բուն արտադրանքի ֆիզիկական, քիմիական կամ կենսաբանական բնույթով: Գրաֆիկական պատկերները, որոնք գեներացվում են էՀՄ ծրագրերի միջոցով, հայտնվում են էլեկտրոնային սարքերի էկրաններին՝ միայն այն դեպքում, եթե ծրագրային ապահովումը տեղադրված է և աշխատում է, պատկերը գոյություն ունի քանի դեռ ծրագիրը գործում է: Ընդ որում ՕԳԻ կարող է բաղկացած լինել մի քանի պատկերներից, որոնք հայտնվում են էկրանին որոշակի հաջորդականությամբ (այսպես կոչված, անցումային ՕԳԻ): Բացի այդ, ՕԳԻ տարրերը կարող են լինել անիմացված:

³ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/43/10 Rev: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_43/sct_43_10_rev.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

⁴ Այստեղ և այսուհետ «էկրան» տերմինը կիրառվում է որպես «դիսփլեյ» և «տեսողական ելքային վահանակ» տերմինների ընդհանրացնող հասկացություն:

ՕԳԻ բնույթի նման առանձնահատկությունների հետ կապված՝ հարց է առաջանում, թե ինչպես պետք է ՕԳԻ բնույթը փոխկապակցել «արդյունաբերական նմուշ» հասկացության սահմանման հետ. Ի՞նչ է արտադրանքը ՕԳԻ դեպքում և ինչպիսի՞ն է դրա տեսքը:

Հաճախ հանդիպող պատասխանը. «ՕԳԻ՝ մոնիտորի արտաքին էկրանի տեսքն է» անվիճելի չէ: Դժվար թե որևէ մեկը ասի, որ ֆիլմը էկրանի արտաքին տեսքն է: Ակնհայտ է, որ մոնիտորի էկրանը, երբ մոնիտորը գտնվում է պահեստում, չունի նույն տեսքը, որը ստանում է ծրագրի գործարկման ժամանակ:

ՕԳԻ բնույթն ուսումնասիրելիս կարելի է տեսնել դրա նմանությունը անկայուն ձևի առարկաների բնույթին, որոնք ներառում են, օրինակ, շատրվան, որի շիթերը «խաղում» են ջրի դինամիկ ճնշման ժամանակ, և դրանք կարող են հայտնվել, ապա անհետանալ: Մեկ այլ օրինակ է շենքերի լուսավորությունը: Ի՞նչն է նման դիզայնի և լուծումների համար հանդիսանում արտադրանք: Ինչպե՞ս պետք է նման նմուշը բացահայտվի դիզայնի արտոնագրի հայտի փաստաթղթերում և ինչպե՞ս պետք է որոշվի այդպիսի նմուշների իրավական պաշտպանության ծավալը: Մի կողմից, ջրի հոսքի պատկերները նյութական աշխարհի առարկաներ են, բայց, մյուս կողմից, դրանք բառի սովորական իմաստով արտադրանք չեն հանդիսանում⁵:

Ոչ բոլոր երկրներն են արտոնագրում անկայուն ձևի օբյեկտների արտաքին տեսքը (ոչ մշտական օբյեկտներ): Այսպիսով, Եվրասիական տարածաշրջանի մի շարք երկրներում, օրինակ՝ Ադրբեջանում, Բելառուսում, Ղազախստանում, Տաջիկստանում, Թուրքմենստանում, անկայուն ձևի օբյեկտների արտաքին տեսքին իրավական պաշտպանություն որպես արդյունաբերական նմուշ չի տրամադրվում: Ռուսական օրենսդրության մեջ նման արգելք գոյություն ուներ միայն մինչև 2014թ.: Այդ ժամանակ, «արտադրանք» հասկացությունը արդյունաբերական նմուշների օրենսդրության մեջ դրա կիրառման նպատակով տրվել է ընդլայնված մեկնաբանություն: Սահմանվել է, որ որպես արտադրանք է հասկացվում արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրության ցանկացած արտադրանք, մասնավորապես՝ փաթեթավորում, պիտակ, բաղադրիչ արտադրանք, արտադրանքների հավաքածու (կոմպլեկտ), տառատեսակ, ինչպես նաև արտադրանքի անկախ մաս⁶: Միևնույն ժամանակ, կարգավորող դաշտում ուշադրություն չի դարձվել անկայուն ձևի արտադրանքներին, ամենայն հավանականությամբ, այն պատճառով, որ նման արդյունաբերական նմուշները գործնականում չափազանց հազվադեպ են: Ինչ վերաբերում է ՕԳԻ վերաբերող արդյունաբերական նմուշներին, ապա դրանք ակտիվորեն գրանցված են Ռուսաստանի Ղաշնությունում շուկայի խոշոր խաղացողների կողմից: 2023 թվականի դրությամբ «Յանդեքս» ՍՊԸ անունով գրանցվել է ՕԳԻ դասվող 114 արդյունաբերական նմուշ, 317-ը՝ «Սբերբանկ» ՓԲԸ-ի և 279-ը՝ «Սամսունգ էլեկտրոնիկս Կո» ՍՊԸ անունով:

⁵ ԳՕՍՍ 2.101–2016 «Միջպետական ստանդարտ: Նախագծային փաստաթղթերի միասնական համակարգ: Արտադրանքների տեսակները»: URL: https://files.stroyinf.ru/Data2/1/4293752/4293752379.p_d (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

⁶ Արդյունաբերական նմուշի արտոնագիր տրամադրելու համար հայտի փաստաթղթերի պահանջների Կ. 32, որը հաստատվել է Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 30 № 695 հրամանով (փոփոխություններով): URL: <https://new.fips.ru/to-applicants/industrial-designs/promyshlennye-obraztsy-normativnye-dokumenty.php> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

Միջազգային փորձ

Չնայած ՕԳԻ առնչվող հայտերի թվի աճին ողջ աշխարհում (2021 թ.՝ 12 935, 2022 թ.՝ 20 749), ՄՄՀԿ հովանու ներքո միջազգային հանրության կողմից չի մշակվել ոչ մի օրինակելի ակտ կամ միջազգային համաձայնագիր, որը ներդաշնակեցնում է ՕԳԻ վերաբերող արդյունաբերական նմուշներին առնչվող հայտերի մշակման կանոնները չեն մշակվել միջազգային հանրության կողմից ՄՄՀԿ հովանու ներքո⁷: Արդյունաբերական նմուշների միջազգային դասակարգումը (ԱՆՄԴ)⁸, որն օգտագործվում է աշխարհի շատ երկրների, այդ թվում՝ Ռուսաստանի կողմից, որոշակիորեն ուղղված է ներդաշնակեցմանը: 2023 թվականի հունվարի 1-ին ուժի մեջ է մտել ԱՆՄԴ նոր՝ 14-րդ խմբագրությունը, ըստ որի ՕԳԻ առաջին անգամ նշանակվել են 14–04 դասի «Դիսփլեյներ, պատկերակներ, պիտակներ», որն արդեն ներառում էր գրաֆիկական նշաններ՝ էկրանին ցուցադրելու համար:

ԱՆՄԴ կարևոր միջազգային փաստաթուղթ է, սակայն ԱՆՄԴ դրույթները իրավական ուժ չունեն, այսինքն՝ անդամ պետություններին չեն պարտավորեցնում արտոնագրել ՕԳԻ դիզայնը:

Մեկ այլ միջազգային ակտ է միջազգային ստանդարտ ԻՍՕ 9241–161:2016 «Մարդ-համակարգ փոխազդեցության էրգոնոմիկա. Մաս 161: Օգտագործողի գրաֆիկական ինտերֆեյսի տարրերի ուղեցույցներ»⁹, որոնք մշակվել են Ստանդարտացման միջազգային կազմակերպության (ISO) հովանու ներքո՝ ՕԳԻ տարրերի վարքագծի միատեսակությունը, դրանց ֆունկցիոնալությունը, ներկայացումը և, ի վերջո, օգտագործման հարմարավետությունը ապահովելու նպատակով: Սակայն, ստանդարտը նունկայես չի հանդիսանում ակտ, որը ինչ-որ պարտավորություն է դնում անդամ պետությունների վրա՝ կապված ՕԳԻ արտոնագրման հետ:

ՕԳԻ իրավական պաշտպանության վերաբերյալ իրավաբանորեն համապատասխան ուսումնասիրությունները նախաձեռնվել են ՄՄՀԿ կողմից 2016 թվականին: Հարցն ընդգրկվել է ՄՄՀԿ ապրանքային նշանների, աշխարհագրական նշումների և արդյունաբերական նմուշների մշտական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ ԱՆՄՀ) օրակարգում¹⁰: 2019 թվականին 66 երկրներում անցկացված հարցումը ցույց է տվել, որ 59 երկիր ապահովում է ՕԳԻ իրավական պաշտպանությունը¹¹: Սակայն, գերատեսչությունների պրակտիկան շատ կետերում չի

⁷ Գիտահետազոտական աշխատանքների մասին հաշվետվություն «Արդյունաբերական նմուշների ոլորտում Ռուսաստանի և արտասահմանյան երկրների օրենսդրության համեմատական ուսումնասիրությունների անցկացում» ձեռք բերված տվյալների հիման վրա արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության և պահպանության ոլորտի վիճակի վերաբերյալ վերլուծական հաշվետվություն կազմելու նպատակով՝ հայտատուների (հեղինակային իրավատերերի) և այլ շահագրգիռ կողմերի համար այս տարածքի գրավչությունը բարձրացնելու առաջարկներով» թեմայով (եզրափակիչ) (Բաժիններ 1.2, 1.3, 1.4) / ՎՀԺՆՍՍ ՀՄՏՀ Վր. № AAAA-A20–120071490021–7 / Վր.№ ՈՄՏՔ, ենթաբաժին 1.5, էջ 87–111:

⁸ Արդյունաբերական նմուշների միջազգային դասակարգման վերաբերյալ Լոկալնոյի համաձայնագիր (Լոկալնո, 8 հոկտեմբերի 1968 թ.): URL: <https://www.wipo.int/treaties/ru/classification/locarno/index.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

⁹ ISO 9241–161:2016 Ergonomics of human-system interaction – Part 161: Guidance on visual user-interface elements, IDT; URL: <https://www.scribd.com/document/340607446/En-16480–2012-Not-in-English> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹⁰ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/35/6 առ 11 ապրիլի 2016 թ. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_35/sct_35_6.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹¹ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/41/2 Rev 2: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_41/sct_41_2_rev_2.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

ՕԳԻ իրավական պաշտպանության վերաբերյալ իրավաբանորեն համապատասխան ուսումնասիրությունները նախաձեռնվել են ՄՄՀԿ կողմից 2016 թվականին: Հարցն ընդգրկվել է ՄՄՀԿ ապրանքային նշանների, աշխարհագրական նշումների և արդյունաբերական նմուշների մշտական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ ԱՆՄՀ) օրակարգում:

համընկնում, ինչը պայմանավորված է օբյեկտիվ պատճառներով, որոնք կապված են նման օբյեկտների յուրահատուկ բնույթի հետ:

- Որպես հիմնական հարցերն էին քննարկվում՝
- Կարո՞ղ է արդյոք ՕԳԻ դիզայնը արտոնագրվել որպես արդյունաբերական նմուշ առանց արտադրանքի պատկերի, որի վրա տեղադրված է ՕԳԻ գեներացնող ծրագիրը:
 - Եթե ապրանքի պատկերը պարտադիր է, ապա ի՞նչ պահանջներ կան հայտում ՕԳԻ դիզայնի և արտադրանքի պատկերների համար:
 - Արդյո՞ք հայտի փաստաթղթերում պետք է ցուցադրվի բացի արտադրանքի պատկերի այլ՝ ՕԳԻ և արտադրանքի միջև կապը, որում օգտագործվել է ՕԳԻ, որպես ՕԳԻ արդյունաբերական նմուշի օրինական պաշտպանություն տրամադրելու անհրաժեշտ պայման:
 - Եթե հայտի փաստաթղթերը պետք է ցույց տան ապրանքի հետ այլ կապ, բացի ապրանքի պատկերից, ի՞նչ կապ է սա (ապրանքի նշում վերնագրում և արդյունաբերական նմուշի նկարագրության մեջ, նկարագրության մեջ ապրանքի ֆունկցիոնալության բացահայտում):
 - Ինչպե՞ս է որոշվում անդամ-պետությունում ՕԳԻ հետ կապված արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը:
 - Եթե հայտում պարտադիր է ապրանքի նշումը, որի վրա կիրառվում է ՕԳԻ, ինչպե՞ս է նման նշումը ազդում ՕԳԻ հետ կապված արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալի վրա:
 - Կարո՞ղ են արտոնագրային պաշտպանություն ստանալ ՕԳԻ անցումային էջերը և անիմացիոն ՕԳԻ արտոնագրելիս¹²:

ՄՄՀԿ կողմից անցկացված հետազոտության տվյալները թույլ են տալիս մեզ որոշ եզրակացություններ անել արդյունաբերական նմուշների արտոնագրերի արտոնագրման վերաբերյալ այն իրավասություններում, որտեղ զարգացած արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման համակարգերը նման են ռուսական համակարգին (Չինաստան, Ճապոնիա, ԱՄՆ, Եվրոպական Միության Մտավոր սեփականության գերատեսչություն (EUIPO)):

¹² Հարցերը ընդհանրացված տեսքով արտացոլում են ՄՄՀԿ SCT/41/2 REV.2 փաստաթղթում պարունակվող հարցաշարի հարցերը: Հավելված 1: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_41/sct_41_2_rev_2.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

Չինաստանն ունի ամենախիստ պահանջները ՕԳԻ արտոնագրման համար ինչպես արդյունաբերական նմուշի հայտի մշակման, այնպես էլ արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը սահմանելու առումով: Չինաստանում դուք կարող եք արտոնագրել ՕԳԻ, բայց դուք չեք կարող արտոնագրել ՕԳԻ տարրեր հանդիսացող գրաֆիկական նշանները:

Չինաստան

Չինաստանն ունի ամենախիստ պահանջները ՕԳԻ արտոնագրման համար ինչպես արդյունաբերական նմուշի հայտի մշակման, այնպես էլ արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը սահմանելու առումով: Չինաստանում դուք կարող եք արտոնագրել ՕԳԻ, բայց դուք չեք կարող արտոնագրել ՕԳԻ տարրեր հանդիսացող գրաֆիկական նշանները:

Չինաստանում պահանջվում է, որ հայտի փաստաթղթերում պետք է ցուցադրվեն ՕԳԻ կապը ապրանքի հետ, այսինքն՝ ՕԳԻ համարվում է ապրանքի արտաքին տեսքի մաս: Կապը ցուցադրվում է հետևյալ ձևանապարհով՝

- ՕԳԻ դիզայնի և արտադրանքի (կամ արտադրանքի մի մասի) պատկերները, որոնց առնչվում է ՕԳԻ, հոծ գծերով.
- արտադրանքի բանավոր նշում, որի համար նախատեսված է ՕԳԻ դիզայնը, արդյունաբերական նմուշի վերնագրում և նկարագրության մեջ.
- ՕԳԻ դիզայնի հետ կապված բացահայտումներ արտադրանքի ֆունկցիոնալ բնութագրերի նկարագրության մեջ:

Արդյունաբերական նմուշին ներկայացված իրավական պաշտպանության ծավալը ներառում է ՕԳԻ պատկերն այն արտադրանքի հետ, որի համար նախատեսված է ՕԳԻ դիզայնը: Ամբողջ պատկերը պետք է կատարված լինի հոծ գծերով: ՕԳԻ դիզայնի հետ կապված արդյունաբերական նմուշի գրանցումը, և դրա համար արտոնագրի ստացումը առանց ապրանքը (մոնիթոր կամ այլ սարք) նշելու անհնար է Չինաստանում:

Չինաստանը բացատրում է նման պահանջների ներդրումը արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը սահմանափակելու անհրաժեշտությամբ, ինչպես նաև որոնումը պարզեցնելու ցանկությամբ: Տեսականորեն, նման կարգավորումը նշանակում է, որ լվացքի մեքենայի ՕԳԻ հետ կապված արդյունաբերական նմուշի իրավունքների սեփականատերը չի կարողանա պահանջներ ներկայացնել այն անձի դեմ, ով օգտագործում է նույնական ՕԳԻ բժշկական սարքավորումների համար:

Չինաստանում կարևոր է, որ ՕԳԻ կապը արտադրանքի հետ ցուցադրվի նկարներում և հայտի ներկայացման ամսաթվի նկարագրության մեջ: Նկարագրության մեջ ապրանքի ֆունկցիոնալ բնութագրերի բացահայտումը նույնպես պետք է ներկայացված լինի հայտի ներկայացման օրը: Ըստ հայտի արտադրության փուլում, հետազոտության արդյունքների

համաձայն¹³, ձևակերպման նշված թերությունները չեն կարող շտկվել:

Չինաստանում տրամադրվող իրավական պաշտպանության ծավալը հնարավոր նվազագույններից մեկն է: Անիմացիոն արդյունաբերական նմուշները և անցումային ՕԳԻ-ները կարող են ստանալ իրավական պաշտպանություն Չինաստանում, եթե դրանք ներկայացված են էլեկտրոնային կամ թղթի վրա որպես ստատիկ պատկերներ, և բոլոր պատկերները պետք է վերաբերվեն նույն գործառնության, տեսողականորեն կապված լինեն և հստակ պատկերացում տան շարժման մասին: Նշված ՕԳԻ դեպքում իրավական պաշտպանության ծավալը սահմանվում է ստատիկ պատկերների հիման վրա:

ՕԳԻ առանձին տարրերը չեն կարող արտոնագրվել Չինաստանում:

Եվրոպական միություն

ՕԳԻ արտոնագրման ամենաքիչ պահանջվող կանոնները Եվրոպական Միությունում են (ԵՄ): Եվրոպական միության մտավոր սեփականության գերատեսչության (EUIPO), ի տարբերություն Չինաստանի գերատեսչության, արտոնագրում է ոչ միայն ՕԳԻ դիզայնը, այլև գրաֆիկական նշանները:

Նման արտոնագրման հնարավորությունը բխում է ԵՄ օրենսդրության մեջ օգտագործվող «արդյունաբերական նշում» և «արտադրանք» հասկացությունների սահմանումներից: Այսպիսով, ըստ Եվրոպական Միության խորհրդի № 6/2002 կանոնակարգի Ի.3 «Եվրոպական համայնքի արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ»¹⁴ (այսուհետ՝ EUIPO կանոնակարգ)։

ա) «արդյունաբերական նշում» տերմինը նշանակում է ապրանքի ամբողջ կամ մասի տեսքը, որը բխում է ապրանքի առանձնահատկություններից, մասնավորապես՝ հենց ապրանքի և/կամ դրա ձևավորման գծերից, ուրվագծերից, գույներից, ձևից, հյուսվածքից և/կամ նյութերից.

բ) «արտադրանք» տերմինը նշանակում է ցանկացած արտադրված կամ ձեռքով պատրաստված առարկա, այդ թվում՝ բայց չսահմանափակվելով բարդ արտադրանքի մեջ հավաքելու համար նախատեսված մասերը, փաթեթավորումը, ոճավորումը, գրաֆիկական նշանները և տպագրական տառատեսակները, բացառությամբ համակարգչային ծրագրերի:

ԵՄ փաստաթղթերում ՕԳԻ-ները դասակարգվում են որպես արտադրանքներ այնպես, ինչպես գրաֆիկական նշանները դասակարգվում են որպես արտադրանքներ: ՕԳԻ և գրաֆիկական այդ թվում՝ վիրտուալ նշանները արտադրանքներին հավասարեցնելը Եվրոպացի օրենսդիրին ազատում է Եվրոպացի օրենսդիրին պատկերների միջոցով ԳԻՊ համարվող արտադրանքի պարտադիր ներկայացման պահանջի սահմանման անհրաժեշտությունից: Հայտատուն ինքն է որոշում՝ ցուցադրել արտադրանքը, որում օգտագործվում է ՕԳԻ, թե ոչ: Հայտատուն իրավունք ունի չներկայացնել արտադրանքը պատկերներում կամ ներկայացնել այն հոծ կամ կետավոր գծով: Արտադրանքի ֆունկցիոնալ կողմերը, որին պատկանում է ՕԳԻ, նույնպես

¹³ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/41/2 Rev 2: Հավելված 1: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_41/sct_41_2_rev_2.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹⁴ Ընդունվել է Բյուսելում 12.12.2001, փոփ. և լրաց. 18.12.2006 URL: <https://eecolog.ru/docs/xVvKYLXmEKgcKi7xgiNyx> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

կարևոր չեն: Արդյունաբերական նմուշի նկարագրության մեջ դրանց բացահայտումը պարտադիր չէ:

Միևնույն ժամանակ, ՕԳԻ և արտադրանքի միջև կապը նշելու պահանջը, որին վերաբերում է ՕԳԻ, գոյություն ունի ԵՄ օրենսդրության մեջ: EUIPO Կանոնակարգի 36-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ արդյունաբերական նմուշի գրանցման հայտը պետք է պարունակի «նշում այն արտադրանքի մասին, որի անբաժանելի մասը կամ օգտագործման համար նախատեսված է արդյունաբերական նմուշը»: Ընդ որում, ԵՄ Կանոնակարգի 36-րդ և 38-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն, արտադրանքի նշումը չի ազդում արդյունաբերական նմուշին տրված իրավական պաշտպանության ծավալի կամ արդյունաբերական նմուշի համար հայտի ներկայացման ամսաթվի որոշման վրա:

ԵՄ փորձագետների մեկնաբանության մեջ նշվում է, որ ՕԳԻ դեպքում ապրանքի (արտադրանքի) անվանումը կարող է ձևակերպվել առանց նշելու այն արտադրանքը, որում կիրառվում է ՕԳԻ, այսինքն, օրինակ՝ որպես «օգտատիրոջ գրաֆիկական ինտերֆեյս», և որ արդյունաբերական նմուշի գրանցումը հնարավոր է միայն ՕԳԻ դիզայնի, գրաֆիկական նշանի համար, եթե այն ներկայացվում է ինքնուրույն, առանց որևէ արտադրանքի, օրինակ՝ մոնիտոր կամ այլ սարք¹⁵: Արտադրանքի մասին տեղեկատվության առկայությունը արդյունաբերական նմուշի հայտի փաստաթղթերում, ԵՄ օրենսդրության համաձայն, ի տարբերություն Չինաստանի օրենսդրության, իրավական ուժ չունի: ԵՄ-ում այդպիսի իմաստ ունի միայն պատկերը: EUIPO-ի կողմից գրանցված ՕԳԻ դիզայնի իրավական, գրաֆիկական նշանների իրավական պաշտպանությունը տարածվում է ցանկացած արտադրանքի վրա, եթե ՕԳԻ դիզայնը ներկայացված է պատկերներով՝ առանց արտադրանքի կամ արտադրանքը ներկայացված է կետավոր գծերով: Ոչ ապրանքի անվանումը, ոչ էլ դրա դասակարգումը չեն ազդում ԵՄ արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալի վրա, որպես այդպիսին: Գրանցված արդյունաբերական նմուշն իր սեփականատիրոջը բացառիկ իրավունք է տալիս օգտագործելու նմուշը ցանկացած տեսակի ապրանքի մեջ, այլ ոչ միայն գրանցման հայտում նշված ապրանքի մեջ: Իրավական պաշտպանության այս ծավալը առավելագույն հնարավորն է:

Ընդ որում, եթե արտադրանքը պատկերված է հոծ գծերով, իրավական պաշտպանության ծավալը կտարածվի ոչ միայն ՕԳԻ դիզայնի, այլև պատկերված ապրանքի վրա:

ԵՄ օրենսդրությունը թույլ է տալիս գրանցել անցումային ՕԳԻ և ՕԳԻ վերաբերող անիմացիոն արդյունաբերական նմուշներ, որոնք վերաբերում են ՕԳԻ-ներին կամ վիրտուալ գրաֆիկական նշաններին: Այս դեպքում ընդունվում են ինչպես շարժվող, այնպես էլ ստատիկ պատկերներ, այդ թվում՝ էլեկտրոնային ձևով, այնպես և թղթի վրա: Ի դեպ, շարժվող պատկերները համարվում են միայն որպես նմուշի վիզուալիզացիայի լրացուցիչ տեխնիկական մեթոդ և չեն փոխարինում ավանդական ստատիկ ներկայացումները: Պահանջվում է նաև, որ անիմացիոն ՕԳԻ կամ գրաֆիկական նշանի բոլոր տեսակները տեսողականորեն կապված լինեն, այսինքն՝ դրանք պետք է ունենան ընդհանուր հատկանիշներ և առնչվեն նույն գործառնության: Հայտատուն պետք է համարակալի բոլոր տեսակները այնպես, որ հստակ պատկերացում տա կադրերի հաջորդականության մասին: Տեսակների առավելագույն

քանակը՝ 7: Նման արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության ծավալը որոշվում է ստատիկ պատկերներով:

ԱՄՆ և Ճապոնիա

Իրավական պահանջների ձկունության առումով ԱՄՆ-ը և Ճապոնիան միջանկյալ դիրք են զբաղեցնում Չինաստանի և Եվրամիության օրենսդրության միջև: Ի տարբերություն Չինաստանի, այս երկրներում ոչ միայն ՕԳԻ դիզայնները, այլև վիրտուալ գրաֆիկական նշանները գրանցվում են որպես արդյունաբերական նմուշներ:

Պահանջը, որ պետք է կապ հաստատվի ՕԳԻ և այն արտադրանքի միջև, որում կիրառվում է ՕԳԻ, նույնպես առաջադրվում է երկու երկրներում, սակայն կապը նշելու կանոնները տարբերվում են:

ԱՄՆ-ում կապի ցուցադրման պահանջը վերաբերում է բոլոր արդյունաբերական նմուշներին: Այդպիսի մոտեցումը բացատրվում է նրանով, որ այն պահանջը, որ արդյունաբերական նմուշների հայտերը պետք է վերաբերվեն «արդյունաբերական արտադրանքի դիզայնեական լուծումներին», հանդիսանում է ԱՄՆ օրենսդրության պահանջ, որը սահմանում է դիզայնի արտոնագրերի պաշտպանության առարկան¹⁶: ԱՄՆ արտոնագրային իրավունքի հիմնական հոդվածները հատուկ դրույթներ չեն պարունակում գրաֆիկական պատկերներ պարունակող նմուշները հատուկ կատեգորիայի բաշխելու վերաբերյալ: Համակարգչով ստեղծված գրաֆիկական այն պատկերների համար, որոնք ցուցադրվում են ցանկացած սարքի էկրանին, գործում են ընդհանուր պահանջները նմուշների համար՝ սահմանված է ԱՄՆ օրենսգրքի 35-րդ բաժնի հոդվածներով (այսուհետ՝ U.S.C.)¹⁷:

ԱՄՆ գերատեսչությունը մշակել է համակարգչային ստեղծած և էկրանով ցուցադրվող գրաֆիկայի համապատասխանությունը ստուգելու համառոտ ուղեցույց փորձագետների համար, որում սահմանվում են որպես արդյունաբերական նմուշ արտոնագրվող օբյեկտի նկատմամբ առարկայի պահանջները¹⁸:

Կապը ցուցադրվում է հայտում հետևյալ ձևանապարհով՝

- ՕԳԻ դիզայնի կամ գրաֆիկական նշանի ներկայացում արտադրանքի պատկերով (օրինակ՝ համակարգչային մոնիտոր, դիսփլեյի վահանակ կամ դրա մի մասը) կետագծերով կամ կոտրված գծերով՝ արտադրանքի բառային նշումով կամ առանց դրա.
- ՕԳԻ դիզայնի կամ գրաֆիկական նշանի ներկայացում արտադրանքի պատկերով (օրինակ՝ համակարգչային մոնիտոր, դիսփլեյի վահանակ կամ դրա մի մասը) հոծ գծերով կամ կոտրված գծերով՝ արտադրանքի բառային նշումով կամ առանց դրա:

Միայն ՕԳԻ դիզայնի կամ գրաֆիկական նշանի ներկայացում՝ արտադրանքի բառային նշումով միայն անվանման մեջ՝ այնպես, ինչպես դա ընդունելի է ԵՄ-ում, անհնար է ԱՄՆ-ում:

Նշված առանձնահատկությունները մոտեցնում են ԱՄՆ օրենսդրությունը Չինաստանի օրենսդրությանը: Միևնույն ժամանակ, ի տարբերություն Չինական օրենսդրության, ԱՄՆ

¹⁶ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/41/2 Rev 2: Հավելված 1: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_41/sct_41_2_rev_2.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹⁷ USA, Chapter 1500 Design Patents. URL: <https://www.uspto.gov/web/offices/pac/mpep/mpep-1500.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹⁸ 1502 USA, Manual of Patent Examining Procedure (MPEP) Ninth Edition, Revision 10.2019, Last Revised June 2020. URL: <https://www.uspto.gov/web/offices/pac/mpep/index.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

¹⁵ ՄՄՀԿ փաստաթուղթ SCT/41/2 Rev 2: Հավելված 1: URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/ru/sct_41/sct_41_2_rev_2.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

օրենսդրությունը թույլ է տալիս ՕԳԻ կապն արտադրանքի հետ պատկերներով ցուցադրել ոչ թե հայտի ներկայացման ամսաթվին, այլ հայտի պատրաստման գործընթացի ընթացքում, եթե կապի մասին տեղեկատվությունը տրված է եղել հայտի ներկայացման ամսաթվի նկարագրության մեջ:

Արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ Ռուսաստանի օրենսդրությունը, ինչպես շատ այլ երկրների օրենսդրությունը, պետք է մշակվի թվային գրաֆիկական դիզայնի հետ կապված արդյունաբերական նմուշների հայտերի պատրաստման և քննարկման մասով:

Մինչև վերջերս Ճապոնիայի օրենսդրությունը պահանջում էր, որ ՕԳԻ դիզայնի կապը արտադրանքի հետ ցուցադրվի ներկայացնելու օրվա դրությամբ հայտի փաստաթղթերի պատկերներով: 2020 թվականին ուժի մեջ է մտել նոր օրենսդրությունը, ըստ որի՝ այս պահանջը պահպանվել է այն դեպքերի համար, երբ ՕԳԻ դիզայնը արտոնագրված է որպես արտադրանքի մի մասի դիզայն: Այս դեպքում կապի անհրաժեշտությունը բացատրվում է նրանով, որ «գործող օրենսդրության համաձայն պահպանության առարկա կարող են լինել միայն այն արտադրանքները, որոնք կարող են պաշտպանվել որպես արդյունաբերական նմուշ, իսկ գրաֆիկական պատկերները պաշտպանված են որպես որևէ արտադրանքի մաս: Բացի այդ, պաշտպանություն ստանալու համար որպես գրաֆիկական պատկեր, որը նախատեսված է արտադրանքի շահագործման մեջ օգտագործելու համար, այս գրաֆիկական պատկերը պետք է նախատեսված լինի նշված արտադրանքի գործառնությունները կատարելու համար»:

Նոր օրենսդրության ուժի մեջ մտնելուց հետո հնարավոր դարձավ գրաֆիկական պատկերներ գրանցել որպես այդպիսին: Նոր կանոնակարգը Ճապոնիայի օրենսդրությունն ավելի է մոտեցնում ԵՄ օրենսդրությանը:

Ճապոնիայում, ինչպես և ԱՄՆ-ում, արտադրանքը պատկերելու համար թույլատրվում է օգտագործել կետավոր (կոտրված) գիծ: Ընդ որում, նման կերպ պատկերվածը չի համարվում հայտարարված արդյունաբերական նմուշի մաս և չի սահմանափակում պահանջների ծավալը:

Եթե արդյունաբերական նմուշը ներկայացվում է հոծ գծերով պատկերված հողվածով, արտոնագրային պաշտպանությունը տարածվում է նաև այդ արտադրանքի վրա:

Ճապոնական օրենսդրության առանձնահատկությունն այն է, որ ապրանքի ֆունկցիոնալ կողմերը գնահատվում են այն տեսանկյունից, թե տվյալ գրաֆիկական ներկայացումը ինչ գործառնությո է թույլ տալիս արտադրանքին կատարել:

Եվ Միացյալ Նահանգներում, և Ճապոնիայում արդյունաբերական դիզայնի հայտի թեման կարող է լինել համակարգչային ստեղծած գրաֆիկական նշանները, որոնց տեսքը փոխվում է դիտման ժամանակ (անիմացիոն արդյունաբերական նմուշներ): Պահպանության համար պահանջվող նման նմուշը կարող է ներկայացված լինել երկու

կամ ավելի տեսակներով: Նման արդյունաբերական նմուշի նկարագրությունը ցույց է տալիս արդյունաբերական նմուշի ոչ ստատիկ բնույթը, և որ պահանջների ծավալը ներառում է միայն այն, ինչ պատկերված է:

Ռուսաստանի օրենսդրություն

Չնայած այն հանգամանքին, որ ՕԳԻ և ՕԳԻ գրաֆիկական նշանների գրանցումը սկսվել է Ռուսաստանի Դաշնությունում 2000-ականների կեսերին¹⁹, մինչ օրս որևէ հատուկ կանոնակարգ չի մշակվել, իսկ ՕԳԻ գրանցումն իրականացվում է օրենսդրության ընդհանուր դրույթներով: Արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ Ռուսաստանի օրենսդրությունը, ինչպես շատ այլ երկրների օրենսդրությունը, պետք է մշակվի թվային գրաֆիկական դիզայնի հետ կապված արդյունաբերական նմուշների հայտերի պատրաստման և քննարկման մասով:

ՕԳԻ որպես արդյունաբերական նմուշներ գրանցելու կանոնների անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նաև Արդյունաբերական նմուշների գրանցման Հաագայի համակարգին Ռուսաստանի Դաշնության անդամակցությամբ²⁰ և վավերացման մասին համապատասխան օրենքի ընդունմամբ²¹: ՄՍՀԿ Միջազգային բյուրոյի կողմից գրանցված արդյունաբերական նմուշները, որոնք 2017 թվականից ներկայացվում են Ռոսպատենտ դիտարկման համար , հաճախ վերաբերում են ՕԳԻ կամ ՕԳԻ գրաֆիկական նշաններին:

Ռուսաստանում որպես արդյունաբերական նմուշ պաշտպանված է արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրանքի արտաքին տեսքի լուծումը (ՔՕ հ. 1352, կ. 1): Համաձայն պահանջների 32 (1) կետի, որպես արտադրանք է հասկացվում արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրության ցանկացած արտադրանք, ինչպես նաև արտադրանքի անկախ մաս: Այս դեպքում արտադրանքի անկախ մաս հասկացվում է որպես նրա առանձին մաս, որը տեսանելի է արտադրանքի բնականոն շահագործման ընթացքում, մասնավորապես՝ նկարը, գրաֆիկական նշանը, տարբերանշանը, որը տպագրվում է արտադրանքի մակերեսին:

Քանի որ Ռուսաստանի օրենսդրության նորմերը չեն պարունակում ՕԳԻ մասին որևէ հիշատակում, առաջատար գերատեսչությունների կողմից կիրառվող մոտեցումների հետ համեմատական վերլուծություն է՝ օգտագործելով գրաֆիկական նշանների, տարբերանշանների և պատկերների պահանջների օրինակը, որոնք դիզայնի տեսանկյունից ունեն ՕԳԻ (գրաֆիկական դիզայն) բնույթի նմանություն:

¹⁹ Գիտահետազոտական աշխատանքների մասին հաշվետվություն «Արդյունաբերական նմուշների ոլորտում Ռուսաստանի և արտասահմանյան երկրների օրենսդրության համեմատական ուսումնասիրությունների անցկացում» ձեռք բերված տվյալների հիման վրա արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության և պահպանության ոլորտի վիճակի վերաբերյալ վերլուծական հաշվետվություն կազմելու նպատակով՝ հայտատուների (հեղինակային իրավատերերի) և այլ շահագրգիռ կողմերի համար այս տարածքի գրավչությունը բարձրացնելու առաջարկներով» թեմայով (եզրափակիչ) / ԳՀՓՆՏԱ ՀՄՊՏՀ Գր. № АААА-А20-120071490021-7 / Գր.№ ՌՄՏՔ, ենթաբաժին 1.5, էջ 87-111:

²⁰ Արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման վերաբերյալ Հաագայի համաձայնագրի ժնկյան ակտ (ընդունվել է ժնկի դիվանագիտական կոնֆերանսում 02.07.1999), ՄՍՀԿ հրապարակում № 229 (R): – ժնկ. Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն, 1999: էջ 5-83:

²¹ 2017 թվականի ապրիլի 3 № 55-ԴՕ դաշնային օրենքը «Արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման վերաբերյալ Հաագայի համաձայնագրի ժնկյան ակտը վավերացնելու մասին»:

Գրաֆիկական դիզայնի հետ կապված արդյունաբերական նմուշների հայտի պատրաստմանը վերաբերող մասում կիրառվում են գործնականում օրենսդրության մեկնաբանման հետևյալ կանոններն ու մոտեցումները:

Քանի գրաֆիկական դիզայնի նշված օբյեկտները արտոնագրվում են որպես արտադրանքի արտաքին տեսքի մաս, արտոնագրման նպատակով դրանք պետք է «կապված լինեն» արտադրանքի հետ: Պահանջները պարտավորեցնում են հայտատուի հայտը կազմելիս արդյունաբերական նմուշի վերնագրում նշել արտադրանքի այն մասի անվանումը (գրաֆիկական նշան, տարբերանշան, գծանկար) և ապրանքի անվանումը, որի մակերեսին կօգտագործվի նման գրաֆիկական դիզայնը: Այս դեպքում նկարագրությունը պետք է ներառի արտադրանքի մասին նշում, սակայն չի պահանջվում բացահայտել ոչ արտադրանքի բնութագրերը, ոչ էլ դրա ֆունկցիոնալությունը:

Ռուսաստանի օրենսդրությունը չի պարունակում դրույթներ, որոնք հայտատուից պահանջում են արտադրանքի արտաքին տեսքի մի մասը արտոնագրելիս պատկերներում ցուցադրել ապրանքն ամբողջությամբ: Թույլատրվում է օգտագործել կետագիծ՝ ապրանքի պատկերի վրա ցուցադրելու համար նրա արտաքին տեսքի այն հատվածները, որոնց համար հայտատուն չի պահանջում իրավական պաշտպանություն: Ընդ որում արտադրանքի արտաքին տեսքի այն մասը, որին վերաբերում է հայտարարված արդյունաբերական նմուշը, պատկերվում է հոծ գծով: Տվյալ նորմի կիրառման պրակտիկան ձևավորվում է այնպես, որ հայտատուները պատկերների վրա ցույց են տալիս ապրանքի մի մասը հոծ գիծով՝ կետագծով ամբողջ ապրանքի պատկերով, կամ ապրանքի մի մասը հոծ գծով առանց ապրանքի ամբողջական պատկերի: Երկրորդ դեպքում ապրանքը որպես ամբողջություն իրականում բացակայում է պատկերներից և հիշատակվում է միայն արդյունաբերական նմուշի վերնագրում: Արտադրանքն ամբողջությամբ պատկերելու համար ամուր կամ կետավոր գիծ օգտագործելու որոշումը թողնված է հայտատուի հայեցողությանը:

Արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը սահմանելու համար՝ համաձայն ՔՕ հ. 1354, կ. 3, օգտագործվում են արտադրանքի արտաքին տեսքի պատկերները, որոնցով տրվել է արտոնագիրը (այս դեպքում հաշվի են առնվում միայն հոծ գծերը): Բացառիկ իրավունքի խախտման հետ կապված վեճերում արդյունաբերական նմուշ օգտագործելու փաստը հաստատելիս՝ համաձայն ՔՕ հ. 1358, կ. 3, հաշվի է առնվում «խախտողի» արդյունաբերական նմուշի և արտոնագրված արդյունաբերական նմուշի նշանակությունների նմանությունը:

Գրաֆիկական դիզայնի արտոնագրման ռուսական օրենսդրության մոտեցումները առաջատար գործակալությունների մոտեցումների հետ համեմատելիս կարելի է եզրակացնել, որ արդյունաբերական նմուշի հայտի կազմման պահանջների ներկայացման առումով Ռուսաստանի օրենսդրությունը նախատեսում է նույն առավելագույն ճկուն ռեժիմը, որը կիրառվում է ԵՄ օրենսդրության մեջ: Այնուամենայնիվ, զգալի տարբերություն կա կանոնների մեջ, որոնց հիման վրա սահմանվում է արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը: Տարբերությունն այն է, որ ԵՄ-ում տրամադրվող իրավական պաշտպանությունը զգալիորեն ավելի լայն է, քան Ռուսաստանում, ինչը պայմանավորված

Եվ, քանի որ Ռուսաստանի օրենսդրության նորմերը չեն պարունակում ՕԳԻ մասին որևէ հիշատակում, առաջատար գերատեսչությունների կողմից կիրառվող մոտեցումների հետ համեմատական վերլուծություն է՝ օգտագործելով գրաֆիկական նշանների, տարբերանշանների և պատկերների պահանջների օրինակը, որոնք դիզայնի տեսանկյունից ունեն ՕԳԻ (գրաֆիկական դիզայն) բնույթի նմանություն:

է նրանով, որ գրաֆիկական դիզայնը արդյունաբերական նմուշների մասով (գրաֆիկական նշանները) ԵՄ օրենսդրության համաձայն հավասարեցված է ապրանքներին²²: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում ԵՄ-ում ՕԳԻ նկատմամբ:

Եվրասիական օրենսդրություն

Արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ Եվրասիական նոր օրենսդրությունը գործում է այն պետությունների տարածքում, որոնք հանդիսանում են Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի մասնակից և միացել են 1994 թվականի սեպտեմբերի 9 Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի Արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության արձանագրությանը²³: Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչությունը (ԵԱԱԳ) գրանցում է ՕԳԻ դասվող արդյունաբերական նմուշները: Եվրասիական արտոնագրային ընթացակարգի շրջանակներում ՕԳԻ արտոնագրման պրակտիկան գտնվում է զարգացման փուլում:

Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի (ԵԱԱԿ) Արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության Արձանագրության հ. 3 (1) համաձայն²⁴ արդյունաբերական նմուշ, որին տրված է իրավական պաշտպանություն, ճանաչվում է արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրանքի արտաքին տեսքի լուծումը, որը ենթակա է արտոնագրման ԵԱԱԿ Արտոնագրային հրահանգների համապատասխան:

ԵԱԱԿ Արտոնագրային հրահանգների 78 (1) համաձայն²⁵ որպես արտադրանք է հասկացվում արդյունաբերական կամ արհեստագործական արտադրության ցանկացած արտադրանք, մասնավորապես՝ փաթեթավորում, պիտակ, բաղադրիչ արտադրանք, արտադրանքների հավաքածու (կոմպլեկտ), տառատեսակ, ինչպես նաև արտադրանքի անկախ մաս:

²² EUIPO Կանոնակարգ առ 25 հոկտեմբերի 2023 թ.: URL: <https://eecol.org/docs/xVvKYLXmEKgcKt7xgiNyx> (հարցման ամսաթիվ՝ 16.02.2024):

²³ Ռոսպատենտ՝ պաշտոնական կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/protocol-id-eapo-09091994/download> (հարցման ամսաթիվ՝ 16.02.2024):

²⁴ Արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության մասին 1994 թվականի սեպտեմբերի 9 Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի արձանագրություն: URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-promyshlennyy-obrazczov/> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

²⁵ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի արտոնագրային հրահանգներ, մաս II: Արդյունաբերական նմուշներ: URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-promyshlennyy-obrazczov/> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

Հայտի մշակման և ներկայացման կանոնների 4-րդ կետի համաձայն²⁶՝ որպես արտադրանքի անկախ մաս հասկացվում է որպես նրա առանձին մասը, որը տեսանելի է արտադրանքի բնականոն շահագործման ընթացքում, մասնավորապես՝ արտադրանք, որը կազմում է արտադրանքների, պատկերների, գրաֆիկական նշանների, տարբերանշանների հավաքածու (կոմպլեկտ)՝ տպագրված արտադրանքի մակերեսին:

Եվրասիական արտոնագրման համակարգի առանձնահատկություններին կարելի է վերագրել հետևյալ օրենսդրական դրույթները:

Համաձայն ԵԱԱԿ Արտոնագրային հրահանգների 93(2) կանոնի, արդյունաբերական նմուշի նկարագրությունը կարող է ներառվել եվրասիական հայտում: Սակայն տվյալ փաստաթուղթը պարտադիր չէ Եվրասիական հայտի նյութերում: Նաև արդյունաբերական նմուշի եվրասիական արտոնագրի տրամադրման հայտը պետք է պարունակի ոչ միայն արդյունաբերական նմուշի անվանումը, այլև այն արտադրանքի կամ արտադրանքների նշումը, որի (որոնց) տեսքը կազմում է արդյունաբերական նմուշը կամ որի (որոնց) հետ կապված արդյունաբերական նմուշը օգտագործվելու է:

Արդյունաբերական նմուշի հայտի մշակման և ներկայացման կանոնների 11-րդ կետի համաձայն, կարող են նշվել մի քանի արտադրանքներ, բայց ոչ ավելի, քան հինգը: Եթե եվրասիական հայտը ներառում է մեկ արդյունաբերական նմուշ, ապա արտադրանքները, որոնց վերաբերում է արդյունաբերական նմուշը, պարտադիր չէ, որ պատկանեն ԱՆՄԴ նույն դասին: Եվրասիական հայտի համար, որը ներառում է մեկից ավելի արդյունաբերական նմուշներ, յուրաքանչյուր արդյունաբերական նմուշի համար նշված բոլոր արտադրանքները պետք է պատկանեն նույնԱՆՄԴ դասին (բացառությամբ այն արդյունաբերական նմուշների, որոնք ներկայացնում են զարդանկար):

Հատուկ գրաֆիկական ինտերֆեյսի համար եվրասիական հայտ ներկայացնելիս պատկերների համար առանձին պահանջներ չկան: Սակայն, հայտի կազմման և ներկայացման կանոնների 12.11-րդ կետի համաձայն՝ արտադրանքի արտաքին տեսքի դիմամիկ փոփոխվող լուծումները, ներառյալ գրաֆիկական ինտերֆեյսի անիմացիոն մասերը, կարող են ներկայացվել պատկերների կարճ և հստակ հաջորդականության տեսքով՝ ասարանքների արտաքին տեսքի փոփոխությունները ժամանակի որոշակի կետերում ցուցադրելու նպատակով, որոնք ընդունված են ընդհանուր նպատակի կամ տեսողական փոխկապակցման համար: Նման պատկերների հավաքածուն չպետք է գերազանցի յոթ պատկերները և կարող է ներկայացվել, օրինակ, անիմացիոն պատկերակների (արդյունաբերական նմուշ, որը բաղկացած է ժամանակի որոշակի կետերում պատկերակների հաջորդականությունից) կամ ինտերֆեյսի անիմացիաների հետ կապված:

Արտադրանքի արտաքին տեսքի այն հատվածները, որոնց համար հայտատուն իրավական պաշտպանություն չի պահանջում եվրասիական համակարգը թույլ է տալիս օգտագործել կետագծեր (համապատասխանաբար, արտադրանքի արտաքին տեսքի այն հատվածները, որոնց

վերաբերում է արդյունաբերական նմուշը, պատկերվում են հոծ գծով), ինչպես նաև գունային ընդգծում (գունային լցում, գունային ստվերում կամ պատկերի որոշ մասերի լողզում):

Բացառիկ իրավունքի խախտման հետ կապված վեճերը քննարկելիս արդյունաբերական նմուշի օգտագործման փաստը հաստատելու առումով հարկ է նշել, որ ԵԱԱԿ կից Արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության արձանագրության հ. 12(1) նախատեսում է, որ իրավունքների պաշտպանության հետ կապված վեճերը լուծվում են այն պայմանավորվող պետության իրավունքի նյութական և դատավարական կանոնների հիման վրա, որի տարածքում իրականացվում է այդ իրավունքների պաշտպանությունը:

Արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման եվրասիական համակարգի շրջանակներում գործող կարգավորող իրավական ակտերի դրույթները նման են Ռուսաստանի օրենսդրության պահանջներին, և, համապատասխանաբար, Եվրասիական օրենսդրությունը պետք է կարգավորի նաև ՕԳԻ առնչվող եվրասիական հայտի փաստաթղթերի պահանջները: Կարևոր է նաև նշել, որ եվրասիական հայտ ներկայացնելով՝ հայտատուն պահանջում է արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանություն միաժամանակ եվրասիական տարածքի մի քանի պետությունների տարածքում (ներկայումս դրանք են՝ Ադրբեջանը, Հայաստանը, Բելառուսը, Ղազախստանը, Ղրղզստանը, Ռուսաստանը, Տաջիկստանը): Այդ իսկ պատճառով, նշված պետություններում ՕԳԻ առնչվող արդյունաբերական նմուշների գրանցման և պաշտպանության մոտեցումների ներդաշնակեցումը օգտակար քայլ կլինի հայտատուների համար:

Ռուսական և Եվրասիական օրենսդրության զարգացում

Կատարված հետազոտության արդյունքների հիման վրա տեսանելի են ռուսական օրենսդրության թարմացման երկու սկզբունքորեն տարբեր ուղիներ՝ ՕԳԻ և գրաֆիկական նշանների արտոնագրման մասով:

Առաջին ճանապարհը՝ Չինաստանի օրենսդրության հետ մերձեցումն է, որը համապատասխանում է Ռուսաստանի աշխարհաքաղաքական նախապատվություններին և ժամանակակից տնտեսական շահերին: Այս դեպքում անհրաժեշտ կլինի իրավական նորմերում սահմանել ՕԳԻ արտոնագրման հնարավորությունը որպես արտադրանքի արտաքին տեսքի մաս և նախատեսել պարտադիր նշում ոչ միայն ՕԳԻ (գրաֆիկական նշան), այլև այն արտադրանքի, որին վերաբերում է ՕԳԻ կամ գրաֆիկական նշանը: Միևնույն ժամանակ, նպատակահարմար է պահպանել արտադրանքը կետագծով պատկերելու և արդյունաբերական նմուշի անվան տակ ապրանքի մի մասը նշելու հնարավորությունը: Որպես ՕԳԻ արտադրանքի մաս սովորաբար պատկերվում է համակարգչի էկրանը:Բացի այդ, նպատակահարմար է ապահովել պարտադիր նշում արտադրանքի ֆունկցիոնալության նկարագրության մեջ, որի վերաբերյալ կիրառվում է ՕԳԻ: Այս մոտեցումը, մի կողմից, փոքր-ինչ կբարձրացնի արդյունաբերական նմուշի համար ռուսական հայտի մշակման աշխատանքի աշխատատարությունը՝ հիմնականում պայմանավորված արդյունաբերական նմուշի նկարագրության բովանդակության և դրա պատկերի վրա դրված պահանջների ընդլայնմամբ: Մյուս կողմից, նման պահանջների կատարումը կհեշտացնի

Չինաստանում իրավական պաշտպանություն ստանալու գործընթացը կոնվենցիայի առաջնահերթության պահանջով: Կարևոր է նաև, որ նման պահանջների ներդրումը որևէ կերպ չի ազդի Ռուսաստանում արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության շրջանակի կրճատման կամ ավելացման վրա:

Երկրորդ ճանապարհը Ռուսաստանի օրենսդրության մերձեցումն է ԵՄ և Ճապոնիայի օրենսդրության հետ իր նորացված մասով: Այս դեպքում անհրաժեշտ կլինի իրավական նորմերում ամրագրել ՕԳԻ և գրաֆիկական նշանի որպես արտադրանք ճանաչումը, ինչպես դա կարգավորվում է ԵՄ օրենսդրությամբ: Նման կանոնակարգով կարիք չկա ընդլայնել արդյունաբերական նմուշի նկարագրության և արտադրանքի պատկերի պահանջները: Միաժամանակ անհրաժեշտ կլինի բացառել ԶՕ 1358 հոդվածից պայմանը, ըստ որի «խախտող» է ճանաչվում համանման նշանակության արտադրանքի արտաքին տեսքը: Արդյունքը կլինի ՕԳԻ կամ գրաֆիկական նշանին վերաբերվող արդյունաբերական նմուշին տրամադրվող իրավական պաշտպանության ծավալի ավելացումը՝ գործող օրենսդրությամբ նախատեսված ծավալի համեմատ: Ակնհայտ է, որ նման փոփոխությունները նպատակաուղղված կլինեն առավելագույնս բավարարելու հայտատուի շահերը: Միևնույն ժամանակ, նման կարգավորումը կազդի երրորդ անձանց շահերի վրա: Բացի այդ, կարող են խնդիրներ առաջանալ արտերկրում արդյունաբերական նմուշի արտոնագրման ժամանակ՝ պայմանական առաջնահերթության պահանջով:

Կատարված առաջարկները սպառիչ չեն: Կան նաև այլ (միջանկյալ) տարբերակներ արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ Ռուսաստանի օրենսդրությունը թարմացնելու համար՝ ՕԳԻ և գրաֆիկական նշանների արտոնագրումը կարգավորելու համար:

Ռուսաստանի օրենսդրության զարգացման դիտարկված հնարավոր ուղղությունները, կարելի է ամբողջությամբ հաշվի առնել Եվրասիական օրենսդրությունում փոփոխություններ կատարելիս²⁷, քանի որ հիմնական նորմերը, որոնք բացահայտում են «արդյունաբերական դիզայն», «արտադրանք», «արտադրանքի մաս» հասկացությունները համընկնում են Ռուսաստանի և Եվրասիական օրենսդրության մեջ:

Թարմացման ուղու ընտրության հարցում լուծում փնտրելիս խորհուրդ է տրվում նաև ապահովել այլընտրանքային կամ անիմացիոն պատկերների իրավական պաշտպանություն:

Տվյալ հոդվածի հեղինակները հրավիրում են արդյունաբերական նմուշների ոլորտի մասնագետներին՝ քննարկելու արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ ռուսական և եվրասիական օրենսդրության մշակման հետ կապված հարցեր՝ ՕԳԻ և գրաֆիկական նշանների արտոնագրման առումով:

Գրականության ցանկ

- Կորպան, Լ. Մ. Մարդ-համակարգչային համակարգերի դիզայնը որպես նոր մասնագիտական գործունեության ոլորտ / Լ. Մ. Կորպան, Ա. Ա. Բալկանսկի, Ա. Օ. Կարպուշինա, Ա. Վ. Լավրով, Ա. Ա. Սմոլին, Լ. Պ. Սոպրոնենկո // Տեղեկատվության դար – 2018. – Հ. 1. – No 2. – Էջ 175–176:
- Ֆիլլ, Շ. Դիզայնի պատմություն / Շառլոտտա և Պիտեր Ֆիլլ, թարգ. անգլերենից Ս. Բավինա. – Մ.: Կոնիքրի, Ազբուկա-Ատտիկուս, 2022. – 512 էջ – ISBN: 978–5–389–17431–3:

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Գրիգորի Պյոտրի Իվլին, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» դաշնային պետական բյուջետային հիմնարկի գիտական տնօրեն (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), Եվրասիական արտոնագրային բյուրոյի նախագահ, ivliev@eapo.org:

Օլգա Լենարի Ալեքսեյի, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԴՊԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» որակի մոնիտորինգի կենտրոնի ղեկավար (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), OAlekseeva@rupto.ru:

Information about the authors

Grigory P. Ivliev, Cand. Sci. (Law), Research Advisor of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); President of the Eurasian Patent Office, ivliev@eapo.org.

Olga L. Alekseeva, Cand. Sci. (Law), Head of the Quality Monitoring Center of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); OAlekseeva@rupto.ru.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:
The authors declare no conflict of interest.

Ստացվել է խմբագրություն 06.05.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 16.05.2024

Ընդունված է հրապարակման 16.05.2024

²⁶ Արդյունաբերական նմուշի եվրասիական արտոնագրի հայտի մշակման և ներկայացման կանոններ: URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-promyshlennyh-obrazczov/> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.10.2023):

²⁷ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի արտոնագրային կանոնակարգի կ. 78, որը հաստատվել է Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության վարչական խորհրդի կողմից 2021 թվականի ապրիլի 12 37-րդ (տասներորդ արտահերթ) նիստում, փոփոխություններով և լրացումներով հաստատված սեպտեմբերի 20-21 41-րդ (29-րդ սովորական) նիստում. Արդյունաբերական նմուշի եվրասիական արտոնագրի հայտի մշակման և ներկայացման կանոնների կ.4, որը հաստատվել է Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության 2021 թվականի մայիսի 27 № 24 հրամանով, փոփոխված և լրացված Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության 2022 թվականի հոկտեմբերի 26 № 58 հրամանով:

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏՂ 338.2; 347.77

Իրավատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում

Օլգա Վալենտինի Վիդյակինա

Մոսկվայի պետական տեխնիկական համալսարանի Ն. Է. Բաումանի անվան ippolicy@mail.ru

Անոտացիա. ներկայումս գլոբալ օրակարգի համատեքստում, հակադարձ ինժինիրինգն օգտագործվում է գոյություն ունեցող արտադրական բազան պահպանելու համար՝ արտադրողների կամ սարքավորումների մատակարարների կողմից տեխնիկական աջակցություն տրամադրելուց հրաժարվելու դեպքում: Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել իրավական հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացները և բացահայտել ուսումնասիրության օբյեկտի հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերը: Առաջարկվում է հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացներում ներառել արտոնագրային-իրավական աջակցություն: Հետազոտության նորությունը՝ արտոնագրային-իրավական աջակցությամբ հակադարձ ինժինիրինգի առարկաների իրավասությունների մատրիցայի մշակման մեջ է: Հոդվածում ուսումնասիրվում են հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերը, որոնք կարող են հայտնաբերվել արտոնագրային-իրավական և հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի իրավական աջակցության ժամանակ: Հիմնավորված է հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում արտոնագրային-իրավական աշխատանքների մի շարք ներդրելու անհրաժեշտությունը՝ սկսած աշխատանքի գրոյական փուլից և բոլոր փուլերում, ներառյալ իրավական հակադարձ ինժինիրինգի արդյունքում նոր տեխնիկական լուծման ստեղծումը: Հետագա հետազոտության ոլորտներից մեկը Ռուսաստանում իրավապահ պրակտիկայի ուսումնասիրությունն է հակադարձ ինժինիրինգի միջոցով ստեղծված մտավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ բացառիկ իրավունքների խախտման հարցերի վերաբերյալ:

Բանալի բառեր՝ հակադարձ ինժինիրինգ, ռեդես-ինժեներ, արտոնագրային ինժեներ, հակադարձ ինժեներական գործընթացի արտոնագիր և իրավական աջակցություն, իրավատիրոջ արտոնագրային իրավունքների խախտման ռիսկեր

Մեջբերման համար՝ Վիդյակինա Օ.Վ. Հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում // ԱՄՐԻ Տեղեկագիր. – 2024. – Հ. 3, № 2 (8): էջ 132 –141:

Assessment of possible risks of infringement of exclusive rights in reverse engineering

Olga V. Vidyakina,

Moscow State Technical University named after N. E. Bauman
ippolicy@mail.ru

Abstract: presently, in the context of the global agenda, reverse engineering is used to maintain the existing production base in cases where manufacturers or equipment suppliers refuse to provide technical support. The aim of our research is to study the processes of legitimate reverse engineering and to identify possible risks of infringement of exclusive rights to the object of reverse engineering. It is proposed to include patent and legal support in the processes of reverse engineering. The novelty of the research lies in the development of the competence matrix for individuals and/or legal entities engaging in reverse engineering, including patent and legal support. Possible risks of infringement of the exclusive rights, which can be revealed in the course of patent and legal support of reverse engineering process, are considered. The necessity of introducing

a set of patent and legal activities in the reverse engineering process, starting from the zero stage of work and throughout all stages, including the creation of a new technical solution as a result of legitimate reverse engineering, has been substantiated. One of the directions of further research is the study of law enforcement practice in Russia on the issues of infringement of exclusive rights to intellectual property objects created within reverse engineering.

Keywords; reverse engineering, reverse engineer, patent engineer, patent and legal support of the reverse engineering process, risks of infringement of patent rights of the copyright holder.

For citation: Olga V. Vidyakina, Assessment of possible risks of infringement of the exclusive right of the copyright holder in reverse engineering//Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 132 –141.

Ներածություն

Այսօր, պատժամիջոցների պայմաններում, ներմուծման փոխարինման խնդիրները սրվել են, և ռեինժինիրինգն օգտագործվում է գոյություն ունեցող արտադրական բազան պահպանելու համար, եթե արտադրողները կամ սարքավորումներ մատակարարողները հրաժարվում են տեխնիկական աջակցություն տրամադրելուց: Այսպիսով, այն դառնում է մատակարար փնտրելու և փոխելու այլընտրանք, մասնագծային փաստաթղթերը վերականգնելու և անհրաժեշտ պահեստամասերի սեփական արտադրությունը հիմնելու միջոց¹:

Այս առումով, գործնականում կարևորագույն խնդիրներից մեկը հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատումն է: Այս հոդվածի հեղինակը պնդում է, որ հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում անհրաժեշտ է ներմուծել արտոնագրային-իրավական աջակցություն, որը թույլ կտա գնահատել և կանխել հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտի նկատմամբ հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերը:

Տերմիններ և սահմանումներ

Այս հոդվածի համատեքստում հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտը հասկացվում է որպես հետազոտության օբյեկտ՝ գիտատեխնիկական ոլորտում նոր արտադրանքի վերակառուցման և ստեղծման նպատակով²:

Ինժինիրինգ (անգլերեն engineering բառից՝ հնարամտություն, գիտելիք) ինժեներական-խորհրդատվական գործունեություն է, որի բովանդակությունը արտադրանքի, համակարգերի և/կամ գործընթացների ստեղծման կամ կատարելագործման հետ կապված ինժեներական խնդիրների լուծումն է³:

հակադարձ ինժինիրինգ (ռեինժինիրինգ, անգլ. reverse engineering)⁴՝ ապրանքի ինչպես ուսումնասիրություն և վերլուծությունն է տեղեկատվություն հայտնի արտադրանքի շահագործման, հատկությունների և այլ պարամետրերի ստացման նպատակով, այնպես նաև դրա ուղղակի արտադրության (վերակառուցման) մասին [1]:

Հետազոտության նյութեր և մեթոդներ

Ուսումնասիրված նյութերը ներառում էին օրենսդրական փաստաթղթեր, կարգավորող իրավական ակտեր, պետական չափորոշիչներ և գիտական հրապարակումներ, որոնք կարգավորում և լուսաբանում են հակադարձ ինժինիրինգի և արտոնագրային հետազոտությունների հետ կապված խնդիրները: Որպես հետազոտության մեթոդներ են օգտագործվել՝ վերլուծություն, համակարգում, ընդհանրացում, կառուցվածքավորում և այլն:

Հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացը

Հակադարձ ինժինիրինգի սխեման կարող է ներառել բնօրինակ տեխնիկական օբյեկտի (արտադրանքի⁵, սարքի⁶) ուսումնասիրությունը՝ հետևյալ քայլերը կատարելու միջոցով.

- 3D-սկանավորում և հետազոտական օբյեկտի կետերի⁷ սկանավորման ամպի ձևավորում.
 - տեխնիկայի սկզբնական օբյեկտի ձևի 3D-սկանավորման տվյալների մշակում և թվային 3D-մոդելի ձևավորում.
 - 3D-մոդելի վերափոխում գծագրի՝ տեխնիկայի սկզբնական օբյեկտի ճշգրիտ չափսերով:
- Հետազոտության օբյեկտի հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացները ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1 Հետազոտության օբյեկտի հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացները		
№ հ/հ	Աշխատանքի փուլերի անվանում	Աշխատանքի արդյունքներ
1	Հետազոտության օբյեկտի 3D-սկանավորում	Սկան-կետային ամպ
2	3D-սկանավորման տվյալների մշակում	Թվային 3D-մոդել
3	3D-մոդելի գծագրի վերածումը	Նախագծային փաստաթղթեր (այսուհետ՝ ՆՓ)

Կազմվել է հեղինակի կողմից

¹ Ռեինժինիրինգ (հակադարձ ինժինիրինգ) // Ռոսպատենտ՝ կայք. – URL՝ <https://rospatent.gov.ru/ru/news/telegra-20220809> (հարցման ամսաթիվ՝ 08.03.2024):

² Հոդվածում օգտագործվում են հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտի հետ հոմանիշ հասկացություններ՝ արտադրանք, տեխնիկական լուծում, բնօրինակ տեխնիկական օբյեկտ, հետազոտության օբյեկտ և այլն:

³ ԳՕՍՏ Ռ 57306–2016: Ռուսաստանի Դաշնության ազգային ստանդարտ: Ինժինիրինգ: Տերմինաբանություն և հիմնական հասկացություններ ինժինիրինգի ոլորտում:

⁴ Սույն հոդվածի շրջանակներում օգտագործվում է «հակադարձ ինժինիրինգ» արտահայտությունը:

⁵ Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ.1350, կ. 1: «Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի 4-րդ մասի իրականացման մասին» 2006 թվականի դեկտեմբերի 18 № 231-ՂՕ Դաշնային օրենքը (ընդունվել է Պետդումայի կողմից 2006 թվականի նոյեմբերի 24-ին): Հաստատված է Դաշնության խորհրդի կողմից 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ին: Հրատարակված է՝ Ռոսիյսկայա զազետա, № 289, 22 դեկտեմբերի, 2006թ. Ուժի մեջ է մտել 2008 թվականի հունվարի 1-ից (փոփոխություններով 2024 թվականի փետրվարի 10-ին):

⁶ Նույն տեղում: Մաս 4:

⁷ Կետային ամպը՝ տարածական տվյալների կետերի հավաքածու է, որի յուրաքանչյուր առանձին կետ ներկայացնում է սկանավորված օբյեկտի մակերեսի մի փոքրիկ կետ:

Հսկական մասնագետների մեծ մասը հետաքրքրված չէ գոյություն ունեցող ապրանքների պատճենմամբ: Նրանք փնտրում են ավելի կարևոր և արժեքավոր բան հակադարձ ինժինիրինգի մեջ, որը կարող է կիրառվել այլ համատեքստում՝ նորարարական որևէ բան ստեղծելու համար:

Հակադարձ ինժինիրինգի քայլերը հիմնականում ներառում են արտադրանքի «ապամոնոտաժումը», նախագծային փաստաթղթերի մշակումը և այնուհետև արտադրանքի վերակառուցումը: Տեխնիկայի սկզբնական օբյեկտն ուսումնասիրելուց հետո պատրաստվում և փորձարկվում է նախատիպը, իսկ անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում է արտադրանքի նախագծային փաստաթղթերը:

Այս տեսակի աշխատանքները կարող են իրականացվել գիտահետազոտական, փորձարարական նախագծման և տեխնոլոգիական աշխատանքների շրջանակներում, որոնց նպատակը կարող է լինել, օրինակ՝

- հետազոտության օբյեկտի (ապրանքի) և դրա գործունեության սկզբունքների ուսումնասիրություն.
- ապրանքի փոփոխություն կամ վերանորոգում .
- մրցունակ ապրանքի ստեղծում .
- ապրանքի հետ համատեղելիության գնահատում և այլն: Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1358 կ. 3 համաձայն (այսուհետ՝ ՌԴ ՔՕ)՝
- գյուտը համարվում է արտադրանքի կամ միջոցի մեջ օգտագործված, եթե ապրանքը պարունակում է և մեթոդում օգտագործվում է գյուտի յուրաքանչյուր հատկանիշ, որը նշված է արտոնագրի գյուտի բանաձևի անկախ պահանջում կամ դրան համարժեք հատկանիշ և հայտնի է որպես այդպիսին տեխնիկայի տվյալ ոլորտում մինչև գյուտի առաջնահերթության ամսաթիվը.
- օգտակար մոդելը ճանաչվում է որպես ապրանքի մեջ օգտագործված, եթե ապրանքը պարունակում է օգտակար մոդելի յուրաքանչյուր հատկանիշ, որը նշված է արտոնագրում պարունակվող օգտակար մոդելի բանաձևի անկախ կետում.
- արդյունաբերական նմուշը համարվում է արտադրանքի մեջ օգտագործված, եթե այս ապրանքը պարունակում է արդյունաբերական նմուշի բոլոր էական հատկանիշները կամ հատկանիշների մի շարք, որոնք տեղեկացված սպառողի վրա նույն ընդհանուր տպավորությունն են թողնում, ինչ արտոնագրված արդյունաբերական նմուշը, այն պայմանով, որ արտադրանքն ունի նմանատիպ նպատակ: «Արդար է նշել, որ իսկական մասնագետների մեծ մասը հետաքրքրված չէ գոյություն ունեցող ապրանքների պատճենմամբ: Նրանք փնտրում են ավելի կարևոր և արժեքավոր բան հակադարձ ինժինիրինգի մեջ, որը կարող է կիրառվել այլ համատեքստում՝ նորարարական որևէ բան ստեղծելու համար: Այսպիսով, ռևերս ինժինիրինգը՝ երբ դուք ոչ միայն տեսնում եք այն, ինչ անմիջապես ակնհայտ է, այլև խորանում եք որևէ բանի մեջ և բացահայտում թաքնված կառուցվածքը՝ հասկանալով, թե ինչպես է այն ստեղծվել և, ինչն ավելի կարևոր է, ինչպես կարելի է այն վերստեղծել» [2]: Խոսքը հակադարձ ինժինիրինգի մասին

է, որն իրականացվում է օրինական հիմունքներով (այսուհետ՝ իրավական հակադարձ ինժինիրինգ):

Այսպիսով, հակադարձ ինժինիրինգը չի ներառում երրորդ կողմի բացառիկ սեփականությունը հանդիսացող արտադրանքի միտումնավոր ստեղծում և օգտագործում: Հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում ներգրավված մասնագետները (այսուհետ՝ ռևերս-ինժեներներ), այսինքն՝ նրանք, ովքեր «ռեինժինիրինգ են անում», օգտագործում են «ռեպլիկա» տերմինը (սովորաբար 1:1 մասշտաբով, օբյեկտի հստակ պատճենը կամ վերափոխումը) հակադարձ ինժինիրինգի արդյունքում ստեղծված ապրանքի հետ կապված:

Իրավական հակադարձ ինժինիրինգը ներառում է բացառիկ իրավունքներ «ապափաթեթավորումը» ապրանքի օրինական ձևով ձեռք բերելու այն, պայմանով, որ ստեղծվում է նոր ապրանք, որը էապես տարբերվում է տեխնիկայի սկզբնական օբյեկտից կամ էապես բարելավված է և չի ծածկվում երրորդ կողմին պատկանող արտոնագրով: Հակադարձ ինժինիրինգի ապրանքի «ապափաթեթավորումը» նշանակում է հետազոտական օբյեկտի տարրալուծում 3D-սկանավորման արդյունքում նրա բաղադրիչ դիզայնի տարրերի մեջ՝ օտարերկրյա արտադրանքի կազմի մասին գիտական-տեխնիկական տեղեկատվություն ստանալու համար, ինչը կարող է օգտակար լինել սեփական արտադրանքի մշակման համար:

Հակադարձ ինժինիրինգի շրջանակներում, ապրանքը հետազոտելիս և վերլուծելիս հնարավոր է ստանալ տեղեկատվություն և տվյալներ, որոնք կարող են իրավական պաշտպանված լինել որպես հեղինակային իրավունքի, արտոնագրային իրավունքի (գիտական-տեխնիկական ոլորտում և նախագծման ոլորտում), արտադրության գաղտնիքների (նոու-հաու) և ինտեգրալ սխեմաների տոպոլոգիաներ:

Հետազոտական օբյեկտի հակադարձ ինժինիրինգի միջոցով ստացված տեղեկատվության և տվյալների իրավական պաշտպանության հիմնական ռեժիմների ցանկը ներկայացված է աղյուսակ 2-ում: Դրանք ներառում են արտոնագրային իրավունքի օբյեկտներ և արտադրական գաղտնիքներ (նոու-հաու): Ռուսաստանի գործող օրենսդրությունը չի պարունակում տեղեկատվության իրավական կարգավիճակի հարցի համապարփակ կարգավորում, ընդհանուր առմամբ,

Աղյուսակ 2
Հակադարձ ինժինիրինգի միջոցով ստացված տեղեկատվության և տվյալների իրավական պաշտպանության հիմնական ռեժիմները

№ h/h	Իրավական պաշտպանության ռեժիմներ	Պաշտպանության առարկա
1	Գյուտեր և օգտակար մոդելներ	Ապրանքը որպես ամբողջություն և դրա բաղադրիչները, դրա իրականացման տարբերակները, սարքի շահագործման տեխնոլոգիա
2	Արդյունաբերական նմուշներ	Արտադրանքի ընդհանուր տեսքի տարբերակներ և արտադրանքի առանձին մասերի արտաքին տեսքի լուծումներ
3	Արտադրության գաղտնիքը (նոու-հաու)	Նյութի բաղադրությունը, նյութը, դրա արտադրության տեխնոլոգիան, գործընթացի տեխնոլոգիական պայմանները և այլն:

Կազմվել է հեղինակի կողմից

Աղյուսակ 3
Հետազոտության օբյեկտի հակադարձ ինժինիրինգի արտոնագրային-իրավական աջակցության փուլերը

Փուլի № h/h	Աշխատանքների տեսակներ	Փաստաթուղթ	Արդյունք
Փուլ 0	Արտոնագրային հետազոտությունների անցկացում (այսուհետ՝ ԱՀ) տեխնիկայի մակարդակի վրա և հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների բացահայտում*	ԱՀ հաշվետվություն	Տեխնոլոգիաների ռեեստր: Հետազոտական օբյեկտի արտադրողների ցանկը
Փուլ 1	Հետազոտության օբյեկտի ուսումնասիրություն	Սկան-կետային ամպ, թվային 3D-մոդել, գծագրեր	ՆՓ
Փուլ 2	Արտոնագրման համար ԱՀ անցկացում և ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում	Փորձագիտական եզրակացություն	Ստեղծված արտադրանքի իրավական պաշտպանության ռազմավարության մշակման գործնական առաջարկություններ
Փուլ 3	Ապրանքի վերակառուցում: Արտադրանքի համար վերջնական ՆՓ տեխնիկական փաստաթղթերի (այսուհետ՝ ՏՓ) և, անհրաժեշտության դեպքում, ծրագրային փաստաթղթերի (այսուհետ՝ ԾՓ) մշակում	Օբյեկտի կոշտ մոդել	Նոր ապրանքի փորձառու նմուշ՝ Նոր ապրանքի ՆՓ, ՏՓ, ԾՓ
Փուլ 4	Արտոնագրային մաքրության ԱՀ անցկացում և ՄԳԱ նկատմամբ իրավունքների գրանցում	ՄԳԱ համար հայտի նյութերի հավաքածու	Պահպանության փաստաթուղթ / ՄԳԱ հայտ
Փուլ 5	Ապրանքի արտադրության	Հաշվետվություն գիտահետազոտական աշխատանքի վերաբերյալ համաձայն ԳՕՍՍ 7.32–2017**	Համարժեք հատկանիշներով օժտված նոր արտադրանք (ձև, գործառույթ և այլն)

* ԳՕՍՍ Ռ 15.011–2024: Մտավոր սեփականություն: Արտոնագրային հետազոտություններ: Բովանդակություն և անցկացման կարգը: Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ՝ 01.03.2024: Հաստատվել և ներկայացվել է Տեխնիկական կարգավորման և չափագիտության Դաշնային գործակալության իրամասով 13.02.2024 թ. № 208-հ // <https://docs.cntd.ru/document/1305016851?marker=64S0JJ>

** ԳՕՍՍ 7.32–2017: Միջպետական ստանդարտ: Տեղեկատվության, գրադարանավարության և իրատարակչության ստանդարտների համակարգ: Հաշվետվություն գիտահետազոտական աշխատանքի մասին: Գրանցման կառուցվածքը և կանոնները (գործի է դրվել Ռոսստանդարտի 24.10.2017թ. № 1494-հ իրամասով):

Կազմվել է հեղինակի կողմից

որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ և հեղինակային իրավունքում պարունակվող տեղեկատվության, որն ինքնին պաշտպանված օբյեկտ չի հանդիսանում: Դրանում պարունակվող տեղեկատվությունը կարող է լինել արտադրության գաղտնիք, ունենալ արտոնագրային բնույթ, և տեքստը կարող է պաշտպանված լինել որպես հեղինակային իրավունքի օբյեկտ: Վերոնշյալի հետ կապված աղյուսակ 2-ում նշված չեն ստեղծագործությունները՝ որպես հեղինակային իրավունքի օբյեկտներ, որպես հակադարձ ինժինիրինգի միջոցով ստացված տեղեկատվության և տվյալների իրավական պաշտպանության հիմնական եղանակներից մեկը:

Քանի որ արտադրության գաղտնիքները (նոու-հաու) հակադարձ ինժինիրինգի համատեքստում դժվար է ձեռք բերել, հատկապես տեխնոլոգիական ոլորտներում, ինչպես նաև փաստացի կամ պոտենցիալ առևտրային արժեք ունեցող տեղեկատվության անհասանելիության պատճառով, օրինական հակադարձ ինժինիրինգի համատեքստում նման

Հեն բացառվում ռևերս-ինժեներների կողմից անսպասելիորեն տեղեկատվության ստացումը, որը հանդիսանում է արտադրության գաղտնիք (նոու-հաու), օրինակ՝ գիտահետազոտական աշխատանքների շրջանակներում փորձնական ճանապարհով բացահայտված սեփական տարբեր ուսումնասիրությունների, ապրոբացիաների և փորձերի միջոցով:

տեղեկատվության և տվյալների ստացման հավանականությունը քիչ հավանական է թվում:

Ընդ որում, չի բացառվում ռևերս-ինժեներների կողմից անսպասելիորեն ձեռք բերեն արտադրության գաղտնիք կազմող տեղեկատվություն (նոու-հաու), օրինակ՝ գիտահետազոտական աշխատանքների շրջանակներում փորձնական ճանապարհով բացահայտված սեփական տարբեր ուսումնասիրությունների, ապրոբացիաների և փորձերի միջոցով:

Քանի որ գործնականում ռևերս-ինժեներները հաճախ կենտրոնացնում են իրենց ուշադրությունը արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների վրա, ռազմավարական կարևոր է հակադարձ ինժինիրինգը համատեղել արտոնագրային-իրավական աջակցության հետ՝ արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության առաջնություն օգտագործումը և հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում հետազոտական օբյեկտի սեփականատիրոջ արտոնագրային իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերը հայտնաբերելու նպատակով:

Հակադարձ ինժինիրինգի արտոնագրային-իրավական աջակցություն

Հետազոտական օբյեկտի հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի արտոնագրային-իրավական ուղեկցության փուլերը ներկայացված են աղյուսակ 3-ում:

Արտոնագրային-իրավական աջակցության փուլերի «ներդրումը» հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում ռազմավարական կարևոր որոշում է հետազոտական օբյեկտի համապարփակ գնահատման և ռիսկերը մեղմելու լավ մտածված գործողությունների համար: Մասնավորապես՝ միտիգացիայի ծրագրի ստեղծման լրացուցիչ փուլ կարող է լինել պատժամիջոցների

Աղյուսակ 4

Պաշտոնների և մասնագիտությունների ֆունկցիոնալ տեսակները ՄՄ ոլորտում [4]

№ h/h	Աշխատանքային գործառնության անվանումը	Պաշտոնների, մասնագիտությունների հնարավոր անվանումներ
1	Տեղեկատվական աջակցություն ՄԳԱ ստեղծման գործընթացին և անհատականացման միջոցներին	Գիտատեխնիկական տեղեկատվության ինժեներ
		Արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի ինժեներ
		ՄՄ կառավարման կրտսեր մասնագետ
		ՄՄ կառավարման տեխնիկական փորձագետ
2	Արտադրության տեխնոլոգիական արդիականացման արտադրանքի ռազմավարության և ռազմավարության մշակում	II կարգի գիտատեխնիկական տեղեկատվության ինժեներ
		II կարգի արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի ինժեներ
		Արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի վերլուծող
		Արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի փորձագետ
		ՄՄ կառավարման մասնագետ
		Առաջատար տեխնոլոգ
3	Տեխնոլոգիաների փոխանցման շրջանակներում նորարարական նախագծերի վերլուծություն և գնահատում	I կարգի գիտատեխնիկական տեղեկատվության ինժեներ
		I կարգի արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի ինժեներ
		ՄՄ կառավարման գլխավոր մասնագետ
		ՄՄ կառավարման գլխավոր փորձագետ
4	ՄԳԱ և ԱՄ իրավունքների կառավարում	Գիտատեխնիկական տեղեկատվության գլխավոր ինժեներ
		Արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքի գլխավոր ինժեներ
		Արտոնագրային և գյուտարարական աշխատանքների կառուցվածքային ստորաբաժանման ղեկավար

Կազմվել է հեղինակի կողմից

Լուրջ իրավական հետևանքներ կարող են առաջանալ հակադարձ ինժինիրինգի ենթակա բնօրինակ արտադրանքի հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հետևանքով:

ռիսկերի գնահատումը օտարերկրյա ծագման սարքավորումներ կամ ծառայություններ գնելիս: Օրինակ, «ընկերությունը կարող է գնել արտասահմանյան արտադրության թանկարժեք սարքավորումներ (երբեմն օգտագործված) Ռուսաստանում կամ իրեն բարեկամ երկրներում, բայց հետագայում չի կարողանա բաղադրիչներ գնել, ինչը կարող է նույնիսկ հանգեցնել արտադրության դադարեցման» [3]: Լուրջ իրավական հետևանքներ կարող են առաջանալ հակադարձ ինժինիրինգի ենթակա բնօրինակ արտադրանքի հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հետևանքով:

Համաձայն ԴՊԲՀ «ԱՄԳԻ» հետազոտության՝ «Ժամանակակից փուլում ՄՄ ոլորտում կադրերի պատրաստման համակարգում շարունակական կրթության կատարելագործում» գիտահետազոտական աշխատանքի շրջանակներում⁸,

Ռուսաստանի Դաշնությունում գործող 1173 մասնագիտական ստանդարտներից 42 պարունակում են իրավասություններ մտավոր սեփականության ոլորտում (այսուհետ՝ ՄՄ): ՄՄ ոլորտում մասնագիտական ստանդարտներում օգտագործելու համար հարմար տիպային իրավասությունները որոշելու համար, յուրաքանչյուր աշխատանքային գործառնության համար վերլուծվել են աշխատանքային գործողությունների մի շարք և դրանց իրականացման համար անհրաժեշտ հմտություններ և գիտելիքներ: Մասնագիտական չափորոշիչների իրավասությունների համակարգի տարրալուծման ժամանակ բացահայտվել ենՄՄ ոլորտի հետևյալ բնորոշ իրավասությունները՝

- Արտոնագրային որոնման իրականացում:
 - Արտոնագրային հետազոտությունների անցկացում:
 - Արտոնագրային մաքրության վերաբերյալ հետազոտությունների անցկացում:
 - ՄՄ օբյեկտների գրանցման համար հայտերի պատրաստում և կատարում:
- Համաձայն «ՄՄ կառավարման և տեխնոլոգիաների փոխանցման մասնագետ» մասնագիտական ստանդարտում ներառված աշխատանքային գործառնությունների նկարագրության⁹, ներառված են ընդհանրացված աշխատանքային գործառնությունների չորս խումբ (աղյուսակ 4), որոնցում կարելի է առանձնացնել

⁸ ԳՀԱ «Ժամանակակից փուլում ՄՄ ոլորտում կադրերի պատրաստման համակարգում շարունակական կրթության կատարելագործում»: Թեմայի ծածկագիր՝ 1-ՕԴ-2020: ԳՀԱ անցկացում՝ 23.03.2020–30.06.2021: ԳՀԱ գիտական ղեկավար՝ ԱՄԳԻ տնօրեն Ներեսին Օ. Պ. // <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/1-od-2020.pdf> (հարցման ամսաթիվ՝ 02.05.2024):

⁹ ՌԴ Աշխատանքի և սոցիալական պաշտպանության նախարարության 2020 թվականի սեպտեմբերի 7 № 577n «Մտավոր սեփականության կառավարման և տեխնոլոգիաների փոխանցման մասնագետ» մասնագիտական ստանդարտը հաստատելու մասին: [էլեկտրոնային ռեսուրս] URL: <https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/74629782/> (հարցման ամսաթիվ՝ 02.05.2024):

ՄՄ ոլորտի պաշտոններն ու մասնագիտությունները: Կեսը՝ ինժեներական պաշտոններ են, քանի որ ինժեներները սովորաբար ներգրավված են ինժեներական գործի առարկա հանդիսացող տեխնիկական սարքերի կյանքի ցիկլի բոլոր գործընթացներում, ներառյալ՝ կիրառական հետազոտությունները, պլանավորումը, նախագծումը, կառուցումը, արտադրության տեխնոլոգիայի մշակումը, տեխնիկական փաստաթղթերի պատրաստումը, արտադրությունը, ճշգրտումը, փորձարկումը, շահագործումը, սպասարկումը, վերանորոգումը, սարքի ուտիլիզացումը և որակի կառավարումը:

Արտոնագրային-իրավական աջակցությունը ներառում է աշխատանքի առնվազն հետևյալ տեսակները՝

- ԱՀ անցկացում (ԱՀ արտոնագրային իրավունքի և/կամ արտոնագրային մաքրության ԱՀ).
 - ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ իրավատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում.
 - ՄԳԱ համար իրավունքների գրանցում և այլն:
- Արտոնագրային-իրավական աջակցությունը նպատակահարմար է վստահել մտավոր սեփականության մասնագետներին, քանի որ այս տեսակի աշխատանքը պահանջում է գիտելիքներ և փորձ ԱՀ իրականացման և ՄԳԱ (արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների) նկատմամբ իրավունքների գրանցման հարցում: Աշխատանքի վերը նշված տեսակների համար պահանջվում են մասնագետներ՝ հիմնականում տեխնիկական կրթությամբ և «ինժեներ-արտոնագիր» որակավորմամբ:
- ՄՄ ոլորտի այլ ոլորտների մասնագետները (իրավաբաններ, տնտեսագետներ, մենեջերներ, մարքեթիոլոգներ և այլն),

Արտոնագրային-իրավական աջակցությունը նպատակահարմար է վստահել մտավոր սեփականության մասնագետներին, քանի որ այս տեսակի աշխատանքը պահանջում է գիտելիքներ և փորձ ԱՀ իրականացման և ՄԳԱ (արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների) նկատմամբ իրավունքների գրանցման հարցում:

ովքեր չունեն արտոնագրային հայտերի ներկայացման ինժեներական գիտելիքներ և փորձ, կարող են մասնակցել ստեղծվող արտադրանքի իրավական պաշտպանության ռազմավարության մշակմանը, երբ պահանջվում է շուկայի վերլուծություն, օտարերկրյա պետությունների օրենսդրության առանձնահատկությունների ուսումնասիրություն, շուկայական պայմանների վերլուծություն և այլն:

Ռևերս-ինժեներների և ՄՄ մասնագետների միջև համագործակցությունը կօգնի յուրաքանչյուր մասնագետին մասնագիտորեն զբաղվել իրենց աշխատանքով և միևնույն ժամանակ որակապես մշակել օրինական հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների միջև պայմանավորվածությունների իրականացման հետ կապված հարցեր, որոնք հարգում են հեղինակների և իրավատերերի իրավունքները և միևնույն ժամանակ նպաստում են նորարարության զարգացմանը:

Աղյուսակ 5

Արտոնագրային-իրավական աջակցությամբ հակադարձ ինժինիրինգի առարկաների իրավասության մոդելը

Աշխատանքների տեսակներ	Իրավասություններ (գիտելիքների և հմտությունների հավաքածու)	Աշխատանքների տեսակներ	Իրավասություններ
ռևերս-ինժեների(ների)		ինժեներ(ներ) – արտոնագիր(ներ)	
Փուլ 0: ԱՀ անցկացում տեխնիկայի մակարդակում և հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների բացահայտում			
Որոնման առարկայի ձևավորում, ներառյալ կազմում՝ • ԱՀ անցկացման հանձնարարություններ, • որոնման կանոնակարգ: Հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների բացահայտում	Ինժեներական-տեխնիկական	ԱՀ անցկացում (տեխնիկայի համաշխարհային մակարդակի վերլուծություն այն ոլորտում, որին պատկանում է տեխնիկական օբյեկտը, և դրա զարգացման միտումների բացահայտումը: Տիպիկ և առավել մոտ տեխնիկական լուծումների, լուծվող տեխնիկական խնդիրների և պահանջվող տեխնիկական արդյունքների բացահայտում: Հետաքրքրության տարածքում քննարկվող տարածքում զարգացումների ազատ անցկացմանը խոչընդոտող լայն իրավական պաշտպանությամբ արտոնագրերի առկայության ստուգում): ԱՀ վերաբերյալ հաշվետվության պատրաստում	Օրենսդրության իմացություն Ռուսաստանում և արտերկրում ՄԳԱ (արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների) իրավական պաշտպանության ոլորտի մասով ԱՀ անցկացման, արտոնագրային փաստաթղթերի վերլուծության և այլնի գիտելիքներ և հմտություններ:
Փուլ 1: Հետազոտության օբյեկտի ուսումնասիրություն			
Հետազոտության օբյեկտի 3D-սկանավորում: 3D-սկանավորման տվյալների մշակում: 3D-մոդելը գծագրի վերածումը: ԽՓ մշակում	Ինժեներական-տեխնիկական: Գիտելիք և փորձ ռեինժինիրինգի ոլորտում, ռեինժինիրինգի և 3D-սկանավորման գործնական հմտություններ, 3D-մոդելները գծագրերի վերածող ծրագրերի հետ աշխատելու գործնական հմտություններ	-	-

Աշխատանքների տեսակներ	Իրավասություններ (գիտելիքների և հմտությունների հավաքածու)	Աշխատանքների տեսակներ	Իրավասություններ
ռևերս-ինժեների(ների)		ինժեներ(ներ) – արտոնագիր(ներ)	
Փուլ 2: Արտոնագրման համար ԱՀ անցկացում և ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում			
Որոնման առարկայի ձևավորում, ներառյալ կազմում՝ - ԱՀ անցկացման հանձնարարություններ, - որոնման կանոնակարգ	Ինժեներական-տեխնիկական	ԱՀ անցկացում (ԱՀ անցկացում կառուցվածքի՝ որպես ամբողջություն և/կամ դրա մասերի ձանաչման վերաբերյալ: Տեխնիկական լուծման հետազոտական օբյեկտի բաղադրության մեջ առկայության կամ բացակայության նույնականացում, որը կարող է ձանաչվել որպես արտոնագրման չափանիշներին համապատասխանող: Իրավական պաշտպանության նախընտրելի ռազմավարության ընտրություն և հիմնավորում): ԱՀ վերաբերյալ հաշվետվության պատրաստում: Ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ իրավատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում	Ռուսաստանում և արտերկրում ՄԳԱ (արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների) իրավական պաշտպանության ոլորտի մասով: ԱՀ անցկացման, արտոնագրային փաստաթղթերի վերլուծության և այլնի գիտելիքներ և հմտություններ:
Փուլ 3: Ապրանքի վերակառուցում			
Օբյեկտի կոշտ մոդելի ձևավորում: Արտադրանքի վերջնական ՆՓ, ՏՓ, ԾՓ մշակում	Ինժեներական-տեխնիկական: Մաթեմատիկայի սկզբունքների և եռաչափ ձևերի (պինդ մարմինների) համակարգչային մոդելավորում իմացություն: Կոշտ մոդելներ ստեղծելու կամ ներկայացնելու համար օգտագործվող մեթոդների հետ աշխատելու իմացություն և կարողություն	-	-
Փուլ 4: Արտոնագրային մաքրության ԱՀ անցկացում և ՄԳԱ նկատմամբ իրավունքների գրանցում			
Որոնման առարկայի ձևավորում, ներառյալ կազմում՝ - ԱՀ անցկացման հանձնարարություններ, - որոնման կանոնակարգ: Նոր արտադրանքի նախագծման տարրերի մորֆոլոգիական վերլուծություն և սարքի նախագծման սխեմաների տարբերակների մատրիցայի ձևավորում: Սարքի ֆունկցիոնալ-ֆիզիկական վերլուծություն (օբյեկտի տարրալուծումը իր բաղադրիչ մասերի՝ ֆիզիկական և դինամիկ հատկանիշների հիման վրա)	Ինժեներական-տեխնիկական	ԱՀ անցկացում (արտոնագրային որոնում հետաքրքրող տարածքի արտոնագրային գերատեսչությունների ՏԲ՝ որպես ամբողջություն կառուցվածքի, դրա մասերի և դրա կազմում ներառված այլ տեխնիկական լուծումների հայտնիության վերաբերյալ: Մշակված տեխնիկական օբյեկտի արտոնագրային մաքրության վերլուծություն): ԱՀ վերաբերյալ հաշվետվության պատրաստում: ՄԳԱ համար հայտերի նյութերի փաթեթի պատրաստում: ՄԳԱ համար հայտի ներկայացումը, արտոնագրային հայտի գրառումների պահպանումը	Օրենսդրության իմացություն Ռուսաստանում և արտերկրում ՄԳԱ (արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների) իրավական պաշտպանության ոլորտի մասով ԱՀ անցկացման, արտոնագրային փաստաթղթերի վերլուծության և այլնի գիտելիքներ և հմտություններ:
Փուլ 5: Ապրանքի արտադրության			
Փորձարարական և փորձնական արտադրանքի նմուշների արտադրություն և փորձարկում: Ընդունման փորձարկումներ, որոնք իրականացվել են արտադրանքի նմուշի տեխնիկական բնութագրերի պահանջներին վերջնական ստուգման և համապատասխանության հաստատման և արդյունքների պատրաստականության մասին որոշում կայացնելու նպատակով՝ ընդունող հանձնաժողովին դրանց ընդունման համար	Ինժեներական-տեխնիկական	-	-

* Կազմվել է հեղինակի կողմից

Մինևույն ժամանակ, անհրաժեշտ է դիտարկել մտավոր սեփականության իրավունքների ոլորտում ռևերս-ինժեներների իրավասությունների նպատակային զարգացումը, քանի որ հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի արտոնագրային-իրավական աջակցությունը կարող է արդյունավետորեն իրականացվել միայն ռևերս-ինժեներների, մշակողների և ՄՍ մասնագետների միջև բաց գործընկերության միջոցով:

Արտոնագրային-իրավական աջակցությամբ հակադարձ ինժինիրինգի սուբյեկտների իրավասության մոդելը

Հակադարձ ինժինիրինգի սուբյեկտների իրավասությունների մատրիցան՝ արտոնագրային-իրավական աջակցությամբ, ներկայացված է աղյուսակ 5-ում, որտեղ նշվում է, որ ԱՀ իրականացման հետ կապված փուլերը (փուլեր 0, 2

Հակադարձ ինժինիրինգի իրավական աջակցության հարցերը քննարկելիս պետք է նաև հաշվի առնել ձեռնարկությունների գործունակությունն ապահովելու և Ռուսաստանի Դաշնության տեխնոլոգիական անկախությունն ու զարգացումն ապահովելու խնդիրները:

և 4) իրականացվում են ռևերս-ինժեներների(ների) և արտոնագիր-ինժեներների(ների) համադրման մեջ¹⁰, որը բաղկացած է հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների տարբեր իրավասությունների միանալուց, դրանց էական մեկուսացումից և/կամ տարանջատումից հաղթահարելուց, կենտրոնանալով հակադարձ գործընթացին մասնակցող ռևերս-ինժեներների(ների) և արտոնագիր-ինժեներների(ների) գիտելիքների և գործնական հմտությունների ամբողջական կիրառման վրա:

Պետք է հաշվի առնել, որ ինժեները կարող է իրավասություններ ձեռք բերել ՄՍ ոլորտում (ինչը հաճախ նկատվում է պրակտիկայում, երբ ինժեները լրացուցիչ մասնագիտական կրթություն ունի ՄՍ ոլորտում), սակայն իրավաբանները, տնտեսագետները, մենեջերները, մարքեթլոգները և այլն չեն կարողանա կարճաժամկետ հեռանկարում ձեռք բերել ինժեների հմտություններ: Հետևաբար, իրավասությունների մատրիցայում այդ մասնագետները փոխանակելի չեն, այլ պետք է դիտարկվեն որպես միմյանց փոխլրացնող իրենց գիտելիքների և գործնական հմտությունների կիրառական նշանակության և կիրառման առումով:

Հակադարձ ինժինիրինգի իրավական աջակցության հարցերը քննարկելիս պետք է նաև հաշվի առնել ձեռնարկությունների գործունակությունն ապահովելու և Ռուսաստանի Դաշնության տեխնոլոգիական անկախությունն ու զարգացումն ապահովելու խնդիրները: ՄՍ պաշտպանության ոլորտում ընդունված միջազգային և ռուսական կանոններին պաշտոնական հավատարմությունը կարող է հանգեցնել զարգացման և արտադրական կարևորագույն գործընթացների արգելափակման:

Բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերը, որոնք կարող են հայտնաբերվել արտոնագրային-իրավական և հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի իրավական աջակցության ժամանակ

Փուլ 0: ԱՀ անցկացում տեխնիկայի մակարդակում և հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտների բացահայտում

Հետազոտվող օբյեկտի նկատմամբ հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատումը սկսվում է տեխնիկայի մակարդակի վերլուծությամբ և հակադարձ ինժինիրինգի

օբյեկտի նույնականացմամբ: Այս փուլում օբյեկտի օրինական հակադարձ ինժինիրինգի հնարավորությունը, որի բացառիկ իրավունքները պատկանում են երրորդ անձանց «ինչպես կա» (1:1) ձևաչափով, գնահատվում է հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտի բացառիկ իրավունքի վավերականության ժամկետի և դրա կարգավիճակի ստուգման հիման վրա:

Հակադարձ ինժինիրինգի օբյեկտի հայտնաբերման դեպքում ստուգվում է արտոնագրի նկատմամբ բացառիկ իրավունքի գործողության ժամկետը: Եթե բացառիկ իրավունքի ժամկետը լրացել է, և բացառիկ իրավունքը դադարեցվել է (օբյեկտն անցնում է հանրային սեփականություն ՌԴ ՔՕ 1364-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիման վրա), տեխնիկական լուծումը կարող է ազատորեն օգտագործվել հակադարձ ինժինիրինգի համար:

Եթե պարզվում է, որ արտոնագրի ժամկետը վաղաժամկետ է լրացել, ապա այս փուլում գնահատվում է հետագա օգտագործման իրավունքի իրացման հնարավորությունը (հիմք ընդունելով ՌԴ ՔՕ 1400-րդ հոդվածը) և գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի հետագա ազատ օգտագործման հնարավորությունը՝ առանց այդ օգտագործման շրջանակի ընդլայնման:

Փուլ 2: Արտոնագրման համար ԱՀ անցկացում և ուսումնասիրվող օբյեկտի նկատմամբ հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատում

Կառուցվածքի և/կամ դրա մասերի հայտնիության վերաբերյալ արտոնագրային հետաքննություն անցկացնելիս կատարվում է արտադրանքի համապատասխանության գնահատում արտոնագրման պայմաններին (հիմնվելով ՌԴ ՔՕ 1350-րդ հոդվածի վրա), որպեսզի խուսափեն ապրանքի իրավական պաշտպանություն չստանալու վտանգից՝ օրենսդրական պահանջներին չհամապատասխանելու պատճառով:

Նորույթի պայմանը որոշիչ գործոն է եղել գյուտերի պաշտպանության մասին առաջին կարգավորող ակտի ընդունումից ի վեր և մինչ օրս պահպանում է իր որոշիչ նշանակությունը: Որպես նորույթի չափանիշ է հանդես գալիս գյուտի անհայտ լինելը տեխնիկայի մակարդակից, որը ձեռք է բերվել գյուտի առաջնահերթության օրը: Օրենսդիրը սահմանել է կանոն, ըստ որի գյուտի մասին տեղեկատվության բացահայտումը նման գյուտի հայտ ներկայացնելու օրվանից ոչ ավելի, քան վեց ամիս առաջ չի խոչընդոտում գյուտի արտոնագրմանը՝ այսպես կոչված նորույթի արտոնություն [5]:

Պահանջվում է գնահատում նորույթի օգուտի հետ կապված ռիսկերի առկայության վերաբերյալ («հեղինակային արտոնություն»), երբ նորույթը ստուգելիս տեխնոլոգիան չի ներառում գյուտի հետ կապված հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվություն պարունակող աղբյուրներ, որոնք բացահայտվել են հեղինակի, հայտատուի կամ նրանցից ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ստացած ցանկացած անձի կողմից, եթե այս գյուտի հայտը ներկայացվել է Ռոսպատենտից ոչ ուշ, քան վեց ամիս ուշ:

Տվյալ դեպքում կարևոր է հասկանալ, որ նորույթի համար «հեղինակային արտոնության» ժամկետը, մի կողմից, որոշակի

¹⁰ Առաջարկված է հեղինակի կողմից:

առավելություն է ներկայացնում հեղինակի կամ հայտատուի համար՝ բացահայտված տեղեկատվության հիման վրա արտոնագրային հայտ ներկայացնելու հնարավորություն առանց տեխնիկական լուծումը «վարկաբեկելու» վախի, իսկ մյուս կողմից՝ որոշակի ռիսկեր, քանի որ տվյալ ժամանակահատվածում (տեղեկությունը բացահայտելու ամսաթվից վեց ամսից ոչ ուշ) մեկ այլ անձ կարող է օգտագործել հեղինակի կամ հայտատուի կողմից բացահայտված ապրանքի մասին տեղեկությունները՝ ճշգրտելու և նոր լուծում ստեղծելու և իր անունից գրանցման համար արտոնագրային հայտ ներկայացնելու համար: Այս առումով կշռվում են ռիսկերը և կատարվում է իրավական պաշտպանության նախընտրելի ռազմավարության ընտրություն և հիմնավորում՝ հաշվի առնելով ՄՍ իրավունքի առանձին օբյեկտների երկակի իրավական բնույթը (նույն ՄՊԱ միաժամանակյա պաշտպանության հնարավորությունը՝ օգտագործելով տարբեր իրավական մոդելներ) [6]:

Փուլ 4:

Արտոնագրային մաքրության ԱՀ անցկացում և ՄՊԱ նկատմամբ իրավունքների գրանցում

Մշակված տեխնիկական օբյեկտի արտոնագրային մաքրության վերլուծություն կատարելիս իրականացվում են վերլուծության հետևյալ տեսակները՝ նոր արտադրանքի կառուցվածքային տարրերի մորֆոլոգիական վերլուծություն և սարքի ֆունկցիոնալ-ֆիզիկական վերլուծություն [7]՝ առաջացման հավանականությունը գնահատելու և գյուտարարական քայլ չունեցող տեխնիկական լուծում ստեղծելու ռիսկերը վերացնելու համար: Քանի որ այս փուլում իրականացվում է ՄՊԱ համար կիրառական նյութերի փաթեթի պատրաստում և այնուհետև ՄՊԱ հայտի ներկայացում Ռոսպատենտին, ապա ռիսկերը մեղմելու համար ձևավորվում է սարքի նախագծման սխեմայի տարբերակների մատրիցա և օբյեկտը տարրալուծվում է իր բաղադրիչ մասերի՝ ըստ ֆիզիկական և դինամիկ բնութագրերի:

Տվյալ տեսակի աշխատանքներն անհրաժեշտ են գյուտի և օգտակար մոդելի բանաձևի սխալ ձևակերպման ռիսկերը կանխելու և բանաձևի անկախ և կախված կետերի, ինչպես նաև գյուտի և օգտակար մոդելի բանաձևի սահմանափակող և տարբերակիչ մասերի կազմման մեջ անձտությունները վերացնելու համար:

Հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի բացահայտման բնարկվող դեպքերը, որոնք ի սկզբանե թվում են ընդհանուր առմամբ հասկանալի, տարրական մակարդակով հասանելի ՄՍ ոլորտի մասնագետներին, կարող են ակնհայտ չլինել ռևերս-ինժեներների համար, քանի որ ՄՊԱ բացառիկ իրավունքը խախտում են ոչ թե հակադարձ ինժինիրինգի գործողությունները, այլ դրանց հաջորդող գործողություններ, որոնք իրականացվում են սկզբնական տեխնիկական օբյեկտի հիման վրա ստեղծված արտադրանքի արտադրողի կողմից:

Հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի ժամանակին և կանոնավոր բացահայտումը հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի արտոնագրային-իրավական աջակցության ժամանակ թույլ կտա մեզ հետազայում դիտարկել կազմակերպությունում արտադրված արտադրանքի տեխնիկական պարամետրերը մրցակիցների արտադրանքի

Հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատումը հակադարձ ինժինիրինգի շրջանակներում աշխատանքի կատարման ընթացքում առաջացած վտանգի աղբյուրների համակարգված և շարունակական գնահատման գործընթաց է, որին հաջորդում է ուղղիչ միջոցառումների մշակումը, որոնք կանխում և/կամ նվազեցնում են ռիսկը:

համանման պարամետրերի հետ համեմատելու համակարգ ստեղծելու հնարավորությունը (տեխնիկական բենչմարքինգի համակարգ) [8]՝ արտադրված արտադրանքի մրցունակությունը բարձրացնելու նպատակով:

Եզրակացություններ

Արտոնագրային-իրավական աջակցության ներառումը հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացում հանդիսանում է անհրաժեշտ և ռազմավարական կարևոր որոշում տնտեսության տարբեր մակարդակներում: Մասնավորապես, պետական մակարդակով, Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 2022 թվականի փետրվարի 18 № 208 որոշման համաձայն, աջակցություն է տրամադրվում այն նախագծերին, որոնք ենթադրում են նախագծային փաստաթղթերի մշակում այն ոլորտների համար, որոնց արտադրությունը Ռուսաստանի Դաշնությունում սահմանափակ է կամ բացակայում է (կրիտիկական բաղադրիչներ)¹¹:

Ռուսաստանի Դաշնության ներմուծման անկախությունն ապահովելու և ազգային տեխնոլոգիական առաջնորդություն ապահովող պայմաններ ստեղծելու համար ակնհայտ են հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի համապարփակ արտոնագրային-իրավական աջակցության ներդրման նպատակահարմարությունն ու հեռանկարները:

Հակադարձ ինժինիրինգի գործընթացի իրականացման արժեքային-իրավասության մոտեցման ներդրումը թույլ կտա ապահովելու՝

- հակադարձ¹² ինժինիրինգի ընթացքում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքների խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատման հետ կապված հարցերի կանխարգելիչ ուսումնասիրություն.
- ռևերս-ինժեներների և արտոնագրային-ինժեներների արդյունավետ աշխատանքը հակադարձ ինժինիրինգի հետ կապված աշխատանքի շրջանակներից դուրս՝

¹¹ ՌԴ Կառավարության 2022 թվականի փետրվարի 18 № 208 որոշումը «Տեխնոլոգիական զարգացման գործակալություն» ինքնավար ոչ առևտրային կազմակերպությանը դաշնային բյուջեից սուբսիդավորում տրամադրելու մասին» արդյունաբերության համար անհրաժեշտ բաղադրիչների նախագծային փաստաթղթերի մշակմանը վերաբերող նախագծերին աջակցելու նպատակով»:

¹² Լատ. praevenio – առաջ են ընկնում, զգուշացնում են:

հակադարձ ինժինիրինգի առարկաների խաչածև ինտեգրացիոն փոխադրեցության շրջանակներում ձեռք բերված գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների (արժեքային-իմաստային իրավասությունների) հիման վրա: Այս առումով մեծանում է ռևերս-ինժեներների, հեղինակ-մշակողների և հակադարձ ինժինիրինգի ՄՍ մասնագետների միջև բաց համագործակցության կարևորությունն ու հեռանկարները: Հակադարձ ինժինիրինգի ընթացքում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ բացառիկ իրավունքի խախտման հնարավոր ռիսկերի գնահատումը հակադարձ ինժինիրինգի շրջանակներում աշխատանքի կատարման ընթացքում առաջացած վտանգի աղբյուրների համակարգված և շարունակական գնահատման գործընթաց է, որին հաջորդում է ուղղիչ միջոցառումների մշակումը, որոնք կանխում և/կամ նվազեցնում են ռիսկը:

Հետագա հետազոտության ոլորտներից մեկը Ռուսաստանում իրավապահ պրակտիկայի ուսումնասիրությունն է հակադարձ ինժինիրինգի միջոցով ստեղծված ՄՍ օբյեկտների նկատմամբ բացառիկ իրավունքների խախտման հարցերի վերաբերյալ:

Գրականության ցանկ

1. Իվլին, Գ. Պ. Արտոնագրային տեղեկատվություն՝ արժեքավոր գիտելիքների աղբյուր ռեինժինիրինգի համար / Գ. Պ. Իվլին, Ս. Ն. Էրիվանցև // Իրավունք և թվային տնտեսություն: – 2022: – № 3 (17): – Էջ 5–11: – DOI 10.17803/2618–8198.2022.17.3.005–011:
2. Ֆրիդման, Ռոն: Մեծ ձեռքբերումների հակադարձ մշակում՝ ռևերս-ինժինիրինգը որպես վարպետության ուղի / Ռ. Ֆրիդման. Թարգ. անգլերենից Պ. Ա. Սամսոնովա: – Մինսկ, Պոպուրի, 2021. – 272 էջ
3. Բրավկով, Պ. Ռուսաստանի նավթագազային ոլորտի ձեռնարկությունների բիզնեսի վարման շարունակականության հարցի շուրջ: Մաս 2 / Պ. Բրավկով, Օ. Ժդանեն, Վ. Չու-բոկսարով // Ստանդարտներ և որակ. – 2020: – № 9 (999). – Էջ 70–76:
4. Վիդյակինա, Օ. Վ. Մտավոր սեփականության կառավարման ոլորտի մասնագետի մասնագիտական բազմաչափություն / Օ. Վ. Վիդյակինա // Քոփիռայթ: Մտավոր սեփականության ակադեմիայի Տեղեկագիր. – 2023. – № 2. – Էջ 79–91:

5. Ջայցևա, Ե. Վ. Արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների հայեցակարգի և բնութագրերի հարցի շուրջ, որոնք սահմանված են դրանց իրավական ռեժիմի առանձնահատկություններով / Ե. Վ. Ջայցևա // Տնտեսական անվտանգության տեղեկագիր: – 2019: – № 4. – Էջ 80–86: – DOI 10.24411/2414–3995–2019–10219:
6. Ոյաբով, Վ. Մտավոր սեփականության իրավունքի առանձին օբյեկտների երկակի իրավական բնույթը / Վ. Ոյաբով // Մտավոր սեփականություն: Արդյունաբերական սեփականություն. – 2021. – № 9. – Էջ 63–66:
7. Պաժուր, Ա. Ա. Արդյունաբերական դիզայն (դիզայն ինժինիրինգի համար)՝ դասագիրք / Ա. Ա. Պաժուր. – Մոսկվա: Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն «ԿոնՌուս» իրատակչություն», 2022. – էջ 328 – ISBN 978–5–406–09766–3:
8. Աբուշևա, Վ. Է. Բենչմարքինգը որպես ժամանակակից վերլուծության արդյունավետ ուղղություն / Վ. Է. Աբուշևա, Օ. Գ. Կոլոսովա // Տնտեսագիտության և կառավարման տեղեկագիր. – 2022: – № 2. – Էջ 21–26:

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Օլգա Վալենտիննի Վիդյակինա, տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ, Մոսկվայի պետական տեխնիկական համալսարանի Ն.Է. Բաումանի անվ. (Մոսկվա, փ. 2-րդ Բաումանսկաա, շ. 5, շին. 1), Ռուսաստանի Դաշնության արտոնագրային հավատարմատար, ORCID՝ <https://orcid.org/0000-0002-2759-0173>, ippolicy@mail.ru

Information about the author

Olga V. Vidyakina, Cand. Sci. (Economics), Associate Professor at Bauman Moscow State Technical University (Moscow, Baumanskaya second str., 5, bld. 1.), Patent Attorney of the Russian Federation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2759-0173>; ippolicy@mail.ru

Հեղինակը հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 08.04.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 06.05.2024

Ընդունված է հրապարակման 17.05.2024

Գիտական հոդված

Original article

ՈՒՏԴ 347.77:026

Մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդի կառուցման նպատակները, խնդիրները և մեթոդները

Վլադիմիր Օլեգի Սիրոտյուկ

ՌԳԱ կառավարման խնդիրների ինստիտուտ
vlasir55@gmail.com

Անոտացիա՝ աշխատանքում դիտարկվել է մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդերի (ՄՍԹՖ) ստեղծման խնդիրների և հարցերի լայն շրջանակ, որոնք կարևոր դեր են խաղում մտավոր սեփականության թվային տնտեսությանն անցնելու հրատապ խնդրի լուծման գործում: Ձևակերպվել են ՄՍԹՖ ստեղծման նպատակը, դրա ձևավորման, օգտագործման և զարգացման արդյունավետության չափանիշները: Առաջին անգամ թվային տեղեկատվական ֆոնդերի ստեղծման ներքին պրակտիկայում առաջարկվել է ՄՍԹՖ ստեղծման և կառավարման խնդիրների լուծման պաշտոնական մեթոդաբանություն, որի համար օգտագործվում են օբյեկտային-կողմնորոշիչ վերլուծության և նախագծման մեթոդներ, տվյալների որակի ցուցանիշների գնահատման, տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի վերլուծության և գնահատման պաշտոնական մեթոդներ, ինչպես նաև ՄՍԹՖ տվյալների բազաների, մոդելների և տվյալների բազայի կառուցվածքների օպտիմալացման մեխանիզմների ստեղծման մեխանիզմներ: Մեծ ուշադրություն է դարձվում ՄՍԹՖ արդյունավետ ինտեգրված որակի կառավարման և տեղեկատվական անվտանգության համակարգի կառուցման հիմնախնդիրները:

Բանալի բառեր՝ մտավոր սեփականության կառավարման համակարգ, մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդ, արտոնագրային տեղեկատվական բազաներ, ոչ արտոնագրային տեղեկատվական բազաներ, տվյալների բազայի որակի չափանիշներ և ցուցիչներ, տեղեկատվական անվտանգություն
Մեջբերման համար՝ Սիրոտյուկ Վ. Օ. Մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդի կառուցման նպատակները, խնդիրները և մեթոդները // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: 2024: Հ. 3 № 2 (8): էջ 142–147:

Goals, objectives and methods of building a digital information fund of intellectual property

Vladimir O. Sirotyuk

Institute of Control Sciences of Russian Academy of Sciences
vlasir55@gmail.com

Abstract: the article examines a wide range of problems and issues of building effective digital information funds of intellectual property (DIFIP), which play an important role in solving the urgent task of transition to a digital economy of intellectual property. The purpose of creating DIFIP, criteria for the effectiveness of its formation, use and development are formulated. For the first time in the domestic practice of creating digital information funds, a formalized methodology has been proposed for solving the problems of constructing and managing DIFIP, for which methods of object-oriented analysis and design, formal methods for assessing data quality indicators, analyzing and assessing information security risks and constructing mechanisms for protecting DIFIP databases, models and methods for optimizing database structures are used. Much attention is paid to the issues of building an effective integrated system for DIFIP quality and information security management.

Keywords: Intellectual property management system, digital information fund of intellectual property, patent information databases, non-patent information databases, criteria and indicators of database quality, information security

For citation: Vladimir O. Sirotyuk, Goals, objectives and methods of building a digital information fund of intellectual property //Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 142 –147.

Ներածություն

Մտավոր սեփականության (ՄՍ) կառավարման ժամանակակից համակարգը պետք է նպաստի գյուտերի և ձեռներեցության զարգացմանը, արտոնագրային տեղեկատվության և գիտատեխնիկական արտադրանքի և ծառայությունների շուկայի ընդլայնմանը, հարմարավետ պայմաններ և հարմար ծառայություններ գյուտերի համար հայտեր ներկայացնելիս և արտոնագրեր տրամադրելիս, արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության տվյալների բազաներում (ՏԲ) լիարժեք արտոնագրերի որոնումներ իրականացնելիս, արտոնագրատերերի իրավունքների հուսալի պաշտպանության և երկրի տնտեսության մտավոր ինքնիշխանության ապահովում [1-4]: Սա որոշում է ՄՍ կառավարման համակարգի վերափոխումը և թվային ՄՍ կառավարման մարմնի կառուցումը:

ՄՍ ավանդական կառավարման համակարգի արդյունավետ թվային վերափոխման և արտոնագրային տեղեկատվության և հետազոտական գործունեության էկոհամակարգին անցնելու անհրաժեշտ պայմանը բարձրորակ արտոնագրային և ոչ արտոնագրային փաստաթղթերի առկայությունն է, ամբողջականությունը և մատչելիությունը, որոնք պահվում են Մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդի (ՄՍԹՖ) արտոնագրային (ԱՏԲ) և ոչ արտոնագրային (ՈՂՏԲ) տեղեկատվական բազաներում [1, 3]:

Զարգացած ՄՍԹՖ պետք է ունենա բաշխված տեղեկատվության և վերահսկման կառուցվածք, որն ապահովում է տեղական և արտաքին ԱՏԲ և ՈՂՏԲ համընդհանուր թվային հասանելիություն, նավիգացիա և տեղեկատվության որոնում մեկ օգտագործողի ինտերֆեյսի միջոցով, ինչպես նաև դրանց մշակման և օգտագործման ծառայությունների տրամադրում:

ՄՍ թվային տեղեկատվական համակարգի կառավարման մարմնի կառուցումը մեծ պահանջներ է դնում ՄՍԹՖ տվյալների որակին՝ ՏԲ ամբողջականությունը, մատչելիությունը, հուսալիությունը, անփոփոխելիությունը, համապատասխանությունը և անվտանգությունը:

Քանի որ ՄՍԹՖ ՏԲ որակի համար պատասխանատվությունը կրում է դրա ստեղծողները (սեփականատերերը)՝ արտոնագրային կազմակերպությունները, գերատեսչությունները, հրատարակչությունները և խմբագրությունները (հրատարակչական կազմակերպությունները), ՄՍ թվային գրադարանները, արտոնագրային տեղեկատվական արտադրանքի մատակարարները, որոնման և սպասարկման ծառայությունները [4], այդ կազմակերպությունները պետք է հազեցած լինեն մեթոդական և արդյունավետ գործիքային և ծրագրային գործիքներով՝ արտոնագրային տեղեկատվական ռեսուրսների նախագծման, մշակման, պահպանման և զարգացման, արտոնագրային տեղեկատվական ռեսուրսների ՄՍԹՖ ԱՏԲ և ՈՂՏԲ կատարողականի և որակի ցուցանիշների գնահատման համար: Սա պահանջում է ՄՍԹՖ ստեղծման, տվյալների որակի ցուցիչների վերլուծության և գնահատման արդյունավետության չափանիշների և պաշտոնական մեթոդների մշակում, որոնց հաշվարկից հետո, ձեռք բերված թվային արժեքների հիման վրա մշակվում են համապատասխան միջոցներ՝ բարելավելու ՄՍԹՖ ՏԲ արդյունավետությունն ու որակը՝ ապահովելով դրանց ամբողջականությունը, հուսալիությունը, մատչելիությունը և տեղեկատվության տվյալ մակարդակը [5–7]:

Աշխատանքում դիտարկվում է ՄՍԹՖ կառուցման խնդիրները, նպատակը, խնդիրներն ու մեթոդները, բարելավում է ՄՍԹՖ ՏԲ արդյունավետությունն ու որակը, ինչպես նաև առաջարկում

է արդյունավետության չափանիշներ և որակի ցուցանիշներ ԱՏԲ և ՈՂՏԲ ձևավորման, օգտագործման և զարգացման համար: Դիտարկվում է ՄՍԹՖ արտոնագրային-տեղեկատվական ռեսուրսների որակի արդյունավետ կառավարման համակարգի և տեղեկատվական անվտանգության կառուցումը: Մշակված մեթոդաբանությունը, մոդելները, մեթոդներն ու գործիքներն օգտագործվել են Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության (ԵԱԱԿ) անդամ երկրների միասնական եվրասիական արտոնագրային-տեղեկատվական և փորձագիտական տարածքի ՄՍԹՖ կառուցման ժամանակ):

1. ՄՍԹՖ ստեղծման խնդիրները, նպատակը և խնդիրները: ՄՍԹՖ ձևավորման, օգտագործման և զարգացման արդյունավետության չափանիշներ

ՄՍ թվային կառավարման մարմնի ՄՍԹՖ ստեղծման, պահպանման և զարգացման նպատակն է հանդիսանում փորձագետներին, հետազոտողներին, մշակողներին և երրորդ անձանց լիարժեք և արդյունավետ տեղեկատվության տրամադրում մտավոր սեփականության օբյեկտների, գիտության և տեխնոլոգիայի վերջին նվաճումների, քննարկվող առարկայական ոլորտներում ընթացիկ կարգավորող և տեղեկատու տեղեկատվության վերաբերյալ (գիտելիքների ոլորտներում) [3]:

Արտոնագրային փաստաթղթերի և ոչ արտոնագրային գրականության թվայնացումը և ինդեքսավորումը հանդիսանում է շատ մեծ ծավալի տվյալներ պարունակող ՄՍԹՖ ստեղծման հիմնական խնդիրներից մեկը, հատկապես ոչ արտոնագրային (գիտատեխնիկական) տեղեկատվության ֆոնդերի համար: Մեկ այլ խնդիր է ՄՍԹՖ ՏԲ արդյունավետ կառուցների մշակման անհրաժեշտությունը: Տվյալների բազմազանությունն ու տարասեռությունը, ՄՍ կառավարման համակարգի օգտատերերի բազմաթիվ պահանջները, ներառյալ հակասական և անհամապատասխանները, որոշում են տեղական և բաշխված ԱՏԲ և ՈՂՏԲ կառուցվածքների օպտիմալացման մոդելների և մեթոդների կիրառման անհրաժեշտությունը՝ հաշվի առնելով օգտատերերի հարցումների և գործարքների արդյունավետ մշակման պահանջները, ապահովելով ՄՍԹՖ տեղեկատվության անվտանգության տվյալ մակարդակը և թվային տեղեկատվության որակը [3, 6, 7, 9]:

Դիտարկենք ՄՍԹՖ կառուցման, օգտագործման և զարգացման արդյունավետության չափանիշներն ու ցուցանիշները:

ՄՍԹՖ ստեղծման արդյունավետության (չափաբերության) ընդհանուր չափանիշը նրանում ներառված փաստաթղթերի և նյութերի թվային տեսքով ներկայացվածության աստիճանն է: Այս չափանիշը հաշվարկվում է որպես թվային ձևով ներկայացված ՄՍԹՖ փաստաթղթերի քանակի հարաբերակցությունը արտոնագրային և ոչ արտոնագրային (գիտատեխնիկական) տեղեկատվության հավաքածուներում պահվող փաստաթղթերի և նյութերի ընդհանուր թվին:

ՄՍԹՖ արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվական ֆոնդերի ձեռքբերման արդյունավետությունը որոշվում է ֆոնդի ստեղծողների գործունեության կարևորագույն կողմերի պահպանման համար ընտրված փաստաթղթերում արտացոլման առավելագույն համապատասխանության չափանիշով:

ՄՄԹՏՖ ՏԲ նյութերի պահպանման հուսալիության և որակի ցուցիչը ՄՄԹՏՖ տեղեկատվության ամբողջականության, հուսալիության, հետևողականության, մատչելիության և երաշխավորված պաշտպանվածության առավելագույն մակարդակներն են չարտոնված մուտքից:

ՄՄԹՏՖ օգտատերերի համար տեղեկատվական աջակցության արդյունավետությունը գնահատվում է հարցումների մշակման և որոնման արդյունքները հետագա օգտագործման համար հարմար ձևով տրամադրելու նվազագույն ընդհանուր ժամանակի չափանիշների, արտոնագրային և գիտատեխնիկական տեղեկատվության առավելագույն ամբողջականության և հուսալիության, ինչպես նաև նորմատիվ-իրավական և տեղեկատու տեղեկատվության համապատասխանության չափանիշների համաձայն:

Որպես ԳՀԱ և ՓՆԱ արտոնագրային հետազոտություններ իրականացնող պետական կազմակերպությունների և տնտեսվարող սուբյեկտների տեղեկատվական ծառայությունների արդյունավետության չափորոշիչներ օգտագործվում է ՄՄԹՏՖ տեղեկատվության առավելագույն ամբողջականությունը, ժամանակին և մատչելիությունը:

Հասարակական կազմակերպությունների և առևտրային ընկերությունների համար տեղեկատվական ծառայությունների արդյունավետության ցուցանիշը հաշվարկվում է վերը նշված չափանիշներով, ինչպես նաև ծախսերի չափանիշ, որը առավելագույնի է հասցնում ՄՄԹՏՖ ԱՏԲ և ՌՉՏԲ սեփականատերեր-ֆիրմաների կողմից ստացված ընդհանուր եկամուտը նրանց կողմից վճարովի արտոնագրային-տեղեկատվական ծառայություններ են տրամադրում օգտագործողների նշանակված կատեգորիաներին:

ՄՄԹՏՖ կառուցման, դրա արդյունավետության, որակի և անվտանգության բարձրացման հիմնական խնդիրները ներառում են հետևյալը [3, 6, 8]՝

1.1) ՄՍ կառավարման համակարգի առարկայական տարածքի մոդելի և ՄՄԹՏՖ օգտատերերի տեղեկատվության բնութագրերի և ֆունկցիոնալ պահանջների մոդելների կառուցում.

1.2) ՄՍ կառավարման համակարգի առարկայական տարածքի գոյաբանական մոդելի և օրինակելի ՏԲ կառուցում.

1.3) ՄՄԹՏՖ օգտատերերի առարկայական ոլորտների դասակարգում.

1.4) ՄՄԹՏՖ բաշխվող տեղեկատվական և վերահսկողության կառուցվածքի ձևավորում.

1.5) տեղական և արտաքին հասանելի ԱՏԲ և ՌՉՏԲ լրացուցիչ որոնման օպտիմալ ռազմավարության և մարտավարության մշակում .

1.6) բաշխված և տեղական ԱՏԲ և ՌՉՏԲ կառուցվածքների ըստ արդյունավետության օպտիմալ չափանիշների նախագծում .

1.7) ԱՏԲ և ՌՉՏԲ տվյալների որակի ցուցիչների վերլուծության և գնահատման մեթոդների մշակում .

1.8) ՄՄԹՏՖ ՏԲ տեղեկատվական անվտանգության բարելավման մեթոդների մշակում.

1.9) ՄՄԹՏՖ որակի կառավարման և տեղեկատվական անվտանգության համապարփակ համակարգի կառուցում:

2. ՄՄԹՏՖ կառուցման և կառավարման խնդիրների լուծման մեթոդներ և միջոցներ

ՄՍ կառավարման համակարգի առարկայական տարածքի (ԱՌՏ) վերլուծության և կառուցվածքի խնդիրների լուծման, ԱՌՏ գոյաբանական մոդելի կառուցման, օգտագործողների

առարկայական տարածքների դասակարգումը և ՄՄԹՏՖ արդյունավետ բաշխված տեղեկատվության և կառավարման կառուցվածքի կառուցման համար (խնդիրներ 1.1–1.4) օգտագործվում է օբյեկտի վրա հիմնված վերլուծության և ձևավորման մեթոդաբանությունը [10]՝ հարմարեցված ՄՍ կառավարման համակարգի առարկայական ոլորտին [3, 6]: Դրա կիրառումը, ի տարբերություն կառուցվածքային նախագծման մեթոդների, թույլ է տալիս հաշվի առնել ՄՍ կառավարման համակարգի թվայնացման օբյեկտների բնութագրական առանձնահատկությունները և չափանիշները, դրանց հատկությունները, բնութագրերը և նրանց միջև հարաբերությունները: Օգտագործելով մշակված մեթոդաբանությունը, իրականացվում է ԱՌՏ օբյեկտային մոդելի կառուցման խնդիրների հետևողական, փոխկապակցված լուծումը. ԱՌՏ գիտական և արտոնագրային հետազոտությունների տիրույթի գոյաբանական մոդելի ձևավորում և էտալոնային ՏԲ կառուցում. օգտատերերի տեղեկատվության և ֆունկցիոնալ պահանջների օբյեկտային մոդելների կառուցում. ամպային և ինքնավար ՏԲ օգտատերերի կլաստերային վերլուծություն և դասակարգում . ՄՄԹՏՖ բաշխված տեղեկատվության և կառավարման կառուցվածքի օբյեկտի մոդելի կառուցում: ՄՍ կառավարման համակարգի ԱՌՏ ձևավորված արդյունավետ կառուցվածքները և մուտքը ՄՄԹՏՖ տվյալների, ինչպես նաև ամպային և ինքնավար ՏԲ օգտատերերի դասերը թույլ են տալիս օպտիմիզացնել արտոնագրային փաստաթղթերի և ոչ արտոնագրային գրականության թվայնացման և ինդեքսավորման գործընթացները և դրա բեռնումը ՄՄԹՏՖ ՏԲ:

1.5 խնդիրը լուծվում է՝ հաշվի առնելով օգտատերերի պահանջները տվյալների ամբողջականության և հուսալիության, տեղեկատվության աղբյուրների (տեղական և արտաքին ՏԲ) գաղտնիության և մատչելիության վերաբերյալ, որոնցից հիմնականում կախված է գիտնականների, հետազոտողների և փորձագետների կողմից արտոնագրային-տեղեկատվական որոնման արդյունավետությունը: Այդ ցուցանիշների հաշվարկման պաշտոնական մեթոդները տրված են հետևյալ աղբյուրներում [3, 6, 8]:

ՄՄԹՏՖ ՏԲ կառուցվածքների օպտիմալացման խնդիրները լուծելու համար (խնդիր 1.6) օգտագործվում են մոդելներ, մեթոդներ և ալգորիթմներ ՄՄԹՏՖ օգտագործողների առարկայական տարածքների արդյունավետ կանոնական տվյալների կառուցվածքների վերլուծության և կառուցման, բաշխված և տեղական ԱՏԲ և ՌՉՏԲ օպտիմալ տրամաբանական և ֆիզիկական կառուցվածքների սինթեզման համար [9]: Սինթեզի խնդիրները ձևակերպվում են ՄՄԹՏՖ գործունեության արդյունավետության գործառնական չափանիշների համաձայն՝ օգտատերերի հարցումների և գործարքների մշակման նվազագույն ժամանակ, տվյալների կառուցվածքների ձևավորման և ՏԲ բեռնման նվազագույն ժամանակ և այլն՝ հաշվի առնելով Ռեյացիոն տվյալների բազայի կառավարման համակարգի և Տվյալների բազայի կառավարման համակարգի կողմից պարտադրված սահմանափակումները, ՄՄԹՏՖ բաշխված կառուցվածքի ենթակառուցվածքն ու տոպոլոգիան և ՄՍ կառավարման համակարգերի աշխատանքի տարբեր ռեժիմների պահանջները:

Տվյալների որակի ցուցիչների վերլուծությունն ու գնահատումը (խնդիր 1.7) և դրանց բարելավմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը անհրաժեշտ պայման են արդյունավետ ՄՍ կառավարման համակարգ կառուցելու համար, քանի որ հակառակ դեպքում ՄՍ կառավարման համակարգի բիզնես-գործընթացները

կամ չեն կարողանա աշխատել անորակ (սխալ) տվյալների հետ, կամ կտան սխալ արդյունքներ: Միևնույն ժամանակ, տվյալների որակը մեծապես կախված է դրանց ձևավորման (զենեթացման), պահպանման, մշակման, փոխանցման, ստացման և ներկայացման գործընթացների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների որակից: ՄՄԹՏՖ ՏԲ տվյալների որակի բարելավումը հնարավոր է արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության հուսալի և ապացուցված աղբյուրների ընտրությամբ և օգտագործմամբ, ինչպես նաև արդյունավետ մոդելների և տվյալների կառուցվածքների նախագծմամբ: Տվյալների որակի ակտիվ ստուգումը, պահպանումը և աջակցությունը ՄՍ համակարգի սուբյեկտների՝ կազմակերպությունների բոլոր աշխատակիցների հավաքական պարտականությունն է:

ՏԲ որակի կառավարումը նախատեսում է հետևյալ խնդիրների լուծումը՝

- տվյալների որակի գնահատման չափանիշների և ցուցիչների համակարգի ընտրություն.
- տվյալների որակի ցուցանիշների հաշվարկ բիզնես գործընթացներում և կառավարման խնդիրներում, որոնք ստեղծում, պահպանում և տրամադրում են այդ տվյալները օգտատերերին որոշումներ կայացնելու համար.
- տվյալների որակի շարունակական վերահսկողության ապահովում՝ տվյալների սխալների հայտնաբերման, նույնականացման և դասակարգման հիման վրա.
- տվյալների որակի բարելավմանն ուղղված միջոցառումների մշակում:

Տվյալների ամբողջականությունը, հուսալիությունը, համապատասխանությունը, հետահայացության խորությունը, հասանելիությունը, հետևողականությունը և ժամանակին լինելը օգտագործվում են որպես ՄՄԹՏՖ ՏԲ արդյունավետության և որակի հիմնական ցուցանիշներ: Դրանց հաշվարկման ֆորմալացված մեթոդները տրված են աշխատանքներում [3, 6]:

ՄՄԹՏՖ ՏԲ արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության պաշտպանության հիմնական նպատակը (խնդիր 1.8) տեղեկատվական նյութերի (գյուտերի, արտոնագրերի, գիտական հրապարակումների, կարգավորող փաստաթղթերի, պաշտոնական հրապարակումների և այլն) գաղտնիության, ամբողջականության և մատչելիության ապահովումն է: Տեղեկատվական անվտանգության (ՏԱ) բարձր մակարդակի կարելի է հասնել՝ մշակելով և կիրառելով համապատասխան ֆորմալացված մոդելներ և մեթոդներ՝ դրանց ներկայացման տարբեր մակարդակներում ՏԲ կառուցվածքների պաշտպանության օպտիմալ մեխանիզմների վերլուծության և սինթեզման համար, ինչպես նաև ՄՄԹՏՖ չարտոնված մուտքից պաշտպանելու համակարգեր՝ դրանց հիման վրա մշակելով համապատասխան միջոցներ տվյալների հավաքագրման, պահպանման և մշակման բոլոր փուլերում՝ տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգ (ՏԱԿՀ) կառուցելու նպատակով [7]: Անվտանգության առկա սպառնալիքներին համարժեք արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվությունը պաշտպանված վիճակում պահպանելու համար պետք է իրականացվեն ՄՄԹՏՖ տեղեկատվական ռեսուրսների կանոնավոր գոյքագրման և դասակարգման գործողություններ, ԱՏԲ և ՌՉՏԲ ամբողջականության, հուսալիության և մատչելիության գնահատում, ՄՄԹՏՖ ՏԱ ռիսկերի վերլուծություն և գնահատում: ՄՄԹՏՖ ՏԱԿՀ կառուցման հիմնական խնդիրները ներառում են՝

- ՏԱԿՀ և ԱՏ ռիսկերի կառավարման ոլորտի (սահմանների) սահմանում.

- անվտանգության խախտումների մասին ծանուցում .
- պաշտպանություն վիրուսներից և սպամից .
- ՄՄԹՏՖ ենթակառուցվածքի անխափան աշխատանքի ապահովում.
- տեղեկատվության և ծրագրերի պատճենման վերահսկողություն.
- տվյալների պաշտպանություն չարտոնված մուտքից .
- կազմակերպությունում ընդունված ՏԱ քաղաքականությանը համապատասխանության վերահսկողություն.
- ՏԱ անհրաժեշտ մակարդակը ապահովող հակաքայլերի ընտրություն .
- ՏԱԿՀ գործունեության և աուդիտի վերահսկում:

3. ՄՄԹՏՖ որակի կառավարման և տեղեկատվական անվտանգության արդյունավետ համակարգի կառուցում

Եկեք ավելի մանրամասն քննարկենք 1.9 խնդրի լուծումը: Որակի և տեղեկատվության անվտանգության կառավարման համալիր համակարգի (ՏԱՌԿՀ) ստեղծման նպատակը ԱՏԲ և ՌՉՏԲ որակի, արդյունավետության և անվտանգության բարձր մակարդակի ապահովումն է:

Կազմակերպչական առումով ՏԱՌԿՀ հանդիսանում է ՏԱ ընդհանուր կառավարման համակարգի անբաժանելի բաղադրիչն է (ենթահամակարգը)՝ ներկառուցված գործառույթներով, պարտականություններով և աշխատողների դերերով՝ ապահովելու ՄՄԹՏՖ տվյալների որակի և ԱՀ համապատասխան մակարդակը:

ՏԱՌԿՀ գործողության շրջանակն ընդգրկում է ութ հիմնական բիզնես գործընթացներ՝ կապված ՄՍ կառավարման համակարգի թվային մարմնի արտոնագրային-տեղեկատվության, գիտահետազոտական և արտադրական գործունեության հետ.

- ՄՍ (ՄԳԱ) օբյեկտների վերաբերյալ մուտքային տեղեկատվության մշակում .
- ՄՄԹՏՖ ԱՏԲ և ՌՉՏԲ ձևավորում և սպասարկում .
- արտոնագրային-տեղեկատվական որոնումների անցկացում .
- գյուտերի հայտերի փորձաքննության անցկացում .
- ԳՀԱ և ՓՆԱ իրականացում ՏԱ պահանջների համաձայն .
- ՄՍ օբյեկտների պահպանման փաստաթղթերի տրամադրում .
- արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության հրապարակում.
- հրապարակված նյութերի աջակցություն, ՄՍ օբյեկտների իրավական կարգավիճակի փոփոխությունների գրանցում: ՏԱՌԿՀ կառուցման և շահագործման հիմնական խնդիրները ներառում են՝
- ՄՄԹՏՖ ռեզգիտորիայի մետատվյալների բազայի (ՄտԲ) ձևավորում և պահպանում, որը պարունակում է ՄՍ կառավարման համակարգի առարկայական տարածքի պաշտոնական նկարագրություններ, ՄՄԹՏՖ օգտագործողների պահանջները, ՄՍ կառավարման համակարգի բիզնես գործընթացները, ՏԲ կառուցվածքները, օրինակելի ՏԲ և այլ տեղեկություններ.
- տվյալների որակի և տեղեկատվական ակտիվների անվտանգության գնահատում ընտրված չափանիշներին և գնահատման ցուցանիշներին համապատասխան: ՏԲ որակը գնահատվում է դրանց հատկությունները և բնութագրերը տեղեկատու ՏԲ պարամետրերի հետ համեմատելով.
- գնահատման արդյունքների վերլուծություն՝ խնդիրների բացահայտման նպատակով, որոնք հանգեցնում են

- տվյալների որակի և արդյունավետության նվազմանը և դրանց տեղեկատվական անվտանգության մակարդակին.
- Տվյալների անճշտությունների և սխալների շտկման գործողությունների սցենարների ձևավորում՝ կախված դրանց առաջացման պատճառներից, ինչպես նաև ՄՄԹՏՖ ՏԲ տեղեկատվական ակտիվները պաշտպանելու մեխանիզմներ՝ հիմնված տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի վերլուծության վրա.
 - տվյալների որակի հետ կապված խնդիրների լուծման մեթոդների և միջոցների մշակում, անհամապատասխանությունների հայտնաբերման և ՄտԲ պահեստավորման նշված սցենարներին համապատասխան դրանց կիրառման դեպքում.
 - ՄՄԹՏՖ տվյալների գաղտնիության, անփոփոխելիության և հասանելիության, ԱՏԲ և ՌՇՏԲ տեղեկատվական ակտիվների պաշտպանությունը չարտոնված մուտքից ապահովելու համար նախատեսված գործողությունների և միջոցառումների մշակում՝ օգտագործելով ՏԲ և ՄտԲ ռեպոզիտորիումը պաշտպանելու մեխանիզմները.
 - արտոնագրային և ոչ արտոնագրային (գիտատեխնիկական) տեղեկատվության շարունակական որակի հսկողության ապահովում, տեղեկատվական անվտանգության պահանջներին համապատասխանություն և տվյալների կատարելագործում.
 - տվյալների որակի և տեղեկատվության պաշտպանության բնագավառում օրենսդրության, ստանդարտների և կարգավորող փաստաթղթերի իրավական և կարգավորող պահանջներին համապատասխանության ապահովում.
 - տվյալների որակի և տեղեկատվական անվտանգության խնդիրների մասին կազմակերպության աշխատակիցների ծանուցման ապահովում:

Տվյալների որակի կառավարման և ՏԱ ստանդարտներին համապատասխան (ISO 8000/ISO 9000 և ISO/IEC 27001–2013 սերիայի ստանդարտներ) օգտագործվում է ՏԱՌԿՀ դերի վրա հիմնված կազմակերպչական կառուցվածքը, որը ներկայացնում է դերերի հիերարխիա՝ գիտական, տեխնիկական և արտոնագրային տեղեկատվության որակը և անվտանգությունը ապահովելու նպատակով:

ՄՄԹՏՖ ՏԱՌԿՀ շրջանակներում առանձնանում են հետևյալ հիմնական դերերը՝

- կազմակերպության ղեկավարության ներկայացուցիչ .
- տվյալների որակի վերահսկման և ՏԱ վարչության պետ .
- տվյալների կառավարիչ (մենեջեր) .
- տվյալների ադմինիստրատոր .
- տվյալների մշակման մասնագետ .
- ՏԱ կառավարման մասնագետ .
- տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կառավարման մասնագետ .
- տեղեկատվական ակտիվի սեփականատեր .
- տեխնոլոգիական բիզնես գործընթացի սեփականատե .
- ՏԱՌԿՀ ներքին աուդիտոր:

Եկեք համառոտ դիտարկենք յուրաքանչյուր դերի նպատակն ու դիրտը [6, 7]:

Կազմակերպության ղեկավարության ներկայացուցիչը ներկայացնում է ՄՄԹՏՖ տեղեկատվական ակտիվների որակի և պաշտպանության ապահովման համար գործառույթների և պարտականությունների բաշխման ընդհանուր պահանջներ և կազմակերպում է աշխատանքը:

Տվյալների որակի վերահսկման և ՏԱ բաժնի ղեկավարի կողմից նախաձեռնվում է դերերի նախնական հանձնարարումը, ապահովվում է տվյալների որակի և անվտանգության ապահովման ոլորտում աշխատանքների համակարգումը, պլանավորումը, վերահսկումը և վերլուծությունը, մշակվում է դրանց բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ, որոշումներ են կայացվում որակի և տեղեկատվական անվտանգության համապատասխան մակարդակը ապահովելու համար, ինչը ներկայացվում է կազմակերպության ղեկավարությանը:

Տվյալների կառավարիչը (մենեջերը) կատարում է տվյալների որակի և ՏԱ կառավարման գործառույթը կազմակերպության նպատակներին և խնդիրներին, ինչպես նաև տվյալների որակն ու անվտանգությունը որոշող գործոններին համապատասխան: Տվյալների մենեջերը մշակում և համաձայնեցնում է ստորաբաժանման ղեկավարի և կազմակերպության ղեկավարության հետ կազմակերպությունում տվյալների որակը և պաշտպանությունը բարելավելու գործունեության պլանները:

Տվյալների ադմինիստրատորը վերահսկում և համակարգում է տեխնիկական անձնակազմի աշխատանքը՝ սահմանելով տվյալների որակի կառավարման և ՏԱ պահանջվող չափանիշները, կանխում է սխալների կրկնությունը՝ վերլուծելով այդ սխալների պատճառները և օպտիմալացնելով տվյալների կառուցվածքը:

Տվյալների մշակողը (օպերատորը) ստեղծում, կարդում, փոփոխում և ջնջում է տվյալները ադմինիստրատորի հրահանգներին համապատասխան, գնահատում է տվյալների որակը և դրանց անվտանգության մակարդակը և ուղղում սխալները: Օպերատորը համակարգում է տվյալների համապատասխանությունը բիզնեսի կանոններին և վերացնում հայտնաբերված սխալները, հայտնաբերում է սպառնալիքներն ու ՏԱ ռիսկերը և միջոցներ է ձեռնարկում դրանք չեզոքացնելու համար:

ՏԱ կառավարման մասնագետ՝ դեր, որը պատասխանատու է ՄՄԹՏՖ ՏԱ կառավարման գործընթացների արդյունավետ գործունեության ապահովման համար:

ՏՏ կառավարման մասնագետ՝ դեր, որը պատասխանատու է ՏՏ ծառայությունների մատուցման գործընթացների ապահովման համար:

Տեղեկատվական ակտիվի սեփականատեր՝ կազմակերպության աշխատակցի դերն է, որը լիազորված է կառավարել ՄՄԹՏՖ տեղեկատվական ակտիվի ձևավորումը, ստեղծումը, օգտագործումը, աջակցությունը և զարգացումը:

Տեխնոլոգիական բիզնես գործընթացի սեփականատեր՝ աշխատողի դերն է, որը պատասխանատու է ՄՄ համակարգի կառավարման տեխնոլոգիական բիզնես գործընթացի արդյունքի, արդյունավետության և որակի համար:

ՏԱՌԿՀ ներքին աուդիտոր՝ աշխատող է, ով իրականացնում է տվյալների որակի և ՏԱ մակարդակի աուդիտ՝ ՏԱՌԿՀ պահանջներին, բիզնես գործընթացներում տվյալների որակի չափանիշներին և ցուցանիշներին համապատասխանելու համար:

Եզրակացություններ և մտահանգում

Մտավոր սեփականության (ՄՍ) կառավարման համակարգի թվային վերափոխումը և ՄՍ կառավարման էլեկտրոնային (թվային) մարմնի ստեղծումը կարևոր և հրատապ խնդիր է, որը լուծվում է թվային տնտեսությանն անցնելու շրջանակներում: Այսպիսով ձևավորված թվային արտոնագրային տեղեկատվական տարածքը համընդհանուր միջավայր է մտավոր գործունեության արդյունքների արտադրության, վերարտադրման և շրջանառության համար և

առաջին հերթին՝ գիտական և գյուտարարական գործունեության համար: Այս կերպ ստեղծված մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդերը (ՄՄԹՏՖ) կարևոր դեր են խաղում արտոնագրային տեղեկատվության որոնումների անցկացման գործում արտոնագրային գերատեսչությունների փորձագետների կողմից, գյուտերի արտոնագրելիությունը գնահատելու, ինչպես նաև տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից ԳՀԱ և ՓՆԱ կատարելիս:

Գիտական հետազոտությունների արդյունավետությունը և, որպես հետևանք, ստեղծված արտադրանքի և մատուցվող ծառայությունների մրցունակությունն ու որակը կախված են ՄՄԹՏՖ արտոնագրային և գիտատեխնիկական տեղեկատվության համապատասխան ՏԲ պարունակվող տեղեկատվության ամբողջականությունից, հուսալիությունից, մատչելիությունից և անվտանգությունից, օգտվողների հարցումների սպասարկման արդյունավետությունից և այլ գործոններից:

Աշխատանքում առաջարկված ֆորմալացված մեթոդաբանությունն ապահովում է արդյունավետ ՄՄԹՏՖ կառուցում, որոնք երաշխավորում են արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության տեղական և արտաքին բաշխված աղբյուրների որոնման և մուտք գործելու նվազագույն ժամանակ, օգտագործողների հարցումների և գործարքների մշակում, արտոնագրային տեղեկատվության որոնումների պահանջվող ամբողջականությունը, տվյալների բարձր որակը և ՏԲ արտոնագրային-տեղեկատվական ռեսուրսների տեղեկատվական անվտանգության առավելագույն մակարդակը:

Մշակված մոդելները, մեթոդները և համապատասխան գործիքային և նորմատիվ-մեթոդական միջոցները կիրառվել են Եվրասիական արտոնագրային տեղեկատվական տարածքի ՄՄԹՏՖ, ԱՏԲ և ՌՇՏԲ կառուցման մեջ [3, 6], ՏԱՌԿՀ ԵԱԱԳ, ինչը հնարավորություն է տվել բարձրացնել Եվրասիական տարածաշրջանի օգտատերերի արտոնագրային-տեղեկատվության որոնումների արդյունավետությունն ու որակը, տրամադրել Եվրասիական տարածաշրջանի օգտատերերի արտոնագրային տեղեկատվության որոնումների, գիտական հետազոտությունների և արտոնագրային ծառայությունների ազգային փորձաքննություն:

Գրականության ցանկ

1. Կուլբա, Վ. Վ. Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի թվայնացման հայեցակարգային հիմքերը / Վ. Վ. Կուլբա, Վ. Օ. Սիրոտյուկ // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: – 2023: – Հ. 2, № 1: – էջ 32–35:
2. Ներետին, Օ. Պ. Ռուսաստանի տնտեսության մտավոր ինքնիշխանությունը / Օ. Պ. Ներետին, Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ. – Մոսկվա: Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ», 2022 թ. – 166 էջ. – ISBN 978–5–6042896–9–3:
3. Ներետին, Օ. Պ. Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգերի թվային տեղեկատվական ֆոնդերի տվյալների կառուցվածքների օպտիմալացում / Օ. Պ. Ներետին, Վ. Վ. Կուլբա, Վ. Օ. Սիրոտյուկ. – Մոսկվա: Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ», 2023: – 260 էջ. – ISBN 978-5-907602-11-3:
4. Կրավեց, Լ. Գ. Նորարարությունների արտոնագրային-տեղեկատվական աջակցություն: – Մ.: ՏԳՀԻ «Պատենտ», 2013: – 223 էջ: – ISBN 978–5–91808–104–4:

5. Ինֆորմացիոն կառավարման ավտոմատացված համակարգերի արդյունավետության և որակի բարելավման մեթոդներ / Վ. Վ. Կուլբա, Ս. Ս. Կավալևսկի, Տ. Վ. Կարսանիձե, Ի. Ա. Գորգիձե և այլն, Խմբ. Ի. Վ. Պրանգիշվիլի: – Մ.: Կոմայուոզ, 2001: – 344 էջ – ISBN 5–89909–002–2:
6. Կուլբա Վ. Վ., Սիրոտյուկ Վ. Օ. Արտոնագրային-տեղեկատվական ֆոնդերի արդյունավետության և որակի բարելավման ձևակերպված մեթոդաբանություն և դրա օգտագործման փորձը Եվրասիական արտոնագրային տեղեկատվական տարածքի ձևավորման և զարգացման գործում: – Մ.: ՌԳԱ ԿՀԻ: Մենագրություն, 2019: – 238 էջ – ISBN: 978–5–91450–238–3:
7. Կուլբա Վ. Վ. Արտոնագրային գերատեսչությունների տեղեկատվական անվտանգությունը. տեսություն և պրակտիկա / Վ. Վ. Կուլբա, Ս. Ա. Կոսյաչենկո, Վ. Օ. Սիրոտյուկ: Կառավարման խնդիրների ինստիտուտ Վ. Ա. Տրապեզնիկովի անվ. ՌԳԱ, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա. – Մոսկվա: Կառավարման խնդիրների ինստիտուտ Վ. Ա. Տրապեզնիկովի անվ. ՌԳԱ, 2017: – 166 էջ – ISBN 978–5–91450–200–0:
8. Կուլբա, Վ. Վ. Արտոնագրային տեղեկատվական ֆոնդերի ամբողջականության վերլուծության և գնահատման պաշտոնական մոդելներ և մեթոդներ (միջազգային արտոնագրային կազմակերպության օրինակով) / Վ. Վ. Կուլբա, Վ. Օ. Սիրոտյուկ // Լայնածավալ համակարգերի զարգացման կառավարում MLSD՝2018: Տասնմեկերորդ միջազգային համաժողովի նյութեր: 3 հատորով, Մոսկվա, 01–03 հոկտեմբերի, 2018 թ. / Ընդհանուր խմբագրություն Ս. Ն. Վասիլևա, Ա. Դ. Ցվիրկունա: Հատոր 3: Բաժիններ 12–16: – Մոսկվա: Կառավարման գիտությունների ինստիտուտ Վ. Ա. Տրապեզնիկովի անվ. ՌԳԱ, 2018: էջ 127–138:
9. Բաշխված տվյալների բազաների օպտիմալ կառուցվածքների նախագծման տեսական հիմքերը / Վ. Վ. Կուլբա, Ս. Ս. Կովալևսկի, Ս. Ա. Կոսյաչենկո, Վ. Օ. Սիրոտյուկ. – Մ.: ՍԻՆՏԵԳ, 1999. – 660 էջ: նկ. – (Ռուսաստանի ինֆորմատիզացիան XXI դարի շեմին): – ISBN 5–89638–016–X:
10. Graham, Ian. Object Oriented Methods: Principles and Practice. 3rd ed. Wokingham: Addison-Wesley, 2001.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Վլադիմիր Օլեգի Սիրոտյուկ, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, առաջատար գիտաշխատող, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի Կառավարման գիտությունների ինստիտուտ (Մոսկվա, Պրոֆսոյուզնայա փող., 65), vlasir55@gmail.com

Information about the author

Vladimir O. Sirotiyuk, Dr. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher, Institute of Control Sciences of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Profsoyuznaya str., 65); vlasir55@gmail.com

Հեղինակը հայտարարում է չափերի բախման բացակայության մասին: The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 01.02.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 06.03.2024

Ընդունված է հրապարակման 07.03.2024

Գյուտարարական և հրատարակչական գործունեության համեմատական վերլուծություն՝ որպես բարձրագույն կրթության գիտական և կրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևեր

Մարիյա Սերգեյի Բորիսովա[®], Սանգաջի Սերգեյի Գորյան
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
[®]c20@rupto.ru

Անտաղիա՝ ուսումնասիրության արդիականությունը պայմանավորված է բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և գիտական կազմակերպությունների կատարողականի ցուցանիշների վերանայմամբ և Գիտական հետազոտությունների և զարգացման կատարողականի գնահատման ազգային համակարգի մշակմամբ: Նպատակն է բացահայտել բարձրագույն կրթության գիտակրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների մասին տեղեկատվության ներկայացման մեթոդների միտումը՝ այդ կազմակերպությունների հրապարակման և գյուտարարական գործունեության դինամիկայի համեմատական վերլուծության անցկացմամբ՝ առանց ներկա փուլում դրանց փոփոխության լրացուցիչ առաջարկների: Ուսումնասիրությունն իրականացվել է բուհերի և գիտական կազմակերպությունների կողմից գյուտերի արտոնագրերի և հրատարակված գիտական հոդվածների հայտերի քանակի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների համեմատական վերլուծության մեթոդով: Նորոյթը բնութագրվում է վիճակագրական տվյալների հավաքագրման համար բարձրագույն կրթության գիտակրթական կազմակերպությունների ընտրության մեթոդաբանությամբ: Համեմատական վերլուծության արդյունքում վերջին տարիներին հետազոտության արդյունքների ներկայացման միտում է նկատվել՝ սկսած հոդվածների հրապարակումից մինչև գյուտերի արտոնագրերի դիմումների ներկայացում: Ստացված արդյունքները հետաքրքրում են երկրի տեխնոլոգիական ինքնիշխանության ապահովման նպատակներին հասնելու համատեքստում բարձրագույն կրթության գիտակրթական կազմակերպությունների կատարողականի ցուցանիշների վերափոխման քննարկմանը մասնակցող փորձագետների լայն շրջանակին:

Կատարված հետազոտության արդյունքում տեղեկատվություն է ստացվել գիտական հետազոտությունների արդյունքների ներկայացման միտումների մասին, ինչպես նաև եզրակացություններ են արվում հետազոտությունները շարունակելու անհրաժեշտության մասին՝ հաշվի առնելով օրենսդրության թարմացումը, գիտական և կրթական կազմակերպությունների կատարողականի ինտեգրված ցուցանիշները մշակելու համար:

Բանալի բառեր՝ արտոնագիր ստանալու հայտ, գիտական հոդված, հետազոտության արդյունքների ներկայացում, բարձրագույն ուսումնական հաստատություն, գիտական կազմակերպություն

Մեջբերման համար՝ Բորիսովա Մ. Ս., Գորյան Ս. Ս. Գյուտարարական և հրատարակչական գործունեության համեմատական վերլուծություն՝ որպես բարձրագույն կրթության գիտական և կրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևեր // ԱՍՂԻ Տեղեկագիր: 2024: Հ. 3 № 2 (8): էջ 148 –158:

Comparative analysis of inventive and publication activity as forms of reporting on the results of scientific and educational organizations of higher education

Mariya S. Borisova[®], Sangadzhi S. Goryaev
Federal Institute of Industrial Property
[®]c20@rupto.ru

Abstract: the relevance of the study is conditioned by the revision of performance indicators of educational organizations of higher education and scientific organizations and the development of the National System of Research and Development Performance Assessment. The aim is to identify the trend of ways in the presentation of the data of activity results of scientific organizations and educational organizations of higher education by conducting a comparative analysis of the dynamics of publication and inventive activity of these organizations without additional submission of proposals for their change at the current stage.. The research was conducted by the method of comparative analysis of statistical data on the number of patent applications and published scientific articles by educational organizations of higher education and scientific organizations as ways of presenting the results of scientific research. The novelty is characterized by the methodology of selection of scientific organizations and educational organizations of higher education and their performance indicators for the extraction of statistical data. As a result of the comparative analysis, the tendency of changing the way of presenting the data of results of scientific research in recent years from the publication of articles to the filing of applications for patents for invention is revealed. The results obtained are of interest to a wide range of experts involved in the discussion of the transformation of performance indicators of scientific organizations and educational organizations of higher education in the context of achieving the objectives of ensuring technological sovereignty of the country.

As a result of the conducted research, information on the trends in the presentation of the results of scientific research is obtained, and conclusions are drawn about the need to continue further research, taking into account the updating of legislation to develop integrated performance indicators of scientific and educational organizations.

Keywords: patent application, scientific article, presentation of research results, educational organization, scientific organization

For citation: Mariya S. Borisova, Sangadzhi S. Goryaev, Comparative analysis of inventive and publication activity as forms of reporting on the results of scientific and educational organizations of higher education//Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2(8). P. 148 –158.

Ներածություն

Հրատարակչական գործունեությունը մեկ տասնամյակի ընթացքում եղել է ռուսական գիտության առանցքային չափանիշներից մեկը: Ռուսաստանի Դաշնության փոխվարչապետ Դմիտրի Չերնիշենկոյի համծառարարականի համաձայն աշխատանքներ են տարվում գիտական հետազոտությունների և մշակումների կատարողականի գնահատման ազգային համակարգի մշակման ուղղությամբ: Այսպես, օրինակ՝ 2022 թվականին «Գիտություն և համալսարաններ» ազգային նախագծի Հանրային-փորձագիտական խորհրդի հարթակում տեղի է ունեցել քննարկում՝ նվիրված Գիտական հետազոտությունների և մշակումների կատարողականի գնահատման ազգային համակարգի ստեղծմանը¹: Քննարկման ընթացքում առաջարկվել է վերանայել գիտնականների համար հրապարակումներ արտասահմանյան գիտական ամսագրերում, որոնք ներառված են Web of Science և Scopus մեջբերման համակարգերում դաշնային նախագծեր և ծրագրեր, գիտական հետազոտությունների պետական հանձնարարականներ իրականացնելիս, ինչպես նաև բարձրացնել այնպիսի ցուցանիշների դերը, ինչպիսիք են արդյունաբերության մեջ հետազոտության արդյունքների օգտագործման մակարդակը, արտոնագրային ակտիվությունը, բիզնես ընկերությունների հետ համատեղ հետազոտությունների առկայությունը:

2022 թվականին Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության միջգերատեսչական աշխատանքային խումբն ընտրել և հաստատել է հեղինակավոր գիտական հրապարակումների ցանկը («Սպիտակ ցուցակ»), որը օգտագործվելու է գիտական կազմակերպությունների

Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի նախագահի կարծիքով, հրատարակչական գործունեությունը որպես գնահատման հիմնական չափանիշ ունի թերություն, այն է, որ այն չի նպաստում ամբողջ երկրի գիտնականների համակարգային փոխգործակցությանը:

(կոլեկտիվների) աշխատանքը գնահատելու համար՝ որպես Web of Science և Scopus տվյալների բազաներում ինդեքսավորված ամսագրերի այլընտրանք²:

2024 թվականին Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի (այսուհետ՝ ՌԳԱ) նախագահ Գ. Յա. Կրասնիկովը հարցազրույց է տվել «Պառլամենտական գազետա», որտեղ հայտնել է, որ ՌԳԱ աշխատում է պահանջարկի չափանիշի ներդրման վրա, որը ենթադրում է գիտական արդյունքների գնահատման սկզբունքորեն այլ մոտեցում: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի նախագահի կարծիքով, հրատարակչական գործունեությունը որպես գնահատման հիմնական չափանիշ ունի թերություն, այն է, որ այն չի նպաստում ամբողջ երկրի գիտնականների համակարգային փոխգործակցությանը:

Իր հերթին, պահանջարկի չափանիշը, որի ներդրման վրա աշխատում է ՌԳԱ, առաջարկում է գիտական արդյունքների գնահատման սկզբունքորեն այլ մոտեցում և կոզնի վերականգնել ինստիտուտների, ինչպես նաև կիրառական և հիմնարար

¹ Փորձագետները քննարկել են Գիտական հետազոտությունների և մշակումների կատարողականի գնահատման ազգային համակարգի ստեղծումը // Ռուսաստանի Դաշնության Գիտության և բարձրագույն կրթության նախարարություն. կայք: – URL՝ <https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/48219/> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.02.2024):

² Հաստատվել է գիտական ամսագրերի «Սպիտակ ցուցակը» // Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա: կայք. – URL՝ <https://new.ras.ru/activities/news/utverzhdenn-belyy-spisok-nauchnykh-zhurnalov/> (հարցման ամսաթիվ՝ 17.02.2024):

գիտությունների միջև համագործակցությունը և մեզ ավելի մոտեցնել միասնական, ինտեգրված գիտական լանդշաֆտի ստեղծմանը³:

Գիտական հոդվածները և արտոնագրային հայտերը որպես գիտական գործունեության արդյունավետության գնահատման ցուցիչներ

Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 2009 թվականի ապրիլի 8 № 312 «Քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանք կատարող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման և մոնիտորինգի մասին» Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարությունը արձակել է 2014 թվականի մարտի 5 № 161⁴ հրամանը, որը պարունակում է քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանքներ իրականացնող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման մեթոդաբանություն (այսուհետ՝ Մեթոդիկա):

Մեթոդաբանության 4-րդ կետի համաձայն՝ գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատումն իրականացվում է փորձագիտական վերլուծության, ինչպես նաև գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման ցուցանիշների համեմատության հիման վրա, որոնց կազմը հաստատվել է Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության 2014 թվականի մարտի 5 № 162⁵ հրամանով հետևյալ ոլորտներում.

- գիտական հետազոտությունների արդյունավետությունն ու համապատասխանությունը.
- կադրային ռեսուրսների զարգացում.
- ինտեգրում համաշխարհային գիտական հանրությանը, գիտական գիտելիքների տարածում և գիտության հեղինակության բարձրացում.

³ ՌԳԱ նախագահ Գենադի Կրասնիկովը հայրենական գիտության զարգացման բեկումնային ուղղությունների մասին // Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա. կայք. – URL` <https://new.ras.ru/activities/news/president-ran-gennadiy-krasnikov-o-proryvnykh-napravleniyakh-ravzitiya-otechestvennoy-nauki/> (հարցման ամսաթիվ՝ 11.01.2024):

⁴ Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության 05.03.2014 № 161 «Քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, մշակման և տեխնոլոգիական աշխատանք կատարող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման հանձնաժողովի ստանդարտ կանոնակարգը հաստատելու և քաղաքացիական նպատակներով հետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանք կատարող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման ստանդարտ մեթոդաբանությունը հաստատելու մասին»:

⁵ Ռուսաստանի Դաշնության Կրթության և գիտության նախարարության 05.03.2014 № 162 «Գիտական կազմակերպությունների կողմից քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանք տրամադրելու կարգը, ինչպես նաև դաշնային գործադիր մարմինների կողմից այդ տեղեկատվության հաստատման կարգը՝ մոնիտորինգի, գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական կազմակերպության կողմից տեխնոլոգիական աշխատանքների իրականացման ընթացակարգի համար գնահատման նպատակով իրենց գործունեության արդյունքները, ինչպես նաև, մոնիտորինգի և գնահատման նպատակով տրամադրված քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանքներ իրականացնող գիտական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների մասին տեղեկատվության կազմը հաստատելու մասին»:

- գիտական կազմակերպության գործունեության ռեսուրսների ապահովում:

Գիտական հետազոտությունների արդյունավետությունն ու արդիականությունը գնահատվում է, ի թիվս այլ բաների, կազմակերպության հրապարակումների քանակով, որոնք ինդեքսավորվում են գիտական մեջբերման ռուսերեն և միջազգային տեղեկատվական-վերլուծական համակարգերում:

Գիտական կազմակերպությունների գործունեության ցուցանիշները (գնահատման ուղղությունները) նշված են Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության 2014 թվականի մարտի 5 № 162 «Գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանքներ իրականացնող գիտական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների մասին տեղեկատվության կազմը, որոնք ներկայացված են մոնիտորինգի և գնահատման նպատակով քաղաքացիական նպատակներով» հրամանի № 3 Հավելվածում:

Հետազոտության արդյունքները կարող են ներկայացվել որպես հոդված կամ արտոնագրի հայտ՝ հետազայում պաշտպանության փաստաթղթի ստացմամբ:

Կազմակերպությունների գործունեության գնահատման տվյալների հիման վրա դաշնային բյուջեից սուբսիդիաների չափը պետական հանձնարարականի շրջանակներում աշխատանքի

Գիտական հետազոտությունների արդյունավետությունն ու արդիականությունը գնահատվում են մի քանի ցուցանիշներով, այդ թվում՝ կազմակերպության հրապարակումների քանակով, որոնք ինդեքսավորվում են ռուսերեն և միջազգային տեղեկատվական և գիտական վկայակոչման վերլուծական համակարգերում, ինչպես նաև մտավոր գործունեության ստեղծված արդյունքների քանակով:

կատարման համար որոշվում է ցուցիչների հիման վրա, որոնք ներառում են ցանկացած ձևով արտահայտված արդյունքներ, ինչպես գիտական հրապարակումների, այնպես էլ արտոնագրային հայտերի տեսքով, բերված մինչև հետազոտողների և դասախոսական կազմի թիվը 0,25 գործակցով⁶:

Գիտական հանրությունում բանավեճ է ընթանում գիտական ամսագրերում հոդվածների հրապարակման միջոցով հետազոտության արդյունքների ներկայացման թերությունների վերաբերյալ: 2018 թվականին Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագրում հրապարակվել է Ռուսաստանի

⁶ Ռուսաստանի Դաշնության կրթության և գիտության նախարարության ենթակայության բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների պետական հանձնարարականների շրջանակներում գիտության ոլորտում աշխատանքների իրականացման ֆինանսական աջակցության համար դաշնային բյուջեից սուբսիդիաների չափը որոշելու կարգը 2017 թ. (հաստատված է Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության կողմից 09.01.2017):

գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ Ա. Իվանչիկի Ի. և ՌԳԱ ակադեմիկ Ա. Ն. Պարշինի մեկնաբանությունները հրատարակչական գործունեության ցուցանիշի միջոցով գիտական հետազոտությունների գնահատման վերաբերյալ: Նրանց կարծիքով, հրատարակչական գործունեության ցուցանիշը գիտական կազմակերպությունների կողմից պետական հանձնարարությունների կատարման ֆորմավ չափանիշ է, որը հաշվի չի առնում տարբեր գիտական առարկաների առանձնահատկությունները և կարող է իր հերթին հանգեցնել գիտական հետազոտությունների որակի նվազմանը [1, 2]: «Սիներգիա» համալսարանի մարդկային ռեսուրսների կառավարման ամբիոնի վարիչ Վլադերդով Ա. Ռ. իր հոդվածում ասում է, որ հրատարակչական գործունեության չափանիշով հետազոտական աշխատանքի արդյունավետության գնահատումը բացասաբար է ազդում, քանի որ դա «արդյունավետ պայմանագրի» ցուցիչներից է և ազդում է դասախոսական կազմի աշխատավարձի մակարդակի վրա: Այսպիսով, հրատարակչական գործունեության չուցանիշների չկատարումը կարող է հանգեցնել աշխատավարձի նվազմանը [3]: 2022 թվականին Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր Ֆինանսական համալսարանի նախագահ Եսկինդարովի Մ. Ա. հոդվածը հրապարակվել է «Ռոսիյսկայա գազետա» էլեկտրոնային պորտալում: Այն դիտարկում է այն մարտահրավերները, որոնց կարող են հանդիպել գիտնականները հոդված հրապարակելու գործընթացում⁷: Եսկինդարով Մ. Ա. կողմից նշված թերությունների թվում նշվում է, որ տպագրության ընդունված հոդվածները կարող են սպասել հրապարակման իրենց հերթին, քանի որ ամսագիրը տպագրում է սահմանափակ քանակությամբ հոդվածներ: Այսպիսով, հոդվածներում ներկայացված հետազոտության արդյունքները կարող են կորցնել իրենց արդիականությունը:

Հրատարակչական գործունեությանը զուգահեռ բարձրագույն կրթության գիտակրթական կազմակերպությունները ինովացիոն գործընթացի ակտիվ մասնակիցներ են և ամեն տարի ներկայացնում են իրենց կողմից մշակված տեխնիկական լուծումների արտոնագրերի հայտեր, որոնք նույնպես հրապարակվում և հաշվի են առնվում գյուտարարական գործունեության գործակիցը հաշվարկելիս:

Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների համաձայն, հոդվածը հեղինակային իրավունքի օբյեկտ է, հետևաբար, հեղինակների բացառիկ իրավունքը ծագում է այդպիսի ստեղծագործության ստեղծման պահին: Մինչդեռ գյուտի նկատմամբ իրավունքներ ստանալու համար պահանջվում է դրա պետական գրանցում, որի ձեռքբերման համար հեղինակները բացահայտում են դրանց տեխնիկական լուծման մասին տեղեկատվությունը: Այս դեպքում նման տեղեկատվություն պարունակող դիմումը հրապարակվում է համապատասխան գրանցամատյաններում:

Հեղինակները որոշել են փոքր ուսումնասիրություն իրականացնել, որի շրջանակներում կկատարեն գյուտարարական գործունեության ակտիվության դինամիկայի համեմատական վերլուծություն (ավանդաբար որոշվում է գյուտերի համար ներկայացված հայտերի քանակով) և հրապարակման 2012–2022 թվականների համար: Տվյալ ուսումնասիրության մեջ հեղինակները

⁷ Ռուս գիտնականներին արդյոք անհրաժեշտ է մեջբերումների ինդեքս արտասահմանյան ամսագրերում // Ռոսիյակայա գազետա: – URL` <https://rg.ru/2022/03/07/nuzhen-li-rossijskim-uchenym-indeks-citirovaniia-v-zarubezhnyh-zhurnalakh.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 11.03.2024):

նպատակ չեն ունեցել մշակել գիտական հետազոտությունների արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման համակարգի կատարելագործման առաջարկներ: Հետազոտության նպատակն էր համեմատել վերը նշված դինամիկան, ինչպես նաև ստուգել այն վարկածը, որ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (ԲՈՒԿ) և գիտական կազմակերպությունների (ԳԿ) արտոնագրերի մեծ մասը վավերական են ոչ ավելի, քան երեք տարի:

Այս նպատակներին հասնելու համար հեղինակները օգտագործել են մեթոդաբանություն, որը հիմնված է տեխնիկական հոդվածների որոնման և հետագա նույնականացման վրա՝ հիմնված ԲՈՒԿ- և ԳԿ հեղինակների փոխկապակցվածության վրա: Ստացված կազմակերպությունների ցանկի հիման վրա որոնում է իրականացվել ԱՄԴԻ որոնման բազաներում գյուտի արտոնագիր ստանալու հայտերի համար, որոնց հայտատու են եղել ընտրված կազմակերպությունները:

Վերլուծությունն իրականացնելու համար անհրաժեշտ էր որոշել գիտական հրապարակումների մասին տեղեկատվություն պարունակող տվյալների բազա՝ առաջին հերթին ընտրել միջազգային կամ ռուսական գիտաչափական տվյալների բազա:

Հաշվի առնելով տարբեր վերացական տվյալների բազաների առկայությունը, այնուհանդերձ, ելնելով հետազոտվող ժամանակաշրջանում գիտնականների շրջանում տարածվածությունից, ինչպես նաև ներկա պայմաններում ռուսական կազմակերպությունների համար Web of Science հասանելիության բացակայության պատճառով, հեղինակները որոշել են սահմանափակվել Scopus միջազգային գիտաչափական տվյալների բազայով՝ ռուս գիտնականների հրապարակումներ փնտրելու նպատակով:

Ինչպես հոդվածը, որը նախատեսվում է հրապարակել ամսագրերում, որոնք ինդեքսավորվում են միջազգային գիտաչափական տվյալների բազաներով, այնպես և գյուտի արտոնագիրը, պարունակում են որոշակի բաղադրիչ տարրեր: Չնայած այն հանգամանքին, որ յուրաքանչյուր ամսագիր ունի հրապարակված հոդվածների ձևավորման իր պահանջները, որոնք պարտադիր են կատարման համար, Գիտական խմբագիրների և հրատարակիչների ասոցիացիան մշակել է մեթոդաբանական առաջարկություններ միջազգային գիտաչափական տվյալների բազաներում ինդեքսավորված ամսագրերում գիտական հոդվածների պատրաստման և ձևավորման համար, որոնք տեղադրված են իրենց հարթակում⁸:

Մեթոդաբանական ուղեցույցները մանրամասն ուսումնասիրում են գիտական հոդվածի հիմնական տարրերի առանձնահատկությունները և հիմնական պահանջները, որոնց անհրաժեշտ է պահպանել դրանց վրա աշխատելիս.

- հոդվածի վերնագիրը (Title).
- հեղինակների ազգանուններ (Byline).
- փոխկապակցվածություն (Affiliation).
- անոտացիա (Abstract), ներառյալ հիմնական թեմայի նկարագրությունը, օբյեկտի խնդիրը, ուսումնասիրության նպատակները, հիմնական մեթոդները, ուսումնասիրության արդյունքները և հիմնական եզրակացությունները.

⁸ Միջազգային գիտաչափական տվյալների բազաներում ինդեքսավորված ամսագրերում գիտական հոդվածների պատրաստման և ձևավորման մեթոդական առաջարկություններ // Գիտական խմբագիրների և հրատարակիչների ասոցիացիա: ընդ. խմբ. Օ. Վ. Կիրիլլովա: – Մ.: 2017. – 144 էջ.

Հոդվածի տարրերի և գյուտի արտոնագրի հայտի համեմատություն	
Основные элементы научной статьи	Состав сведений заявки на получение патента на изобретение
Հոդվածի վերնագիրը (Title)	Գյուտի անվանում
Հեղինակների ազգանուններ (Byline)	Տեղեկություններ գյուտի հեղինակի (հեղինակների) մասին՝ ազգանունը, անունը, հայրանունը (առկայության դեպքում), եթե հեղինակը (հեղինակները) չեն հրաժարվել որպես այդպիսին հիշատակվել, նրա (իրենց) բնակության վայրի երկրի (երկրների) կոդ(երը)
Հեղինակի աշխատանքի վայրը փոխկապակցվածություն (Affiliation). կազմակերպություններ, որտեղ իրականացվել է հետազոտությունը	Տեղեկություններ հայտատու (ների) մասին՝ ազգանունը, անունը, հայրանունը (առկայության դեպքում), իրավաբանական անձի լրիվ անվանումը, երկրի կոդ(երը), նրա (նրանց) բնակության հասցեն, գտնվելու վայրի հասցեները
Անոտացիա (Abstract) (ռեֆերատ) Ներառում է հիմնական թեմայի նկարագրությունը, օբյեկտի խնդիրը, ուսումնասիրության նպատակները, հիմնական մեթոդները, ուսումնասիրության արդյունքները և հիմնական եզրակացությունները: Անոտացիայում անհրաժեշտ է նշել, թե ինչ նորություն է գիտական հոդվածում ՝ համեմատած այլ թեմատիկայով և նպատակային նշանակության մոտ հոդվածների հետ	Գյուտի բանաձև. • գյուտի բանաձևը պետք է ամբողջությամբ հիմնված լինեն գյուտի նկարագրության վրա. • գյուտի բանաձևը պետք է հստակ արտահայտի գյուտի էությունը որպես տեխնիկական լուծում, այսինքն՝ պարունակի էական հատկանիշների մի շարք, ներառյալ գյուտի նպատակն արտացոլող ընդհանուր հայեցակարգը, որը բավարար է հայտատուի կողմից նշված տեխնիկական խնդիրը լուծելու և գյուտի իրականացման ժամանակ տեխնիկական արդյունք ստանալու համար. • բանաձևը ներառում է տարբերակիչ մաս, որը ներառում է առանձնահատկություններ, որոնք տարբերում են գյուտը նախատիպից
Հիմնական դրույթներ (Highlights) Արտացոլում են հետազոտության հիմնական արդյունքները , հոդվածի հիմնական բովանդակությունը, որը ներկայացված է դրույթներով ձևակերպված ցանկի 3–5 կետի տեսքով	Ռուսերեն և անգլերեն լեզվով ռեֆերատը գյուտի կրճատ նկարագրությունն է, ներառյալ գյուտի անվանումը, տեխնիկական ոլորտը, որին վերաբերում է գյուտը, և (կամ) կիրառման ոլորտը, եթե վերնագրից պարզ չէ, գյուտի էությունը, որը ցույց է տալիս լուծվող տեխնիկական խնդիրը և գյուտի իրականացման արդյունքում ստացված տեխնիկական արդյունքը
Ներածություն (Introduction), որը սովորաբար բաղկացած է չորս ենթաբաժիններից՝ 1. Խնդրի նկարագրությունը, որին վերաբերում է հետազոտությունը. 2. Ուսումնասիրության հետ կապված գրականության ակնարկ. 3. Խնդրի բացերի նկարագրությունը կամ այն, ինչ դեռ չի արվել. 4. Ուսումնասիրության նպատակի և խնդիրների ձևակերպում	Ռուսերեն և անգլերեն լեզվով ռեֆերատը գյուտի կրճատ նկարագրությունն է, ներառյալ գյուտի անվանումը, տեխնիկական ոլորտը, որին վերաբերում է գյուտը, և (կամ) կիրառման ոլորտը, եթե վերնագրից պարզ չէ, գյուտի էությունը, որը ցույց է տալիս լուծվող տեխնիկական խնդիրը և գյուտի իրականացման արդյունքում ստացված տեխնիկական արդյունքը
Մեթոդներ և նյութեր (Methods and Materials) Նկարագրվում են արդյունքները ստանալու համար օգտագործվող մեթոդները: Սովորաբար, նախ տրվում է փորձերի/հետազոտությունների ընդհանուր ուրվագիծը, այնուհետև դրանք ներկայացվում են այնքան մանրամասն և այնքան մանրամասնեղով, որ ցանկացած իրավասու անձ կարող է դրանք վերարտադրել՝ օգտագործելով միայն հոդվածի տեքստը	Գյուտի նկարագրությունը, որը բավարար ամբողջականությամբ բացահայտում է դրա էությունը տեխնիկայի տվյալ ոլորտում մասնագետի կողմից գյուտի իրականացման համար
Արդյունքներ (Results) Ներկայացված են ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված փորձարարական կամ տեսական տվյալներ	Գյուտի նկարագրության «Գյուտի էության բացահայտում» բաժնում բավական մանրամասն տեղեկատվություն է տրվում տեխնոլոգիայի տվյալ ոլորտի մասնագետի կողմից գյուտի իրականացման համար, գյուտի լուծած տեխնիկական խնդիրը բացահայտող տվյալներ, տեխնիկական արդյունքը և գյուտի էությունը՝ որպես արտադրանքի կամ մեթոդի հետ կապված տեխնիկական լուծում, այդ թվում՝ արտադրանքի կամ մեթոդի օգտագործումը որոշակի նպատակով, դրա իրականացման համար բավարար ամբողջականությամբ, տեխնիկայի տվյալ ոլորտի մասնագետի կողմից
Օգտագործված աղբյուրների ցանկ (References)	Գյուտի նկարագրության «Տեխնիկայի մակարդակ» բաժինը նշվում են տվյալներ տեխնիկայի նախկին մակարդակից, այդ թվում՝ նկարագրվում են հայտատուին հայտնի անալոգների ՝ լուծումներ, որոնք ունեն նպատակ, որը համընկնում է գյուտի նպատակին, անալոգի նույնականացումով, որն ունի մի շարք հատկանիշներ, որոնք առավել մոտ են գյուտի էական հատկանիշների շարքին (նախատիպի)

Աղբյուրներ՝ կազմվել է հեղինակների կողմից

df[df["Заявитель"].str.find(str.upper("молекулярной биологии и биофизики"))>-1]['Заявитель'].value_counts()[:60]

ՌՈՍՍԻՍՏՏՆԻ ԲԺՇՎԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻ ԱՎԱՌԵՄԻԱՅԻ ՍԻԻԻՐՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒԴԻ ՄՈՒԵԿՈՒԱՅԻՆ ԿԵՆՍԱԲՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԵՆՍԱՖԻԶԻԿԱՅԻ ԳԻՏԱԿԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՊԲՀ ՄԿԿԳՀԻ ՄՍ ՌԲԳԱ) 3 ՄՈՒԵԿՈՒԱՅԻՆ ԿԵՆՍԱԲՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԵՆՍԱՖԻԶԻԿԱՅԻ ԳԻՏԱԿԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՄԿԿԳՀԻ) 1 ՍԻԻԻՐՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒԴԻ ՄՈՒԵԿՈՒԱՅԻՆ ԿԵՆՍԱԲՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿԵՆՍԱՖԻԶԻԿԱՅԻ ԳԻՏԱԿԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՊԲՀ ՄԿԿԳՀԻ ՄՍ ՌԲԳԱ), RU, 1

Նկար 1

«Մոլեկուլային կենսաբանություն և կենսաֆիզիկա» արտահայտությամբ կազմակերպության անվանումը որոնելու օրինակ

- բանալի բառեր (Keywords) .
- հիմնական դրույթներ (Highlights) .
- ներածություն (Introduction), որը սովորաբար բաղկացած է չորս ենթաբաժիններից՝
 - Խնդրի նկարագրությունը, որին վերաբերում է հետազոտությունը.
 - Ուսումնասիրության հետ կապված գրականության ակնարկ .
 - Խնդրի բացերի նկարագրությունը կամ այն, ինչ դեռ չի արվել.
 - Ուսումնասիրության նպատակի և խնդիրների ձևակերպում:

- մեթոդներ և նյութեր (Methods and Materials) .
- արդյունքներ (Results) .
- քննարկում (Discussion) .
- եզրակացություն (Conclusion) .
- Շնորհակալագրեր (Acknowledgements) .
- օգտագործված աղբյուրների ցանկ (References):

Ռոսպատենտի պաշտոնական տեղեկագրում հրապարակված գյուտի արտոնագրի հայտի տեղեկատվության կազմը հաստատված է Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության հրամանով⁹:

Տվյալները պատկերացնելու համար հեղինակների կողմից կազմվել է աղյուսակ, որում համեմատվում են բովանդակությամբ նման են հոդվածի տարրերը և գյուտի համար արտոնագիր ստանալու հայտերը:

Այսպիսով, ինչպես հոդվածի նյութերի, այնպես էլ արտոնագրային հայտի ընդհանուր հիմնական տարրերն են նորությունը, հետազոտության հիմնական արդյունքները կամ հայտի դեպքում գյուտի էությունը, նկարագրությունը ամբողջությամբ բացահայտված, որպեսզի մասնագետը կարողանա վերարտադրել/իրագործել՝ օգտագործելով տեքստը, ինչպես նաև հետազոտության ընթացքում ստացված և լուծված խնդիրը բացահայտող արդյունքները/տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 1-ում ներկայացված համեմատությունն ուղղված է միջազգային գիտաչափական բազայի ընտրության հետագա պարզաբանմանը:

Ուսումնական և գիտական կազմակերպությունների ընտրությունն իրականացվել է հետևյալ սկզբունքով:

Հրապարակման տվյալների ընտրության համար ընտրվել են հրապարակումներ S<ՉԿ 2 ծածկագրի համաձայն: «Տեխնիկա և տեխնոլոգիա»՝ կրթական և գիտական կազմակերպությունների

⁹ Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության 21.02.2023 թ. № 107 «Գյուտերի պետական գրանցման մասին» հրամանը («Գյուտերի պետական գրանցման վերաբերյալ իրավականորեն նշանակալի գործողություններ կատարելու հիմք հանդիսացող փաստաթղթերի կազմման, ներկայացման և վերանայման կանոնների» հետ միասին, «Գյուտերի համար արտոնագրային հայտի վերաբերյալ փաստաթղթերի պահանջներ գյուտի արտոնագրի հայտ և դրա վերաբերյալ հաշվետվության ներկայացում», «Հայտարարված գյուտի առնչությամբ տեղեկատվության որոնման գեկույցի հրապարակման կարգը»):

Ինչպես հոդվածի նյութերի, այնպես էլ արտոնագրային հայտի ընդհանուր հիմնական տարրերն են նորությունը, հետազոտության հիմնական արդյունքները կամ գյուտի էությունը...

ընդհանուր թվից մարդասիրական ուղղվածություն ունեցող կազմակերպությունները բացառելու նպատակով:

Կազմակերպությունների որոնումն իրականացվել է 2012 թվականից մինչև 2022 թվականն ընկած ժամանակահատվածում Scopus գրախոսվող գիտական գրականության միասնական մատենագիտական և վերացական տվյալների բազայում ընտրված հոդվածների հեղինակի (հեղինակների) փոխկապակցվածության վերաբերյալ տեղեկատվության համաձայն:

Այնուամենայնիվ, պետք է նշել, որ որոնման մեջ կարող է լինել անճշտություն՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ համահեղինակային հոդվածի դեպքում մեկ հրապարակումը կարող է վերագրվել երկու կազմակերպություններին: Նաև գիտական հանրության ներկայացուցիչները կարծիք ունեն, որ մատենագիտական շտեմարանների խնդիրներից մեկը գիտնականի նույնականացման անորոշությունն է [4]: Հեղինակների անունները ռուսերենից անգլերեն տառադարձելիս հնարավոր են ուղղագրական տարբերակներ:

Արդյունքում, հաշվի առնելով կազմակերպությունների կազմակերպաիրավական ձևը, ձեռք է բերվել բուհական և գիտական կազմակերպությունների ցանկ, որն օգտագործվել է ներկայացված հայտերի քանակի որոնման համար:

Գյուտերի գրանցման հայտերի վերաբերյալ տեքստային ձևաչափով տեղեկատվություն ընտրելու և ներբեռնելու համար, որը ենթակա է հետագա վերլուծության, օգտագործվել է UniVerse SP4< կողմից կառավարվող «Տվյալների ավտոմատացված բանկ» համակարգի (այսուհետ՝ СУБ) տվյալների բազան:

Գրառումների ընտրությունը կատարվել է «Դիմումի ընդունման ամսաթիվը», «Հայտի տեսակը» (արդյունաբերական սեփականության օբյեկտի տեսակը) դաշտերի համաձայն: Գրառումների ընտրությունը կատարվել է՝ ըստ հայտերի ստացման տարիների (2012–2022) և արդյունաբերական սեփականության օբյեկտների տեսակների:

Առաջնային տվյալների նախնական մշակման և համապատասխան հափելվածների որոնման համար օգտագործվել է Python ծրագրավորման լեզուն, մասնավորապես՝ Pandas գրադարանը (ներկառուցված գրադարան տվյալների վերլուծության համար):

Ներքին «find» ֆունկցիան օգտագործվել է բոլոր համապատասխան հափելվածների և արտոնագրերի որոնման

Բորիսովա Մ. Ս., Գորյան Ս. Ս. Գյուտարարական և հրատարակչական գործունեության համեմատական վերլուծություն՝ որպես բարձրագույն կրթության գիտական և կրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևեր

համար, իսկ «value_counts()» ֆունկցիան օգտագործվել է կազմակերպության անվան բոլոր հնարավոր ուղղագրությունները դուրս բերելու համար (օրինակ՝ նկար 1-ում):

Նախնական տվյալներից ստեղծվել է Excel ձևաչափով հատուկ օժանդակ աղյուսակ՝ հետազայում հետազոտության ենթակա կազմակերպությունների ցանկ պարունակող վերջնական աղյուսակի վերածելու համար:

Այդ նպատակով ընտրվել են օպտիմալ բառեր/արտահայտություններ՝ ավելի համապատասխան արդյունքներ ստանալու համար:

Օրինակ, «Ազգային հետազոտական Տոմսի պոլիտեխնիկական համալսարան» կազմակերպությունը որոնելիս պարզվեց, որ այս կազմակերպությունն ունի հայտատուի անվանման մեծ թվով տարբերակներ: Ստուգելուց հետո պարզ դարձավ, որ անվանման բոլոր տարբերակները հարմար են, ուստի աղյուսակում ստեղծվել է «Նոր անվանում» սյունակը, որում գրանցված էր կազմակերպության պաշտոնական անվանումը:

Այս կերպ գտնվել են ընտրված կազմակերպությունների բոլոր հավելվածները և լրացվել «Նոր անվանում» ատրիբուտը «loc» ֆունկցիայի միջոցով: Որից հետո բոլոր տվյալները ներբեռնվեցին Excel ձևաչափով և կառուցվել է ամփոփ աղյուսակ:

Պետք է հաշվի առնել, որ որոնում իրականացնելիս ցուցադրվում էին միայն հայտում նշված առաջին հայտատուի դիմումները: Այդ դեպքում, եթե հայտ է ներկայացվել երկու կազմակերպությունների կողմից նշված կազմակերպությունների ցանկից, ապա երկրորդ թվարկված հայտատուն չի ներառվել վիճակագրության մեջ:

Արդյունքում հավաքագրվել են տվյալներ գյուտի արտոնագիր ստանալու համար ներկայացված հայտերի քանակի վերաբերյալ: Համեմատական վերլուծությունը կատարվել է ըստ 472 գիտական և կրթական կազմակերպությունների: Հայտերի քանակի վերաբերյալ տվյալները ներկայացված են աղյուսակ 2-ում: Բացի այդ,

Աղյուսակ 2
Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և գիտական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված գյուտերի համար արտոնագրերի հայտերի քանակը 2012–2022թթ. ժամանակահատվածում

Տարի	Հայտերի քանակ	Փոփոխություններ նախորդ տարվա համեմատ, %
2012	4839	–
2013	4955	+2,40
2014	4743	-4,28
2015	5310	+11,95
2016	5439	+2,43
2017	4922	-9,51
2018	5232	+6,30
2019	5336	+1,99
2020	5051	-5,34
2021	5506	+9,01
2022	5912	+7,37

Աղբյուրը՝ կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա

կատարվել է ընթացիկ տարում հայտերի քանակի աճի կամ նվազման մասի հաշվարկ նախորդ տարվա համեմատ տոկոսային հարաբերակցությամբ:

Ստացված վիճակագրական տվյալների հիման վրա կառուցվել է գծապատկեր, որը պատկերացնում է հայտերի ներկայացման դինամիկան (նկար 2):

Աղյուսակ 3-ում ներկայացված են կրթական և գիտական կազմակերպությունների Scopus գիտաչափական տվյալների բազայում 2012-2022 թվականների ընթացքում ինդեքսավորված հոդվածների քանակի վերաբերյալ տվյալները:

Կրթական և գիտական կազմակերպությունների հրատարակչական և գյուտարարական գործունեության վերաբերյալ ստացված տվյալների հիման վրա կառուցված գրաֆիկները (նկար 2 և 3) ցույց են տալիս հետևյալը:

Մինչև 2016 թվականը հրապարակումների զգալի աճ է եղել (18%-ից մինչև 34%), ապա 2017-ին աճը կազմել է ընդամենը 4,5%, 2018-ին՝ 24,5%, 2019-ին և 2020-ին՝ համապատասխանաբար 8,54% և 10,12%: 2020 թվականից հետո հրատարակչական գործունեության դինամիկան անկում է ապրում՝ 2021 թվականին 12,46 % և 2022 թվականի վերջում՝ 3,98 %:

Հայտերի վերաբերյալ իրավիճակն այլ է. մինչև 2020 թվականը եղել է հայտերի անհավասար հոսք, սակայն 2020 թվականից սկսած նկատվում է ներկայացված հայտերի թվի կայուն աճ: Հայտերի ամենամեծ քանակը ներկայացվել են 2015–2016 թվականներին, այնուհետև 2018–2019 թվականներին, 2020 թվականին անկում է գրանցվել, իսկ 2021–2022 թվականներին գրանցվել է հայտերի զգալի աճ՝ համապատասխանաբար 9,01% և 7,37%:

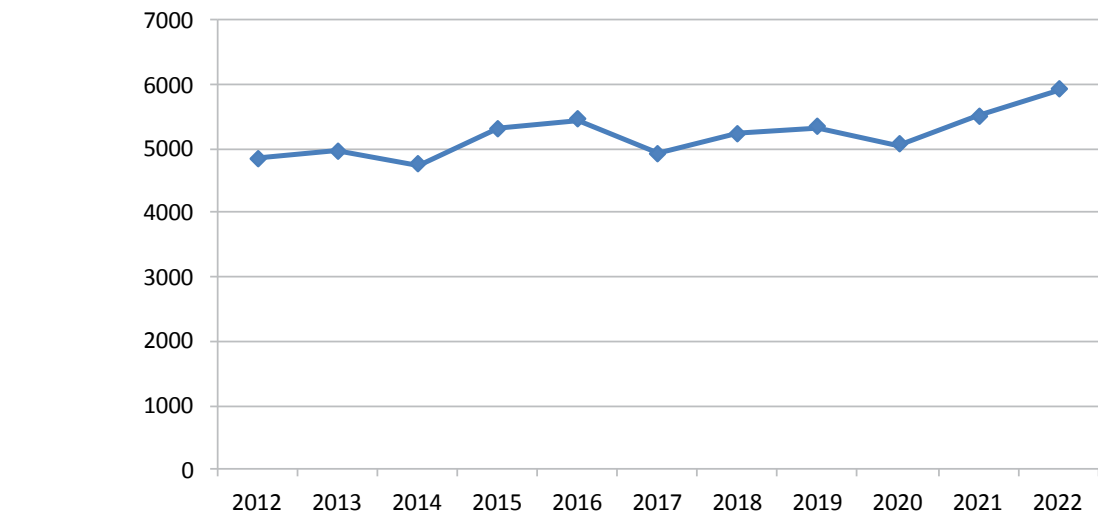
Հայտերի քանակի և հրապարակումների քանակի հարաբերակցությունը հաշվարկելիս ստացվել են հետևյալ տվյալները: Եթե 2012 թվականին հայտերը կազմում էին հրապարակումների թվի մոտավորապես 43%, ապա 2020 թվականին դրանք կազմում էին 11%: Այսպիսով, դիտարկվում

Աղյուսակ 3
Կրթական և գիտական կազմակերպությունների հրապարակումների քանակը 2012 թվականից մինչև 2022 թվականն ընկած ժամանակահատվածում

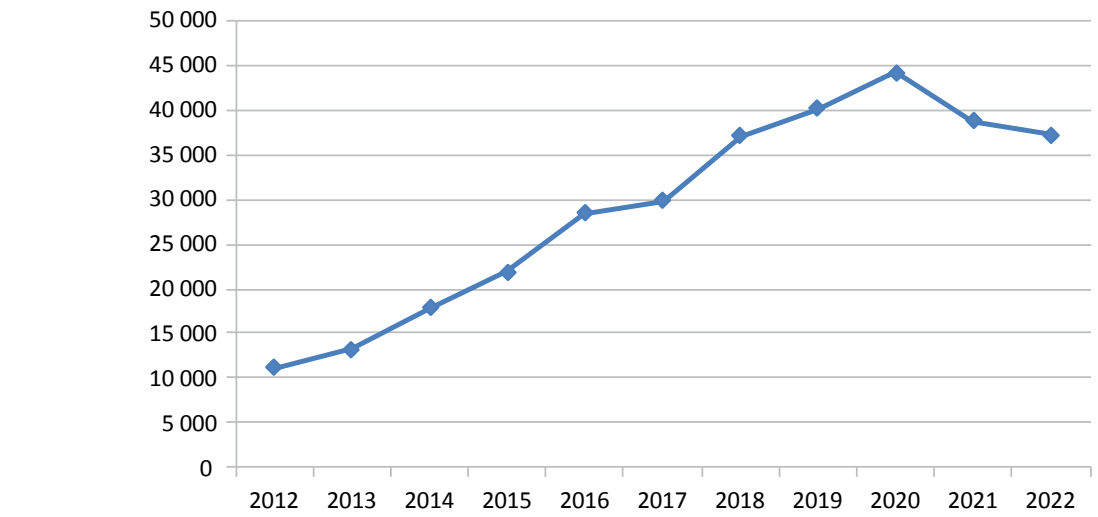
Տարի	Հրապարակումների քանակը	Փոփոխություններ նախորդ տարվա համեմատ, %
2012	11207	–
2013	13270	+18,41
2014	17821	+34,30
2015	21784	+22,24
2016	28401	+30,38
2017	29679	+4,50
2018	36950	+24,50
2019	40106	+8,54
2020	44164	+10,12
2021	38660	-12,46
2022	37120	-3,98

Աղբյուրը՝ կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա

Borisova M. S., Goryaev S. S. Comparative analysis of inventive and publication activity as forms of reporting on the results of scientific and educational organizations of higher education

Նկար 2
Կրթական և գիտական կազմակերպությունների գյուտերի արտոնագրերի հայտերի ներկայացման դինամիկան 2012-ից մինչև 2022 թվականն ընկած ժամանակահատվածում (կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա)

Նկար 3
Կրթական և գիտական կազմակերպությունների հրատարակչական գործունեության դինամիկան 2012 թվականից մինչև 2022 թվականն ընկած ժամանակահատվածում (կազմվել է հեղինակների կողմից՝ վիճակագրական տվյալների հիման վրա)

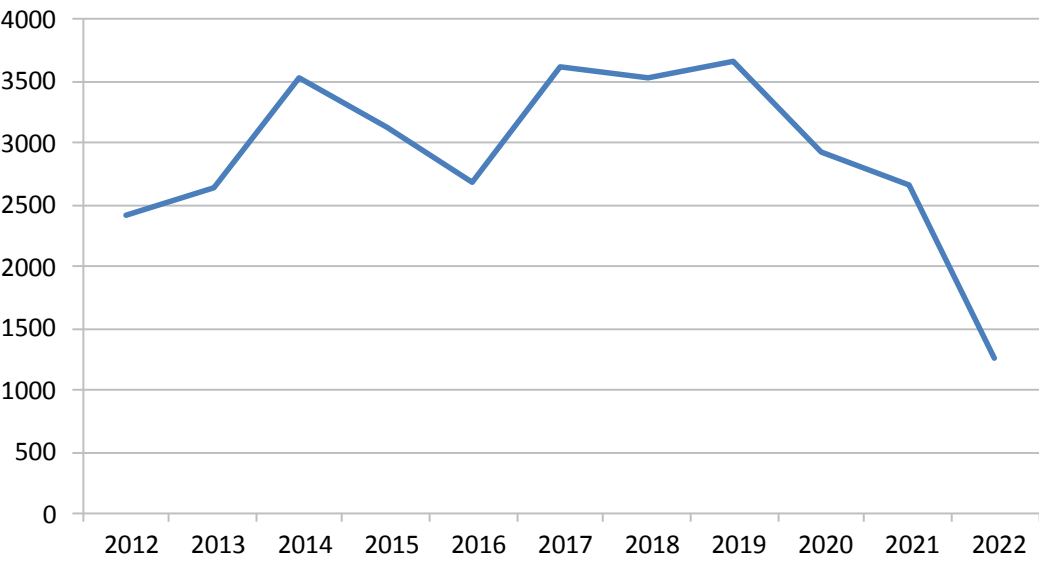
է հոդվածների հրապարակումը որպես հետազոտության արդյունքների ներկայացման միջոց:

Գիտական հոդվածների հրապարակման աճի պատճառ կարելի է համարել գիտակրթական կազմակերպությունների հրատարակչական գործունեությունը մեծացնելու պահանջը, որն արտացոլված է Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի հրամանագրերում (07.05.2012 № 599 «Կրթության և գիտության ոլորտում պետական քաղաքականության իրականացման միջոցառումների մասին»), Ռուսաստանի Դաշնության պետական ծրագրերը («Գիտության և տեխնոլոգիայի զարգացում», հաստ. Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 20.12.2012 № 2433-ք կարգադրությամբ; «Գիտության և տեխնոլոգիաների զարգացում 2013–2020 թթ.», հաստ. Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 15.04.2014 № 301 որոշմամբ, «Ռուսաստանի

Դաշնության գիտատեխնոլոգիական զարգացում», հաստ. Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 29.03.2019 № 377) որոշմամբ «Գիտություն» ազգային նախագիծ (անձնագիրը հաստատված է Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր խորհրդի Ռազմավարական զարգացման և ազգային նախագծերի գծով, արձանագրություն 24.12.2018) [5]:

«Գիտության ցանց» (Web of Science) և Scopus տվյալների բազաներում ինդեքսավորված համաշխարհային գիտական ամսագրերում գիտական հետազոտությունների արդյունքները հրապարակելու պահանջը ներկայացվում է նաև բարձրագույն

Բորիսովա Մ. Ս., Գորյան Ս. Ս. Գյուտարարական և հրատարակչական գործունեության համեմատական վերլուծություն՝ որպես բարձրագույն կրթության գիտական և կրթական կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևեր

Նկար 4

Կրթական և գիտական կազմակերպությունների կողմից համատեղ 3 տարի (ներառյալ) ուժի մեջ պահպանված արտոնագրերի քանակը (կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա)

Աղյուսակ 4

2012 թվականից մինչև 2022 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար ներկայացված հայտերի քանակը ըստ ամիսների

Ամիս	Հայտերի քանակ	Ամիս	Հայտերի քանակ
Հունվար	4170	Հուլիս	7792
Փետրվար	5586	Օգոստոս	4461
Մարտ	8099	Սեպտեմբեր	4372
Ապրիլ	7318	Հոկտեմբեր	6367
Մայիս	6288	Նոյեմբեր	7203
Հուլիս	7391	Դեկտեմբեր	12027

Աղբյուրը` կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա

ուսումնական հաստատություններին պետական հանձնարարականի ձևավորման շրջանակներում¹⁰.

Գիտական և կրթական կազմակերպությունների հիմնական ուշադրությունը կենտրոնացած է աշխատողների հրատարակչական գործունեության մոնիտորինգի և խթանման վրա, մինչդեռ ինտելեկտուալ գործունեության արդյունքները ցածր դիրքեր են զբաղեցնում արդյունավետության գնահատման համակարգում [6]: Պրոֆեսորադասախոսական կազմի և գիտաշխատողների գիտահետազոտական աշխատանքի արդյունավետության չափանիշը հրատարակչական ակտիվությունն է, որը հանդիսանում

է «Արդյունավետ պայմանագրի» ցուցանիշներից մեկը և ազդում աշխատավարձի մակարդակի վրա:

Բացի այդ, գյուտարարական գործունեության վերլուծության շրջանակներում իրականացվել է որոնում` ըստ կրթական և գիտական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված հայտերի` ըստ ամիսների: Աղյուսակ 4-ում ներկայացված են որոնման արդյունքները:

Պարզվել է, որ կազմակերպությունների կողմից հայտերի առավելագույն քանակը ներկայացվել է դեկտեմբերին, ինչը, անկասկած, կապված է պարտադիր հաշվետվության տրամադրման հետ, քանի որ ներկայացված հայտերի քանակի, ինչպես նաև մտավոր գործունեության, այդ թվում` պետական գրանցում ունեցողների թվի ցուցանիշները ներառված են կրթական կազմակերպությունների գործունեության մոնիտորինգում¹¹ և գիտական կազմակերպության արդյունավետության գնահատման մեթոդաբանության մեջ¹².

Այս վարկածը հաստատում է հետևյալը: Բացի այդ, ուսումնասիրության ընթացքում վիճակագրական տվյալներ են հավաքագրվել 3 տարուց (ներառյալ) ավելի գործող կազմակերպությունների արտոնագրերի քանակի վերաբերյալ:

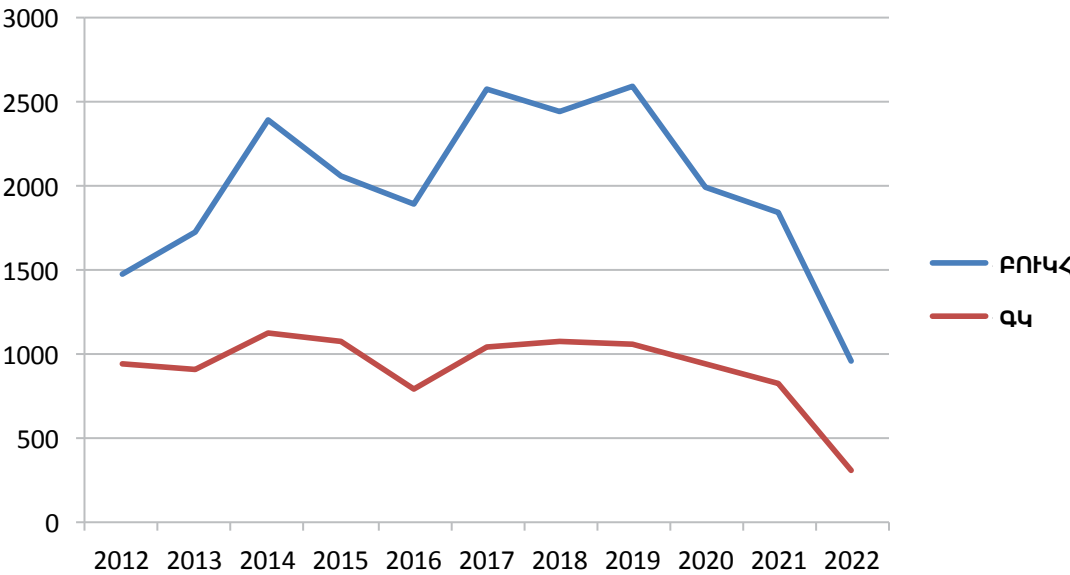
Ընդհանուր ուսումնասիրված 472 կազմակերպություններից 433 կազմակերպություն (223` ՍՊԸ և 210` ԲՈՒԿ՝ ԳԿ) ունեն 3 տարուց

¹¹ Ռուսաստանի Դաշնության կրթության և գիտության նախարարության 2012 թվականի օգոստոսի 3 № 583 «Բարձրագույն մասնագիտական կրթության դաշնային պետական ուսումնական հաստատությունների գործունեության մոնիտորինգի մասին» հրամանը:

¹² Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության 05.03.2014 № 161 «Քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային, տեխնոլոգիական աշխատանքներ իրականացնող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման հանձնաժողովի մասին ստանդարտ կանոնակարգը և քաղաքացիական նպատակներով գիտահետազոտական, փորձարարական-նախագծային և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող գիտական կազմակերպությունների գործունեության գնահատման ստանդարտ մեթոդաբանությունը հաստատելու մասին» հրամանը:

¹⁰ Ռուսաստանի Դաշնության կրթության և գիտության նախարարությանը ենթակա բարձրագույն կրթության ուսումնական կազմակերպությունների համար գիտական գործունեության ոլորտում պետական հանձնարարություն ձևավորելու մասին կանոնակարգ (հաստ. Ռուսաստանի Դաշնության կրթության և գիտության նախարարություն 2013 թվականի դեկտեմբերի 2 № ԱՊ-25/14վն) // ՏԻՀ ԿոնսուլտանտՊլյուս (հարցման ամսաթիվ` 02.02.2024):

Borisova M. S., Goryaev S. S. Comparative analysis of inventive and publication activity as forms of reporting on the results of scientific and educational organizations of higher education

Նկար 5

Կրթական (ԲՈՒԿ) և գիտական կազմակերպությունների (ԳԿ) կողմից համատեղ 3 տարի (ներառյալ) ուժի մեջ պահպանված արտոնագրերի քանակը (կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա)

Աղյուսակ 5

3 տարուց ավելի (ներառյալ) պահանջվող արտոնագրերի քանակը)

Տարի	3 տարուց ավելի (ներառյալ) գործող արտոնագրերի ընդհանուր թիվը	ԲՈՒԿ	ԳԿ
2012	2420	1481	939
2013	2632	1719	913
2014	3519	2390	1129
2015	3139	2063	1076
2016	2686	1892	794
2017	3617	2575	1042
2018	3526	2448	1078
2019	3658	2594	1064
2020	2933	1992	941
2021	2652	1835	817
2022	1265	951	314

Աղբյուրը` կազմվել է հեղինակների կողմից վիճակագրական տվյալների հիման վրա

Կազմակերպության կողմից ներկայացված հայտերի և ստացված արտոնագրերի քանակի հաշվառումը ունի մի շարք առավելություններ.

- հայտի դիտարկման ժամկետը պակաս է հողվածի գրախոսման և հրապարակման ժամկետից, որը կարող է լինել մեկ տարուց ավելի: Հրապարակման համար ընդունված հողվածները կարող են սպասել հրապարակման իրենց հերթին, քանի որ ամսագիրը տպագրում է սահմանափակ քանակությամբ հողվածներ: Այսպիսով, հողվածներում ներկայացված հետազոտության արդյունքները կարող են կորցնել իրենց արդիականությունը: Իր հերթին, 2022

¹³ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 19.03.2022 № 414 ««Հրապարակչական ակտիվության հետ կապված պահանջների և ցուցիչների նպատակային արժեքների կիրառման որոշ հարցերի մասին»:

¹⁴ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 2022 թվականի սեպտեմբերի 19 № 1655 «Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 2022 թվականի մարտի 19 № 414 որոշման 1-ին կետի առաջին պարբերությունը փոփոխելու մասին» որոշումը:

թվականին հայտերի դիտարկման միջին տեղությունը կազմել է 4,2 ամիս.

- հայտի վերանայման արդյունքում ստացված արտոնագիրը պաշտպանում է սարքը կամ մեթոդը.
- արտոնագիրը որպես անվտանգության փաստաթուղթ ոչ միայն հաստատում է մշակված տեխնիկական լուծման համաշխարհային նորությունը, գյուտարարական մակարդակը և արդյունաբերական կիրառելիությունը, այլև ապահովում է գյուտի բացառիկ իրավունքը:

Արտոնագրատերը ոչ միայն բացահայտում է իր գյուտի մասին տեղեկությունը, այլև բացառիկ իրավունքի տնօրինման շնորհիվ կարող է ստանալ լրացուցիչ եկամուտ, օրինակ՝ լիցենզային պայմանագրով նախատեսված ժողովրդի մի մասի տեսքով:

Այսպիսով, ելնելով վերոգրյալից և հաշվի առնելով մտավոր սեփականության ոլորտում գործող օրենսդրության թարմացումը, նպատակահարմար է թվում շարունակել գիտակրթական կազմակերպությունների գործունեության ցուցանիշների ուսումնասիրությունը՝ միասնական ցուցանիշներ մշակելու և երկրի տեխնոլոգիական ինքնիշխանության ապահովման նպատակներին հասնելու համար:

Գրականության ցանկ

1. Իվանչիկ, Ա. Ի. Հետազոտողների և հումանիտար գիտահետազոտական ծրագրերի գնահատման առանձնահատկությունները // Մ.: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագիր: - 2018: - Հ. 88, № 11: - էջ 985-991: - DOI 10.31857/S086958730002331-2:
2. Պարչին, Ա. Ն. Գիտություն կամ մատենագիտություն. ո՞վ կհաղթի: // Մ.: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագիր: - 2018: - Հ. 88, № 11: - էջ 982-984. - URL՝ <http://ras.jes.su/rasherald/s207987840001532-4-1> (հարցման ամսաթիվ՝ 12.03.2024):
3. Ալավերդյով, Ա. Ռ. Ներքին բարձրագույն կրթության ուսուցիչների հրատարակչական գործունեությունը և դրա կատարելագործման ռեզերվները // Բարձրագույն կրթություն Ռուսաստանում. - 2019: - Հ. 28, № 2. - էջ 23-36. - DOI 10.31992/0869-3617-2019-28-2-23-36:
4. Դիմկովա, Ս. Ս. Գիտաչափական գործիքներ գիտական կազմակերպությունների հրատարակչական գործունեությունը գնահատելու և ղեկավարելու գործում // Մշակույթ՝ տեսություն և պրակտիկա: - 2021. - № 5-6 (44-45): URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/naukometricheskie-instrumenty-v-otsenke-i-upravlenii-publikatsionnoy-aktivnostyu-nauchnyh-organizatsiy> (հարցման ամսաթիվ՝ 19.02.2024):

5. Վիսլի, Ա. Ի. Հրապարակումները և արտոնագրերը որպես ժամանակակից պայմաններում գիտակրթական կազմակերպությունների հաջողության ցուցանիշ / Ա. Ի. Վիսլի, Մ. Ս. Բորիսովա // Մտավոր սեփականություն պետության և անհատի համար. Ռուսպատենտի XXVII միջազգային գիտական և գործնական համաժողովի զեկույցների ժողովածու, Մոսկվա, սեպտեմբերի 28-29, 2023 թ. - Մոսկվա: Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ», 2023: - էջ 19-23:
6. Ներետին, Օ. Պ. Ներքին հետազոտությունների և զարգացման արդյունքների ներկայացման մեթոդների ուսումնասիրություն / Օ. Պ. Ներետին, Ն. Վ. Լոպատինա // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: - 2022. - Հ. 1, № 1. - էջ 16-19:

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Բորիսովա Մարիա Սերգեյի, Կառավարական իշխանությունների հետ փոխգործակցության կենտրոնի զլխավոր մասնագետ, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մասն. 1), c20@rupto.ru

Գորյան Սանգաջի Սերգեյի, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ վերլուծական կենտրոնի վերլուծական նյութերի պատրաստման սեկտորի վերլուծաբան (Մոսկվա, Բերեժկովսկայայի ափ, 30, մասն. 1), goryaevss@rupto.ru

Information about the authors

Mariya S. Borisova, Chief Specialist of the Center for Interaction with Authorities, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); c20@rupto.ru

Sangadzhi S. Goryaev, Analyst of the analytical materials preparation sector of the Analytical Center, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); goryaevss@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 05.04.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 20.05.2024

Ընդունված է հրապարակման 21.05.2024

2. ԱՐՏԱՔԻՆ ՓՈՐՁԸ Լ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Գիտական հոդված

Original article

ПИСЬМО 347.773.3

Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ներդաշնակեցված ընթացակարգի ստեղծում. պատճառներ, առավելություններ

Յուլիա Բորիսի Գրաչևա,

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
iulii.a.gracheva@rupto.ru

Անոտացիա՝ հոդվածը նվիրված է Եվրասիական տարածաշրջանի պետություններում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերի անջատվածության խնդրին: Կատարվում է Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային օրենսդրության հիմնական դրույթների համեմատական վերլուծություն, տրվում է օրենսդրության որոշ տարբերությունների նկարագրություն: Կատարվել է արտասահմանյան արտոնագրային գերատեսչությունների միջև ինտեգրման գլոբալ փորձի վերլուծություն՝ արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերում անհամապատասխանությունների հաղթահարման փորձի նշումով: Լուծումներ են առաջարկվում Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական դիզայնի իրավունքների ձեռքբերման ոլորտում տարածայնությունները հաղթահարելու համար: Համաշխարհային փորձի վերլուծության վրա հիմնված հիմնական առաջարկ է հանդիսանում Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչությունների միավորումն է՝ արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանությունն ապահովելու ընթացակարգերի ներդաշնակեցմանը հասնելու նպատակով: Աշխատանքի գիտական նորույթը Եվրասիական տարածքում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ներդաշնակեցված ընթացակարգ ստեղծելու առաջարկի մեջ է: Նման ներդաշնակեցված կառուցվածքը կհեշտացնի և կպարզեցնի իրավական գործընթացները գերատեսչությունների և հայտատուների համար, ինչպես նաև կօգնի մեծացնել արդյունաբերական նմուշների գրանցման գրավչությունը հայտատուների համար: Արտոնագրային գերատեսչությունների միջև համագործակցությունը օպտիմալ ներդաշնակեցման մեխանիզմների որոնման հարցում հնարավորություն կտա հասնել նշանակալի արդյունքների: Տվյալ առաջարկն ուղղված է Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչություններին, ինչպես նաև ներդաշնակեցման մեջ հետաքրքրված բոլոր անձանց:

Բանալի բառեր՝ արդյունաբերական նմուշ, մտավոր սեփականություն, իրավական պաշտպանություն, արտոնագիր, արդյունաբերական նմուշի իրավունքներ, արդյունաբերական նմուշների գրանցում, ներդաշնակեցում, Եվրասիական տարածաշրջան, ID5.

Մեջբերման համար՝ Գրաչևա Յու. Բ. Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ներդաշնակեցված ընթացակարգի ստեղծում. պատճառներ, առավելություններ // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: – 2024: – Հ. 3, № 2 (8). – էջ 160–168:

Շնորհակալագրեր. հոդվածը պատրաստվել է ԱՍԴԻ «Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական սեփականության ոլորտում միասնական փորձագիտական տեղեկատվական տարածքի ձևավորման կազմակերպչական և իրավական ասպեկտները» գիտահետազոտական աշխատանքի նյութերի հիման վրա:

Creation of a harmonized procedure for registration of industrial designs in the Eurasian region: reasons, advantages

Yuliya B. Gracheva,

Federal Institute of Industrial Property
iulii.a.gracheva@rupto.ru

Abstract: the article is devoted to problematic issues of discrepancies of industrial design registration procedures in the states of the Eurasian region. A comparative analysis of the main provisions of patent laws of the states of the Eurasian region was carried out, some differences in patent laws are described. An analysis of the world experience of integration between patent foreign offices was carried out. The experience in overcoming discrepancies in the registration procedures for industrial designs was indicated. Solutions in overcoming differences in the field of obtaining industrial design rights in the Eurasian region are proposed. The key proposal based on the analysis of world experience is unification of patent offices of the states of the Eurasian region in order to achieve harmonization of procedures for grant of legal protection to industrial designs. The scientific novelty of the work includes a proposal to create a harmonized procedure for registration of industrial designs in the Eurasian region. That harmonized structure will optimize and simplify legal processes for patent offices and applicants and will facilitate increase the attractiveness of registration of industrial designs for applicants. Significant results will be obtained with the cooperation of patent offices in the search for optimal harmonization mechanisms. This proposal is addressed to the patent offices of the states of the Eurasian region, as well as to all persons interested in achieving harmonization.

Keywords: industrial design, intellectual property, legal protection, patent, industrial design rights, industrial design registration, harmonization, Eurasian region, ID5.

For citation: Yuliya B. Gracheva, Creation of a harmonized procedure for registration of industrial designs in the Eurasian region: reasons, advantages // Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 160 –168.

Acknowledgements: The article is based on the materials of the research work of FIPS «Organizational and legal aspects of the formation of a unified expert information space in the field of industrial property in the Eurasian region».

Արդյունաբերական նմուշը մտավոր սեփականության օբյեկտ է, որն ապահովում է ապրանքի արտաքին տեսքի իրավական պաշտպանությունը: Ուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի համաձայն, արդյունաբերական նմուշը լուծում է արդյունաբերական կամ ձեռագործ-արհեստագործական արտադրանքի արտաքին տեսքին, այսինքն¹, արդյունաբերական նմուշը պաշտպանում է միայն արտադրանքի դիզայնը և չի պաշտպանում դրա տեխնիկական բնութագրերը²:

Իրենց արտադրանքը հաջողությամբ առևտրայնացնելու և վաճառելու համար արտադրողները ձգտում են ստեղծել այնպիսի ապրանքներ, որոնք սպառողների համար ունեն անսովոր և գրավիչ դիզայն օգտագործման հարմարավետության հետ համադրությամբ: Բնօրինակ տեսքը կարող է որոշվել, ի թիվս այլ բաների, արտադրանքի էրգոնոմիկ հատկանիշներով, որոնք ցանկացած ապրանքի օգտագործման ընթացքում հարմարավետության զգացում են տալիս և բավարարում օգտագործողների կարիքները³:

Ինչպես ցանկացած մտավոր սեփականություն, արտադրանքի եզակի դիզայնը պետք է պաշտպանել՝ արդյունաբերական նմուշի նկատմամբ իրավունքներ ձեռք բերելով չարտոնված պատճենումից կամ իմիտացիայից, եթե նման գործողությունները ձեռնարկվում են առևտրային նպատակներով [1]: Իրավական պաշտպանությունը թույլ է տալիս սեփականատերերին պահպանել արդյունաբերական նմուշների իրենց իրավունքները՝ տրամադրելով արտադրանքի օգտագործման, դրա արտադրության, վաճառքի և արտահանման բացառիկ իրավունք: Ի հավելումն սեփականատերերի իրավունքների պաշտպանությանը, արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանությունը մի շարք առավելություններ է տալիս ինչպես սպառողներին, այնպես էլ ողջ հասարակությանը, քանի որ այն նպաստում է ստեղծագործականության և նորարարության զարգացմանը: Արտադրանքի յուրահատուկ դիզայնի շնորհիվ ապրանքների

Ինչպես ցանկացած մտավոր սեփականության օբյեկտ, արտադրանքի եզակի դիզայնը պետք է պաշտպանել՝ արդյունաբերական նմուշի նկատմամբ իրավունքներ ձեռք բերելով չարտոնված պատճենումից կամ իմիտացիայից, եթե նման գործողությունները ձեռնարկվում են առևտրային նպատակներով:

գրավչությունը մեծանում է սպառողների համար, որոնք իրենց հերթին վստահություն են ձեռք բերում շուկայում որոշակի հեղինակություն ունեցող ընկերության կողմից արտադրված ապրանքների իսկության նկատմամբ:

Արդյունաբերական նմուշներն օգնում են բարձրացնել ընկերության արժեքը, քանի որ դրանք կարող են դառնալ նրա ապրանքանիշի կարևոր և անբաժանելի մասը, ինչը դրականորեն է ազդում ապրանքի շուկայական արժեքի և, համապատասխանաբար, վաճառքի և իրացման վրա: Այսպիսով, արդյունաբերական նմուշի դերը մեծ նշանակություն ունի երկրների տնտեսության և ընդհանուր առմամբ համաշխարհային տնտեսության մեջ [2]:

Որևէ ապրանքի նկատմամբ բացառիկ իրավունքներ ունենալու և այն հաջողությամբ վաճառելու համար ձեր երկրում և արտերկրում, անհրաժեշտ է պատշաճ կերպով ձևակերպել իրավական պաշտպանությունը: Այնուամենայնիվ, շատ իրավասություններում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերը զգալիորեն տարբերվում են: Օրինակ՝ Աֆրիկյան մտավոր սեփականության կազմակերպությունում, ինչպես նաև այնպիսի երկրներում, ինչպիսիք են Ալբանիան, Բելիզը, Բոսնիա և Հերցեգովինան, Հունաստանը, Մոնակոն, Սան Մարինոն, իրավական պաշտպանությունն ապահովվում է գրանցման ճանապարհով, ընդ որում փորձաքննություն ըստ էության

¹ Ուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1352, կ. 1:

² Ուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1352, կ. 5:

³ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն՝ պաշտ. կայք: URL: <https://www.wipo.int/designs/ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 16.08.2023):

չի անցկացվում: Մինչդեռ մի շարք երկրներում, օրինակ՝ Եվրասիական տարածաշրջանի (բացառությամբ Բելառուսի Հանրապետության), Կորեայի Հանրապետությունում, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում, Ճապոնիայում, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում, ըստ էության փորձաքննություն անցկացվում է⁴:

Քանի որ տարբեր երկրներում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգը զգալիորեն տարբերվում է, կարող են անշուշտ առաջանալ իրավիճակներ, երբ միևնույն անձին պատկանող արդյունաբերական նմուշը ստանում է իրավական պաշտպանություն մի իրավասությունում, սակայն մերժվում է մեկ այլ իրավասությունում, ինչը, անկասկած, կարող է առնվազն թյուրիմացություն առաջացնել հայտատուների կողմից:

Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետությունում⁵, Ադրբեջանի Հանրապետությունում⁶, Բելառուսի Հանրապետությունում⁷, Ղազախստանի Հանրապետությունում⁸, Ղրղզստանի Հանրապետությունում⁹, Տաջիկստանի Հանրապետությունում¹⁰, Թուրքմենստանում¹¹, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում¹² արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման կարգը ընդհանուր առմամբ նման է: Վերոնշյալ բոլոր երկրներում, բացառությամբ Բելառուսի Հանրապետության¹³, իրականացվում

Քանի որ տարբեր երկրներում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգը զգալիորեն տարբերվում է, կարող են անշուշտ առաջանալ իրավիճակներ, երբ միևնույն անձին պատկանող արդյունաբերական նմուշը ստանում է իրավական պաշտպանություն մի իրավասությունում, սակայն մերժվում է մեկ այլ իրավասությունում, ինչը, անկասկած, կարող է առնվազն թյուրիմացություն առաջացնել հայտատուների կողմից:

է արդյունաբերական նմուշների հայտերի առարկայական փորձաքննություն: Եվրասիական տարածաշրջանի վերը նշված պետություններում արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման ընթացակարգի նման կետերն են՝ պաշտպանության փաստաթղթի տեսակը, պաշտպանության փաստաթղթի սկիզբը, արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ծավալը: Եվրասիական տարածաշրջանի բոլոր վերոհիշյալ երկրներում արտոնագրային գերատեսչությունները, արդյունաբերական նմուշի հայտի վերաբերյալ դրական որոշման դեպքում, տրամադրում են արտոնագիր, որի գործողության հաշվվում է արդյունաբերական նմուշի հայտի ներկայացման օրվանից, արտոնագիրը հավաստում է արդյունաբերական նմուշի պատկերների շրջանակներում իրավական պաշտպանության ծավալը:

Սակայն, Եվրասիական տարածաշրջանի վերոհիշյալ երկրներում արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման ընթացակարգերի ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունից հետո ի հայտ են գալիս էական տարբերություններ: Նման տարբերություններ նկատվում են, օրինակ, գործող ժամկետներում, մասնավորապես՝ արտոնագրի գործողության ժամկետները և արտոնագրի երկարաձգումը, արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակման պահից մինչև հայտի ներկայացման արտոնյալ ժամկետը, պայմանական առաջնահերթության պահանջի դեպքում առաջնահերթ փաստաթղթերի ներկայացման ժամկետը, փորձաքննության ժամկետը, արտոնագրի վավերականության ժամկետը արդյունաբերական նմուշի համար:

Օրինակ՝ Ռուսաստանի Դաշնության, Հայաստանի Հանրապետության, Ղրղզստանի, Տաջիկստանի Հանրապետության և Թուրքմենստանի օրենսդրությանը համապատասխան արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի գործողության ժամկետը 5 տարի է, իսկ Ադրբեջանի Հանրապետության, Բելառուսի Հանրապետության և Ղազախստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ 10 տարի: Ինչ վերաբերում է արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի գործողության ժամկետի երկարաձգմանը, ապա, համաձայն Ռուսաստանի Դաշնության, Հայաստանի Հանրապետության, Ղազախստանի Հանրապետության և Ղրղզստանի Հանրապետության օրենսդրության, արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է երկարաձգվել 5 տարով, բայց ընդհանուր առմամբ ոչ ավելի,

քան 25 տարի: Այնուամենայնիվ, Ադրբեջանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է երկարաձգվել ոչ ավելի, քան 5 տարով: Տաջիկստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է երկարաձգվել երկու անգամ 5 տարով: Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն՝ արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է երկարաձգվել 5 տարով և ընդհանուր առմամբ 15 տարուց ոչ ավելի:

Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, արտոնյալ ժամկետը 12 ամիս է, մինչդեռ Ադրբեջանի Հանրապետության, Բելառուսի Հանրապետության, Ղազախստանի Հանրապետության, Ղրղզստանի Հանրապետության, Տաջիկստանի Հանրապետության և Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն արտոնյալ ժամկետը ներկայումս 6 ամիս է:

Պայմանական առաջնահերթության պահանջի դեպքում առաջնահերթության փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը, ըստ Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրության, նույնպես տարբերվում է: Օրինակ, Ռուսաստանի Դաշնության և Տաջիկստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, առաջնահերթ փաստաթուղթ ներկայացնելու վերջնաժամկետը 3 ամիս է դիմումը ներկայացնելու օրվանից: Ղրղզստանի Հանրապետության և Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն՝ առաջնահերթ փաստաթուղթ ներկայացնելու ժամկետը հայտը ներկայացնելու օրվանից 4 ամիս է, մինչդեռ Ղազախստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ այդ ժամկետը 6 ամիս է դիմումը ներկայացնելու օրվանից: Հարկ է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետության, Ադրբեջանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, առաջնահերթ փաստաթղթերի ներկայացում չի պահանջվում պայմանական առաջնահերթություն պահանջելիս: Նշենք նաև, որ Եվրասիական տարածաշրջանի վերոհիշյալ պետություններից և ոչ մեկը չի մասնակցում ՄՄՀԿ միջազգային բյուրոյի WIPO DAS առաջնահերթ փաստաթղթերի փոխանակման էլեկտրոնային ծառայությանը:

Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետությունում, Ադրբեջանի Հանրապետությունում, Բելառուսի Հանրապետությունում, Ղազախստանի Հանրապետությունում, Ղրղզստանի Հանրապետությունում, Տաջիկստանի Հանրապետությունում, Թուրքմենստանում, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման կարգը ընդհանուր առմամբ նման է:

Գործակալության որոշման դեմ առարկություն ներկայացնելու ժամկետը տատանվում է Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում և տատանվում է 2 ամսից (ըստ Ադրբեջանի

Սակայն, Եվրասիական տարածաշրջանի վերոհիշյալ երկրներում արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման ընթացակարգերի ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունից հետո ի հայտ են գալիս էական տարբերություններ:

Հանրապետության օրենսդրության) մինչև 12 ամիս (Բելառուսի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան): Ընդ որում, Ռուսաստանի Դաշնությունում այդ ժամկետը 7 ամիս է, իսկ Հայաստանի Հանրապետության, Ղազախստանի Հանրապետության, Ղրղզստանի Հանրապետության, Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն՝ 3 ամիս, մինչդեռ, ըստ Տաջիկստանի Հանրապետության օրենսդրության, այդ ժամկետը 4 ամիս է:

Բացի այդ, փորձաքննության վավերականության ժամկետները զգալիորեն տարբերվում են՝ համաձայն Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրության: Ներկայումս պաշտոնական փորձաքննություն անցկացնելու ժամկետը տատանվում է 3 աշխատանքային օրից (Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն) մինչև 3 ամիս (Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն), մինչդեռ Ռուսաստանի Դաշնությունում այդ ժամկետը 2 ամիս է: Նյութական փորձաքննություն անցկացնելու ժամկետը տատանվում է 3 ամսից (Հայաստանի Հանրապետությունում) մինչև 12 ամիս (սահմանված ժամկետը Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրությամբ, Ղրղզստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ, մինչդեռ Ղրղզստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ առարկայական փորձաքննություն անցկացվում է միայն դիմողի պահանջով, ի տարբերություն Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրության):

Տարբերություններ կան նաև առարկությունների ընթացակարգի առկայության կամ բացակայության մեջ, այսինքն՝ երրորդ անձանց կողմից արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի տրամադրման վերաբերյալ առարկություն ներկայացնելու հնարավորությունը գերատեսչության կողմից հայտի ըննարկման փուլում մինչև վերջնական որոշման կայացումը: Օրինակ՝ հակադրության ընթացակարգը կիրառվում է Հայաստանի Հանրապետության, Ադրբեջանի Հանրապետության և Թուրքմենստանի օրենսդրությանը համապատասխան: Տարբերությունը միայն արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի տրամադրման վերաբերյալ առարկություն ներկայացնելու ժամկետն է: Մինչդեռ Բելառուսի Հանրապետության, Ղազախստանի Հանրապետության, Ղրղզստանի Հանրապետության, Տաջիկստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրության համաձայն՝ առարկությունների ընթացակարգը ներկայումս չի կիրառվում [3]:

Բացի այդ, պետք է նշել, որ Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրության մեջ էական տարբերություն կա հեղուկ, գազային, զանգվածային կամ համանման նյութերից պատրաստված անկայուն օբյեկտների, ճարտարապետական (բացառությամբ փոքր ճարտարապետական ձևերի), արդյունաբերական, հիդրավլիկ և այլ ստացիոնար կառույցների և

Ինչ վերաբերում է չգրանցված արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանությունն ապահովելու հնարավորությանը, ապա Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրության մեջ չկա միասնական մոտեցում:

տպագիր նյութերի իրավական պաշտպանության առումով: Օրինակ, Ռուսաստանի Ղաշնության և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, նշված օբյեկտներն ապահովված են իրավական պաշտպանությամբ: Այնուամենայնիվ, Ադրբեջանի Հանրապետության, Բելառուսի Հանրապետության, Ղրղզստանի Հանրապետության, Տաջիկստանի Հանրապետության և Թուրքմենստանի օրենսդրության համաձայն՝ նշված օբյեկտները ապահովված չեն իրավական պաշտպանությամբ: Միևնույն ժամանակ, Ղազախստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, իրավական պաշտպանությունը տրամադրվում է միայն նշված օբյեկտներից տպագիր արտադրանքներին:

Ինչ վերաբերում է չգրանցված արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանությունն ապահովելու հնարավորությանը, ապա Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրության մեջ չկա միասնական մոտեցում: Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության¹⁴ և Ղազախստանի Հանրապետության¹⁵ օրենսդրության՝ չգրանցված արդյունաբերական նմուշին տրվում է իրավական պաշտպանություն նշված նախնազներում արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակման օրվանից 3 տարի ժամկետով, այսինքն՝ հրապարակման պահից կամ արդյունաբերական նմուշը ցուցահանդեսում ներկայացվելու, քաղաքացիական շրջանառության մեջ դրվելու կամ այդ երկրների տարածքում այլ կերպ հանրայնացվելու պահից: Սակայն այս դեպքում չգրանցված արդյունաբերական նմուշին տրվում է իրավական պաշտպանություն՝ առանց գրանցման և պաշտպանության փաստաթղթի տրամադրման ընթացակարգի: Եթե արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակման օրվանից սկսած արտոնյալ ժամանակահատվածում սեփականատերը որոշում է չներկայացնել հայտն արդյունաբերական նմուշի համար, ապա այդ արդյունաբերական նմուշը, այնուամենայնիվ, պաշտպանված է 3 տարով՝ Հայաստանի Հանրապետության կամ Ղազախստանի Հանրապետության տարածքում դրա մասին տեղեկատվության առաջին բացահայտման օրվանից՝ այդ պետությունների օրենսդրությանը համապատասխան:

Եվրամիությունը նմանապես կիրառում է չգրանցված արդյունաբերական նմուշի (Unregistered Community design)

պաշտպանություն տրամադրելու պրակտիկան [4]: Այս պրակտիկան Եվրամիությունում գործում է 2002 թվականի մարտի 6-ից: Չգրանցված արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության շրջանակներում սեփականատերն ունի պաշտպանություն իր արտադրանքի պատճենահանումից և իրավունք ունի խոչընդոտելու դրա օգտագործումը: Վեձերի ծագման դեպքում, եթե տեղի է ունեցել չգրանցված արդյունաբերական նմուշի չարտոնված պատճենում, այդպիսի արդյունաբերական նմուշի սեփականատերն իրավունք ունի պաշտպանել իր իրավունքները դատարանում: Այնուամենայնիվ, այս դեպքում անհրաժեշտ կլինի տրամադրել չգրանցված արդյունաբերական նմուշի վերաբերյալ տեղեկատվության առաջին բացահայտման փաստը հաստատող տեղեկատվություն՝ նշելով տեղեկատվության առաջին բացահայտման ամսաթիվը և վայրը¹⁶:

Չգրանցված արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության պրակտիկայի առավելությունն այն է, որ սեփականատերը կարող է ապրանքը շուկա հանել՝ փորձարկելու և հասկանալու արդյոք ձեռնտու է այն վաճառել, արդյոք այն պահանջարկ ունի սպառողների շրջանում, արդյոք այն շահութաբեր է, ձեռնտու է արդյունաբերական նմուշի օգտագործումը երկարաժամկետ և, համապատասխանաբար, պետք է արդյոք այն գրանցվի գերատեսչությունում՝ իրավական պաշտպանություն ստանալու համար [5]:

Եթե սեփականատերը վստահ է, որ ապրանքը հաջողությամբ վաճառվում է շուկայում, նա կարող է որոշում ընդունել արտադրանքը երկարաժամկետ օգտագործելու մասին: Այս դեպքում արդյունաբերական նմուշի գրանցման հայտը կարող է ներկայացվել արտոնյալ ժամկետում արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակման օրվանից: Եվրոպական միության օրենսդրության համաձայն, արտոնյալ ժամկետը 12 ամիս է՝ տեղեկատվության առաջին հրապարակման օրվանից¹⁷: Ինչպես նշված է վերևում, նույն արտոնյալ ժամկետը կիրառվում է Ռուսաստանի օրենսդրության համաձայն¹⁸: Եթե արդյունաբերական նմուշի գրանցման հայտը ներկայացվում է այս ժամկետից ուշ, ապա արդյունաբերական նմուշը նոր չի համարվի: Եվրոպական միության գերատեսչությունում արդյունաբերական նմուշի հաջող գրանցման դեպքում իրավական պաշտպանության ժամկետը 5 տարի է, բայց կարող է երկարաձգվել մի քանի անգամ և ընդհանուր առմամբ ոչ ավելի, քան 25 տարի¹⁹ (նույն նորմը գործում է նաև Ռուսաստանի օրենսդրության մեջ)²⁰: Եթե ապրանքի իրացումն իրեն չի արդարացնում, և սեփականատերը որոշում է չգրանցել արդյունաբերական նմուշը, ապա այդպիսի արդյունաբերական նմուշը, այնուամենայնիվ, պաշտպանված է որպես չգրանցված արդյունաբերական նմուշ, համաձայն Եվրամիության օրենսդրության, դրա մասին տեղեկատվության առաջին բացահայտման օրվանից 3 տարի ժամկետով [6]:

¹⁶ Եվրոպական Միության Մտավոր սեփականության գերատեսչություն (EUIPO), Համայնքի չգրանցված դիզայն (Unregistered Community design)՝ պաշտ. կայք: URL: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/unregistered-community-design> (հարցման ամսաթիվ՝ 17.08.2023):

¹⁷ Եվրոպական Միության Մտավոր սեփականության գերատեսչություն (EUIPO), Համայնքի չգրանցված դիզայն (Unregistered Community design)՝ պաշտ. կայք: URL: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/unregistered-community-design> (հարցման ամսաթիվ՝ 17.08.2023):

¹⁸ Ռուսաստանի Ղաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1352, կ. 4:

¹⁹ Եվրոպական միության մտավոր սեփականության գերատեսչություն (EUIPO)՝ պաշտ. կայք: URL: <https://www.euiipo.europa.eu/en/designs/after-applying/manage-my-application> (հարցման ամսաթիվ՝ 17.08.2023):

²⁰ Ռուսաստանի Ղաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1363

Նմանատիպ պրակտիկա կիրառվում է նաև Հայաստանի Հանրապետությունում և Ղազախստանի Հանրապետությունում՝ այդ պետությունների օրենսդրությանը համապատասխան: Ռուսաստանի Ղաշնությունում, Ադրբեջանի Հանրապետությունում, Բելառուսի Հանրապետությունում, Ղրղզստանի Հանրապետությունում, Տաջիկստանի Հանրապետությունում և Թուրքմենստանում չգրանցված արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության պրակտիկան չի կիրառվում:

Սակայն ակնհայտ է, որ նման պրակտիկայի կիրառումը առավելություն է հայտատուների համար, ուստի նպատակահարմար է թվում այն ներդնել Եվրասիական տարածաշրջանի այն երկրներում, որտեղ ներկայումս նման պրակտիկա չի կիրառվում:

Ինչպես երևում է վերը նշված օրինակներից, Եվրասիական տարածաշրջանի պետություններում արդյունաբերական դիզայնի իրավական ոլորտում չկան միատեսակ մոտեցումներ: Անշուշտ, չի կարող ցանկալի լինել այն իրավիճակը, երբ միևնույն օբյեկտներին տրվում է իրավական պաշտպանություն մի իրավասությունում, բայց մեկ այլ իրավասությունում ոչ: Այստեղ պետք է նշել մի քանի բացասական կետ: Նման պրակտիկայի կիրառումը հիմնականում հանգեցնում է հայտատուների իրավունքների խախտման, քանի որ մի տարածքում սեփականատերը ձեռք է բերում իրավունքներ արդյունաբերական նմուշի նկատմամբ, մինչդեռ մեկ այլ իրավասության մեջ նույն արդյունաբերական նմուշի հայտը քննարկելիս որոշում է կայացվում մերժման մասին կամ նման օբյեկտը սկզբունքորեն ենթակա չէ գրանցման: Այս ամենը կարող է բացասաբար ազդել հայտատուների ցանկության վրա ձեռք բերել արդյունաբերական նմուշների իրավունքներ այն երկրներում, որոնց գերատեսչությունները կամ որոշում են մերժել այլ իրավասություններում հաջողությամբ գրանցված օբյեկտների արտոնագրերը, կամ, իրենց օրենսդրության համաձայն, չեն գրանցում այլ իրավասություններում իրավական պաշտպանություն ստացած օբյեկտները:

Նման իրավիճակներից խուսափելու համար նպատակահարմար է ներդաշնակեցնել արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման ընթացակարգերը և օպտիմալացնել դրանց պաշտպանումնակությունը գնահատելու համար օգտագործվող մոտեցումները [7]:

Եթե արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակման օրվանից սկսած արտոնյալ ժամանակահատվածում սեփականատերը որոշում է չներկայացնել հայտն արդյունաբերական նմուշի համար, ապա այդ արդյունաբերական նմուշը, այնուամենայնիվ, պաշտպանված է 3 տարով՝ Հայաստանի Հանրապետության կամ Ղազախստանի Հանրապետության տարածքում դրա մասին տեղեկատվության առաջին բացահայտման օրվանից՝ այդ պետությունների օրենսդրությանը համապատասխան:

Հարկ է նշել, որ Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում համանման իրավական ընթացակարգերի կիրառումը և միասնական մեթոդների կիրառումը կնպաստեն օգտագործողների համար արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների ձեռքբերման գործընթացի գրավչությանը և էապես կպարզեցնեն արդյունաբերական նմուշների գրանցման գործընթացը՝ հաշվի առնելով, որ անկախ նրանից, թե որ երկրում է ներկայացվում արդյունաբերական նմուշի հայտը, գրանցման կարգը կարող է որոշակի տարբերություններ ունենալ, բայց գոնե այդպիսի տարբերությունները կլինեն չնչին և ոչ էական, ինչը նկատվում է ներկա իրավիճակում:

Եվրասիական տարածաշրջանի պետություններում արդյունաբերական դիզայնի իրավական ոլորտում միասնական մոտեցումներ չկան: Անշուշտ, չի կարող ցանկալի լինել այն իրավիճակը, երբ միևնույն օբյեկտներին տրվում է իրավական պաշտպանություն մի իրավասությունում, բայց մեկ այլ իրավասությունում ոչ:

Արդյունաբերական նմուշի գրանցման ընթացակարգերի ներդաշնակեցմանը հասնելու նպատակով իրականացվել է Եվրասիական տարածաշրջանից դուրս օտարերկրյա արտոնագրային գերատեսչության միջև ինտեգրման գլոբալ փորձի վերլուծություն, ինչպես նաև ուսումնասիրվել է արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների տրամադրման գործընթացներում տարբերությունները հաղթահարելու համաշխարհային փորձը:

Արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների ձեռքբերումն օգտագործողների համար ավելի գրավիչ դարձնելու նպատակով, համաշխարհային մտավոր սեփականության բազմաթիվ գերատեսչություններ ձգտում են օպտիմալացնել և պարզեցնել արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանությունն ապահովելու ընթացակարգերը: Այդ նպատակով գերատեսչություններն ակտիվորեն աշխատում են արդյունաբերական նմուշների գրանցման գործընթացներին միատեսակ մոտեցման հասնելու ուղղությամբ՝ նպատակ ունենալով ներդաշնակեցնել արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքներ տրամադրելու ընթացակարգերը իրավասությունների տարբեր ոլորտներում:

Այսպիսով, 2015 թվականին Եվրամիության, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Չինաստանի, Ճապոնիայի և Կորեայի Հանրապետության մտավոր սեփականության գերատեսչությունները միավորվեցին՝ ստեղծելով ID5 անվանումով արդյունաբերական դիզայնի համակարգ²¹: Նշված գերատեսչությունները սերտորեն համագործակցում են ID5 շրջանակներում որոշակի նպատակների հասնելու համար, մասնավորապես՝ արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության տրամադրման ընթացակարգի

²¹ ID5 արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության համար՝ պաշտ. կայք: URL: <http://id-five.org/about/intro/> (հարցման ամսաթիվ 20.04.2023):

օպտիմալացում և պարզեցում, օգտագործողների համար արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների ձեռքբերման գրավչության բարձրացում, գերատեսչությունների գործավարության արդյունավետության բարելավում, ինչպես նաև արդյունաբերական նմուշների գրանցման նպատակով օգտագործողների կողմից օգտագործվող համակարգերի կատարելագործում²²:

Գերատեսչությունների նշված նպատակներին հասնելու համար ID5 համակարգի շրջանակներում²³ համատեղ նախագծեր են մշակում և ակտիվորեն փոխգործակցում միմյանց և օգտատերերի հետ: ՄՄՀԿ Միջազգային բյուրոյի դիտորդի կարգավիճակով ամեն տարի անցկացվում են ID5 անդամ երկրների ֆորումներ, որոնց ընթացքում քննարկվում են մշակվող նախագծերը և ամփոփվում կատարված աշխատանքների արդյունքները²⁴: Մշակվող նախագծերն ուղղված են արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերի նմանությունների և տարբերությունների բացահայտմանը: Տարբերությունների հայտնաբերման դեպքում գործակալությունները ակտիվորեն աշխատում են ստեղծելու միասնական մոտեցումներ, որոնք կիրառվում են գրանցման ընթացակարգի և արդյունաբերական նմուշների պաշտպանունակության գնահատման համար:

- Օրինակ, ի թիվս այլոց, մշակվել են հետևյալ նախագծերը`
- ID5 վեբ-կայքի մշակում և աջակցում` մասնակից գերատեսչությունների աշխատանքի բացությունն ու թափանցիկությունը բարձրացնելու համար.
- արդյունաբերական նմուշների վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների փոխանակում.
- արդյունաբերական նմուշների անվանումների մասում փորձի համեմատական վերլուծություն.
- արդյունաբերական նմուշների պահանջների ակնարկ և կազմում.
- մասնակից գերատեսչությունների միջև առաջնահերթ փաստաթղթերի փոխանակման ուսումնասիրություն.
- մասնակից գերատեսչությունների կողմից արդյունաբերական նմուշների առաջնահերթության իրավունքներ տրամադրելու գործնական ասպեկտների ուսումնասիրություն.
- արդյունաբերական նմուշների դասակարգման և դրա կիրառման ուսումնասիրություն.
- արդյունաբերական նմուշների համար արտոնյալ ժամկետի տրամադրման համեմատական վերլուծություն (արդյունաբերական նմուշի համար հայտ ներկայացնելու հնարավորությունը հայտատուի կողմից արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության առաջին հրապարակումից հետո).
- «մասնակի նմուշ» (Partial Design) հասկացության համեմատական վերլուծություն` արդյունաբերական նմուշի ցանկացած մասի համար իրավական պաշտպանություն ստանալու հնարավորության համար.

²² ID5 արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության առաջին հինգ արտոնագրային գերատեսչությունները` պաշտ. կայք: URL: <https://id-five.org/about/introduction/> (հարցման ամսաթիվ` 20.04.2023):

²³ Փոխգործակցության ծրագրեր 2020–2021 թթ // ID5 արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության համար` պաշտ. կայք: URL: <http://id-five.org/projects/?f=recent-project> (հարցման ամսաթիվ` 20.04.2023):

²⁴ ID5 արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության համար` պաշտ. կայք: URL: <http://id-five.org/about/history/> (հարցման ամսաթիվ` 20.04.2023):

Արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների ձեռքբերումն օգտագործողների համար ավելի գրավիչ դարձնելու նպատակով, համաշխարհային մտավոր սեփականության բազմաթիվ գերատեսչություններ ձգտում են օպտիմալացնել և պարզեցնել արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանություն ապահովելու ընթացակարգերը:

- արդյունաբերական նմուշների ոլորտում նոր տեխնոլոգիաների իրավական պաշտպանության ապահովման փորձի ուսումնասիրություն.
- արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության ապահովման ոլորտում տեղեկատվության ոչ արտոնագրային աղբյուրների առումով ռեսուրսների ուսումնասիրություն.
- ինտերնետային տեղեկատվության օգտագործման ընդունելիության ուսումնասիրություն` որպես արդյունաբերական նմուշի մասին տեղեկատվության օրինական բացահայտում արդյունաբերական նմուշի արտոնագրելիությունը դրա նորության տեսանկյունից գնահատելու տեսանկյունից.
- հրապարակումների հետաձգման հարցի ուսումնասիրություն.
- իրավական պաշտպանության վավերականության ժամկետի ուսումնասիրություն.
- արդյունաբերական նմուշների պատկերների վերանայման և պահանջների վերաբերյալ օգտագործողների համար տեղեկատվական ուղեցույցի մշակում:

ID5 մասնակից գերատեսչությունները համագործակցում են միմյանց հետ` արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության ոլորտում լավագույն փորձը բացահայտելու, փորձի փոխանակման և, համապատասխանաբար, ազգային ընթացակարգերում նման փորձի կիրառման նպատակով:

Գերատեսչությունները հատուկ ուշադրություն են դարձնում օգտատերերի հետ փոխգործակցությանը, քանի որ ID5 համակարգի ստեղծումն առաջին հերթին ուղղված է օգտատերերի համար իրավական ընթացակարգերի պարզեցման միջոցով արդյունաբերական նմուշի գրանցման գրավչության բարձրացմանը: Ըստ վերոնշյալի դա պայմանավորված է գործարար համայնքի համար արդյունաբերական դիզայնի աճող կարևորությամբ: Այս առումով գերատեսչությունները ձգտում են ոչ միայն պարզեցնել արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերը, այլ նաև օգտագործողների համար ստեղծել ավելի գրավիչ և հարմարավետ արդյունաբերական նմուշների գրանցման թվի ավելացմանը նպաստող պայմաններ, ինչպես նաև ձգտում են ներդաշնակեցնել արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության ոլորտում առկա գործելակերպն ու գործընթացները:

ID5 անդամ երկրների համագործակցության շրջանակներում հայտատուների համար ստեղծվել են տեղեկատու նյութեր և առաջարկություններ են տրվել արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանություն ստանալու ոլորտում գործնական գործողությունների վերաբերյալ: Այդ թվում WIPO DAS արդյունաբերական նմուշների էլեկտրոնային ծառայության տեղեկատու ուղեցույց է պատրաստվել ՄՄՀԿ միջազգային

բյուրոյի հետ` մասնակից երկրների գերատեսչությունների միջև առաջնահերթ փաստաթղթերի փոխանակման, ինչպես նաև Արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման Հաազայի համակարգի շրջանակներում արդյունաբերական նմուշների գրանցման վերաբերյալ առաջարկություններ: Հարկ է նշել, որ ID5 մասնակից բոլոր գերատեսչությունները ՄՄՀԿ միջազգային բյուրոյի WIPO DAS առաջնահերթ փաստաթղթերի փոխանակման էլեկտրոնային ծառայության մասնակիցներ են:

Բացի այդ, ID5 մասնակցող բոլոր երկրները հանդիսանում են Արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման Հաազայի համակարգի մասնակիցներ: ID5 մասնակիցներից վերջինը միացել է համակարգին Չինաստանը 2022 թվականի մայիսին:

ID5 շրջանակներում այդ գերատեսչությունների աշխատանքի մասին տեղեկատվությունը հրապարակված է ID5 կայքում²⁵, որտեղ հասանելի են նաև տեղեկատվություն մշակման փուլում գտնվող նախագծերի և ձեռք բերված արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունների մասին: Բացի այդ, այս կայքը օգտվողներին տրամադրում է անգլերեն լեզվով համապատասխան տեղեկատվություն ID5 անդամ երկրների ազգային օրենսդրության մասին արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության, վիճակագրության, դասակարգման, տուրքերի վճարման և այլ անհրաժեշտ տեղեկությունների վերաբերյալ: ID5 վեբ-կայքում նաև հրապարակում է արդի տեղեկատվություն մասնակից երկրների գերատեսչությունների աշխատանքի վերաբերյալ և ապահովում է մուտք դեպի նրանց վեբ-կայքեր օրենսդրության և այլ տեղեկությունների վրա հղումներով: Քանի որ ID5 համակարգին մասնակցող գերատեսչությունները շահագրգռված են արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների տրամադրման միասնական մոտեցում ստեղծելու հարցում, այս ուղղությամբ աշխատանքները ակտիվորեն շարունակվում են

ID5 մասնակից գերատեսչությունները համագործակցում են միմյանց հետ` արդյունաբերական նմուշի պաշտպանության ոլորտում լավագույն փորձը բացահայտելու, փորձի փոխանակման և, համապատասխանաբար, ազգային ընթացակարգերում նման փորձի կիրառման նպատակով:

Հաշվի առնելով արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերում անհամապատասխանությունների հաղթահարման ուսումնասիրված համաշխարհային փորձը, նպատակահարմար է թվում ներդաշնակեցնել Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրությունը արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության առումով [7]: Այդ նպատակների համար ամենաարդյունավետ մոտեցումը Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչության միավորումն է ID5 համանման

²⁵ ID5 արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության համար` պաշտ. կայք: URL: <http://id-five.org/> (հարցման ամսաթիվ` 20.04.2023):

Հաշվի առնելով արդյունաբերական նմուշների գրանցման ընթացակարգերում անհամապատասխանությունների հաղթահարման ուսումնասիրված համաշխարհային փորձը, նպատակահարմար է թվում ներդաշնակեցնել Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրությունը արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության առումով: Այդ նպատակների համար ամենաարդյունավետ մոտեցումը Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչության միավորումն է ID5 համանման կոալիցիա ստեղծելու համար:

կոալիցիա ստեղծելու համար: Նման համագործակցության շրջանակներում նախատեսվում է, որ արտոնագրային գերատեսչությունները համատեղ աշխատանքներ կիրականացնեն ուղղված`

- արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության ներդաշնակեցված ընթացակարգի ստեղծմանը.
- գերատեսչությունների և հայտատուների համար իրավական գործընթացների պարզեցմանը.
- միասնական մոտեցումների միջոցով արդյունաբերական նմուշների հայտերի ուսումնասիրությանը և արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության միջոցների ապահովմանը:

Նախատեսվում է, որ արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության ապահովման ընթացակարգերի ներդաշնակեցման առաջարկներն ու ուղղությունները պետք է մշակվեն Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչությունների հետ համատեղ` հաշվի առնելով բոլոր շահագրգիռ կողմերի կարծիքները, ինչը կարելի է իրականացնել Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների արտոնագրային գերատեսչությունների ID5 մասնակից գերատեսչությունների կողմից իրականացվող փոխգործակցության նման: Ընդ որում, Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների համար ID5 շրջանակներում փոխգործակցությունից վերցված փորձը հետևյալն է. սերտ համագործակցություն արտոնագրային գերատեսչությունների միջև` լավագույն փորձը բացահայտելու և ազգային մակարդակում կիրառելու, կիրառվող ընթացակարգային ժամկետները ներդաշնակեցնելու, միջազգային և տարածաշրջանային համակարգերին մասնակցելու համար (ներկայումս Եվրասիական տարածաշրջանի պետություններից միայն Ղազախստանի Հանրապետությունը չի մասնակցում Արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման Հաազայի համակարգին, Թուրքմենստանը չի միացվել արդյունաբերական նմուշների իրավական պաշտպանության Եվրասիական համակարգի կողմ չի):

Հարկ է նշել, որ նման ներդաշնակեցված կառույցի ստեղծման գործընթացը բավականին աշխատատար է և ենթադրում է սերտ

Նման ներդաշնակ կառույցի ստեղծման գործընթացը բավականին աշխատատար է և ենթադրում է սերտ համագործակցություն և փոխգործակցություն արտոնագրային գերատեսչությունների միջև:

համագործակցություն և փոխգործակցություն արտոնագրային գերատեսչությունների միջև: Սակայն ներկա պահին կարելի է ասել, որ արդեն իսկ արդյունավետ փոխգործակցություն է հաստատվել Եվրասիական տարածաշրջանի արտոնագրային գերատեսչությունների միջև [8]: Այս առումով, արդյունաբերական դիզայնի ոլորտում ներդաշնակեցման հասնելու իրավական մեխանիզմ ստեղծելու նպատակով Եվրասիական տարածաշրջանի գերատեսչությունների միջև համագործակցությունը չի կարող հաջողակ չլինել:

Այսպիսով, Եվրասիական տարածաշրջանի երկրների արդյունաբերական նմուշների արտոնագրման ընթացակարգերում միասնական մոտեցումների բացակայության և արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության ոլորտում բազմաթիվ առումներով էական տարբերությունների առկայության պատճառով կարող են առաջանալ իրավիճակներ, երբ մեկ իրավասության սեփականատերը իրավունք է ձեռք բերում իր արտադրանքի նկատմամբ և կարող է դրանք իրացման նման երկրի տարածքում, իսկ այլ իրավասությունում ստանում է մերժում:

Համապատասխանաբար, նման երկրում արտադրանքը պաշտպանված չի բացառիկ իրավունքներով, ինչը հանգեցնում է դրանց իրացման դժվարությունների: Այս առումով, տեղին է թվում ներդաշնակեցնել Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների օրենսդրությունը արդյունաբերական նմուշի իրավական պաշտպանության առումով, ներդաշնակեցնել արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների տրամադրման ընթացակարգերը և օպտիմալացնել Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում արդյունաբերական նմուշների արտոնագրելիության գնահատման մոտեցումները:

Աղբյուրների ցանկ

1. Իվլին, Գ. Պ. Արտոնագրային տեղեկատվություն՝ արժեքավոր գիտելիքների աղբյուր ռեինժինիրինգի համար / Գ. Պ. Իվլին, Տ. Ն. Էրիվանցկա // Իրավունք և թվային տնտեսություն: – 2022: – № 3 (17): – էջ 5–11: – DOI 10.17803/2618–8198.2022.17.3.005–011:
2. Միխայիլով, Վ. Լ. Արդյունաբերական նմուշի հայեցակարգը և հատկանիշները / Վ. Լ. Միխայիլով, Ա. Ա. Ոյաբուշենկո // Բելգորոդի պետական համալսարանի գիտական տեղեկագիր: Սերիա՝ Փիլիսոփայություն: Սոցիոլոգիա: Իրավունք: – 2011. – № 14 (109). – էջ 139–143:
3. Իվլին, Գ. Պ. Օ. Ռուսաստանի Դաշնությունում արդյունաբերական նմուշների գրանցման հակադիր ընթացակարգի ներդրման նպատակահարմարության մասին / Գ. Իվլին // Մտավոր սեփականություն: Արդյունաբերական սեփականություն: – 2020: – № 8. – էջ 5–10:
4. Կրյուկովա, Ա. Ի. «Նորածն» արդյունաբերական նմուշների արտոնագրումը որպես նորարարական ռիսկերի համադրման / Ա. Ի. Կրյուկովա, Մ. Ս. Սուշենկո, Ե. Պ. Տատարինովա // Վոլժսկի համալսարանի տեղեկագիր Վ. Ն. Տատիշևի անվ. – 2019: – Հ. 1, № 2: – էջ 114–121:
5. Բոգդանովա, Տ. Դ. Արդյունաբերական նմուշների իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները / Տ. Դ. Բոգդանովա // Հումանիտար, սոցիալ-տնտեսական և սոցիալական գիտություններ. – 2014: – № 12–2: – էջ 20–23:
6. Նիկոլանա, Մ. Ս. ԵՄ չգրանցված արդյունաբերական նմուշ. Ռուսաստանում նմանատիպ ռեժիմի ներդրման հեռանկարներ / Մ. Ս. Նիկոլանա // Ռուսաստանի օրենսդրության բացերը. – 2015: – № 5. – էջ 82–87:
7. Իվլին, Գ. Պ. ԵԱՏՄ մտավոր գործունեության արդյունքների իրավական պաշտպանության և դրանց նկատմամբ իրավունքների առևտրայնացման ապահովումը / Գ. Պ. Իվլին, Մ. Ա. Եգորովա // Lex Russica (Ռուսական օրենք): – 2021. – Հ. 74, № 11 (180). – էջ 9–16. – DOI 10.17803/1729–5920.2021.180.11.009–016:
8. Իվլին, Գ. Պ. Եվրասիական ինտեգրման հեռանկարները մտավոր սեփականության ոլորտում / Գ. Պ. Իվլին // ԱՍԴԻ: – 2022. – Հ. 1, № 1. – էջ 20–23:

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Յուլիա Բորիսի Գրաչևա, ԴԻԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» Միջազգային գրանցման համակարգերի վարչություն մտավոր սեփականության գծով առաջատար պետական փորձագետ (Մոսկվա, Բերեշկովսկայա ափ., 30, մ. 1), ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9810-4518>; iulii.a.gracheva@rupto.ru:

Information about the author

Yuliya B. Gracheva, Leading State examiner on intellectual property of the International Registration Systems Division, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb. 30, bld. 1); ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9810-4518>; iulii.a.gracheva@rupto.ru.

Հեղինակը հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 19.01.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 06.03.2024

Ընդունված է հրապարակման 27.03.2024

3.ԱՐՏՈՆԱԳՐԱՅԻՆ
ԳՈՐԾԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՀԱՐՑԵՐ:
ԳՅՈՒՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արտոնագրային որոնումների իրականացում Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) օգտագործմամբ բժշկության ոլորտում՝ ստամոքսի բալոնավորման համար մեթոդների և սարքերի օրինակով

Նատալիյա Վլադիմիրի Ալիսովա
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
natalia.alisova@rupto.ru

Անոտացիա՝ հոդվածում դիտարկվում է հիերարխիկ կառուցվածքի սկզբունքները և տարբերությունները Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) միջև ստամոքսի բալոնավորման մեթոդների և սարքերի ոլորտում: Աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է ընտրված թեմայի շուրջ հայրենական բժշկական զարգացումների ոլորտում միջազգային համագործակցության և արտոնագրային գործունեության մակարդակի բարձրացման անհրաժեշտությամբ: Աշխատանքի նպատակն է բարելավել գիտական հետազոտությունների ընթացքում արտոնագրերի որոնումների որակը և հուսալիությունը: Ներկայացված են մեթոդները և արվում է արտոնագրային որոնման վերլուծություն՝ օգտագործելով ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերը ՄՍ «Պլատֆորմա Ռոսպատենտ» որոնման համակարգում և Espacenet արտոնագրային փաստաթղթերի միջազգային տվյալների բազայում: Տրվում են առաջարկություններ և արվում եզրակացություններ, թե ինչպես ձևակերպել որոնման հարցում, որն անհրաժեշտ և բավարար է համապատասխան փաստաթղթեր ձեռք բերելու համար՝ հաշվի առնելով ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման սխեմաների միջև հիմնարար տարբերությունները: Տվյալ հոդվածը օգտակար կլինի բժշկության ոլորտում անկախ որոնումներ իրականացնող մասնագետների լայն շրջանակի համար ինչպես ռուսական տվյալների բազաներում, այնպես էլ արտոնագրային փաստաթղթերի միջազգային տվյալների բազաներում: **Բանալի բառեր**՝ Միջազգային արտոնագրային դասակարգում (ՄԱԴ), Համատեղ արտոնագրային դասակարգում (ՀԱԴ), արտոնագրային փաստաթուղթ, ներստամոքսային նալոն, ՄԱԴ ուղեցույց, արտոնագրային որոնում **Մեջբերման համար**՝ Ալիսովա Ն.Վ. Արտոնագրային որոնումների իրականացում Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) օգտագործմամբ բժշկության ոլորտում ստամոքսի բալոնավորման համար մեթոդների և սարքերի օրինակով // ՄԱԴԻ Տեղեկագիր: 2024: Հ. 3 № 2 (8): էջ 170–176:

Conducting a patent search in the field of medicine relating to the methods or arrangements for intragastric ballooning with the use of the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC)

Natalia V. Alisova
Federal Institute of Industrial Property
natalia.alisova@rupto.ru

Abstract. In the article of Senior researcher N. V. Alisova (FIPS) the principles of the hierarchical structure and the differences between the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC) are considered in the field of medicine that relates to intragastric ballooning. The relevance of this article is due to the need to increase the level of cooperation and patent activity in the field of national medical achievements. The purpose of this investigation is to improve the quality and fidelity of scientific research. The methods of selection of the classification entries for the patent search with use of IPC and CPC in the search system of the «Rospatent Platform» and in the international database of patent documents «Espacenet» and analysis thereof are given in this article. The recommendations for the preparation of appropriate search query are also given taking into account the great differences between the classification schemes of the IPC and the CPC. This article will be useful to a wide range of specialists conducting independent searches in the field of medicine both in Russian databases and in International databases of patent documents. **Keywords.** International Patent Classification (IPC), Cooperative Patent Classification (CPC), patent document, intragastric balloon, Guide to the IPC, patent search **For citation:** Natalia V. Alisova, Conducting a patent search in the field of medicine relating to the methods or arrangements for intragastric ballooning with the use of the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC) // Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 170–176.

Գիրության խնդիրը Ժամանակակից աշխարհում

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ) գնահատմամբ 2016 թվականին 18 տարեկանից բարձր ավելի քան 1,9 միլիարդ չափահաս մարդիկ ունեցել են ավելորդ քաշ, ընդ որում դրանցից ավելի քան 650 միլիոնը տառապել է ճարպակալմամբ¹: Ռուսաստանի Դաշնության Առողջապահության նախարարության կլինիկական ուղեցույցների համաձայն **ճարպակալում**՝ քրոնիկ հիվանդություն է, որը բնութագրվում է մարմնում ճարպային հյուսվածքի ավելցուկային կուտակմամբ, որը վտանգ է ներկայացնում առողջության համար և հանդիսանում է մի շարք այլ քրոնիկ հիվանդությունների, այդ թվում՝ 2-րդ տիպի շաքարային դիաբետի (ՇԴ 2) և սրտանոթային հիվանդությունների (ՍԱՀ) համար²: Բացի առողջական լուրջ հետևանքներից, ճարպակալումը կարող է հիվանդի մոտ առաջացնել նաև էսթետիկ անհանգստություն: Որոշելու համար, թե արդյոք մարմնի քաշը նորմալ է, օգտագործում են «Մարմնի զանգվածի ինդեքսը (ՄՁԻ)», որը հաշվարկվում է որպես կիլոգրամներով մարմնի քաշի հարաբերակցությունը բարձրության քառակուսին մետրերով (կգ/մ2): ԱՀԿ ստանդարտների համաձայն, երբ ՄՁԻ մեծ է կամ հավասար է 30-ին, ախտորոշվում է ճարպակալումը³:

Կախված հիվանդի վիճակից և գիրության պատճառներից, մարմնի քաշը նվազեցնելու համար օգտագործվում են բուժման տարբեր մեթոդներ և դրանց համակցություններ՝ ոչ դեղորայքային (դիետաթերապիա, ֆիզիոթերապիա, հոգեթերապիա և այլն), դեղորայքային և վիրաբուժական:

Գիրության բուժման ոչ դեղորայքային մեթոդներից մեկը ստամոքսի բալոնավորումն է: Տվյալ մեթոդի էությունը ներստամոքսային (ներգաստրային) բալոնի տեղադրումն

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ) գնահատմամբ 2016 թվականին 18 տարեկանից բարձր ավելի քան 1,9 միլիարդ չափահաս մարդիկ ունեցել են ավելորդ քաշ, ընդ որում դրանցից ավելի քան 650 միլիոնը տառապել է ճարպակալմամբ: Ռուսաստանի Դաշնության Առողջապահության նախարարության կլինիկական ուղեցույցների համաձայն, ճարպակալումը՝ հիվանդություն է, որը ռիսկի հիմնական գործոն է մի շարք այլ քրոնիկ հիվանդությունների համար:

է, որը սովորաբար լցված է հեղուկով: Ստամոքսի ներքին տարածության մեծ մասը բալոնով լցվելու արդյունքում առաջանում է հագեցվածության զգացում էականորեն ավելի փոքր քանակությամբ սննդի սպառման ժամանակ, և, հետևաբար, սննդակարգի կալորիականությունը իջեցվում է մինչև ֆիզիոլոգիական ավելի ցածր նորմ: Քաշի կորստի նպատակին հասնելուց հետո կամ 6 ամիս անց, բալոնը հեռացվում է: Ներստամոքսային բալոնի տեղադրումը կարող է օգտագործվել որպես գիրության և հարակից հիվանդությունների բուժման անկախ տեսակ: Ինչպես նշում են Նայմարկը, Պոպովան և Անիսիմովան իրենց հոդվածում, բացի քաշի կորստից, ներստամոքսային բալոնի տեղադրման հաշվին տեղի է ունենում շաքարախտի շտկում: Տվյալ հոդվածում նշվում է նաև, որ առավելագույն քաշի կորուստը տեղի է ունենում բալոնի տեղադրման առաջին 3 ամիսների ընթացքում [1]: Բացի այդ, երստամոքսային բալոնի տեղադրումը կարող է առաջարկվել որպես վիրահատական բուժման մեթոդներից առաջ համապարփակ նախավիրահատական նախապատրաստման մաս [2]:

¹ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն (ԱՀԿ): Տեղեկական տեղակաթերթ 2021 թվականի հունիսի 9-ից: URL: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight> (հարցման ամսաթիվ՝ 15.01.2024):
² Կլինիկական առաջարկություններ: Գիրացում: Ռուսաստանի Դաշնության Առողջապահության նախարարություն: 2020: URL: https://cr.minzdrav.gov.ru/schema/28_2 (հարցման ամսաթիվ՝ 15.01.2024):
³ Obesity: preventing and managing the global epidemic. Report of a WHO consultation. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11234459> (հարցման ամսաթիվ՝ 15.01.2024):

Ալիսովա Ն.Վ. Արտոնագրային որոնումների իրականացում Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) օգտագործմամբ բժշկության ոլորտում՝ ստամոքսի բալոնավորման համար մեթոդների և սարքերի օրինակով

Արտոնագիրը որպես նոր տեխնոլոգիաների զարգացման խթան

Արդյունավետությունը բարելավելու և բուժման անվտանգությունն ապահովելու նպատակով մշակվում, ներդրվում և կիրառվում են ժամանակակից բժշկական պրակտիկայում գիրության բուժման, ախտորոշման և կանխարգելման նորագույն մեթոդներն ու մոտեցումները:

Ձեր զարգացումը պաշտպանելու համար անհրաժեշտ է ձեռք բերել պահպանության փաստաթուղթ՝ արտոնագիր: Արտոնագիրն ապահովում է մտավոր սեփականության օբյեկտի իրավական պաշտպանություն, այսինքն՝ իրավական պաշտպանություն ազգային կամ տարածաշրջանային մակարդակով: Ռուսաստանի Դաշնությունում գյուտի կամ օգտակար մոդելի արտոնագիր ստանալու համար անհրաժեշտ է պատշաճ կերպով լրացնել և հայտ ներկայացնել Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ (ԱՄԴԻ):

Ընդ որում պետք է նշել, որ հայտում ամրագրված տեխնիկական լուծումը պաշտպանություն է ստանում ԱՄԴԻ ներկայացնելու և համապատասխան ռեգիստրում գրանցման պահից: Գյուտի հայտի վերանայման ընթացակարգի ընթացքում կատարվում է համապատասխան տեխնիկական լուծումների որոնում, և որոնումների արդյունքներով որոշում է կայացվում գյուտի տվյալ առարկայի արտոնագրային լինելու մասին:

Բժշկության և առողջապահության ոլորտում գիտահետազոտական աշխատանքների նախապատրաստման շրջանակներում արտոնագրային որոնումների անցկացման նպատակն է որոշել տեխնոլոգիաների և մրցունակության զարգացման միտումները, ինչպես նաև սեփական զարգացումների իրագործելիությունն ու արդյունավետությունը:

Արտոնագրային դասակարգումներ ՄԱԴ և ՀԱԴ

Համապատասխան փաստաթղթերի արդյունավետ որոնումն ապահովելու համար օգտագործվում է Միջազգային արտոնագրային դասակարգումը, որը նախատեսված է արտոնագրային փաստաթղթերը միջազգային մասշտաբով միատեսակ դասակարգելու համար:

Արտոնագրային միջազգային դասակարգումը ստեղծվել է 1971 թվականի Ստրասբուրգի համաձայնագրի համաձայն, որն ուժի մեջ է մտել 1975 թվականի հոկտեմբերի 7-ին և ստորագրվել այդ ժամանակ 15 պետությունների կողմից⁴: Ստրասբուրգյան համաձայնագրի կողմերը կազմում են ՄԱԴ Հատուկ միությունը, որը 2023 թվականին արդեն ուներ 65 անդամ երկիր: ՄԱԴ օգտագործվում է մտավոր սեփականության այնպիսի օբյեկտները որպես գյուտեր և օգտակար մոդելներ դասակարգելու համար: Այս դեպքում ՄԱԴ ցուցանիշները ներառված են հրապարակված արտոնագրային փաստաթղթերի տիտղոսաթերթի մատենագիտական տվյալների՝ ներառյալ հայտերը մեջ: ՄԱԴ հետ աշխատելու հիմնական փաստաթուղթը ՄԱԴ ուղեցույցն է (անգլ.՝ Guide to the IPC), որը, ինչպես և հենց ՄԱԴ տեքստը, ամեն տարի հրապարակվում է ՄՍՀԿ կողմից՝ անգլերեն և ֆրանսերեն վավերական տարբերակներով: ՄԱԴ տեքստի և ՄԱԴ ուղեցույցի ռուսալեզու իսկական թարգմանությունը տպագրվում և հրապարակվում է ԱՐՍԻ կայքում:

⁴ Միջազգային արտոնագրային դասակարգման վերաբերյալ Ստրասբուրգի համաձայնագիրը: Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն: URL: <https://www.wipo.int/treaties/ru/classification/strasbourg> (հարցման ամսաթիվ՝ 03.08.2023):

Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչությունների և ԱՄՆ արտոնագրային գերատեսչությունների միջև համատեղ ծրագրի արդյունքում արտոնագրային ազգային դասակարգումները (Եվրոպական և ամերիկյան) ներդաշնակեցնելու նպատակով ի հայտ է եկել արտոնագրերի նոր դասակարգում՝ Համատեղ արտոնագրային դասակարգում (ՀԱԴ): ՀԱԴ պահպանում է ՄԱԴ հիերարխիկ կառուցման սկզբունքը դասակարգման բոլոր մակարդակներում, սակայն կան էական տարբերություններ:

Տվյալ հոդվածում առաջարկվում է համեմատել երկու ընթացիկ գյուտերի դասակարգման համակարգերի որոնման հնարավորությունները՝ ՄԱԴ և ՀԱԴ: Վերջինս համաշխարհային մասշտաբով սկսել է կիրառվել 2013թ.⁵: Այնուամենայնիվ, ՀԱԴ զարգացման սկիզբը սկսվում է 1970 թվականին, երբ Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչությունների կողմից (ԵԱԳ) ստեղծվել է սեփական արտոնագիրը Եվրոպական դասակարգման ECLA (Europe Classification), թեև հիմնված է ՄԱԴ վրա, բայց զգալիորեն լրացված և որոշ փոփոխություններով, օրինակ՝ բաժինների վերնագրերում և դասակարգման կանոններում:

Համեմատության համար. 2012 թվականի տվյալների համաձայն՝ ՄԱԴ ներառում էր 70 359 դասակարգման ստորաբաժանում, իսկ ECLA-ն՝ 134 000⁶: Ներկայումս ՀԱԴ պարունակում է ավելի քան 250 000 դասակարգման միավոր, մինչդեռ 2023 տարբերակի ՄԱԴ պարունակում է 78 378 վերնագիր⁷:

ԵԱԳ և ԱՄՆ արտոնագրային գերատեսչությունների միջև համատեղ ծրագրի արդյունքում արտոնագրային ազգային դասակարգումները (Եվրոպական և ամերիկյան) ներդաշնակեցնելու նպատակով ի հայտ է եկել արտոնագրերի նոր դասակարգում՝ Համատեղ արտոնագրային դասակարգում (ՀԱԴ):

Արդյունքում, Համատեղ արտոնագրերի դասակարգումը ամբողջությամբ փոխարինել է նախորդ Եվրոպական դասակարգմանը (ECLA) ԵԱԳ 2013 թվականի հունվարի 1-ից և ԱՄՆ ազգային արտոնագրային դասակարգումը (USPC) ԱՄՆ Արտոնագրային գերատեսչությունում (USPTO) 2015 թվականից: Ինչպես նշվեց վերևում, ՀԱԴ սխեման հիմնված է ՄԱԴ դասակարգման սխեմայի վրա և, հետևաբար, օգտագործում է դասակարգման նույն պայմաններն ու սկզբունքները, բայց միևնույն ժամանակ ունի ECLA առանձնահատկությունը: ՀԱԴ պահպանում է ՄԱԴ հիերարխիկ կառուցման սկզբունքը դասակարգման բոլոր մակարդակներում, սակայն կան էական տարբերություններ՝

⁵ Համատեղ արտոնագրային դասակարգում (ՀԱԴ): ՀԱԴ ներածություն: Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչություն: URL: https://e-courses.epo.org/wbts/cpc_general/index.html (հարցման ամսաթիվ՝ 28.01.2024):

⁶ Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչություն: «Espacenet» տվյալների բազա: URL: https://be.espacenet.com/help?locale=nl_BE&method=handleHelpTopic&topic=ecla (հարցման ամսաթիվ՝ 01.09.2023):

⁷ IPC Statistics // ՄՍՀԿ՝ կայք: URL: <https://www.wipo.int/classifications/ipc/en/general/statistics.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 07.03.2024):

Alisova N. V. Conducting a patent search in the field of medicine relating to the methods or arrangements for intragastric ballooning with the use of the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC)

- ավելի մեծ թվով դասակարգման վերնագրեր.
- հատուկ կողավորման սխեմաների առկայությունը (ներկառուցված կամ ուղղանկյուն), որոնք բացակայում են ՄԱԴ և այլն:

Այսօր ՀԱԴ օգտագործվում է աշխարհի ավելի քան 45 արտոնագրային գերատեսչություններում: Նշենք, որ ԵԱԳ և ԱՄՆ արտոնագրային գերատեսչությունը նույնպես դասակարգում են իրենց արտոնագրային փաստաթղթերը՝ համաձայն ՄԱԴ: ՀԱԴ դասակարգման տեքստը հասանելի է անգլերենով ԱՄՆ և ԵԱԳ արտոնագրային գերատեսչության կայքերում և ՀԱԴ՝ CPC (Cooperative Patent Classification) համակարգի համար հատուկ ստեղծված կայքում, որոնք հասանելի են մարդկանց լայն շրջանակի համար⁸:

2013 թվականի սեպտեմբերին Ռոսպատենտի և ԵԱԳ միջև կնքվել է պայմանագիր, համաձայն որի 2016-ի հունվարին Ռոսպատենտը սկսել է սահմանել ՀԱԴ դասակարգման վերնագրերի լրումն ՄԱԴ, գյուտերի և օգտակար մոդելների ռուսական հայտերի ողջ ընթացիկ հոսքի համար՝ համաձայն ՀԱԴ ընթացիկ տարբերակի: Ռուսական արտոնագրային փաստաթղթերի ՄԱԴ և ՀԱԴ *վերնագրերի այս համադրությունը մեծացնում է ռուսական արտոնագրային փաստաթղթերի հասանելիությունը, ինչը կարող է բարելավել տեխնիկական լուծումների պատրաստման որակը և արտոնագրային փորձաքննության արդյունավետությունը*⁹:

Օգտագործման համեմատական վերլուծություն ՄԱԴ և ՀԱԴ որոնման հարցում կազմելու նպատակով

Արտոնագրային փաստաթղթերի ամենամեծ միջազգային տվյալների բազաները, ինչպիսիք են Espacenet (ԵԱԳ)՝ ավելի քան 140 միլիոն արտոնագրային փաստաթղթերի հավաքածուով և PATENTSCOPE (ՄՍՄԿ)՝ ավելի քան 112 միլիոն արտոնագրային փաստաթղթերի հավաքածուով, թույլ են տալիս որոնումներ և վիճակագրական վերլուծություններ իրականացնել ՄԱԴ և ՀԱԴ կողմից: Ռուսական տվյալների բազաները և որոնման համակարգերը, ինչպիսիք են թվային անհատականացման հարթակը և արտոնագրային տեղեկատվության որոնման ծառայությունը, ՄՍ Ռոսպատենտի «Ռորոնման հարթակը» թույլ է տալիս որոնել և մշակել ՄԱԴ և ՀԱԴ վիճակագրական որոնման արդյունքները հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում (ենթադասեր, ենթակամբեր, խմբեր): ՄԱԴԻ Տեղեկատվության որոնման համակարգը (ՄԱԴԻ ՏՈՀ) և «ԵԱԴՍԻՍ» Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության (ԵԱԳ) որոնման համակարգը թույլ են տալիս որոնել ՄԱԴ միջոցով:

Արտոնագրային փաստաթղթերում նշված դասակարգման վերնագրերը և ստամոքսի բալոնավորմանը վերաբերող թեմաների վերաբերյալ ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերը ուսումնասիրելիս բացահայտվեցին էական տարբերություններ ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման սխեմաների զարգացման աստիճանի մեջ:

⁸ Ի՞նչ է CPC և որտեղ է այն օգտագործվում: URL: https://www1.fips.ru/faq/?ID=23&SECTION_ID=3&sphrase_id=9201#faq_23 (հարցման ամսաթիվ՝ 01.09.2023):

⁹ Համաձայնագիր № 2013/0446 Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության (Ռուսաստանի Դաշնություն) և Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչությունների միջև համատեղ արտոնագրային դասակարգման վերաբերյալ // Ռոսպատենտ՝ կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/ru/documents/soglashenie-spk-2013-0446/download> (հարցման ամսաթիվ՝ 01.09.2023):

Խնդիրը որոնման հարցում կազմելու և տվյալ թեմայի վերաբերյալ համապատասխան արտոնագրային փաստաթղթերի որոնում կատարելու մեթոդի ընտրությունն է, որը կարող է երաշխավորել հուսալի արդյունք, մասնավորապես՝

1. Գյուտի առարկան նկարագրող համապատասխան տեխնիկական տերմինների միջոցով որոնման հարցման կազմում .

2. ՄԱԴ և ՀԱԴ վերնագրերի սահմանում՝ հաշվի առնելով այդ դասակարգման համակարգերի մանրամասնության աստիճանի տարբերությունները.

3. Առավել համապատասխան ՄԱԴ և ՀԱԴ վերնագրերի առանձնացում .

4. Արտոնագրային փաստաթղթերից ստացված արդյունքների համեմատական վերլուծության անցկացում:

Ստացված որոնման արդյունքների հուսալիությունը և, հետևաբար, դրանք օգտագործելու հնարավորությունը, օրինակ, գիտահետազոտական աշխատություններում, կախված է կազմված որոնման հարցման որակից:

Հեղինակի «Համատեղ արտոնագրային դասակարգում. արդյունավետ գործիք կենսատեխնոլոգիայի ոլորտում արտոնագրային տեղեկատվության որոնման համար» հոդվածում ներկայացված են մանրամասն առաջարկություններ և օրինակներ՝ աշխատելու ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման սխեմաների հետ [5]:

Ռոսպատենտի ՄՍ «Ռորոնման հարթակը» որոնում է կատարվել «ներստամոքսային բալոն» արտահայտությամբ և ստացվել է 137 արտոնագրային փաստաթուղթ: Ռորոնման տարածքը նեղացնելու և որոնման հարցումը նշելու համար ավելացել է դաս ՄԱԴ A61 «Բժշկություն և անասնաբուժություն. հիգիենա»: Արդյունքում «A61 +ներստամոքսային բալոն» ընդլայնված որոնման հարցումն արդեն տալիս է 131 փաստաթուղթ և կարևորում է բժշկության ոլորտին վերաբերող փաստաթղթեր: Այպես, օրինակ՝ RU177225 Ս1 արտոնագիրը «Փորձի մեջ Բուրհավե համախտանիշի մոդելավորման սարք»՝ ՄԱԴ G09B23/28 վերնագրով դասակարգմամբ, որոնումից կտրվել է գիտելիքի այլ ոլորտին պատկանելու պատճառով «Գիտական, բժշկական և մաթեմատիկական մոդելներ, ինչպիսիք են բժշկության մեջ իրական չափերի ցուցադրական սարքերը», որը ներառվել է փաստաթղթերի ցանկում՝ «ներստամոքսային» տերմինի համընկնման արդյունքում:

Արտոնագրային փաստաթղթերում նշված դասակարգման վերնագրերը և ստամոքսի բալոնավորմանը վերաբերող թեմաների վերաբերյալ ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերը ուսումնասիրելիս բացահայտվեցին էական տարբերություններ ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման սխեմաների զարգացման աստիճանի մեջ:

Այսպիսով, ՀԱԴ և ՄԱԴ վերնագրերն ուսումնասիրելիս պետք է հաշվի առնել, որ վիճակագրական ընտրությունը ներառում է փաստաթղթեր, որոնք հիմնված են որոշ որոնման տերմինների

Ալիսովա Ն.Վ. Արտոնագրային որոնումների իրականացում Միջազգային արտոնագրային դասակարգման (ՄԱԴ) և Համատեղ արտոնագրային դասակարգման (ՀԱԴ) օգտագործմամբ բժշկության ոլորտում՝ ստամոքսի բալոնավորման համար մեթոդների և սարքերի օրինակով

Եթե համապատասխան փաստաթղթերը պարունակում են ՀԱԴ վերնագրեր, ապա այս վերնագրերը նույնպես պետք է վերլուծվեն՝ ուշադրություն դարձնելով՝
1) ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերի մանրամասնության մակարդակը.
2) տարբեր արտոնագրային գերատեսչությունների փորձագետների իմաստային մոտեցումները:

համընկնման վրա, որոնք միշտ չէ, որ համապատասխանում են փնտրվող թեմային կամ նույնիսկ գիտելիքների ոլորտին:

Քանի որ ՀԱԴ դասակարգման համակարգը ներկայացված է միայն անգլերենով, կարող են դժվարություններ լինել որոնման հարցում կազմելու, արտոնագրային փաստաթղթերի ընթերցման, ինչպես նաև միջազգային տվյալների շտեմարանների միջերեսի հետ աշխատելու և, շատ կարևոր, ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերի հետ աշխատելու փորձի թերության կամ բացակայության կամ դրանց կառուցվածքի և դրանց օգտագործման կանոնների վատ իմացության հետ:

Վերոնշյալ դժվարությունները հաղթահարելու համար կարելի է առաջարկել համապատասխան ՀԱԴ վերնագրերի որոնման հետևյալ ալգորիթմը.

- փորձել ընտրել ՄԱԴ համապատասխան վերնագրերը ՄԱԴ ռուսալեզու տարբերակի տեքստից կամ ընտրել դրանք որոնման հարցումով հայտնաբերված ռուսալեզու արտոնագրային փաստաթղթերից՝ օգտագործելով տեխնիկական տերմիններ ռուսալեզու արտոնագրային փաստաթղթերի ՏԲ, այս ընտրության մեջ առավել հաճախ հանդիպող ՄԱԴ վերնագրերը.
- սահմանել որոնման հարցում անգլալեզու Espacenet ՏԲ ՄԱԴ գտնված վերնագրերը օգտագործելով գտնված անգլերենում հիմնաբառեր (տեխնիկական տերմիններ) օգտագործելով կամ առանց դրա.
- հետևողականորեն կատարել արտոնագրային փաստաթղթերում նշված ՀԱԴ վերնագրերի վերլուծություն և ընտրություն՝ հաշվի առնելով նշված ՄԱԴ վերնագրերը և յուրաքանչյուր արտոնագրային փաստաթղթի բովանդակությունը:

Espacenet ՏԲ հետ աշխատելիս հնարավոր է արտոնագրային փաստաթղթի տեքստը կամ դրա մի մասը թարգմանել ռուսերեն՝ օգտագործելով ԵԱԳ և Google-ի կողմից նշակված արտոնագրային փաստաթղթերի մեքենայական թարգմանության հատուկ համակարգ:

Ռոսպատենտի ՄՍ «Որոնման հարթակ» համակարգն ունի ներկառուցված փիճակագրական գործիք՝ արտոնագրային փաստաթղթերում նշված համապատասխան ՄԱԴ և ՀԱԴ վերնագրերը վերլուծելու համար և համապատասխան թվով փաստաթղթեր:

Ռոսպատենտի ՄՍ «Որոնման հարթակ» համակարգում փաստաթղթերի փիճակագրական հավաքածուի ՄԱԴ վերնագրերը դրանց համակցված հարցման համար «ներստամոքսային

բալոն» արտահայտությամբ ուսումնասիրելիս, այս թեմայի վերաբերյալ ամենաարդիական վերնագիրը հայտնաբերվել է 131 փաստաթղթերից՝ A61B 17/00 «Վիրաբուժական գործիքներ, սարքեր կամ մեթոդներ, ինչպիսիք են տուրնիկետները», ներկայացված 17 փաստաթղթի վրա: Տվյալ բաժնի համապատասխան ընտրությունը հիմնված է այս հավաքածուում ներառված փաստաթղթերի բովանդակության վերլուծության վրա օրինակ՝ RU2618665, RU149844, RU138605, RU2530773, RU2662656, JP2015524715:

Եթե համապատասխան փաստաթղթերը պարունակում են ՀԱԴ վերնագրեր, ապա այս վերնագրերը նույնպես պետք է վերլուծվեն՝ ուշադրություն դարձնելով՝

1) ՄԱԴ և ՀԱԴ դասակարգման համակարգերի մանրամասնության մակարդակը.

2) տարբեր արտոնագրային գերատեսչությունների փորձագետների իմաստաբանական մոտեցումները, որոնք դասակարգում են դասակարգման սխեմաների տարբեր վայրերում:

Օրինակ՝ JP2015524715 ձապոնիայի արտոնագրային փաստաթուղթը, որը բացահայտում է ներստամոքսային բալոնը ընդլայնվող փրփրացող նյութով, դասակարգված է Espacenet ՏԲ ըստ ՄԱԴ վիրաբուժական գործիքների խմբում A61B 17/00 «Վիրաբուժական գործիքներ, սարքեր կամ մեթոդներ, օրինակ տուրնիկետները», մինչդեռ ըստ ՀԱԴ, ԵԱԳ և ամերիկյան Արտոնագրային գերատեսչության փորձագետները A61F 5/003 «...փչովի իմպլանտացվող սարքեր» և A61F 5/0036 «... ներստամոքսային սարքեր» խմբերում: Կարելի է հաստատել, որ նույն փաստաթղթի դասակարգման նման հիմնարար տարբերությունն ըստ ՄԱԴ և ՀԱԴ պայմանավորված է վերնագրերի ՀԱԴ սխեմայում առկայությամբ, որոնք չունեն անալոգներ ԽՍՀՄ, բայց միևնույն ժամանակ ճշգրիտ և ամբողջությամբ նկարագրում են տեխնիկայի տվյալ ոլորտը:

Ընտրված ՀԱԴ վերնագրերի ճշտությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է ուղղակիորեն հղում կատարել A61F 5/0036 խմբի ՀԱԴ դասակարգման սխեմային, որը վերաբերում է ներստամոքսային բալոնավորում, և ուսումնասիրել այս ենթախմբին գերազանցող հիերարխիկ ՀԱԴ վերնագրերը՝ համարժեք, ընդհանուր հայեցակարգի տեսանկյունից, փնտրվող թեմայի էական հատկանիշների գնահատման համար (աղյուսակ): ՀԱԴ ենթախմբերը հիերարխիայի աճման կարգով ուսումնասիրելիս ընտրված երեք կետանոց A61F 5/0036 «ներստամոքսային սարքեր» խմբից, ամհրաժեշտ է բարձրանալ սխեմայով վերև տեսական խմբերին մինչև մոտակա երկու կետանոց խումբը A61F 5/0013 «ներմուծվող սարքերը կամ ինվազիվ միջոցներ» մինչև մեկկետանոց խումբը, որին այն ենթակա է, այսինքն՝ մինչև խումբը A61F 5/0003 խումբը «Սարքեր գիրության բուժման համար. սարքեր, որոնք կանխում են սննդի ընդունումը (...)»:

Հարկ է մասնավորապես նշել, որ ՄԱԴ A61F5/00 խմբում «Օրթոպեդիկ մեթոդներ և սարքեր հենաշարժական համակարգի ոչ վիրաբուժական բուժման համար (...); սարքեր հիվանդների խնամքի համար (...)» ՀԱԴ A61F5/0003 խմբի թեման ընդհանրապես արտացոլված չէ խմբի վերնագրում, այսինքն՝ նշված չէ, թե որտեղ կարող է վերագրվել այս թեման ավելի ակնհայտ ձևով, քան հիվանդների խնամքի սարքերին:

ՄԱԴ խմբի A61F 5/00-ով ընդգրկված առարկայի ամբողջական ըմբռնման համար կարելի է դիմել ՄԱԴ օժանդակ գործիքին՝ սահմանումներին, մասնավորապես «Այս ենթադասը ներառում

Alisova N. V. Conducting a patent search in the field of medicine relating to the methods or arrangements for intragastric ballooning with the use of the International Patent Classification (IPC) and the Cooperative Patent Classification (CPC)

Աղյուսակ ՀԱԴ A61F 5/00 խմբի դասակարգման սխեմայի հատված (ՀԱԴ վերնագրերը, որոնք բացակայում են ՄԱԴ-ից, ընդգծված են ձևավոր փակագծերում) Fragment of the classification scheme of the CPC for group A61F 5/00 (CPC groups/subgroups not existing in the IPC are given in curly braces)			
The fragment of the group CPC A61F 5/00		A61F 5/00 խմբի ՀԱԴ խմբի մի հատվածի թարգմանություն	
A61F5/00		Orthopaedic methods or devices for non-surgical treatment of bones or joints (...); Nursing devices; {Anti-rape devices} (...)	Մկանային-կմախքային համակարգի ոչ վիրաբուժական բուժման օրթոպեդիկ մեթոդներ և սարքեր (...), հիվանդների խնամքի սարքեր, {բռնաբարության կանխարգելման սարքեր} (...)
A61F5/0003	●	{Apparatus for the treatment of obesity; Anti-eating devices (...)}	{Սարքեր գիրության բուժման համար, սարքեր, որոնք կանխում են սննդի ընդունումը (...)}
A61F5/0013	●●	{Implantable devices or invasive measures}	{պատվաստվող սարքեր կամ ինվազիվ մեթոդներ}
A61F5/003	●●●	{inflatable}	{փչովի}
A61F5/0033	●●●●	{with more than one chamber}	{մեկից ավելի խցիկով}
A61F5/0036	●●●	{Intragastrical devices}	{ներստամոքսային սարքեր}
A61F5/004	●●●●	{remotely adjustable}	{հեռակառավարմամբ կարգավորվող}
A61F5/0043	●●●●●	{using injection ports}	{ներարկման պորտերի օգտագործմամբ}
A61F5/0046	●●●●●	{with wireless means}	{անլար միջոցներով}
A61F5/0083	●●●	{Reducing the size of the stomach, e. g. gastroplasty (surgical interventions A61B17/00)}	{ստամոքսի չափսը կրճատող, օրինակ՝ գաստրոպլաստիկա (վիրաբուժական միջամտություններ A61B17/00)}
A61F5/0086	●●●●	{using clamps, folding means or the like}	{ներառյալ սեղմակների, ծալովի միջոցների օգտագործումը և այլն:}
A61F5/0089	●●	{Instruments for placement or removal}	{գիրության բուժման սարքերի տեղադրման կամ հեռացման գործիքներ}

(կազմվել է հեղինակի կողմից)

Այսպիսով, ՄԱԴ և ՀԱԴ սխեմաների ճարտարակերտության ընդհանուր և մանրամասն սկզբունքների իմացությունը, դրանց տարբերությունները հաշվի առնելով, թույլ է տալիս բանալի բառերի հետ համատեղ ձևավորել օպտիմալ որոնման հարցում այս համակարգերի հնարավորություններին համապատասխան:

է» բաժինը: Այնուամենայնիվ, այնտեղ ոչ մի հիշատակում չկա ճարպակալման բուժման սարքերի թեմայի մասին: Հետևաբար, ճարպակալման բուժման ներստամոքսային փուչիկները կարող են դասակարգվել միայն ՄԱԴ A61F 5/00 խմբում՝ առաջնորդվելով նմանատիպ ՀԱԴ խմբում առկա մանրամասն ենթախմբերով՝ հիմնվելով ՀԱԴ հետ միասնական դասակարգման նպատակների վրա:

Եզրակացություններ

Հոդվածում ներկայացված են արտոնագրերի դասակարգման երկու համակարգերի՝ Միջազգային արտոնագրերի դասակարգման և Համատեղ արտոնագրերի դասակարգման համեմատական վերլուծություն, այնպիսի հրատապ խնդրի վերաբերյալ, ինչպիսին է ճարպակալման դեմ պայքարը:

Հոդվածում նկարագրված է ճարպակալման բուժման համար օգտագործվող ներստամոքսային բալոնավորման հետ կապված փաստաթղթերի արտոնագրային որոնում իրականացնելու ալգորիթմ:

Ինչպես ցույց տվեց վերլուծությունը, ներկայումս այս թեման բացահայտորեն արտացոլված չէ ոչ ՄԱԴ դասակարգման վերնագրերում, ոչ դրանց ծանոթագրություններում, ոչ էլ սահմանումներում:

Արտոնագրային փաստաթղթերի վերլուծության արդյունքում պարզվել է, որ, համաձայն ՄԱԴ, անհրաժեշտ է որոնում կատարել A61B 17/00 «Վիրաբուժական գործիքներ, սարքեր կամ մեթոդներ, օրինակ տուրնիկետներ» և A61F 5/00 «Օրթոպեդիկ մեթոդներ և սարքեր հենաշարժական համակարգի ոչ վիրաբուժական բուժման համար (... սարքեր հիվանդների խնամքի համար (...))», որպես առավել համապատասխան:

Տեղեկատվության կորստից խուսափելու համար որոնումն իրականացվել է ըստ ՀԱԴ, որը ներկայումս պարունակում է ավելի քան երեք անգամ ավելի շատ վերնագրեր, քան ՄԱԴ: Սահմանված թեմայի համար ՀԱԴ սխեմայի վերլուծությունը ցույց է տվել, որ այս սխեման ավելի շատ հնարավորություններ է ընծեռում համապատասխան փաստաթղթեր գտնելու հատուկ վերնագրերի առկայության պատճառով, ինչպիսիք են A61F 5/0003 «Սարքեր ճարպակալության բուժման համար. սարքեր, որոնք կանխում են սննդի ընդունումը (...)» և համապատասխանում են այդ սարքերի բնութագրերը զարգացնող տասը ենթակա վերնագրերը

Այսպիսով, ՄԱԴ և ՀԱԴ սխեմաների ճարտարակերտության ընդհանուր և մանրամասն սկզբունքների իմացությունը, դրանց տարբերությունները հաշվի առնելով, թույլ է տալիս բանալի բառերի հետ համատեղ ձևավորել օպտիմալ որոնման հարցում այս համակարգերի հնարավորություններին համապատասխան:

Գրականության ցանկ

- Նեյմարկ, Ա. Ե. Ներստամոքսային բալունների օգտագործումը ճարպակալմամբ և մետաբոլիկ համախտանիշ ունեցող հիվանդների բուժման մեջ / Ա. Ե. Նեյմարկ, Վ. Ֆ. Պոպով, Կ. Ա. Անիսիմովա // Վիրաբուժության տեղեկագիր Ի. Ի. Գրեկովի անվ. – 2015: – Հ. 174, № 3. – էջ 59–62:
- Գոլուբ, Վ. Ա. Բարիատրիկ վիրաբուժություն. ժամանակակից տեսակետ (գրականության ակնարկ) / Վ. Ա. Գոլուբ, Օ. Ա. Կոսիվցով, Ա. Ե. Բուբլիկով, Վ. Ա. Իկև // Վոլգոգրադի պետական բժշկական համալսարանի տեղեկագիր. – 2022. – Հ. 19, № 3: – էջ 14–19:
- Դեդով, Ի. Ի. Միջառարկայական կլինիկական հետազոտություններ «ճարպակալման և համակցված հիվանդությունների բուժում» / Ի. Ի. Դեդով, Մ. Վ. Շեստակովա, Գ. Ա. Մելնիչենկո, Ն. Վ. Մագուրինա, Ե. Ն. Անդրեյի, Ի. Զ. Բոնդարենկո, Զ. Ռ. Գուսովա, Ֆ. Խ. Զգոևա, Մ. Ս. Ելիսև, Ե. Վ. Երշովա, Մ. Վ. Ժուրավևա, Տ. Ա. Զախարչուկ, Վ. Ա. Իսակով, Մ. Վ. Կլեպիկովա, Կ. Ա. Կոմչիկովա, Վ. Ս. Կրիսանովա, Ս. Վ. Նեդոզովա, Մ. Նովիկովա, Օ. Դ. Օստրոմովա, Ա. Պ. Պերեվերգև

և այլն // Ճարպակալում և նյութափոխանակություն: – 2021: – Հ. 18: № 1. – էջ 5–99:

- Բալանդով, Ս. Գ. Բարիատրիկ միջամտությունների ընտրության սկզբունքները (գրականության ակնարկ) / Ս. Գ. Բալանդով, Դ. Ի. Վասիլևսկի, Կ. Ա. Անիսիմովա, Զ. Մ. Խամիդ, Դ. Վ. Շկրեդով // ՍՊԲՊԲՀ ակադ. Ի. Պ. Պավլովի անվ. – 2020: – Հ. 27, № 4. – էջ 38–45:
- Ալիսովա, Ն. Վ. Համատեղ արտոնագրային դասակարգում – արդյունավետ գործիք կենսատեխնոլոգիայի ոլորտում արտոնագրային տեղեկատվության որոնման համար / Ն. Վ. Ալիսովա, Լ. Ա. Ցիկունովա // Արտոնագրեր և լիցենզիաներ. – 2020: – № 1. – էջ 70–80

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Նատալյա Վլադիմիրի Ալիսովա, ավագ գիտաշխատող, արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների ոլորտում որոնման միջազգային դասակարգումների և տեղեկատվական աջակցության բաժին, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1) ORCID: <https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=0009-0004-2825-2610;natalia.alisova@rupto.ru>

Information about the author

Natalia V. Alisova, Senior Researcher of department of international classifications and information support for the search in the field of patent law objects, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, building 1); ORCID: <https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=0009-0004-2825-2610;natalia.alisova@rupto.ru>

Հեղինակը հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 17.01.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 14.03.2024

Ընդունված է հրապարակման 14.03.2024

Օգնություն գյուտարարին

1

ՊԱՏՐԱՍՏԵՔ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

- 1 Արտոնագրի ստացման դիմում
- 2 Գյուտի կամ օգտակար մոդելի նկարագրությունը
- 3 Գյուտի/օգտակար մոդելի բանաձև, որը հստակ արտահայտում է դրա էությունը և ամբողջությամբ հիմնված է դրա նկարագրության վրա
- 4 Գծագրեր և այլ նյութեր, անհրաժեշտության դեպքում
- 5 Ռեֆերատ

2

ՎՃԱՐԵՔ ՀԱՅՏԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԵՎ ՋԵՎԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՐՔԸ

3 300 ռուբ. ԳՅՈՒՏ

+ 700 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1155 ռուբ.

ՄԱԴ համար, գիտակրթական կազմակերպությունների համար + 245 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

825 ռուբ.

միակ հեղինակի համար, ով փնտրում է արտոնագիր իր անունով + 175 ռուբ. 10 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

330 ռուբ.

հաշմանդամների, թոշակառուների, ուսանողների, մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների համար + 70 ռուբ. 10 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

2

ՎՃԱՐԵՔ ՀԱՅՏԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԵՎ ՋԵՎԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՐՔԸ

1 400 ռուբ. ՕԳՏԱԿԱՐ ՄՈԴԵԼ

+ 700 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

490 ռուբ.

ՄԱԴ, գիտակրթական կազմակերպությունների համար + 245 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

350 ռուբ.

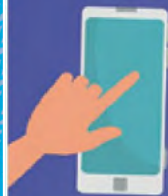
միակ հեղինակի համար, ով փնտրում է արտոնագիր իր անունով + 175 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

140 ռուբ.

հաշմանդամների, թոշակառուների, ուսանողների, մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների համար + 70 ռուբ. բանաձևի 10 բարձր յուրաքանչյուր կետի համար

3

ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵՔ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ

էլեկտրոնային տրամադրում

- ԱՄԴԻ
- Գոտուսլուզի

Ոչ էլեկտրոնային սնուցում

Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1

30% զեղչ

էլեկտրոնային գործավարության համար

4

ՋԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ (ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ԺԱՄԿԵՏ 1 ԱՄԻՍ)

- 1 Տուրքերի վճարման ստուգումներ
- 2 Փաստաթղթերի առկայության և դրանց վրա դրված պահանջների համապատասխանության ստուգում

5

ՎՃԱՐԵՔ ՏՈՒՐՔԸ ԸՍՏ ԷՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

12 500 ռուբ. գՅՈՒՏ

+ 9 200 ռուբ. 1 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

4 375 ռուբ.

ՄԱՂ, գիտական և կրթական կազմակերպությունների համար

+ 3 220 ռուբ. 1 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

3 125 ռուբ.

միակ հեղինակի համար, ով փնտրում է արտոնագիր իր անունով

+ 2 300 ռուբ. 1 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

1 250 ռուբ.

հաշմանդամների, թոշակառուների, ուսանողների, մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների համար

+ 950 ռուբ. 1 բարձր յուրաքանչյուր անկախ կետի համար

5

ՎՃԱՐԵՔ ՏՈՒՐՔԸ ԸՍՏ ԷՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

2 500 ռուբ. ՕԳՏԱԿԱՐ ՄՈԴԵԼ

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

875 ռուբ.

ՄԱՂ, գիտական և կրթական կազմակերպությունների համար

625 ռուբ.

միակ հեղինակի համար, ով փնտրում է արտոնագիր իր անունով

250 ռուբ.

հաշմանդամների, թոշակառուների, ուսանողների, մինչև 55 տարեկան գիտաշխատողների համար

6

ԸՍՏ ԷՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ (ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ԺԱՄԿԵՏ 12 ԱՄԻՍ)

- 1 Որոշման ստուգումը գյուտերի կամ օգտակար մոդելների նկատմամբ
- 2 Հայտարարված գյուտի/օգտակար մոդելի էության բացահայտման բավարարության պահանջի ստուգում
- 3 Արտոնագրման պայմանների ստուգում

ԳՅՈՒՏԻ ՀԱՄԱՐ:

- նորություն
- գյուտարարական մակարդակ
- արդյունաբերական կիրառելիություն

ՕԳՏԱԿԱՐ ՄՈԴԵԼԻ ՀԱՄԱՐ՝

- նորություն
- արդյունաբերական կիրառելիություն

7

ՎՃԱՐԵՔ ԳՅՈՒՏԻ/ՕԳՏԱԿԱՐ ՄՈԴԵԼԻ ԱՐՏՈՆԱԳՐԻ ՏՐՄԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՏՈՒՐՔԸ

3 000 ռուբ.

+ 2 000 ռուբ.

Գյուտի/օգտակար մոդելի արտոնագիր թղթի վրա (ըստ ցանկության)

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1 050 ռուբ.

ՄԱՂ, գիտական և կրթական կազմակերպությունների համար

750 ռուբ.

միակ հեղինակի համար, ով փնտրում է արտոնագիր իր անունով

300 ռուբ.

հաշմանդամների, թոշակառուների, ուսանողների, մինչև 35 տարեկան գիտաշխատողների համար

4. ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐ

Հոդված տվյալների զանգվածով

Data Paper

ՌԻՏԴ 347.77:332.14

Տեղեկատվություն մտավոր սեփականության ոլորտում Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի գործունեության մասին

Օլգա Եվգենիի Բացոկինա[✉], Յուլիա Վիտալիի Ջավգորոդնյայա
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
[✉]olga.batsokina@rupto.ru
Նատալիյա Վլադիմիրի Ալիսովա
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
natalia.alisova@rupto.ru

Անոտացիա՝ հոդվածում ներկայացված է Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի մտավոր սեփականության ոլորտում ակտիվությունը 2017–2023 թվականներին: Վերլուծվել են հայտերի քանակի և ստացված արտոնագրերի վերաբերյալ տվյալները և բացահայտվել են առաջատար տարածաշրջանները՝ գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների, էՀՄ ապրանքանիշերի և ծրագրերի, տվյալների բազաների և ինտեգրալ սխեմաների տոպոլոգիաների կտրվածքով: **Բանալի բառեր**՝ նորարարական ակտիվություն, հայտատուի ակտիվություն, արտոնագրային գործունեություն **Մեջբերման համար**՝ Բացոկինա Օ. Ե., Ջավգորոդնյայա Յու. Վ. Տեղեկատվություն մտավոր սեփականության ոլորտում Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի գործունեության մասին // ԱՄՐԻ Տեղեկագիր: 2024: Հ. 3 № 2 (8): էջ 180 –187:

The activity of the Volga Federal District in the field of intellectual property

Olga E. Batsokina, Yulia V. Zavgorodnyaya[✉]
Federal Institute of Industrial Property
[✉]zavgorodnyaya@rupto.ru

Abstract: The article examines the activities in the field of intellectual property in the Volga Federal District from 2017 to 2023. Data on the applications received and number of patents granted was analyzed, and the leading regions were identified in terms of invention, utility model, industrial design, trademark, and computer program, database, and integrated circuit topology.

Keywords: innovation activity, applicant activity, patent activity

For citation: Olga E. Batsokina, Yulia V. Zavgorodnyaya, The activity of the Volga Federal District in the field of intellectual property//Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 180 –187.

Ներածություն

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանը ձևավորվել է Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 2000 թվականի մայիսի 13 հրամանագրով և պարունակում է Ռուսաստանի Դաշնության 14 սուբյեկտներ, որոնցում կենտրոնացած է Ռուսաստանում ամբողջ արդյունաբերական արտադրանքի քառորդ մասը՝ ռուսական ավտոարդյունաբերության 85%, ավիաշինության 65%, նավթաքիմիական 40%, նավաշինության 30%, ռազմարդյունաբերական համալիրի արտադրության 30%: Շրջանում կենտրոնացված է նորարարական ակտիվ ձեռնարկությունների մեկ երրորդը, ռուսական տեխնոլոգիաների արտահանման ծավալի մոտ կեսը: Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում համագործակցության պայմանագրեր են կնքվել Բաշկորտոստանի Հանրապետության մտավոր սեփականության

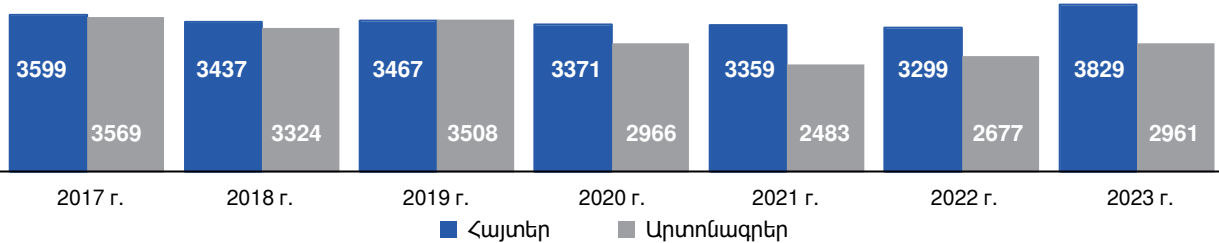
Մերձվոլգյան դաշնային շրջանը ձևավորվել է Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 2000 թվականի մայիսի 13 հրամանագրով և պարունակում է Ռուսաստանի Դաշնության 14 սուբյեկտներ, որոնցում կենտրոնացված է Ռուսաստանի ամբողջ արդյունաբերական արտադրանքի մեկ քառորդը:

դաշնային ծառայության, Մարի Էլի, Մորդովիայի, Թաթարստանի, Ուդմուրտիայի, Զուվաշիայի, ինչպես նաև Պերմի երկրամասի և Կիրովի, Նիժնի Նովգորոդի, Օրենբուրգի, Պենզայի, Սամարայի, Սարատովի և Ուլյանովսկի մարզերի հետ:

Մտավոր սեփականության ոլորտի զարգացմանն աջակցության շրջանակներում համագործակցության համաձայնագրեր (եռակողմ համաձայնագիր) կնքվել են Թաթարստանի Հանրապետության, Մորդովիայի Հանրապետության և Ուլյանովսկի մարզի հետ:

Գյուտեր և օգտակար մոդելներ

Հայտերի ներկայացման և գյուտերի արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2017–2023 թվականներին:

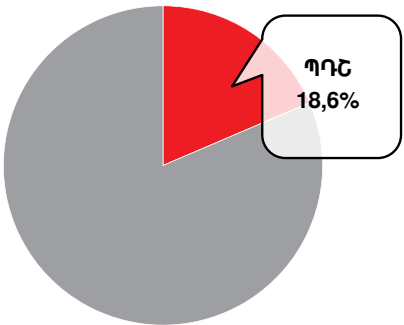
Մերձվոլգյան դաշնային օկրուգում 2018 թվականից ի վեր գյուտերի համար ներկայացված հայտերի քանակը նվազում է գրանցվել, սակայն 2023 թվականին ներկայացվել է 3829 հայտ, ինչը 16,1% ավելի է, քան 2022 թվականին:

Նաև անցյալ տարի դաշնային շրջանի հայտատուները ստացել են 2961 արտոնագիր տվյալ ՄՍ օբյեկտի համար:

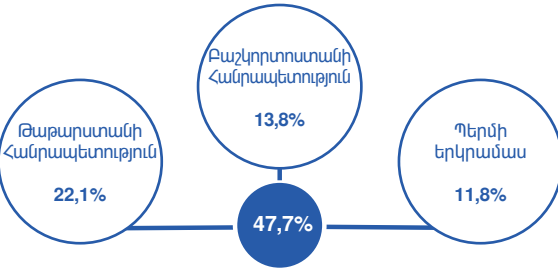
Գյուտերի հայտերի ներկայացման կառուցվածքը Ռուսաստանի Դաշնությունում ընդհանուր և Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում (ՊՂԸ) 2023 թ.

2023 թվականին Ռուսաստանի Դաշնությունում ներկայացված հայտերի ընդհանուր թվից գյուտերի հայտերի միայն 18,6% է ներկայացվել Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից:

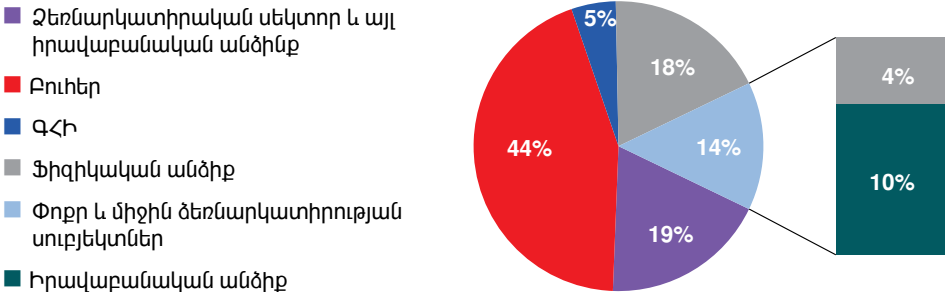
ՊՂԸ հայտերի մասնաբաժինը ՌԴ

ՊՂԸ գյուտերի համար հայտեր ներկայացնելու առաջատարները

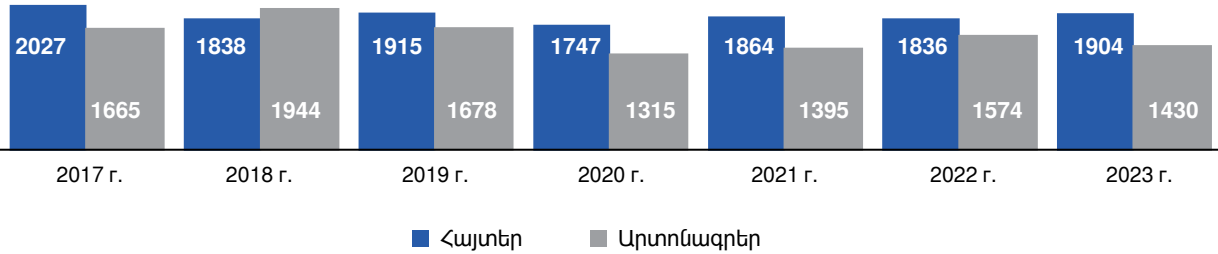
Գյուտերի հայտերի բաշխումն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտների կատեգորիաների Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2023 թ.

2017-2023 թթ. ժամանակահատվածների համար Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի հայտատուների կողմից միջազգային PCT ընթացակարգով գյուտերի համար ներկայացված հայտերի քանակը:

	2017 թ.	2018 թ.	2019 թ.	2020 թ.	2021 թ.	2022 թ.	2023 թ.
PCT հայտեր	89	72	92	120	106	84	81

Հայտերի ներկայացման և օգտակար մոդելների համար արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2017–2023 թվականներին:

ՊՂՀ գյուտերի հայտերի ներկայացման առաջատարներն էին Թաթարստանի, Բաշկորտոստանի հանրապետությունները և Պերմի երկրամասը. նրանց մասնաբաժինը ՊՂՀ հայտերի ընդհանուր քանակում կազմում է 47,7%:

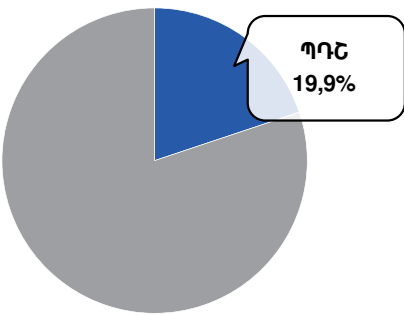
2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում գյուտերի համար ամենաշատ հայտերը ներկայացրել են բուիերը՝ 44%:

Փոքր և միջին բիզնեսի սուբյեկտներին բաժին է ընկնում 14%-ը, որից 4%-ը ֆիզիկական, 10%-ը՝ իրավաբանական անձինք:

2017–2023 թթ. ժամանակաշրջանի համար Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի հայտատուները 644 գյուտերի հայտ են ներկայացրել «Ռոսպատենտ»-՝ Արտոնագրային համագործակցության պայմանագրի (PCT) միջազգային ընթացակարգով ՄՍՀԿ-ին ուղարկելու համար, որից 81-ը ներկայացվել է 2023 թվականին:

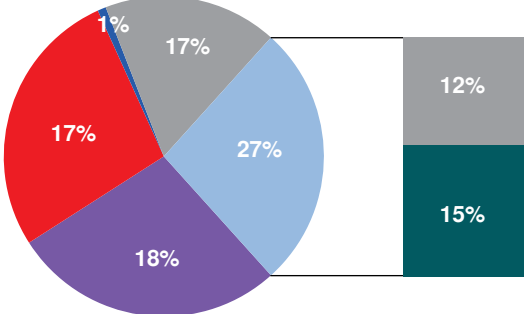
Ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում PCT ամենաակտիվ հայտերը ներկայացվել են Թաթարստանի Հանրապետության (134 միավոր) և Նիժնի Նովգորոդի շրջանի (114 միավոր) հայտատուների կողմից:

ՊՂՀ հայտերի մասնաբաժինը ՌԴ

Օգտակար մոդելների հայտերի բաշխումն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտների կատեգորիաների Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2023 թ.

- Ձեռնարկատիրական սեկտոր և այլ իրավաբանական անձինք
- Բուիեր
- ԳՀԻ
- Ֆիզիկական անձինք
- Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության սուբյեկտներ
- Իրավաբանական անձինք

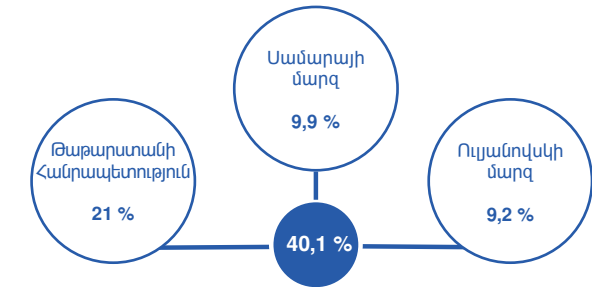
2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի հայտատուները 1904 դիմում են ներկայացրել «Ռոսպատենտ» օգտակար մոդելների համար, ինչը 3,7%-ով ավելի է, քան նախորդ տարի, սակայն 2017 թվականի մակարդակը չի հասել: Նաև անցյալ տարի դաշնային շրջանի հայտատուները ստացել են 1430 արտոնագիր արտոնագրային իրավունքի տվյալ օբյեկտի համար:

Գյուտերի հայտերի ներկայացման կառուցվածքը Ռուսաստանի Դաշնությունում ընդհանուր և Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում (ՊՂՀ) 2023 թվականին

2023 թվականին Ռուսաստանի Դաշնությունում ներկայացված հայտերի ընդհանուր թվից գյուտերի հայտերի միայն 19,9% է ներկայացվել Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից:

ՊՂՀ գյուտերի հայտերի ներկայացման առաջատարներն էին Թաթարստանի, Հանրապետությունը, Սամարի և Ուլյանովսկի մարզերը, որոնց մասնաբաժինը ՊՂՀ հայտերի ընդհանուր քանակում կազմում է 40,1%:

ՊՂՀ գյուտերի համար հայտեր ներկայացնելու առաջատարները

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի հայտատուների (իրավաբանական անձանց) վարկանիշը՝ ըստ գյուտերի և օգտակար մոդելների ընդհանուր հայտերի քանակի վերջին 3 տարվա ընթացքում

№ h/h	Հայտատու	ՌԴ տարածաշրջան	Հայտերի քանակ
1.	Ուլյանովսկի պետական ագրարային համալսարան Պ. Ա. Ստոլիպինի անվ.	Ուլյանովսկի մարզ	734
2.	«Տատնեֆտ» հանրային բաժնետիրական ընկերությունը Վ. Դ. Շաշինի անվ.	Թաթարստանի Հանրապետություն	621
3.	«Ռուզասկո» քիմիական ճարտարագիտության գործարան» բաժնետիրական ընկերություն	Մորդովիայի Հանրապետություն	326
4.	Պերմի պետական ազգային հետազոտական համալսարան	Պերմի երկրամաս	263
5.	Սարատովի անվան պետական տեխնիկական համալսարան Յու. Ա. Գագարինի անվ.	Սարատովի մարզ	256
6.	Կազանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարան	Թաթարստանի Հանրապետություն	223
7.	Կազանի ազգային հետազոտական տեխնիկական համալսարան Ա. Ն. Տուպոլևի անվ.	Թաթարստանի Հանրապետություն	223
8.	Պերմի ազգային հետազոտական պոլիտեխնիկական համալսարան	Պերմի երկրամաս	222
9.	Ռուսաստանի Դաշնային միջուկային կենտրոն՝ Փորձարարական ֆիզիկայի համառոտաստանյան գիտահետազոտական ինստիտուտ	Նիժնի Նովգորոդի մարզ	213
10.	Ուֆայի Պետական նավթային տեխնոլոգիական համալսարան	Բաշկորտոստանի Հանրապետություն	198

Օգտակար մոդելների հայտերի բաշխումն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտների կատեգորիաների Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2023 թ.

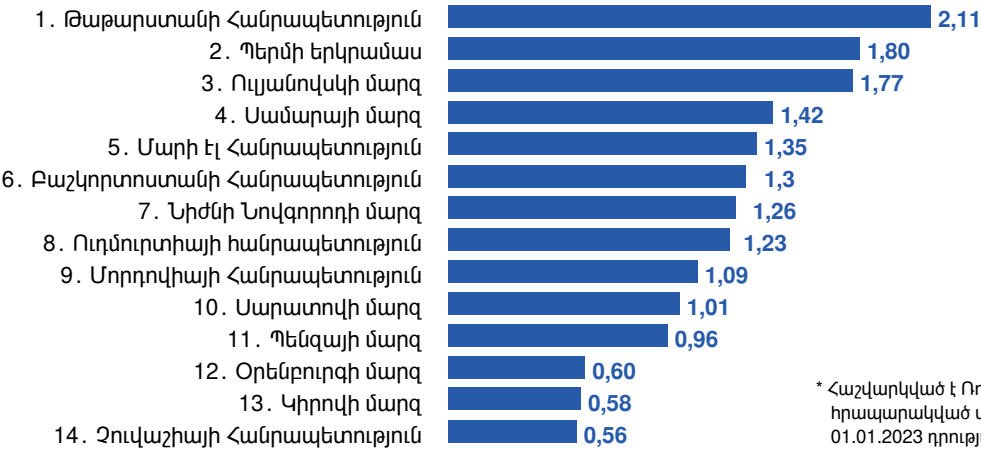
2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում օգտակար մոդելի համար ամենաշատ հայտերը ներկայացրել են ձեռնարկատիրական ոլորտի ներկայացուցիչները և այլ իրավաբանական անձինք՝ 28%: ՄԱԴ բուիերն ու սուբյեկտները ներկայացրել են 27%: Կարևոր է ընդգծել, որ ՄԱԴ սուբյեկտների կողմից ներկայացված հայտերի 27%-ից իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք գրեթե հավասար ներդրում են կատարել:

Անցած 3 տարիների ընթացքում գյուտերի և օգտակար մոդելների համար ամենաշատ հայտերը թաղամասում ներկայացրել է Ուլյանովսկի պետական ագրարային համալսարանը Պ. Ա. Ստոլիպինի անվ.՝ խոշոր կրթական, գիտական-մոլորարարական

Դաշնային շրջանների և ընդհանուր Ռուսաստանի Դաշնության գյուտարարական գործունեության գործակիցը (ԳԳԳ) 2023 թ.*

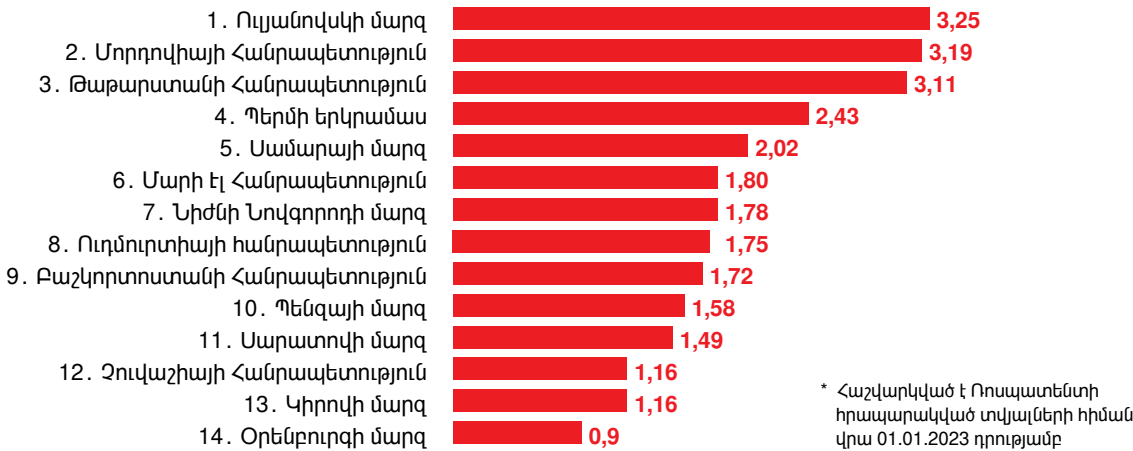
ԳԳԳ առանց ՕՍ հաշվառման	Դաշնային շրջան	ԳԳԳ ՕՍ հաշվառմամբ
2,12	1. Կենտրոնական	3,16
1,78	2. Հյուսիս-Արևմտյան	2,61
1,33	3. Մերձվոլգյան	2,00
1,16	4. Սիբիրյան	1,63
0,99	5. Ուրալյան	1,50
0,91	6. Հարավային	1,28
0,62	7. Հեռավոր Արևելք	0,85
0,54	8. Հյուսիս-Կովկասյան	0,63
1,41	Ռուսաստանի Դաշնություն	2,06

Մերձվոլգյան դաշնային օկրուգի (ՊՂՀ) շրջանների գյուտարար գործունեության գործակիցը (ԳԳԳ) 2023 թ.՝ բնակչության 10 000 մարդու հաշվով գյուտի արտոնագիր տրամադրելու համար ներկայացված հայտերի քանակը*

* Հաշվարկված է Ռոսպատենտի իրապարակված տվյալների հիման վրա 01.01.2023 դրությամբ

Մերձվոլգյան դաշնային օկրուգի (ՊԴԾ) շրջանների գյուտարար գործունեության գործակիցը (ԳԳԳ) 2023 թ.՝ բնակչության 10 000 մարդու հաշվով գյուտի արտոնագիր տրամադրելու համար ներկայացված հայտերի քանակը *

և խորհրդատվական կենտրոնը, որը պատրաստում է մասնագետներ ագրոարդյունաբերական համալիրի համար:

Լավագույն եռյակում են նաև ՀԲԸ «Տատնեֆտ»՝ Վ.Դ. Շաշինա (ռուսական խոշորագույն նավթային ընկերությունը, որի հիմնական ակտիվները գտնվում են Թաթարստանի Հանրապետությունում) և Ռուզանսկի Քիմիական ճարտարագիտության ԲԸ՝ մեքենաշինական ձեռնարկություն, որը տեղակայված է Մորդովիայի Հանրապետության Ռուզանսկա քաղաքում:

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանը վարկանիշում զբաղեցրել է 3-րդ տեղը գյուտարար գործունեության գործակցի արժեքով, հաշվի առնելով և բացառելով օգտակար մոդելները, Ռուսաստանի Դաշնության դաշնային շրջանների շարքում 2023 թվականի տվյալներով:

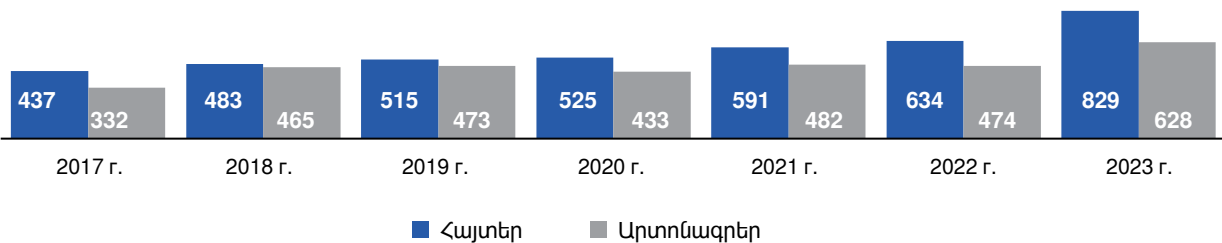
Գյուտարարական գործունեության գործակցի առումով առաջատարը Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում, առանց օգտակար մոդելների հաշվառման, 2023 թվականի տվյալներով Թաթարստանի Հանրապետությունն է:

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանը վարկանիշում զբաղեցրել է 3-րդ տեղը գյուտարար գործունեության գործակցի արժեքով, հաշվի առնելով և բացառելով օգտակար մոդելները, Ռուսաստանի Դաշնության դաշնային շրջանների շարքում 2023 թվականի տվյալներով:

Ուլյանովսկի մարզը առաջատար դիրք է զբաղեցնում Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի շրջանների վարկանիշում գյուտարարական գործունեության գործակցի առումով՝ հաշվի առնելով 2023 թվականի օգտակար մոդելները:

Արդյունաբերական նմուշներ

Հայտերի ներկայացման և արդյունաբերական նմուշների համար արտոնագրերի տրամադրման դինամիկան Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2017–2023 թվականներին:

2017–2023 թթ. Մերձվոլգյան դաշնային օկրուգում արձանագրվել է արդյունաբերական նմուշների գրանցման կայուն աճ: 2023 թվականին դաշնային շրջանի հայտատուները ներկայացրել

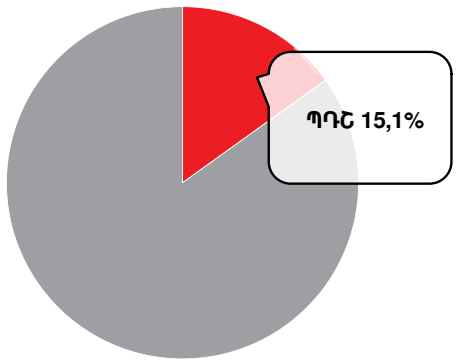
են 829 հայտ արդյունաբերական նմուշների համար, ինչը 30,8%-ով ավելի է, քան 2022 թվականին, և ստացել են 628 արտոնագիր արտոնագրային իրավունքի այս օբյեկտի համար:

Արդյունաբերական նմուշների հայտերի ներկայացման կառուցվածքը Ռուսաստանի Դաշնությունում ընդհանուր և Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում (ՊԴԾ) 2023 թվականին 2023 թվականին Ռուսաստանի Դաշնությունում ներկայացված հայտերի ընդհանուր թվից արդյունաբերական

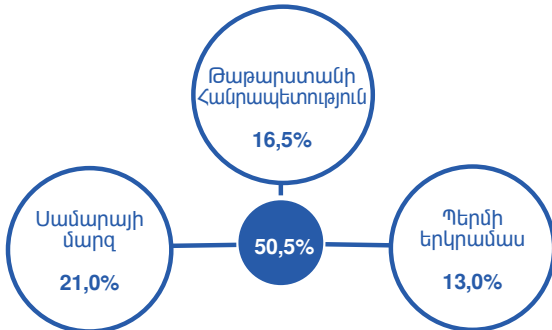
նմուշների հայտերի միայն 15 % է ներկայացվել Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից:

2023 թվականին ՊԴԾ արդյունաբերական նմուշների հայտերի կեսից ավելին ներկայացվել է շրջանի հայտերի ներկայացման ղեկավարների կողմից՝ Սամարայի մարզում, Թաթարստանի Հանրապետությունում և Պերմի երկրամասում:

ՊԴԾ հայտերի մասնաբաժինը ՌԴ

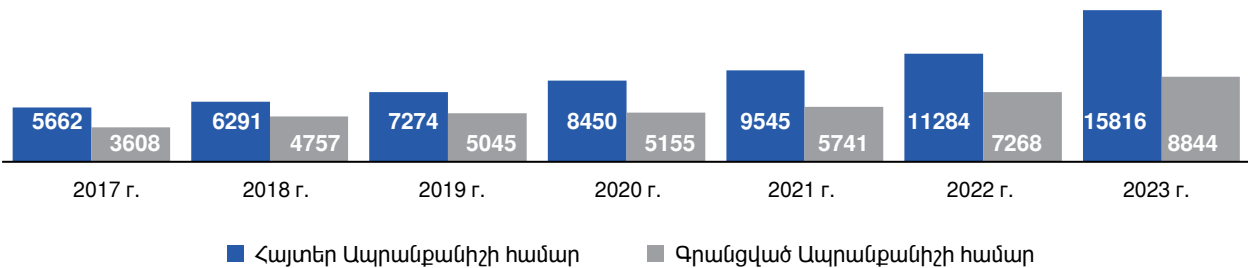

ՊԴԾ օգտակար մոդելի համար հայտեր ներկայացնելու առաջատարները

Ապրանքանիշեր

Հայտերի ներկայացման և ապրանքանիշերի տրամադրման դինամիկան Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2017–2023 թվականներին:

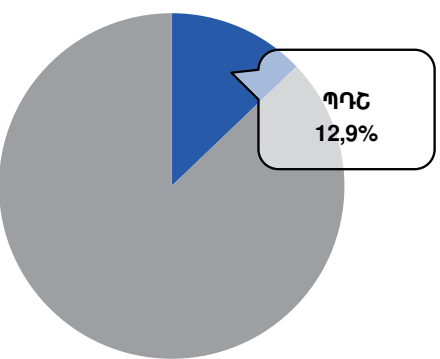

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում, ինչպես նաև ամբողջ երկրում, ապրանքային նշանի գրանցման նկատմամբ հայտատուների հետաքրքրության աճ է նկատվում: 2023 թվականին շրջանի հայտատուները ներկայացրել են ապրանքային նշանների 15 816 հայտ, ինչը 40,2% ավելի է նախորդ տարվա համեմատ: Նաև 2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի հայտատուները ստացել են ապրանքանիշի 8844 վկայական:

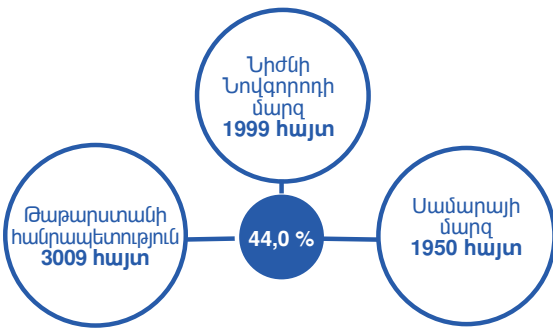
Структура подачи заявок на товарные знаки в Приволжском федеральном округе (ПФО) в 2023 году

Ռուսաստանի Դաշնությունում 2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից ներկայացված ապրանքային նշանների հայտերի մասնաբաժինը կազմել է 12,9%:

ՊԴԾ հայտերի մասնաբաժինը ՌԴ

ՊԴԾ ապրանքանիշի համար հայտեր ներկայացնելու առաջատարները

ՊՂԸ ապրանքանիշերի ներկայացման առաջատարներն էին Թաթարստանի, Հանրապետությունը, Նիժնի Նովգորոդի

և Սամարայի մարզերը, որոնց մասնաբաժինը ՊՂԸ հայտերի ընդհանուր քանակում կազմում է 44,0%:

Ապրանքների ծագման տեղանունները աշխարհագրական նշումները

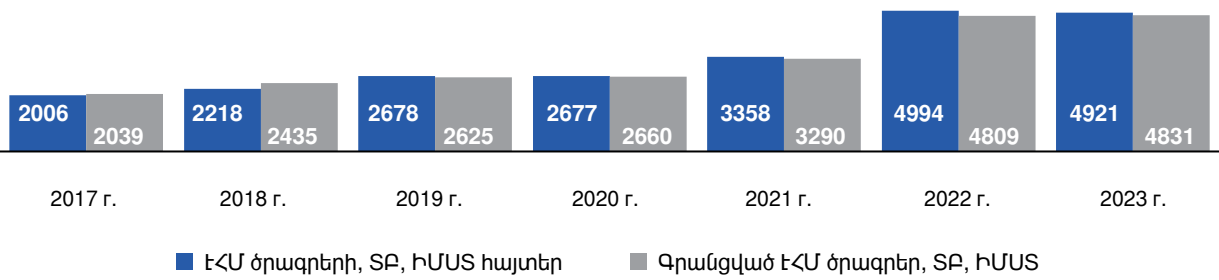
2023 թվականի դրությամբ Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում գրանցված է 43 ԱԾՏԱ և 5 ԱՆ:

2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանի տարածաշրջանային ապրանքանիշերը

Թաթարստանի Հանրապետություն	ԱԾՏԱ № 312 Կազանի զարդաձև կաշի		Հանրապետություն Բաշկորտոստա	ԱԾՏԱ № 320 Բաշկիրական ձի	
Նիժնի Նովգորոդի մարզ	ԱԾՏԱ № 328 Շախունսկի ջուլիակություն		Ուդմուրտիայի հանրապետություն	ԱՆ № 305 Մանսուրովսկի գրանիտ	
	ԱՆ № 329 Պոլխովսկո-մայդանյան նախշազարդ			ԱՆ № 306 Ուդմուրդական մակաշերտ	

Ծրագրեր ԷՀՄ, տվյալների բազաների և ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների համար

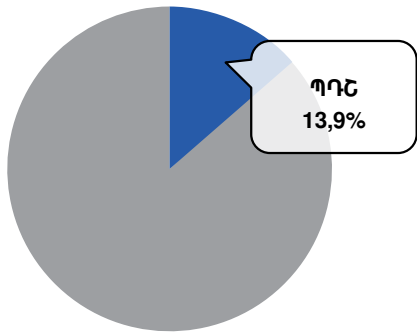
ԷՀՄ ծրագրերի, տվյալների բազաների և ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների գրանցման և գրանցման դինամիկան Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում 2017–2023 թթ.

2023 թվականին ՊՂԸ հայտատուները 4175 դիմում են ներկայացրել Ռոսպատենտին համակարգչային ծրագրերի համար, 742 հայտ՝ տվյալների բազաների համար և 4 հայտ՝ ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների համար: ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ հայտերի ընդհանուր քանակը՝ 4921: Չնայած այն հանգամանքին, որ 2023 թվականին ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ հայտերի համար ներկայացված հայտերի ընդհանուր թիվը 2022 համեմատ նվազել է 1,5%-ով, այս ցուցանիշն ավելի բարձր է, քան ուսումնական շրջանի մյուս տարիներին: 2023 թվականի արդյունքներով շրջանի հայտատուները ստացել են 4831 վկայական ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ համար (ԷՀՄ ծրագրերի՝ 4128, ՏԲ՝ 700, ԻՄՍՍ՝ 3):

2023 թվականին ՊՂԸ հայտատուները 4175 դիմում են ներկայացրել Ռոսպատենտին համակարգչային ծրագրերի համար, 742 հայտ՝ տվյալների բազաների համար և 4 հայտ՝ ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների համար: ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ հայտերի ընդհանուր քանակը՝ 4921:

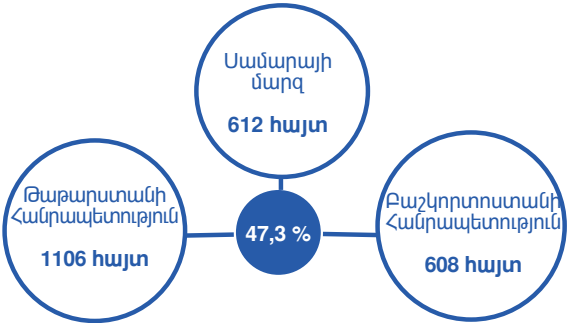
ՊՂԸ հայտերի մասնաբաժինը ՌԴ

ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ հայտերի ներկայացման կառուցվածքը Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում (ՊՂԸ) 2023 թ.

Ռուսաստանի Դաշնությունում 2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից ներկայացված ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ համար հայտերի մասնաբաժինը կազմել է 13,9%: ՊՂԸ ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ համար հայտերի հայտատուների առաջատարներն են դարձել Թաթարստանի Հանրապետությունը, Սամարայի մարզը և Բաշկորտոստանի Հանրապետությունը:

ՊՂԸ ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ հայտերի ներկայացման առաջադարձեր

Ռուսաստանի Դաշնությունում 2023 թվականին Մերձվոլգյան դաշնային շրջանից ներկայացված ԷՀՄ ծրագրերի, ՏԲ, ԻՄՍՍ համար հայտերի մասնաբաժինը կազմել է 13,9%:

Տեխնոլոգիաների և ինովացիոն աջակցության կենտրոնները (ՏԻԿԿ) տարածաշրջանում

2009թ. ապրիլին ՄՄՀԿ-ն նախաձեռնել է տեխնոլոգիական և ինովացիոն աջակցության կենտրոններ (ՏԻԿԿ) ստեղծելու փորձնական ծրագիր, որի նպատակն է պարզեցնել տեխնիկական գիտելիքների հասանելիությունը և բարելավել արտոնագրային տեղեկատվության օգտագործման արդյունավետությունը մի շարք երկրներում, տարածաշրջանային և մարզային գիտատեխնիկական տեղեկատվական կենտրոններում: ՏԻԿԿ արդեն կարելի է գտնել աշխարհի շատ երկրներում, իսկ Ռուսաստանի Դաշնությունում այս նախագիծը սկսել է իրագործվել 2011 թվականի սեպտեմբերից: Բոլոր ՏԻԿԿ իրենց գործունեության շրջանակներում մատուցում են հետևյալ հիմնական ծառայությունները՝

- հասանելիություն դեպի արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տվյալների՝ ԱՄԴԻ.
- օգնություն տվյալների բազաների վրա հիմնված արտոնագրային հետազոտություն իրականացնելիս տեխնիկական տեղեկատվության որոնման մեջ.
- տվյալների բազայի որոնումների անցկացման ուսուցում.
- օրենսդրության վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկատվության տրամադրում.
- պաշտոնական կայքերում, սոցիալական ցանցերում, ԶԼՄ-ներում, ռադիոյում, հեռուստատեսությունում տեղեկատվության տեղադրում, բաց տեղեկատվական ակցիաների անցկացում:

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Բացոկինա Օլգա Եվգենիի, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ՂԴԲՀ վերլուծական կենտրոնի վերլուծական նյութերի պատրաստման սեկտորի պետ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայայի ափ, 30, մասն. 1), olga.batsokina@rupto.ru
Ջավգորոդնայա Յուլիա Վիտալիի, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ՂԴԲՀ վերլուծական կենտրոնի վերլուծական նյութերի պատրաստման սեկտորի առաջատար վերլուծաբան (Մոսկվա, Բերեժկովսկայայի ափ, 30, մասն. 1), zavgorodnyaya@rupto.ru

Information about the authors

Olga E. Batsokina, Head of the Preparation analytical materials sector at the Analytical Center, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); olga.batsokina@rupto.ru
Yulia V. Zavgorodnyaya, Leading Analyst of the Preparation analytical materials sector at the Analytical Center, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); zavgorodnyaya@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:
The authors declare no conflict of interests.
Ստացվել է խմբագրություն 29.02.2024
Ընդունված է հրապարակման 09.04.2024

Մերձվոլգյան դաշնային շրջանում ստեղծվել և գործում են 60 ՏԻԿԿ՝

- 1-ին մակարդակի ՏԻԿԿ՝ 23 կենտրոն
- 2-րդ մակարդակի ՏԻԿԿ՝ 30 կենտրոն
- 3-րդ մակարդակի ՏԻԿԿ՝ 7 կենտրոն

Փորձագիտական եզրակացություն

Expert opinion

Գիտահրատարակչական ակտիվություն արհեստական բանականության ոլորտում 2024 թվականի I եռամսյակ

Աստախով Սերգեյ Վլադիմիրի^Բ, Նակվասին Սերգեյ Յուրիի

Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր վերլուծական կենտրոն,

Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր արհեստական ինտելեկտի զարգացման ազգային կենտրոն

^Բs.v.astakhov@inbox.ru

Անոտացիա՝ հոդվածում ներկայացված են Lens.org ինտերնետ-ռեսուրսում արհեստական ինտելեկտի ոլորտում գիտական հրապարակումների որոնման և վերլուծության արդյունքները։ Որոնումն իրականացվել է 2024 թվականի մարտի 25-ին ըստ հրապարակման ամսաթվի 1 հունվարի-25 մարտի 2024 թ, միջակայքում գիտելիքների հետևյալ ոլորտներում՝

- Artificial intelligence;
- Machine learning;
- Deep learning;
- Computer vision;
- Pattern recognition;
- Artificial neural network;
- Convolutional neural network;
- Natural language processing;
- Reinforcement learning;
- Data science;
- Robustness (computer science);
- Speech recognition.

Օգտագործվող մեթոդաբանությունը ներառում է ոչ միայն արհեստական բանականության ընդհանուր հասկացությունները (մեքենայական ուսուցում, նեյրոնային ցանց, օրինաչափությունների ձանաչում, տվյալների մասին գիտություն, «կայունություն»), այլև արհեստական բանականության առավել համապատասխան տեխնոլոգիաները (համակարգչային տեսողություն, խոսքի ձանաչում և բնական լեզվի մշակում), ինչպես նաև դրանց իրականացման համապատասխան մոտեցումներ (խորը ուսուցում, ուսուցում ամրապնդմամբ, կոնվոյուցիոն նեյրոնային ցանցեր)։

Բանալի բառեր՝ գիտահրատարակչական գործունեություն, արհեստական բանականության տեխնոլոգիաներ

Մեջբերման համար՝ Աստախով Ս. Վ., Նակվասին Ս. Յու. Գիտական-հրատարակչական ակտիվությունը արհեստական բանականության ոլորտում // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր։ 2024։ Հ. 3 № 2 (8)։ Էջ 188–196։

Scientific publication activity in the field of artificial intelligence – Q1 2024

Sergey V. Astakhov^Բ, Sergei Yu. Nakvasin

Analytical Center for the Government of the Russian Federation,

National Centre for AI Development for the Government of the Russian Federation

^Բs.v.astakhov@inbox.ru

Abstract: The article presents the results of a search and analysis of scientific publications in the field of artificial intelligence on the Internet resource Lens.org. The search was conducted on March 25, 2024 by publication date from January 1 to March 25, 2024 in the following areas of knowledge:

- Artificial intelligence;
- Machine learning;
- Deep learning;
- Computer vision;
- Pattern recognition;
- Artificial neural network;
- Convolutional neural network;
- Natural language processing;
- Reinforcement learning;
- Data science;
- Robustness (computer science);
- Speech recognition.

The methodology used covers not only the general concepts of artificial intelligence (machine learning, neural network, pattern recognition, data science, “robustness”), but also the most current artificial intelligence technologies (computer vision, speech recognition and natural language processing), as well as current approaches to their implementation (deep learning, reinforcement learning, convolutional neural networks).

Keywords: scientific and publishing activity, artificial intelligence technologies

For citation: Sergey V. Astakhov, Sergei Yu. Nakvasin, Scientific publication activity in the field of artificial intelligence – Q1 2024//Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 188 –196.

Ներածություն

Մ2024 թվականի առաջին եռամսյակում արհեստական բանականության ոլորտում գիտահրատարակչական գործունեության առաջատարը Չինաստանն է, որը վարկանիշում պահպանել է իր տեղը վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում։ Ընդ որում, Ռուսաստանը գտնվում է 18-րդ տեղում է՝ ցույց տալով իր դիրքի վատթարացում նախորդ եռամսյակի համեմատ, որտեղ Ռուսաստանը 15-րդ տեղում էր։

2024 թվականի առաջին եռամսյակում հրապարակումների քանակով ամենատարածված թեման հանդիսանում է «Էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա»։ Մեջբերումների քանակով ամենատարածված թեման «Շրագրային ապահովումն» է։ Հինգ ամենահայտնի և ամենապահանջված թեմաների ցանկն առանձնանում է «Ընդհանուր բժշկություն» և «Էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա» թեմաների առկայությամբ ամենահայտնիներից (ըստ հրապարակումների քանակի) և «Կիրառական մաթեմատիկա» և «Տեղեկատվական համակարգեր» թեմաների առկայությամբ ամենապահանջվածների շարքում (ըստ մեջբերման քանակի)։ Ամենատարածվող թեմաներով հրապարակումների քանակով առաջատարներն են Չինաստանը (ամենաակտիվ կազմակերպությունը Չինաստանի Գիտությունների ակադեմիան է) և Միացյալ Նահանգները (ամենաակտիվ կազմակերպություններն են Հյուսիսարևելյան համալսարանը և Հարվարդի համալսարանը)։

Իրավիճակը աշխարհում

Ըստ Lens.org ռեսուրսի՝ 2024 թվականի առաջին եռամսյակում հրապարակվել է 91719 հոդված։ 1-ին և 2-րդ գծապատկերներում ներկայացված են հրապարակումների թվի եռամսյակային դինամիկայի գրաֆիկները վերջին մեկ և վերջին հինգ տարիների ընթացքում։

Գծապատկեր 1-ում և 2-ում ներկայացված արդյունքները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ արհեստական բանականության ոլորտում համաշխարհային եռամսյակային գիտահրատարակչական գործունեությունը աճ է ցույց տվել 2023 թվականի առաջին եռամսյակից, սակայն ընթացիկ ժամանակահատվածում հրապարակումների թիվը զգալիորեն

Այս նույն երկրներն ու կազմակերպություններն են պահպանում իրենց առաջատարությունը ամենապահանջված թեմաներում։ Ռուսաստանը ամենաբարձր դիրքերն է զբաղեցնում կիրառական մաթեմատիկայի և ընդհանուր բժշկության ոլորտներում։

2024 թվականի առաջին եռամսյակում արհեստական բանականության ոլորտում հոդվածներ հրապարակած ամենաազդեցիկ գիտական ամսագիրը Nature է, որը դասակարգված է մեջբերումների 1-ին քառորդում և ունի ազդեցության գործոն 20,96 (SJRI)։ Ամսագրի հիմնական թեման բնագիտությունն է։

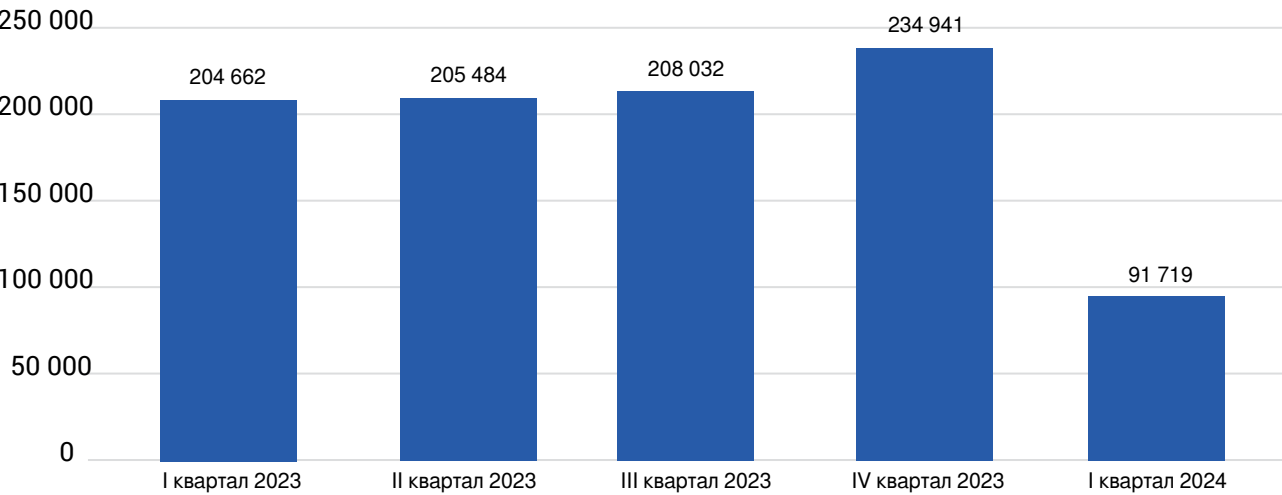
Առաջին մեջբերումների քառորդ (Q1) ամսագրերի հոդվածների մասնաբաժինը հրապարակումների ընդհանուր թվից կազմում է 12,1%։ Պետք է նշել, որ այս ցուցանիշը 2023 թվականի ընթացքում կայուն աճ է գրանցել, իսկ 2024 թվականին աճում է։

Չինաստանը շարունակում է մնալ առաջատարը 2024 թվականի առաջին եռամսյակի ամենահեղինակավոր ամսագրերում հրապարակումների քանակով։

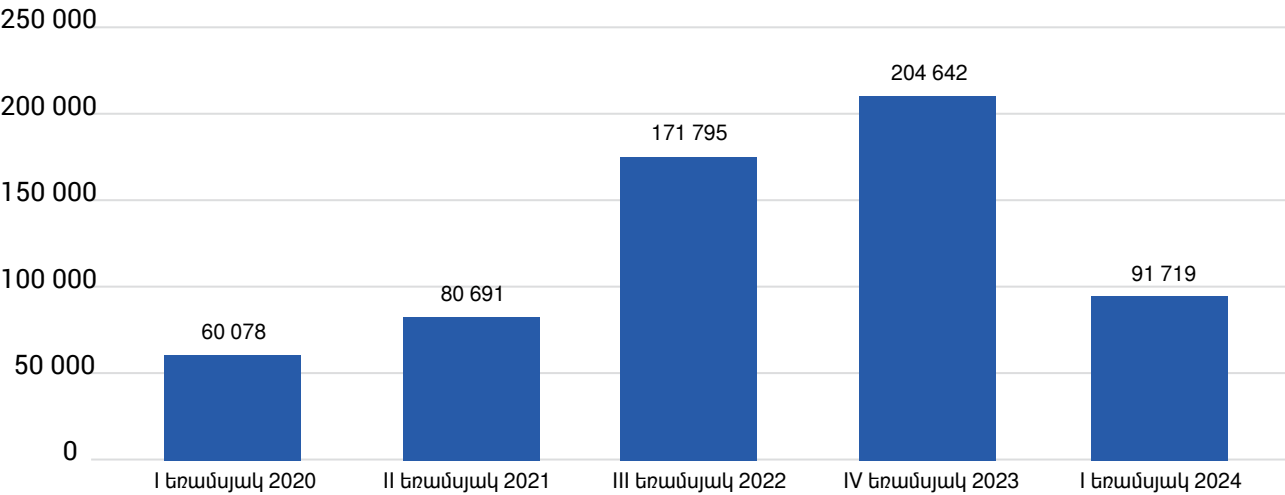
Առևտրային ընկերությունները հրապարակում են հետազոտության արդյունքները հետևյալ թեմաներով՝ կիրառական ինֆորմատիկա, ընդհանուր բժշկություն, ծրագրային ապահովում, ընդհանուր կենսաքիմիա, զենետիկա, մոլեկուլային կենսաբանություն և դեղաբանություն։

պակաս է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, ինչը պայմանավորված է դիտարկվող ժամանակահատվածում հրապարակումների ինդեքսավորման շարունակական գործընթացով։ Հետևաբար, հոդվածների շարունակական ինդեքսավորման պատճառով ակնկալվում է, որ աճի միտումը կշարունակվի 2024 թվականի առաջին եռամսյակում։ Պետք է նշենք, որ վերջին տարվա եռամսյակի դրությամբ ինդեքսավորված հրապարակումների թիվը կազմել է 234 941։

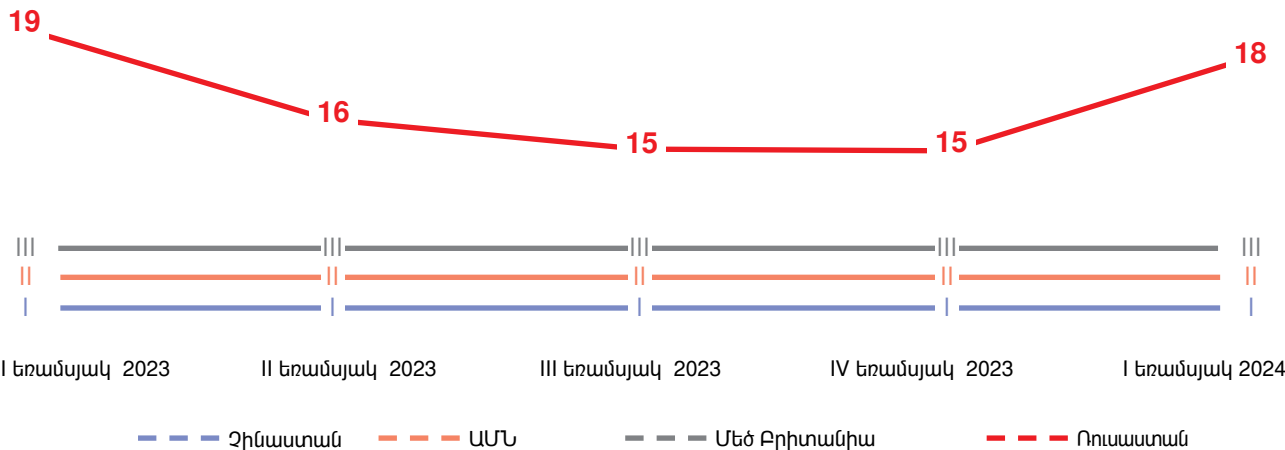
2023 թվականի չորրորդ եռամսյակի հոդվածների ինդեքսավորման ավարտի պատճառով դրանց արժեքը

Նկար 1
2023–2024 թվականների հրապարակումների եռամսյակային թվի դինամիկան

Նկար 2 Արհեստական բանականության ոլորտում առաջին եռամսյակում գիտական հրապարակումների թվի դինամիկան վերջին հինգ տարիների ընթացքում

Նկար 3 Առաջատար երկրների դիրքերը վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում արհեստական բանականության ոլորտում գիտական հրապարակումների քանակով

102637-ից հասել է 234941: Պետք է ենթադրել, որ չորրորդ եռամսյակի հոդվածների ինդեքսավորման արդյունքներով կավելանան նաև հրապարակումների թիվը, սակայն աճի միտումը կարող է չվերականգնվել: 250000

Ստորև ներկայացնում ենք երկրների վարկանիշը՝ ըստ արհեստական բանականության ոլորտում 2024 թվականի առաջին եռամսյակի գիտական հրապարակումների.

1. Չինաստան	8. Իտալիա
2. ԱՄՆ	9. Ինդոնեզիա
3. Մեծ Բրիտանիա	10. Ճապոնիա
4. Հնդկաստան	11. Բրազիլիա
5. Գերմանիա	12. Ռուսաստան
6. Կանադա	13. Սաուդյան Արաբիա
7. Ավստրալիա	

Ռուսաստանը զբաղեցնում է 12-րդ տեղը՝ 605 հրապարակումներով՝ առաջ անցնելով Սաուդյան Արաբիայից (578 հոդված), բայց զիջելով Բրազիլիային (611 հոդված): Առաջատար երկրների և Ռուսաստանի դիրքերի դինամիկան վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում ներկայացված է նկար 3-ում:

Ռուսաստանը զբաղեցնում է 12-րդ տեղը՝ 605 հրապարակումներով՝ առաջ անցնելով Սաուդյան Արաբիայից (578 հոդված), բայց զիջելով Բրազիլիային (611 հոդված): Առաջատար երկրների և Ռուսաստանի դիրքերի դինամիկան վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում ներկայացված է նկար 3-ում:

վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում ներկայացված է նկար 3-ում:

Այսօրվ, 2024 թվականի առաջին եռամսյակում արհեստական բանականության ոլորտում

գիտահրատարակչական գործունեության առաջատարը Չինաստանն է, որը վարկանիշում պահպանել է իր տեղը վերջին հինգ եռամսյակների ընթացքում: Ընդ որում,

Ռուսաստանը գտնվում է 12-րդ տեղում է՝ ցույց տալով իր դիրքի վատթարացում նախորդ եռամսյակի համեմատ, որտեղ Ռուսաստանը 15-րդ տեղում էր:

Հրապարակումների թեմաներ

2024 թվականի առաջին եռամսյակի հրապարակումների քանակով ամենատարածված թեմաները հետևյալն են՝

- 1) էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա՝ 5855 հրապարակում:
- 2) Կիրառական ինֆորմատիկա՝ 5768 հրապարակում:
- 3) Ընդհանուր բժշկություն՝ 5496 հրապարակում:
- 4) Ծրագրային ապահովում՝ 4230 հրապարակում:
- 5) Համակարգչային ցանցեր և հաղորդակցություն՝ 3520 հրապարակում:

Միջին մեջբերումների առումով առավել պահանջված են հետևյալ թեմաները՝

- 1) Ծրագրային ապահովում:
- 2) Կիրառական մաթեմատիկա:
- 3) Համակարգչային ցանցեր և հաղորդակցություն:
- 4) Կիրառական ինֆորմատիկա:
- 5) Տեղեկատվական համակարգեր:

2024 թվականի առաջին եռամսյակում հրապարակումների քանակով ամենատարածված թեման էր «էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա»:

Արհեստական բանականության բնագավառում գիտական հրապարակումների ամենահայտնի թեմաների շրջանակներում

2024 թվականի առաջին եռամսյակի հրապարակումների քանակով ամենատարածված թեմաներն են՝ էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա՝ 5855 հրապարակում: Կիրառական ինֆորմատիկա՝ 5768 հրապարակում: Ընդհանուր բժշկություն՝ 5496 հրապարակում:

հրապարակումների քանակով առաջատարը աղյուսակ 1-ում ներկայացված երկրներն են:

Ամենապահանջված թեմաներով գիտական հրապարակումների քանակով առաջատարներն են աղյուսակ 2-ում նշված երկրները:

Այս նույն երկրներն ու կազմակերպություններն են պահպանում իրենց առաջատարությունը ամենապահանջված թեմաներում: Ռուսաստանը ամենաբարձր դիրքերն է զբաղեցնում կիրառական մաթեմատիկայի և ընդհանուր բժշկության ոլորտներում:

Աղյուսակ 1 Երկրներ՝ առաջատար են հրապարակումների քանակով և հատկապես ակտիվ կազմակերպություններ այս երկրներում ամենահայտնի թեմաներով

Դիրք	Երկիր	Կազմակերպության անվանում
Էլեկտրատեխնիկա և էլեկտրոնիկա		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	ԱՄՆ	Ջորջիայի տեխնոլոգիական ինստիտուտ
3	Հնդկաստան	Վիսվեսվարայա տեխնոլոգիական համալսարան
4	Հարավային Կորեա	Սեուլի ազգային համալսարան
5	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական թոլեջ
30	Ռուսաստան	Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա
Կիրառական ինֆորմատիկա		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	ԱՄՆ	Հարվարդի համալսարան
3	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական թոլեջ
4	Հնդկաստան	SRM Գիտության և տեխնոլոգիաների ինստիտուտ
5	Գերմանիա	Մյունխենի տեխնիկական համալսարան
24	Ռուսաստան	Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա
Ընդհանուր բժշկություն		
1	ԱՄՆ	Հարվարդի համալսարան
2	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա

Դիրք	Երկիր	Կազմակերպության անվանում
3	Ինդոնեզիա	Տանջունգպուրայի համալսարան
4	Մեծ Բրիտանիա	Օքսֆորդի համալսարան
5	Կանադա	Տորոնտոյի համալսարան
23	Ռուսաստան	Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա
Ծրագրային ապահովում		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	Հնդկաստան	Վելուրու տեխնոլոգիական ինստիտուտ
3	ԱՄՆ	Նորտիստերն համալսարան (Հյուսիս-արևելյան համալսարան)
4	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական թոլեջ
5	Ավստրալիա	Սիդնեյի տեխնոլոգիական համալսարան
43	Ռուսաստան	ՍՊԵՂՀ
Համակարգչային ցանցեր և հաղորդակցություն		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	Հնդկաստան	SRM Գիտության և տեխնոլոգիաների ինստիտուտ
3	ԱՄՆ	Նորտիստերն համալսարան (Հյուսիս-արևելյան համալսարան)
4	Ավստրալիա	Սիդնեյի տեխնոլոգիական համալսարան
5	Մեծ Բրիտանիա	Շեֆիլդի համալսարան
39	Ռուսաստան	ՍՀՄԿՀ

Աղյուսակ 2

Երկրներ՝ առաջատար են հրապարակումների քանակով և հատկապես ակտիվ կազմակերպություններ այս երկրներում ամենապահանջված թեմաներով

Դիրք	Երկիր	Կազմակերպության անվանում
Ծրագրային ապահովում		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	Հնդկաստան	Վելուրու տեխնոլոգիական ինստիտուտ
3	ԱՄՆ	Նորտիստերն համալսարան (Հյուսիսարևելյան համալսարան)
4	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական քոլեջ
5	Ավստրալիա	Սիդնեյի տեխնոլոգիական համալսարան
43	Ռուսաստան	ՍՊԲՊՀ
Կիրառական մաթեմատիկա		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	ԱՄՆ	Միչիգանի համալսարան
3	Հնդկաստան	SRM Գիտության և տեխնոլոգիաների ինստիտուտ
4	Մեծ Բրիտանիա	Օքսֆորդի համալսարան
5	Գերմանիա	Մյունխենի տեխնիկական համալսարան
18	Ռուսաստան	Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա
Համակարգչային ցանցեր և հաղորդակցություն		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	Հնդկաստան	SRM Գիտության և տեխնոլոգիաների ինստիտուտ

Դիրք	Երկիր	Կազմակերպության անվանում
3	ԱՄՆ	Նորտիստերն համալսարան (Հյուսիսարևելյան համալսարան)
4	Ավստրալիա	Սիդնեյի տեխնոլոգիական համալսարան
5	Մեծ Բրիտանիա	Շեֆիլդի համալսարան
39	Ռուսաստան	ՍՀՄԴՀ
Կիրառական ինֆորմատիկա		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	ԱՄՆ	Հարվարդի համալսարան
3	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական քոլեջ
4	Հնդկաստան	SRM Գիտության և տեխնոլոգիաների ինստիտուտ
5	Գերմանիա	Մյունխենի տեխնիկական համալսարան
24	Ռուսաստան	Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիա
Տեղեկատվական համակարգեր		
1	Չինաստան	Չինաստանի գիտությունների ակադեմիա
2	ԱՄՆ	Պենսիլվանիա նահանգի համալսարան
3	Հնդկաստան	Վիսվեսվարայա տեխնոլոգիական համալսարան
4	Մեծ Բրիտանիա	Լոնդոնի կայսերական քոլեջ
5	Գերմանիա	Մյունխենի տեխնիկական համալսարան
43	Ռուսաստան	ԷԲՂ

Առավել նշանակալից գիտական արդյունքները

Առավել նշանակալից արդյունքները սովորաբար հրատարակվում են հետազոտողների կողմից գիտական ամսագրերում, որոնք բնութագրվում են միջազգային հանրության կողմից ճանաչվածության բարձր մակարդակով: Գիտական հրապարակման ճանաչվածության մակարդակը սովորաբար որոշվում է նրանում հրապարակված հոդվածների միջին մեջբերումների մակարդակով, որը քանակապես բնութագրվում է ամսագրի մեջբերումների քառորդով և ազդեցության գործոնով: Այս չափումները հրապարակվում են Scimago Journal Ranking կայքում:

Արհեստական բանականության ոլորտում 2024 թվականի առաջին եռամսյակում հրապարակված գիտական հոդվածների մատենագիտական տվյալների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ

Գիտական հրապարակման ճանաչվածության մակարդակը սովորաբար որոշվում է նրանում հրապարակված հոդվածների միջին մեջբերումների մակարդակով, որը քանակապես բնութագրվում է ամսագրի մեջբերումների քառորդով և ազդեցության գործոնով:

առաջին մեջբերումների քառորդ (Q1) ամսագրերի հոդվածների մասնաբաժինը հրապարակումների ընդհանուր թվից կազմում է 12,1%:

Վերոնշյալ ցուցանիշների հիման վրա կազմվել է ամենահեղինակավոր գիտական ամսագրերում դիտարկվող ժամանակահատվածում հրապարակված 10 հոդվածներից բաղկացած ցանկ: Ստորև ներկայացնում ենք դրանցում հրապարակված գիտական արդյունքների համառոտ ակնարկը:

«Բազմամասշտաբ առանձնահատկությունների միաձուլում և կիսավերահսկվող ժամանակային-տարածական ուսուցում արդյունաբերական ֆլոտացիայի գործընթացում կատարողականի մոնիտորինգի համար»¹ աշխատության մեջ հեղինակները ուսումնասիրում են կալիումական պարարտանյութի արտադրության գործընթացի մոնիտորինգը բարելավելու միջոցները: Նրանք առաջարկում են կալիումի քլորիդի ֆլոտացիայի ընթացքում առաջացած փոփոխի պատկերների մշակման նոր մեթոդներ: Հեղինակները նկարագրում են նաև մի մոդել, որը թույլ է տալիս կանխատեսել ստացված

¹ Y. Wang et al., Multiscale Feature Fusion and Semi-Supervised Temporal-Spatial Learning for Performance Monitoring in the Flotation Industrial Process, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 974–987, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2023.3295852:

խտանյութի որակը: Այս մեթոդները և մոդելը փորձարկվում են ֆլոտացիայի գործընթացի իրական տվյալների վրա:

«Լայն ուսուցման համակարգի կոտորակային մոտարկում»² հոդվածը ուսումնասիրում է նեյրոնային ցանցերի՝ տարբեր ֆունկցիաների մոտավոր գնահատման կարողության գնահատման մեթոդները (մեկ այլ գործառնության որոնում, որը սերտորեն համապատասխանում է սկզբնական գործառնության վարքագծին կամ ձևին որոշակի տիրույթում կամ սահմանման ողջ միջակայքում): Հեղինակները քննարկում են լայնորեն օգտագործվող ուսուցման համակարգի կիրառումը, որը հայտնի է որպես «ուսուցման լայն համակարգ» (BLS) և գործառնությունների մոտավոր գնահատման կարողությունը: Հեղինակները առաջարկում են նոր մոտեցում, որը թույլ կտա կառուցողականորեն սահմանել ցանցի և կշռի ճարտարապետությունը, ինչպես նաև ուսումնասիրել այս համակարգի կիրառումը կոտորակային հաշվարկի համատեքստում: Փորձեր են անցկացվում այս մեթոդի արդյունավետությունը ստուգելու համար: Տվյալ մոտեցումը կարող է կիրառվել մեծ տվյալների վերլուծության, մոդելավորման և մեքենայական ուսուցման մեջ:

«Հին եվրասիացիների ընտրական լանդշաֆտը և գենետիկական ժառանգությունը» հոդվածում հեղինակները ուսումնասիրում են փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունեցել մարդկության էվոլյուցիայի ընթացքում Հոլոցենի ժամանակահատվածում մոտավորապես 12000 տարի առաջ:

«Հին եվրասիացիների ընտրական լանդշաֆտը և գենետիկական ժառանգությունը»³ հոդվածում հեղինակները ուսումնասիրում են փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունեցել մարդկության էվոլյուցիայի ընթացքում Հոլոցենի ժամանակ մոտավորապես 12000 տարի առաջ: Օգտագործելով ավելի քան 1600 հնագույն գենոմների տվյալները՝ հեղինակները վերլուծում են գենոմների փոփոխությունները և դրանց հետ կապված հետևանքները ժամանակակից բնակչության առողջության և սնուցման վրա: Արհեստական բանականության տեխնոլոգիաները օգտագործվում են էվոլյուցիոն գործընթացի մոդելավորման, գենների ընտրության և ազդանշանները բացահայտելու և ժամանակակից պոպուլյացիաների գենետիկական կազմի տարբերությունները վերլուծելու համար:

«Համագործակցային ուսուցում վերջավոր գրգռմամբ դինամիկ խաղերի համար»⁴հոդվածում առաջարկվում է գրոյական գումարով խաղերի ուսուցման գործընթացը բարելավելու միջոց, որտեղ դինամիկական անընդհատ փոխվում է: Ի տարբերություն ավանդական կենտրոնացված դերասան-քննադատ ուսուցման, մշակվել է համագործակցային ուսուցման

² S. Wu, J. Wang, H. Sun, K. Zhang and N. R. Pal, Fractional Approximation of Broad Learning System, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 811–824, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2021.3127152.
³ Irving-Pease, E.K., Refoyo-Martínez, A., Barrie, W. et al. The selection landscape and genetic legacy of ancient Eurasians. Nature 625, 312–320 (2024). https://doi.org/10.1038/s41586–023–06705–1
⁴ Y. Yang, H. Modares, K. G. Vamvoudakis and F. L. Lewis, Cooperative Finitely Excited Learning for Dynamical Games, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 797–810, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2023.3274908.

«Համագործակցային ուսուցում վերջավոր գրգռմամբ դինամիկ խաղերի համար» հոդվածում առաջարկվում է գրոյական գումարով խաղերի ուսուցման գործընթացը բարելավելու միջոց, որտեղ դինամիկական անընդհատ փոխվում է:

նոր մեթոդ, որը համատեղում է առցանց տվյալները ակնթարթային տվյալների հետ: Օգտագործելով յուրաքանչյուր գործակալի համար փորձի կրկնակի կրկնօրինակման տեխնիկան և գործակալների միջև բաշխված փոխազդեցությունը, հնարավոր է փոխարինել մշտական գրգռման դասական պայմանը կոպերատիվ գրգռման ավելի հեշտ փորձարկվող պայմանով:

«Տակագի-Սուգենո համակարգերի բարելավված կայուն անորոշ կայունացում՝ հիմնված ընդլայնված ժամանակի փոփոխվող մատրիցային մոտեցման վրա»⁵ աշխատության մեջ առաջարկվում է համակարգի կայունացման բարելավված մեթոդ ոչ հստակ կարգավորիչի օգտագործմամբ: Հիմնական բարելավումը համակարգի կայունացման տարածքի ընդլայնումն է՝ պահպանելով նույն նախագոյալացման մակարդակը: Այդ նպատակով մշակվում է հատուկ կարգավորիչ, որն ունի մի քանի աշխատանքային ռեժիմ, ինչը մեծացնում է ճշգրտման ճկունությունը: Կարևոր ասպեկտ է նոր մեթոդի կիրառումը, որը հաշվի է առնում անորոշ կշռման գործառնությունների եզակի առանձնահատկությունները յուրաքանչյուր աշխատանքային ռեժիմի համար: Այս մեթոդը կարող է կիրառվել դինամիկ համակարգերի լայն շրջանակի համար, ներառյալ, օրինակ, ռոբոտատեխնիկական համակարգերը, ավտոմատ կառավարման համակարգերը, էլեկտրամեխանիկական համակարգերը և արդյունաբերական գործընթացների կառավարման համակարգերը:

«Տակագի-Սուգենո համակարգերի բարելավված կայուն անորոշ կայունացում՝ հիմնված ընդլայնված ժամանակի փոփոխվող մատրիցային մոտեցման վրա» աշխատության մեջ առաջարկվում է համակարգի կայունացման բարելավված մեթոդ ոչ հստակ կարգավորիչի օգտագործմամբ:

«VisEvent. Օբյեկտների հուսալի հետևում կադրերի և իրադարձությունների հոսքերի համատեղ աշխատանքի միջոցով»⁶ հոդվածում աշխատությունը ուսումնասիրում է սովորական տեսախցիկի և իրադարձությունների տեսախցիկի համատեղ օգտագործումը օբյեկտներին հետևելու համար:

⁵ X. Xie, L. Wan, Z. Gu, D. Yue and J. Sun, Enhanced Resilient Fuzzy Stabilization of Discrete-Time Takagi–Sugeno Systems Based on Augmented Time-Variant Matrix Approach, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 929–934, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2022.3179048.
⁶ X. Wang et al., VisEvent: Reliable Object Tracking via Collaboration of Frame and Event Flows, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 3, pp. 1997–2010, March 2024, doi: 10.1109/TCYB.2023.3318601.

Ի տարբերություն տեսախցիկների, որոնք անշարժ պատկերներ են գրանցում, իրադարձությունների տեսախցիկը արտադրում է ասինխրոն և նոսր իրադարձությունների հոսք ցածր հետաձգմամբ: Սովորական տեսախցիկները ավելի լավ են նկարում հյուսվածքների մանրամասները և դանդաղ շարժումը, մինչդեռ իրադարձությունների տեսախցիկները կարող են հեռացնել շարժման մշուշումը և ունենալ ավելի մեծ դինամիկ տիրույթ՝ թույլ տալով նրանց լավ աշխատել արագ շարժման և ցածր լույսի ներքո: Տվյալ աշխատությունում առաջարկվում է մեծ տվյալների բազա (VisEvent տվյալների բազա) սովորական տեսախցիկի և իրադարձությունների տեսախցիկի աշխատանքը օբյեկտներին հետևելու համար: Այս տվյալների հավաքածուն ներառում է տարբեր պայմաններում նկարահանված կադրեր, ինչպիսիք են ցածր լույսը, բարձր արագությունը և ֆոնային աղմուկը: Այս տվյալների բազայի հիման վրա փորձեր են անցկացվում օբյեկտների հետևելու տարբեր մեթոդների արդյունավետությունը գնահատելու համար, ներառյալ պարզ և արդյունավետ գործառնությունների միավորման (միաձուլման) ալգորիթմները երկու տեսախցիկների տվյալների մշակման համար

«VisEvent. Օբյեկտների հուսալի հետևում կադրերի և իրադարձությունների հոսքերի համատեղ աշխատանքի միջոցով» հոդվածում աշխատությունը ուսումնասիրում է սովորական տեսախցիկի և իրադարձությունների տեսախցիկի համատեղ օգտագործումը օբյեկտներին հետևելու համար:

«Մոդելների ավտոմատացված կառուցում և սպիտակուցների նույնականացում կրիո-ԷՄ քարտեզներում»⁷ հոդվածում հեղինակները ներկայացնում են ModelAngelo՝ մեքենայական ուսուցման վրա հիմնված մոտեցում կրիոէլեկտրոնային մանրադիտակում ատոմային մոդելների ավտոմատացված կառուցման համար (կրիո-ԷՄ): ModelAngelo օգտագործում է տեղեկատվություն կրիո-EM քարտեզներից, սպիտակուցների հաջորդականություններից և կառուցվածքներից՝ սպիտակուցների և նուկլեոտիդների ատոմային մոդելներ ստեղծելու համար: Այն ձեռք է բերում ատոմային մոդելի որակ, որը համեմատելի է փորձագետների կողմից արտադրվածի հետ և գերազանցում է նրանց անհայտ հաջորդականությամբ սպիտակուցների նույնականացման հարցում: Արհեստական բանականության տեխնոլոգիաների օգտագործումը ModelAngelo թույլ է տալիս ավտոմատացնել ատոմային մոդելների կառուցման գործընթացը և բարձրացնել օբյեկտիվությունը կրիո-ԷՄ մեթոդով կառուցվածքը որոշելու հարցում:

«Անվտանգ հարմարվողական իրադարձությունների վերահսկում տրիգերով կիբեր-ֆիզիկական էներգիահամակարգերի համար սպասարկման մերժման

«Անվտանգ հարմարվողական իրադարձությունների վերահսկում կիբեր-ֆիզիկական էներգիայի համակարգերի համար՝ ծառայության մերժման հարձակման պայմաններում» հոդվածում հետազոտվել է կիբերհարձակումների ժամանակ կիբեր-ֆիզիկական ուժային համակարգերի (CPPSs) հսկողության անվտանգության ապահովման մեթոդ:

հարձակման պայմաններում»⁸ հոդվածում հետազոտվում է կիբերհարձակումների ժամանակ կիբեր-ֆիզիկական էներգետիկ համակարգերի (CPPSs) հսկողության անվտանգության ապահովման մեթոդ: Հեղինակները առաջարկում են նոր հարմարվողական իրադարձությունների կառավարման մեթոդ CPPSs համար էներգիայի սահմանափակմամբ ծառայության մերժման (DoS) հարձակումների ներքո: Ներկայացված մեխանիզմը հաշվի է առնում DoS հարձակումները գործարկման մեխանիզմները նախագծելիս: Ստացվել են բավարար պայմաններ CPPS-ների կայունությունը ապահովելու համար և տրամադրվում է ժամանակ, որի ընթացքում համակարգի վիճակի հետագծերը երաշխավորված են մնալ անվտանգ գոտում:

«Ճկուն արդյունավետության վրա հիմնված հսկողություն ուժեղ արտաքին խանգարումներով ոչ գծային համակարգերի համար»⁹ հոդվածում անդրադառնում է կառավարման համակարգերի խնդիրն, որոնք գտնվում են արտաքին խանգարումների խիստ ազդեցության տակ: Արտաքին խանգարումները գնահատելու համար սինթեզվում է ինտերվալային խանգարումների դիտորդ, որը որոշում է արտաքին խանգարումների սահմանները: Ստեղծված սահմանների հիման վրա մշակվում է օժանդակ համակարգ, որն ապահովում է փոփոխված կատարողական ֆունկցիաներ (MPF), որոնք բնութագրում են կատարման պահանջները և նվազեցման կանոնները միաժամանակ: Այս մշակումը կարող է օգտագործվել թռիչքների կառավարման համակարգերում, ռոբոտոտեխնիկական համակարգերում, արտադրության գործընթացներում և տեխնոլոգիական կայանքներում ավտոմատ կառավարման համակարգերում, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցների կառավարման համակարգերում:

«Կայուն վերջնական ժամանակային կոնսենսուս-տրեկիգ DoS հարձակումների դեմ բարձր կարգի շղթայական ձևի ոչ հոլոնոմիկ համակարգերի համար»¹⁰ հոդվածում ուսումնասիրվում է ծառայության մերժման (DoS) հարձակումների

⁸ A. Wang, M. Fei, Y. Song, C. Peng, D. Du and Q. Sun, Secure Adaptive Event-Triggered Control for Cyber-Physical Power Systems Under Denial-of-Service Attacks, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 3, pp. 1722–1733, March 2024, doi: 10.1109/TCYB.2023.3241179.

⁹ K. Yong, M. Chen, Y. Shi and Q. Wu, Flexible Performance-Based Control for Nonlinear Systems Under Strong External Disturbances, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 762–775, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2022.3224040.

¹⁰ N. Sarrafan, J. Zarei, R. Razavi-Far and M. Saif, Resilient Finite-Time Consensus Tracking for Nonholonomic High-Order Chained-Form Systems Against DoS Attacks, in IEEE Transactions on Cybernetics, vol. 54, no. 2, pp. 739–751, Feb. 2024, doi: 10.1109/TCYB.2022.3186207.

ներքո բարձր կարգի շղթայական ձևի համակարգերի համար կայուն վերջնական ժամանակային համաձայնության հետևում ապահովելու խնդիրը: Յուրաքանչյուր ենթակայի համար մշակվել է նոր անվտանգ բաշխված դիտորդ, որն արագացնում է միաձուլումն և ապահովում է գրաֆերի կայի վերականգնումը DoS հարձակումից հետո: Ներկայացված է նաև կառավարման ալգորիթմ, որն ապահովում է արագ միաձուլումն առաջատարի տեղեկատվությանը՝ անկախ իրավիճակների սկզբնական բաշխումից:

Տվյալ հոդվածները հրապարակած գիտական հրապարակումների պարամետրերը բերված են աղյուսակ 3-ում: Աղյուսակ 3-ից հետևում է, որ 2024 թվականի առաջին եռամսյակում արհեստական բանականության ոլորտում հոդվածներ հրապարակած ամենաազդեցիկ գիտական ամսագիրը Nature է, որը դասակարգված է մեջբերումների 1-ին քառորդում և ունի ազդեցության գործոն 20,96 (SJRI): Ամսագրի հիմնական թեման բնագիտությունն է:

Արդյունաբերության հետաքրքրությունները

Առանձին հետաքրքրություն են ներկայացնում գիտական ուսումնասիրությունները, որոնց մասնակցում են առևտրային ընկերությունները, քանի որ այդ ուսումնասիրությունների արդյունքները մեծ հավանականություն ունեն, որ կիրականացվեն ընկերություններում և շուկա դուրս կգան որպես արտադրանք: Ընկերության աշխատակիցների հետ համահեղինակված գիտական հրապարակումների վերլուծությունը ցույց է տվել, որ 2024 թվականի առաջին եռամսյակում ոլորտի հետաքրքրությունը գրավել են հետևյալ թեմաները՝

- 1) Կիրառական ինֆորմատիկա՝ 25 հրապարակում:
- 2) Ընդհանուր բժշկություն՝ 24 հրապարակում:
- 3) Ծրագրային ապահովում՝ 19 հրապարակում:
- 4) Մուլտիդիսցիպլինար՝ 14 հրապարակում:
- 5) Ընդհանուր կենսաքիմիա, գենետիկա՝ 12 հրապարակում:
- 6) Մոլեկուլային կենսաբանություն՝ 12 հրապարակում:
- 7) Ընդհանուր քիմիա՝ 11 հրապարակում:
- 8) Դեղագիտություն՝ 11 հրապարակում:
- 9) Կիրառական ինֆորմատիկա՝ 10 հրապարակում:
- 10) Կենսաքիմիա՝ 10 հրապարակում:

Ստորև ներկայացված է այն ընկերությունների ցանկը, որոնք առաջատար են արհեստական բանականության ոլորտում հրապարակումների քանակով:

Հավելված

Մեթոդաբանություն

- Արհեստական բանականության ոլորտում գիտական հրապարակումների որոնումն ու վերլուծությունն իրականացվել է Lens.org ինտերնետ ռեսուրսում:
- Հրապարակումների որոնումն իրականացվել է 2024 թվականի մարտի 25-ին՝ ըստ 1 հունվարի 2024 թ. – 25 մարտի 2024 թ. միջակայքում հրապարակման ամսաթվի:
- Հրապարակումների որոնումն իրականացվել է գիտելիքների հետևյալ ոլորտներում՝
 - Artificial intelligence,

Աղյուսակ 3

Հինգ ամենահեղինակավոր ամսագրեր, որոնք հրապարակում են հոդվածներ արհեստական բանականության ոլորտում և այդ ամսագրերում ընդգրկված թեմաները

Ամսագրի անվանում	Ազդեցության գործոն	Քվարտիլ
Nature	20,96	1
Advanced Functional Materials	5,57	1
IEEE transactions on cybernetics	5,37	1
Nature communications	5,12	1
Information Fusion	4,76	1

2024 թվականի առաջին եռամսյակի առաջատարը Զինաստանն է ամենահեղինակավոր ամսագրերում հրապարակումների քանակով

- 1) IBM՝ 45 հրապարակում:
- 2) Google – 44 հրապարակում:
- 3) Hoffman-La-Roche՝ 28 հրապարակում:
- 4) Bayer՝ 21 հրապարակում:
- 5) MSD (Merck & Co)՝ 21 հրապարակում:
- 6) Aditya Birla՝ 17 հրապարակում:
- 7) Huawei՝ 17 հրապարակում:
- 8) Pfizer՝ 14 հրապարակում:
- 9) Novo Nordisk՝ 13 հրապարակում:
- 10) Baidu՝ 12 հրապարակում:

Այսպիսով, առևտրային ընկերությունները հրապարակում են հետազոտության արդյունքները հետևյալ թեմաներով՝ կիրառական ինֆորմատիկա, ընդհանուր բժշկություն, ծրագրային ապահովում, ընդհանուր կենսաքիմիա, գենետիկա, մոլեկուլային կենսաբանություն և դեղաբանություն: Ամենաակտիվ կազմակերպությունը IBM-ն է՝ 45 հրապարակումներով, որն անկում է գրանցել 2023 թվականի չորրորդ եռամսյակի համեմատ (131 առաջատարի մոտ՝ Google – և 74՝ IBM համար): Տվյալ արդյունքները հրապարակվել են ամսագրերում, որոնք ներառված չեն ամենահեղինակավորների ցանկում:

- Machine learning,
- Deep learning,
- Computer vision,
- Pattern recognition,
- Artificial neural network,
- Convolutional neural network,
- Natural language processing,
- Reinforcement learning,
- Data science,
- Robustness (computer science),

⁷ Jamali, K., Käll, L., Zhang, R. et al. Automated model building and protein identification in cryo-EM maps. Nature (2024). <https://doi.org/10.1038/s41586-024-07215-4>

- Speech recognition.

Այսպիսով, օգտագործվող մեթոդաբանությունը ներառում է ոչ միայն արհեստական բանականության ընդհանուր հասկացությունները (մեքենայական ուսուցում, նեյրոնային ցանց, օրինաչափությունների ճանաչում, տվյալների մասին գիտություն, «կայունություն»), այլև արհեստական բանականության առավել համապատասխան տեխնոլոգիաները (համակարգչային տեսողություն, խոսքի ճանաչում և բնական լեզվի մշակում), ինչպես նաև դրանց իրականացման համապատասխան մոտեցումներ (խորը ուսուցում, ուսուցում ամրապնդմամբ, կոնվոլյուցիոն նեյրոնային ցանցեր):

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Սերգեյ Վլադիմիրի Աստախով, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր վերլուծական կենտրոնի արհեստական բանականության բնագավառում գիտահետազոտական կենտրոնների բաժնի ղեկավարի տեղակալ (Մոսկվա, Ակադեմիկ Սախարովի պող., 12), ORCID: 0000-0002-7682-1919; s.v.astakhov@inbox.ru

Սերգեյ Յուրիի Նակվասին, Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր արհեստական բանականության

գարգացման ազգային կենտրոնի տնօրեն (Մոսկվա, Պոկրովսկի բուլվար, 11), nakvasinsy@ai.gov.ru

Information about the authors

Sergey V. Astakhov, Cand. Sci. (Physics and Mathematics), Deputy Head of the Department for Research Centers in the Field of Artificial Intelligence of the Analytical Center for the Government of the Russian Federation (Moscow, Academician Sakharov Ave., 12),

ORCID: 0000-0002-7682-1919; s.v.astakhov@inbox.ru

Sergei Yu. Nakvasin, Director of the National Centre for AI Development for the Government of the Russian Federation (Moscow, Pokrovsky Blvd., 11);

nakvasinsy@ai.gov.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն

11.04.2024

Ընդունված է հրապարակման

12.04.2024

5. ԱՐՏԱՍՍԱՀՄԱՆՅԱՆ
ԱՐՏՈՆԱԳՐԱՅԻՆ
ԳԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նորություններ կամ նշումներ

ՌԻՏԴ 347.77: 002.2 (048)

Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների ակնարկ

Լոմակինա Անաստասիա Ալեքսանդրի

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
anastasii.lomakina@rupto.ru

Անոտացիա՝ տեղեկատվություն Չինաստանի, Թայվանի, Կորեայի Հանրապետության, Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների մասին 2023 թվականի վերջից մինչև 2024 թվականի մայիս ընկած ժամանակահատվածում: Լրատվական իրադարձությունների ամփոփման ոճով դիտումը ընթերցողներին հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու տարածաշրջանային արտոնագրային գերատեսչությունների գործունեության հիմնական միտումներին և մտավոր սեփականության պաշտպանության, պահպանության և առևտրայնացման պրակտիկայի վառ օրինակներին, ինչպես նաև ձեռք բերել վիճակագրական տվյալներ մտավոր սեփականության պաշտպանության, նորարարության և դատական պրակտիկայի վերաբերյալ:

Բանալի բառեր՝ դայջեստ, մտավոր սեփականություն, արտոնագրային գերատեսչություն, Չինաստանի մտավոր սեփականության ազգային վարչություն, Կորեայի մտավոր սեփականության գերատեսչություն, Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչություն, Թայվանի մտավոր սեփականության գերատեսչություն:

Մեջբերման համար՝ Լոմակինա Ա. Ա. Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական նմուշների գրանցման ներդաշնակեցված ընթացակարգի ստեղծում. պատճառներ, առավելություններ // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: 2024: Հ. 3 № 2 (8): էջ 198–202:

East Asia intellectual property offices main events review

Anastasia A. Lomakina
Federal Institute of Industrial Property
anastasii.lomakina@rupto.ru

Abstract: information on the main events patent offices of China, Taiwan, South Korea, Japan for the period of end of 2023 – May of 2024 is collected. An overview of news events in the form of a digest provides readers with the opportunity to get acquainted with the key trends in the activities of patent offices in the region and bright examples in practice of protection and commercialization of intellectual property and get statistics on intellectual property protection, innovation, case law.

Keywords: digest, intellectual property, patent office, China National Intellectual Property Administration, Korean Intellectual Property Office, Japan Patent Office, Taiwan Intellectual Property Office.

For citation: Anastasia A. Lomakina, East Asia intellectual property offices main events review // Bulletin of Federal institute of industrial property. 2024. Vol. 3, No. 2 (8). P. 198 – 202.

Չինաստան

Չինաստանում աշխարհագրական նշումների պաշտպանության առանձնահատկությունները

Չինաստանի ժողովրդական Զաղաքական խորհրդատվական խորհրդի 14-րդ ազգային կոմիտեն (CPPCC) առաջարկել է

կիրառել աշխարհագրական նշումների (ԱՆ) օգտագործման և հրաժարվելու մեխանիզմ, ներառյալ խիստ հավաստագրումը և անվանումների անվճար հեռացումը, ինչպես նաև ԱՆ վերականգնման համակարգ. միավորել երկրում ԱՆ վերաբերյալ տեղեկատվության փոխանակման չափանիշները և խիստ

Notes

միջոցներ ձեռնարկել ԱՆ վերականգնման համար: WeChat մինի-ծրագրերը կօգնեն չինացի օգտատերերին գտնել տեղեկատվություն ԱՆ մասին:

2024 թվականի փետրվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել Մտավոր սեփականության ազգային վարչության (CNIPA) կողմից հրապարակված ԱՆ արտադրանքի պաշտպանության պահանջները, որոնք սահմանում են ԱՆ փորձաքննության չափանիշներն ու հավատարմագրման ընթացակարգերը, ավելանում են գրանցումից հրաժարվելու պատճառները, փոփոխություններ կատարելու և չեղյալ համարելու ընթացակարգերը, և դրվում է գրանցված ապրանքի իսկությունը, տարածքայինությունը, առանձնահատկությունը և համապատասխանությունը:

Աղբյուր՝

CNIPA՝ կայք – URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2023/8/9/art_2975_186790.html;

CNIPA: կայք – URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/1/31/art_2975_190091.html

Չինաստանում գիտական ծառայությունների ներմուծումն ու արտահանումն աճում է

Չինաստանի ծառայությունների ոլորտում ներմուծման և արտահանման ընդհանուր արժեքը կազմել է 3,13584 տրիլիոն յուան՝ ինչը 8,5%-ով ավել է քան 2022 թ.: Բարձր տեխնոլոգիական ծառայություններից ստացված եկամուտը կազմել է 1,36392 տրլն յուան՝ 12,3%-ով ավել համապատասխանաբար: Չնայած համաշխարհային տնտեսության դանդաղ վերականգնմանը և պահանջարկի նվազմանը, բարձր տեխնոլոգիական ծառայությունների առևտուրը մեծացրել է իր մասնաբաժինը և դարձել աճի նոր շարժիչ:

Կորեայի Հանրապետություն

Նոր հնարավորություններ KIPO հաճախորդների համար

Վճիռների ծանրաբեռնվածությունը նվազեցնելու համար Կորեայի մտավոր սեփականության գերատեսչությունը (KIPO) օգտագործում է ԱԲ և OCR տեխնոլոգիաներ¹ ուղեկցող փաստաթղթի պատկերից տեղեկատվություն ավտոմատ ճանաչելու և հանելու համար և նախատեսում է կիրառել այդ տեխնոլոգիաները կիրառման և փորձաքննության ոլորտում:

Սկսվել է խմբաքանակի ստուգման ներառումը. մի համակարգ, որտեղ նույն ապրանքախմբի կամ նույն բիզնեսի հետ կապված մի քանի, վերանայվում են միաժամանակ և ցանկալի ժամանակ: Ընկերությունները կարող են օգտագործել այն արագորեն արտոնագրեր ձեռք բերելու կամ ապրանքային նշաններ գրանցելու համար:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19960&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>;

KIPO՝ կայք: – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19986&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

¹ OCR (նիշերի օպտիկական ճանաչում) տեխնոլոգիա է, որը ճանաչում է թղթի վրա գրվածը և այն վերածում նշական տեղեկատվության:

2023 թվականի վերջի դրությամբ Չինաստանի բնակիչների մոտ կային մոտ 4,02 միլիոն ակտիվ ազգային գյուտերի արտոնագրեր:

Աղբյուր՝

CNIPA: կայք – URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2023/8/23/art_2975_186958.html

Չինաստանն աշխարհում առաջին երկիրն է, որտեղ բնակիչներն ունեն 4 միլիոն արտոնագիր

Արժեք ներկայացնող արտոնագրերը կազմում են ընդհանուրի ավելի քան 40%-ը: Ազգային բարձր տեխնոլոգիական ձեռնարկությունները և փոքր և միջին տեխնոլոգիական ընկերությունները ունեն 2,13 միլիոն նման արտոնագիր (73,4%):

2023 թվականի վերջի դրությամբ Չինաստանի բարձրարժեք գյուտերի ակտիվ արտոնագրերի 70%-ը պատկանում էր ռազմավարական, զարգացող ոլորտներին: Չինական բարձրարժեք գյուտերի արտոնագրերի կյանքի միջին տևողությունը կազմում էր 8,4 տարի:

Աղբյուրներ՝

CNIPA: կայք – URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/1/18/art_2975_189850.html;

CNIPA: կայք – URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/1/24/art_2975_189961.html

Սկսվել է խմբաքանակի ստուգման ներառումը. մի համակարգ, որտեղ նույն ապրանքախմբի կամ նույն բիզնեսի հետ կապված մի քանի, վերանայվում են միաժամանակ և ցանկալի ժամանակ:

KIPO աշխատանքի օպտիմիզացում

Արտոնագրային փորձաքննության արդյունավետությունը բարձրացվել է փորձագետների ժամանակի բաշխման համակարգի ներդրմամբ: Հայտերի հետ աշխատանքից չչեղվելու համար, աշխատանքային օրվա ընթացքում հատկացվել է կենտրոնացված փորձաքննության ժամանակահատված, երբ բացառվում է ցանկացած այլ տեսակի գործունեություն, և հարցումներին արձագանքելու ժամանակահատված, երբ բոլոր աշխատակիցները պատասխանում են հայտատուների հեռախոսազանգերին:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19966&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>.

2024 թվականի ապրիլից կներդրվի ապրանքային նշանների համակեցության մասին համաձայնագրերի համակարգ, որը թույլ կտա նմանատիպ ապրանքային նշանների գրանցումն ու օգտագործումը ապրանքային նշանն առաջինը գրանցած սեփականատիրոջ համաձայնության դեպքում:

Կորեայի Հանրապետությունում արտոնագրային հայտերի ռեկորդային քանակ է ներկայացվել:

2023 թվականին Կորեայի Հանրապետությունում արտոնագրային հայտ է ներկայացվել 24,3 միլիոն, ապրանքանիշի գրանցման համար՝ 25,5 միլիոն և արդյունաբերական նմուշների համար՝ 5,5 միլիոն հայտ:

Տեխնոլոգիական ոլորտներում գրանցումները աճել են կիսահաղորդիչների (12.3%), էլեկտրատեխնիկայի/էներգիայի (11.4%) և թվային հաղորդակցության (10.3%), իսկ էլեկտրոնային առևտրի (6%) և աուդիո և վիդեո տեխնոլոգիաների (6.6%) ոլորտներում:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19989&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>.

Կորեայի Հանրապետությունում ապրանքային նշանների մասին օրենքների փոփոխություններ

2024 թվականի ապրիլից կներդրվի ապրանքային նշանների համակեցության մասին համաձայնագրերի համակարգ, որը թույլ կտա նմանատիպ ապրանքային նշանների գրանցումն ու օգտագործումը ապրանքային նշանն առաջինը գրանցած սեփականատիրոջ համաձայնության դեպքում:

Ներդրվել է գաղափարների գողության արգելման հայցերի վաղեմության ժամկետ՝ վաղեմության ժամկետը 3 տարի է՝ անբարեխիղճ մրցակցության ակտի ճանաչման օրվանից կամ 10 տարի՝ անբարեխիղճ մրցակցության սկսվելու օրվանից:

KIPO հայտարարել է նմանատիպ ապրանքների անվանումների բացահայտման մասին, որոնք կարող են գրանցվել ի լրումն անվանումների հայտերի: Հայտ ներկայացնելիս հայտատուն պետք է նշի մի ապրանք, որի անունը հստակորեն համապատասխանում է ԱՄՄԴ և սահմանված է Ապրանքային նշանների Օրենքում (նման ապրանքների անվանումների ցանկը ներկայացված է Kipris-ի էջում՝ www.kipris.or.kr):

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք – URL: <https://kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19879&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>;

KIPO՝ կայք: – URL: <https://kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19882&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Արիեստական բանականության զարգացում

Վերջին 10 տարիների ընթացքում (2011–2020 թթ.) Կորեայի Հանրապետությունում արիեստական բանականության վրա հիմնված բժշկական պատկերների վերլուծության² տեխնոլոգիայի արտոնագրային հայտերի թիվն աճել է միջին տարեկան 67,1 տոկոսով: Հերֆինդալ–Հիրշմանի ինդեքսը³, որը չափում է արտոնագրային հայտերի կոնցենտրացիան, ցույց է տալիս, որ 11 տարվա ընթացքում 458 կոնցենտրացիան 20 տարվա ընթացքում նվազել է մինչև 46, մոտենալով լիակատար ազատ մրցակցությանը՝ պայմանավորված ԱԲ վրա հիմնված բժշկական պատկերի վերլուծության տեխնոլոգիայի նկատմամբ հետաքրքրության աճով և այս ոլորտ մուտք գործող ընկերությունների թվի աճով:

LG ընկերության հետ համագործակցությամբ KIPO հրատարակությունների ուսումնասիրության հիման վրա ստեղծվել է արտոնագրերի լեզվական մոդել: 2024 թ. KIPO նախատեսում է հետազոտություն և մշակում արտոնագրերի որոնման, դասակարգման և փորձաքննության այլ փուլերում որարարություններ ներմուծելու համար:

Վերջին 10 տարվա ընթացքում IP5 գերատեսչություններում ներկայացված արտոնագրային հայտերի վերլուծությունը ցույց է տվել, որ Կորեայի Հանրապետությունը աշխարհում առաջին տեղն է զբաղեցնում (202 հայտ, 25,4%) որակի խելացի կառավարման և ԱԲ վրա հիմնված պատկերի վերլուծության տեխնոլոգիաների արտոնագրային հայտերի քանակով՝ առաջ Չինաստանից (18%) (143 հայտ) և Ճապոնիայից (17,5%) (139 հայտ):

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք: – URL: <https://kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19878&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>;

KIPO՝ կայք – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19974&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>;

KIPO՝ կայք. – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=19936&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

2024 թվականի փետրվարի 7-ին հրապարակվել է «Կորեական մտավոր սեփականության գերատեսչության հիմնական քաղաքականության իրականացման պլանը» 2024 թ. համար:

KIPO քաղաքականության թրենդեր 2024 թ. համար:

2024 թվականի փետրվարի 7-ին հրապարակվել է «Կորեական մտավոր սեփականության գերատեսչության հիմնական քաղաքականության իրականացման պլանը»

² ԱԲ բժշկական պատկերների վերլուծության համար ծրագրային և ապարատային ապահովում, որը վերլուծում է բժշկական պատկերները (ռենտգենյան ճառագայթներ, ուլտրաձայն, համակարգչային տոմոգրաֆիա, ՄՄՏ և այլն)՝ օգտագործելով AUP տեխնոլոգիա:

³ Հերֆինդալ–Հիրշմանի ինդեքսը (HHI) շուկայի համակենտրոնացման ընդհանուր չափումն է, որն օգտագործվում է շուկայական մրցունակությունը որոշելու համար, հաճախ միաձուլումներից և ձեռքբերումներից առաջ և հետո:

2024 թ. համար: Ներքին կարողությունների, աճի ներուժի և արտահանման մրցունակության ամրապնդման նպատակով հիմնական ռազմավարություններ են ձևակերպվել երեք հիմնական ուղղություններով՝ «Փորձաքննություն և դատական որոշումների կայացում», «Մտավոր սեփականության ներքին էկոհամակարգ» և «Գլոբալ միջավայր»:

Նպատակներին հասնելու համար պլանավորված հետազոտություններն ու նախագծերը ներառում են վերապատրաստման տվյալների ստեղծում՝ օգտագործելով ԱԲ լեզվական մոդելը արտոնագրային որոնման և դասակարգման համար, դատական փաստաթղթերի և ապացույցների ցուցակների պահանջների ինտեգրված ծառայությունների տրամադրում, ուղեկցող փաստաթղթերի ավտոմատ դասակարգման ընդլայնում և որոշումների կայացման թվային համակարգի կատարելագործում: Նախատեսվում է ընդունել արդյունաբերական սեփականության ոլորտի տեղեկատվության մասին օրենք, որը կօգնի կանխել առաջադեմ տեխնոլոգիաների արտահոսքը արտերկիր:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20015&sysCd=SCD02&aprchId=BUT000029nuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20015&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Ճապոնիա

Ներդրվել է արտոնագրային հայտերից տեղեկատվության չիրապարակման համակարգ

2024 թվականի մայիսի 1-ից Տնտեսական անվտանգության աջակցության մասին օրենքի համաձայն ներդրվել է արտոնագրային հայտերում պարունակվող տեղեկատվության չիրապարակման համակարգը: Եթե հայտի տարրերը պարունակում են տեղեկատվություն, որի բացահայտումը, մեծ հավանականությամբ, կստեղծեր երկրի անվտանգությանը սպառնացող իրավիճակ, ապա այդ դեպքում արտոնագրային ընթացակարգերը դադարեցվում են:

Չիրապարակման հարցի վերանայումը տեղի է ունենում երկու փուլով . նախ՝ Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչությունում (JPO), ապա՝ Նախարարների կաբինետի քարտուղարությունում: Արտոնիրկյա դիմումների վերաբերյալ ընթացակարգերը կարող է դադարեցվել JPO կոմիսարի որոշմամբ:

Աղբյուր՝

JPO՝ կայք – URL: https://www.jpo.go.jp/e/system/patent/shutugan/patent_applications.html:

Թայվան (ՉժՀ)

TIPO-ի նոր ծառայություններ և սերվիսներ

Թվային հայտերի ներկայացման ծառայությունները օպտիմալացնելու և շարժական սարքերի հետ փոխգործակցությունը բարելավելու նպատակով գործարկվել է TAIWAN-CA (TWCA) բջջային հեռախոսի ծառայությունը, որը թողարկում է բջջային սերտիֆիկատներ, որոնք աջակցում են առցանց ապրանքանիշերի հայտերի ներկայացման ծառայությունները, «Անձնական կաբինետ», «Իմ դատական գործընթացներ» և այլն:

Ստեղծվել է ռազմավարական տեխնոլոգիաների Արտոնագրային աջակցության ազգային խումբ

2024 թվականի փետրվարի 21-ին աշխատանքի է անցել ռազմավարական տեխնոլոգիաների Արտոնագրային աջակցության ազգային խումբը, որը բաղկացած է արտոնագրային մասնագետներից և վերլուծաբաններից: Խմբի խնդիր՝ տրամադրել արտոնագրային մեզատվյալների վերլուծության արդյունքները, որոնք վերաբերում են Կորեայի Հանրապետության կառավարության կողմից ընտրված Գիտահետազոտական աշխատանքներ իրականացնող 12 ռազմավարական տեխնոլոգիաների⁴, նախարարությունների և մասնագիտացված կազմակերպություններին:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20028&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>.

⁴ Կիսահաղորդիչներ, դիսփլեյներ, երկրորդային մարտկոցներ, կատարելագործված շարժումակություն, հաջորդ սերնդի միջուկային էներգիա, առաջադեմ կենսատեխնոլոգիա, օդատիեզերական արդյունաբերություն, ծովային արդյունաբերություն և այլն:

2024 թվականի մայիսի 1-ից: Տնտեսական անվտանգության աջակցության մասին օրենքի համաձայն ներդրվել է արտոնագրային հայտերում պարունակվող տեղեկատվության չիրապարակման համակարգը: Եթե հայտի տարրերը պարունակում են տեղեկատվություն, որի բացահայտումը, մեծ հավանականությամբ, կստեղծեր երկրի անվտանգությանը սպառնացող իրավիճակ, ապա այդ դեպքում արտոնագրային ընթացակարգերը դադարեցվում են:

Ընդլայնվել է արդյունաբերական նմուշների գրանցման հայտերի քննության ընթացքում առաջարկվող ծառայությունների ցանկը: Եթե դիզայնն օգտագործվում է երրորդ կողմի կողմից կամ մրցանակ է շահել Թայվանի մտավոր սեփականության գերատեսչության (TIPO) սպառիչ ցուցակի մրցույթում, կամ հայտը ներկայացվում է ստարտափի կողմից, արագացված քննության ժամկետը կկազմի երկու ամիս: Անկախ առաջնահերթության իրավունքների հայտարարագրից՝ հետաձգված փորձաքննության ժամկետը

կսահմանվի հայտը ներկայացնելու օրվանից մեկ տարվա ընթացքում:

Ստեղծվել է երաժշտական ստեղծագործությունների որոնման համակարգ, որն իր մեջ միավորում է ավելի քան 450 հազար ծայնագրություն: Համակարգը հասանելի է չինարեն լեզվով:

Աղբյուր՝

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-924755-3e982-2.html>;

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-925706-8c7fe-2.html>;

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-928960-e8bbd-2.html>;

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-928959-0b2d7-2.html>

Ստարտափներին աջակցելու պրակտիկա փորձաքննություն անցնացնելու ընթացքում

2023 թ. ստարտափների դրական արտոնագրային փորձաքննության փորձնական ծրագրին մասնակցելու 25 հայտ է ներկայացվել: Ծրագրին մասնակցող ընկերությունների արտոնագրային հայտերի քննության ժամկետը (հայտը ներկայացնելու օրվանից մինչև փորձաքննության արդյունքների տրամադրումը) կազմել է 71,6 օր: 2024 թվականի հունվարից ծրագրին մասնակցելու պահանջները մեղմացվել են. ստարտափները կարող են դիմել հայտատուի կարգավիճակ ստանալու համար ամբողջ ժամանակահատվածում, քանի դեռ իրավունք ունեն ներկայացնել արտոնագրային հայտ:

Աղբյուր՝

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-932682-46d47-2.html>

Հրապարակվել է 2023 թ. վիճակագրությունը

Ընդհանուր 2023 թ. TIPO ստացվել է 72 607 արտոնագրային հայտ (2022 թ. համեմատ աճել է 1%-ով): Դրանցից գյուտերի արտոնագրերի հայտերի թիվը (50854) աճել է 1%-ով, իսկ արդյունաբերական նմուշների հայտերը (7287)՝ 2%-ով: Օգտակար մոդելի արտոնագիր ստանալու հայտերի թիվը

(14466) նվազել է 1%-ով, ապրանքային նշանի գրանցման համար (91535)՝ 3%-ով: Առաջատար հայտ ներկայացնող երկրներն են Չինաստանը (4822 հայտ), Միացյալ Նահանգները (3007 հայտ) և Ճապոնիան (2899 հայտ): Գյուտի արտոնագրային հայտի փորձաքննության միջին ժամկետը կազմել է 8,9 ամիս, ապրանքային նշանի գրանցման համար՝ 6,2 ամիս:

Աղբյուր՝

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-935722-dfa54-2.html>;

TIPO՝ կայք – URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-934803-a0c2e-2.html>

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա, կրտսեր գիտաշխատող, գիտական գործունեության կազմակերպման կենտրոն, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1); anastasiia.lomakina@rupto.ru

Information about the author

Anastasia A. Lomakina, junior researcher, Center of Scientific Activity Management, Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); anastasiia.lomakina@rupto.ru

Հեղինակը հայտարարում են չափերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 10.05.2024

Ընդունված է հրապարակման 27.05.2024

6. ԳՐԱԴԱՐԱԿ

Գիտական խմբագրեր՝ Ա. Ա. Աֆանասև, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոսովա «Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքների տնտեսության մեջ. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում»

Մենագրության անոտագիա Monograph abstract

«Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքների տնտեսության մեջ. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում»

Գիտական խմբագրեր՝ Ա. Ա. Աֆանասև, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոսովա Հարավային դաշնային համալսարանի հրատարակչություն

«Intellectual Property Management in the Knowledge Economy: Legal Regulation and Commercialization»

Scientific editors: A. A. Afanasyev, M. A. Borovskaya, Y. A. Kolesnikov, T. V. Fedosova prepared by the team of authors of the Southern Federal University.

Մենագրությունը բացահայտում է գիտելիքի տնտեսության մեջ մտավոր սեփականության պաշտպանության և մտավոր սեփականության կառավարման առանցքային ասպեկտները, ներառյալ արհեստական ինտելեկտով ստեղծված արվեստի գործերի իրավական կարգավորումը, ինչպես նաև տեխնոլոգիաների փոխանցման տնտեսական ասպեկտները, ժամանակակից միջազգային և ազգային տվյալների բազաների, շուկաների, փոխանակումների և մտավոր սեփականության ոլորտում այլ թվային հարթակների ակնարկ: Առաջարկվել է «Կրթություն-գիտություն-բիզնես» մոդելում գիտահետազոտական գործունեության արդյունքների խթանման կազմակերպչական-տնտեսական մեխանիզմ և նախագծային գործունեության մեթոդական աջակցության մոտեցում՝ հիմնված Ռուսաստանի և մակրոտարածաշրջանի տնտեսական տարածքում մտավոր գործունեության արդյունքների կազմակերպման և խթանման փորձի վրա:

Մենագրությունը օգտակար կլինի գիտնականների, ուսուցիչների, հետազոտողների, ասպիրանտների և մագիստրատուրայի ուսանողների համար, ովքեր ներգրավված են մտավոր սեփականության կառավարման տեսական և կիրառական ասպեկտներով, ինչպես նաև Ռուսաստանում և աշխարհում մտավոր գործունեության արդյունքների խթանման և առևտրայնացման հարցերում:

Գրախոսություն Review

Հարավային դաշնային համալսարանի հեղինակային կոլեկտիվի կողմից պատրաստված «Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքի տնտեսությունում. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում» մենագրության գրախոսություն

Գիտական խմբագրեր՝ Ա. Ա. Աֆանասև, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոսովա

Օլեգ Պյոտրի Ներետին, տնտեսագիտության դոկտոր, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ տնօրեն

Review for the monograph “Intellectual Property Management in the Knowledge Economy: Legal Regulation and Commercialization”, prepared by the team of authors of the Southern Federal University

Scientific editors: A. A. Afanasyev, M. A. Borovskaya, Y. A. Kolesnikov, T. V. Fedosova

Oleg P. Neretin, Doctor of Economics, Director of the Federal State Budgetary Institution «Federal Institute of Industrial Property

Գրախոսությանը ներկայացված մենագրությունը հետաքրքիր է գիտական գիտելիքների իրավական բնութագրերի գիտական ըմբռնման և վերլուծության վրա՝ գիտելիքի տնտեսության մեջ մտավոր սեփականության իրավունքների համատեքստում և «Կրթություն – գիտություն – բիզնես» մոդելում գիտահետազոտական գործունեության արդյունքների խթանման կազմակերպատնտեսական մեխանիզմի ներդրմամբ:

Ժամանակակից աշխարհում մտավոր սեփականության ոլորտը նոր գաղափարների, ապրանքների և ծառայությունների անդրափնտրման տարածք է, որոնք ունեն իրական կամ պոտենցիալ առևտրային արժեք: Միևնույն ժամանակ, հեղինակները նշում են ինտելեկտուալ արտադրանքի ազատ առևտրային օգտագործման հարցերում առկա իրավական հակասությունները, որոնք չեն կարող լուծվել միայն գործող օրենսդրության փոփոխություններով, քանի որ դրանք կապված են դոկտրինային հիմքերի, սկզբունքների և հասկացությունների վերանայման անհրաժեշտության հետ: Արդյունքում, մենագրության հեղինակներն առաջարկում են ճանաչել օրինական շահերի ողջամիտ հավասարակշռության և հեղինակային իրավունքի սեփականատերերի, օգտագործողների

և սպառողների կողմից մտավոր սեփականության արդար օգտագործման սկզբունքը՝ արտահայտված համապատասխան իրավական ձևով, որպես մտավոր սեփականության ոլորտում պետական քաղաքականության հիմնարար սկզբունք և կոչ անել վերանայել մտավոր սեփականության մայրցամաքային մոդելը:

Ներգրավված լինելով արհեստական բանականության իրավական կարգավիճակի վերաբերյալ մոտեցումների մշակման խնդրի լուծման մեջ՝ մենագրության հեղինակները բարձրացնում են իրավունակության և, համապատասխանաբար, խելացի համակարգերի իրավախախտման, գործարքային և գործարքային լինելու հարցը:

Իհարկե, արհեստական բանականությունը ընդունակ է ստեղծել ՄԳԱ: Վերջին տարիներին դրա արագ զարգացումը տրամաբանական հարց է առաջացնում իրավաբանական գիտության համար արհեստական բանականության արտադրանքի պաշտպանության վերաբերյալ: Այս հարցում գիտնականների դիրքորոշումների շրջանակը բավականին լայն է՝ արհեստական բանականությունը որպես օրենքի նոր օբյեկտ կամ նույնիսկ իրավունքի անկախ սուբյեկտ ճանաչելու առաջարկներից՝

քաղաքացիական և քաղաքական որոշակի իրավունքների շնորհմամբ: Արտասահմանյան պարբերականներում կարելի է հանդիպել արհեստական բանականության կողմից ստեղծված աշխատանքները որպես նոու-հաու պաշտպանելու առաջարկների: Մենագրության հեղինակներն ավելի շատ հակված են արհեստական բանականությամբ ստեղծված ստեղծագործությունների պաշտպանության հեղինակային իրավունքի մոդելին:

Մտավոր սեփականության կառավարման տնտեսական ասպեկտների և մտավոր սեփականության նկատմամբ իրավունքների դիտարկումը հիմնված է համաշխարհային և ներքին փորձի համեմատական վերլուծության վրա:

Ցուցադրվում է ԲՐԻԿՍ անդամ երկրների գիտահետազոտական և զարգացման ծախսերի դինամիկան հետազոտողների թվի և բարձր տեխնոլոգիական արտադրանքի արտահանման համեմատ: Աշխարհի տարբեր երկրներում իրավական պաշտպանության մակարդակը և մտավոր սեփականության օգտագործման արդյունավետությունը բնութագրող ցուցանիշների վերլուծության հիման վրա արվում են հիմնավոր եզրակացություններ:

Արտոնագրերի մարկետփեյսերում և տվյալների բազաներում օգտագործողների հետաքրքրության դինամիկայի վերլուծությունը տեսական և գործնական հետաքրքրություն է ներկայացնում:

Գրախոսվող մենագրության հաջորդ անկասկած առավելությունը շրջանաձև տնտեսության պայմաններում տեխնոլոգիաների փոխանցման համոզիչ տեսական հիմնավորումն է:

Երիտասարդական ձեռներկատիրության զարգացումը հրատապ խնդիր է Ռուսաստանի տնտեսության համար: Լիովին համաձայն են մենագրության հեղինակների հետ, որ բուհերում ստեղծված ուսանողական նորարարական ձեռներկատիրության էկոհամակարգը պետք է լրացնի մտավոր սեփականության կառավարման ոլորտում կադրերի պակասը: Վերոնշյալի համատեքստում ուսուցողական ծրագրերը և ուսանողական ձեռնարկատիրական աջակցությունը գնալով ավելի կարևոր են դառնում, և ֆինանսավորման գործիքները պետք է ինքնավերարտադրվեն:

Կարևոր է նշել, որ Հարավային դաշնային համալսարանն իրականացնում է մի քանի ծրագրեր, որոնք կուտակում են

պոտենցիալ առևտրայնացվող գիտական և նորարարական նախագծեր:

Ինչ վերաբերում է առանցքային դրույթների նորությանն ու հաջորդականության աստիճանին:

Իհարկե, արհեստական բանականության ստորաբաժանումների օրինական կարողությունների հաստատման հայեցակարգերի լուսաբանման առումով այս մենագրությունը սերտորեն միահյուսված է Պ. Մ. Մորխատի՝ աշխատանքին, սակայն, այն զգալի տարբերություն ունի ժամանակակից խելացի համակարգերը դիտարկելու առումով:

Հարկ է նշել մտավոր սեփականության իրավական պաշտպանության ոլորտում կարգավորող իրավական ակտերի և գիտության, նորարարության և մտավոր սեփականության բնագավառում պետական քաղաքականությունը սահմանող փաստաթղթերի մի շարք խորը զարգացումը:

Որպես ցանկություն հեղինակներին. ավելի մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել գիտելիքի տնտեսության մեջ մարդկային կապիտալի պարադիգմայի զարգացմանը: Գիտելիքի վրա հիմնված տնտեսությունը բաց գիտակցությամբ ստեղծագործ մարդու տնտեսությունն է: Այստեղ առաջնային նշանակություն ունի մարդկային ներուժի, նրա անսահման հնարավորությունների ակտիվացումը, որի աղբյուրը ինքնազարգացումն է, անհատական կատարելագործումը: Իսկ հետո անցնել գիտելիքների փոխանցմանը, այդ թվում՝ շարունակական կրթության ծրագրերի միջոցով:

Մենագրությունը բնութագրվում է իր համակարգված բնույթով և գործնական ուղղվածությամբ և կարող է օգտակար լինել ուսուցիչների, հետազոտողների, ասպիրանտների և մագիստրատուրայի ուսանողների համար, ովքեր ներգրավված են մտավոր սեփականության կառավարման տեսական և կիրառական ասպեկտներով, ինչպես նաև մտավոր գործունեության արդյունքների խթանման և առևտրայնացման հարցերում:

Վստահ եմ, որ տվյալ մենագրությունը կդառնա գիտելիքի տնտեսության համակարգի կարևոր բաղադրիչ:

¹ Մտավոր սեփականության իրավունք և արհեստական բանականություն. մենագրություն / Պ. Մ. Մորխատ: – Մոսկվա: ՅՈՒՆԻՏԻ, 2018: – էջ 121:

Գրախոսություն

Review

Հարավային դաշնային համալսարանի հեղինակային կոլեկտիվի կողմից պատրաստված «Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքի տնտեսությունում. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում» մենագրության գրախոսություն

Գիտական խմբագրեր՝ Ա. Ա. Աֆանասին, Մ. Ա. Բորովսկայա, Յու. Ա. Կոլեսնիկով, Տ. Վ. Ֆեդոսովա

Ձուբով Յուրի Սերգեյի, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության ղեկավար (Ռոսպատենտ)

Review for the monograph «Intellectual Property Management in the Knowledge Economy: Legal Regulation and Commercialization», prepared by the team of authors of the Southern Federal University

Scientific editors: A. A. Afanasyev, M. A. Borovskaya, Y. A. Kolesnikov, T. V. Fedosova

Yuri S. Zubov, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Federal Service for Intellectual Property (Rospatent)

Գրախոսության ներկայացված մենագրությունը Հարավային դաշնային համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական կազմի կոլեկտիվ գիտական աշխատանքն է:

Մենագրության մեջ նշված հիմնական թեմաները հասկանալու կարևորությունը կասկածից վեր է: Մտավոր իրավունքների կարգավորման ներկայիս համակարգի առջև ծառացած բարդ խնդիրները պայմանավորում են մի շարք հիմնարար տեսական խնդիրների վերաիմաստավորման և դրա հիման վրա նոր երկարաժամկետ իրավական քաղաքականության ձևավորման արդիականությունը:

Աշխատանքի հիմնական մասը ներառում է երեք գլուխ՝ բաժանված պարբերությունների: Յուրաքանչյուր գլխի բովանդակությունը համապատասխանում է ընդհանուր հայեցակարգային տրամաբանությանը:

Առաջին գլխում հեղինակները անդրադառնում են ընդհանուր թվայնացման հետ կապված մտավոր սեփականության կառավարման իրավական կարգավորման առավել հրատապ խնդիրների բնարկմանը: Մտավոր սեփականության իրավունքի դոկտրինի և այս ոլորտում գործող օրենսդրության համակարգի զարգացումը բնութագրվում է պատմական, իրավական և համեմատական իրավական առումներով:

Երկրորդ գլուխը կենտրոնանում է ինովացիոն գործունեության խթանման պետական համակարգի և մտավոր սեփականության աջակցության և զարգացման ոլորտների վրա Ռուսաստանի Դաշնությունում, տեխնոլոգիաների փոխանցման, այդ թվում՝ փակ տնտեսության մեջ:

Երրորդ գլուխը ներկայացնում է «Կրթություն-գիտություն-բիզնես» մոդելով ՄԳԱ խթանման և գիտահետազոտական գործունեության զարգացման կազմակերպչական և տնտեսական մեխանիզմը:

Էմպիրիկ միտումների և տեսական զարգացումների ընդհանրացումը հաստատում է հեղինակների կողմից առաջ քաշված այն վարկածը, որ խելացի համակարգերը և միջավայրերը գործում են որպես կարևոր գործիք, որը ձևավորում է ուսանողական նորարարական ձեռներեցության էկոհամակարգի ճարտարապետությունը:

Կատարված հետազոտության տարբերակիչ առանձնահատկությունը լավ կառուցված մեթոդաբանությունն է, որը բացահայտվում է գիտական գիտելիքների մեթոդների ներդաշնակ համակցությամբ՝ գիտելիքի տնտեսության մեջ մտավոր սեփականության կառավարման տնտեսական և իրավական հարցերի վերլուծության մեջ:

Աշխատանքի անկասկած առավելությունը տեխնոլոգիական ձեռնարկատիրության հիմնական շահագրգիռ կողմերի վերլուծությունն է՝ հաշվի առնելով նրանց դերը, մոտիվացիան և տեխնոլոգիաների փոխանցման շղթայում լուծվելիք խնդիրները:

Համաշխարհային լավագույն փորձի հիման վրա հեղինակներին հաջողվել է 3.1 պարագրաֆում կառուցել բարձրագույն կրթության համակարգում նախագծային գործունեության կազմակերպչական աջակցության սեփական հայեցակարգը:

Մտավոր սեփականության արդյունքների պաշտպանության, գնահատման և առևտրայնացման արդյունավետության բարելավման անհրաժեշտությունը պահանջում է բուհերի և Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության (Ռոսպատենտ) միջև փոխգործակցության և համագործակցության ավելացում: Ռոսպատենտի կողմից բարձր տեխնոլոգիական խոշոր նախագծերի փորձագիտական-վերլուծական աջակցության փորձը պետք է օգնի մշակել բարձր առևտրայնացման ներուժ ունեցող արտոնագրային լուծումների վաղ հայտնաբերման մեխանիզմ:

Քննարկվող մենագրությունն առանձնանում է ամուր գիտական և կարգավորող բազայով, մեծ թվով ռուսական և արտասահմանյան աղբյուրների ներգրավմամբ:

Մենագրության գիտական-գործնական ուղղվածությունը թույլ է տալիս այն դիտարկել որպես գիտելիքի տնտեսության համատեքստում մտավոր սեփականության կառավարման խնդիրների համապարփակ ընդհանրացում:

Քննարկվող մենագրության կիրառական արժեքն այն է, որ դրանում պարունակվող նյութերը կարող են օգտագործվել Ռուսաստանի Դաշնության պետական մարմինների աշխատանքում, որոնց իրավասությունը ներառում է գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման և մտավոր սեփականության կառավարման ոլորտում քաղաքականության ձևավորման և իրականացման հարցեր:

Ընդհանուր «Մտավոր սեփականության կառավարումը գիտելիքի տնտեսության մեջ. իրավական կարգավորում և առևտրայնացում» մենագրությունը արդի խնդրի ստեղծագործական, ինքնատիպ ուսումնասիրություն է, որն իրականացվել է բարձր գիտական մակարդակով:

Հեղինակների կատարած աշխատանքը առաջադեմ բնույթ է կրում: Գիտելիքի տնտեսությունից հետո սոցիալական արտադրության հաջորդ փուլը՝ հետգիտելիքային տնտեսությունը, հիմնված կլինի ոչ միայն նորաստեղծ գիտելիքի փոխանցման վրա արտադրողից սպառողին, այլև արտադրողի բանականության ազդեցությանը սպառողի բանականության վրա:

Ամսագիր
«ԱՄԴԻ Տեղեկագիր»

ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)

Թողարկող խմբագիր՝
Ցարյովա Ելենա Գեննադիի՝
ԱՄԴԻ ԴԴԸ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

Պատասխանատու քարտուղար՝
Լոմակինա Անաստասիա Ալեքսանդրի՝
ԱՄԴԻ ԴԴԸ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

Խմբագրում և համակարգչային էջատում՝
ՍՊԸ «գրուպա ՊՐՍԲ»
Մագոմեդովա Էմիրա Մագոմեդեմինովա,
Վոլվաչևա Օլգա Յուրիի,
Ելենա Ալեքսանդրի Գորշկովա, Անաստասիա Սերգեյի
Պոլոմարենկո, Անաստասիա Բորիսի Դոլժենկո

ԱՄԴԻ թարգմանիչ՝
Անդրեյ Յուրիի Մոսկալենկո
(առաջատար թարգմանիչ)

Նկար՝
Մորդովիայի Հանրապետության ղեկավարի մամուլի
ծառայություն.
Օլեսյա Անատոլիի և Դմիտրի Վլադիմիրի Բաշարովներ

Ստորագրված է տպագրության՝ 13.06.2024
Ձևաչափ՝ 205x290 մմ
Տպագրություն՝ զուգավոր (օֆսետ, 4/4)
Խմբագրություն՝ 500 օրինակ Պատվեր՝ № 227

Տպագրություն՝
«ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ» ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ
125993, Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1 Գ-59,
ԳՍՊ-3

**“Bulletin of Federal Institute
of Industrial Property” journal**

ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)

Managing editor:
Elena Tsareva –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Executive editor
Anastasia Lomakina –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Editing and Desktop publishing:
PRCB Group LLC:
Elmira Magomedova,
Olga Volvacheva,
Elena Gorshkova,
Anastasiya Polomarenko,
Anastasiya Dolzhenko

FIPS translator:
Andrey Moscalenko
(Lead Translator)

Photo:
Press service of the Head of
the Republic of Mordovia;
Olesya Basharova and Dmitry Basharov

Signed to print: 13.06.2024
Format: 205x290 mm
Printing: full-colour (offset ink, 4/4)
500 copies; Order: № 227

Printing house:
Federal State Budgetary
Institution “Federal Institute of Industrial Property”
Berezhkovskaya nab. 30–1, Moscow, G-59,
GSP-3, 125993, Russian Federation

ՀԱՐԳԵԼԻ՝ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐ, ԶՄՈՌԱՆԱՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵԼ «ԱՄԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ

Բաժանորդագրվելով դուք մշտական
մուտք կստանաք մտավոր
սեփականության վերաբերյալ
արդի տեղեկատվության և եզակի
վերլուծական տվյալներին:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐԵԼԻ
Է ԵՐԿԱՐԱՑՆԵԼ ԿԱՄ ԶԵՎԱԿԵՐՊԵԼ
ԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԴԻՄԵԼ «ՊՈՉՏԱ
ՌՈՍՍԻԻ» ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՒՄ ԿԱՄ
ԱՌՑԱՆՑ ԸՍՏ ԿԱՏԱՈԳՆԵՐԻ՝

• Պրեսա Ռոսսիի»
www.pressa-rf.ru կայքում
Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599

• «Կնիգա-Սերվիս»
գործակալություն www.akc.ru
կայքում Բաժանորդագրման
դասիչ՝ E 85599

Բոլոր վերջին նորությունները
մտավոր սեփականության
աշխարհից՝

VK Վկոնտակտ
Ռուսալատենտ

VK Վկոնտակտ
ԱՄԴԻ